Jaarstukken 2023

gemeente ooststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Inleiding jaarstukken 5
Aanbieding en samenvatting 5
Bestuur en organisatie 9
Leeswijzer 10
Algemeen 11
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 11
Analyse gerealiseerd resultaat 12
Bestemming gerealiseerd resultaat 14
Actualisatie reserves en voorzieningen 16
Programma 1 | Samenleven 17
Thema 1.1 Meedoen 18
Thema 1.2 Samenleven 24
Thema 1.3 Gezondheid 28
Thema 1.4 Goed Opgroeien 32
Belangrijkste afwijkingen programma 1 37
Programma 2 | Welzijn en educatie 42
Thema 2.2 Onderwijshuisvesting 42
Belangrijkste afwijkingen programma 2 43
Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling 44
Thema 3.1.1 Recreatie en Toerisme 44
Thema 3.1.3 Economie en werkgelegenheid 45
Thema 3.2 Openbare ruimte, mobiliteit en bereikbaarheid 46
Thema 3.3.1 Duurzaamheid 47
Thema 3.3.2 Grondstoffen en afval 52
Thema 3.4 Bouwen en wonen (inclusief volkshuisvesting) 53
Belangrijkste afwijkingen programma 3 56
Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen 61
Thema 4.1 Visie op Samenleven 61
Thema 4.2 Omgevingswet, bestemmingsplannen 62
Thema 4.3 Regio Deal Zuidoost Friesland 64
Thema 4.4 Haerenkwartier 68
Thema 4.5 Stikstof 69
Thema 4.6 Accommodatiebeleid 71
Programma 5 | Openbare orde en veiligheid 72
Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid 72
Belangrijkste afwijkingen programma 5 73
Programma 6 | Bestuur en dienstverlening 74
Thema 6.1 Bestuur 74

Thema 6.2 Dienstverlening 75
Thema 6.3 Financiën 76
Belangrijkste afwijkingen programma 6 78
Paragrafen 82
Paragraaf 1 | Lokale Heffingen 82
Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing 89
Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen 96
Paragraaf 4 | Financiering 100
Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering 103
Paragraaf 6 | Verbonden partijen 107
Paragraaf 7 | Grondbeleid 114
Paragraaf 8 | OWO-Samenwerking 118
Paragraaf 9 | Wet Open Overheid (Woo) 120
Jaarrekening 121
Balans 122
Overzicht baten en lasten 124
Waarderingsgrondslagen 126
Toelichting op de balans activa 129
Toelichting op de balans passiva 137
Toelichting op de balans niet uit balans blijkende verplichtingen 141
Toelichting overzicht baten en lasten 142
Overzicht onvoorzien 143
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 144
Overzicht incidentele baten en lasten 145
Rechtmatigheidsverantwoording 147
Bijlagen 148
A. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen 148
B. Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen 174
C. Overzicht schatkistbankieren 175
D. Begrotingsrechtmatigheid 176
E. Kerngegevens 178
F. Overzicht Taakvelden 180
G. Beleidsindicatoren 185

Inleiding jaarstukken

Aanbieding en samenvatting

Aanbieding

Hierbij ontvangt u de Jaarstukken over 2023. Het tweede jaar van de nieuwe raadsperiode. Een jaar waarin we gewerkt hebben met de samenwerkingsagenda en het collegeakkoord zoals die verwerkt was is de programmabegroting.

Financieel gezien stonden we er in 2023 goed voor. Ook in 2024 en 2025 hebben we nog zwarte cijfers. Vanaf 2026 komen we net als veel gemeenten in de min terecht. In de Kaderbrief 2025 gaan we hier nader op in. Daarnaast worden wij, en met ons de inwoners en bedrijven, geconfronteerd met hoge prijzen. Dit geeft onzekerheden.

In 2023 was € 1,65 miljoen beschikbaar door het initiatiefvoorstel van december 2022. Een deel daarvan is ingezet voor lastenverlichting en van een deel is ook geconstateerd dat er minder gebruik van is gemaakt dan verwacht. In oktober 2023 is de wet 'Eenmalige Energietoeslag 2023' aangenomen. Daardoor konden we een groot deel van deze eenmalige energietoeslag 2023 al ambtshalve in 2023 uitkeren. In 2024 kunnen inwoners die hier recht op hebben en de toeslag nog niet hebben ontvangen dit alsnog aanvragen. De doelgroep is door de raad uitgebreid van 120% naar 140% van het bestaansminimum.

In het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan een aantal grote dossiers. Bijvoorbeeld het realiseren van een tijdelijke opvang voor statushouders in Rikkingahof. We zetten stappen in de woningbouwopgave en hebben strategische gronden aangekocht. Ook op het gebied van duurzaamheid hebben we flink ingezet. Het accommodatiebeleid en de omgevingswet zijn nog twee grote dossiers geweest afgelopen jaar en vragen nog steeds veel inzet. Een overzicht van wat afgelopen jaar is gerealiseerd staat hieronder in de samenvatting.

Samenvatting

De Jaarstukken bestaan uit twee delen, het jaarverslag en de jaarrekening. De plannen staan in de programmabegroting 2023 die in november 2022 door u is vastgesteld. Met het jaarverslag leggen wij verantwoording af over de belangrijkste beleids- en financiële resultaten. In de jaarrekening geven we de volledige financiële verantwoording en de balans met toelichting.

We beschrijven hieronder, op hoofdlijnen, een aantal belangrijke ontwikkelingen van het afgelopen jaar.

Sociaal Domein

Levensloopbestendig wonen

Steeds meer inwoners zijn bezig met levensloopbestendig wonen en zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen. En van de ondersteuning die zij daarbij van ons kunnen krijgen (bijvoorbeeld verzilverlening).

Uitkeringsgerechtigden

Het aantal uitkeringsgerechtigden (P-wet) is iets gestegen. De instroom in de bijstand was net als in 2022 relatief laag door de gunstige arbeidsmarktsituatie. We zien wel de duurzame uitstroom uit de bijstand gestaag groeien (langer dan een half jaar uit de bijstand als ze eenmaal zijn uitgestroomd).

Regelingen

We bereiken steeds meer mensen met onze schulden- en armoederegelingen (inclusief energietoeslag). Het gebruik van regelingen is voor inwoners makkelijker geworden door hen te helpen via de Voorzieningenwijzer. Door de nieuwe taken op het gebied van vroegsignalering van schulden bereiken we mensen met (beginnende) schulden in een vroeg stadium.

Vangnet
Op www.socialekaartooststellingwerf.nl kunnen inwoners en verwijzers zoeken naar (indicatievrije) voorzieningen in en om onze gemeente, waar zij mogelijk baat bij hebben. In 2023 zijn er meer mogelijkheden bij gekomen voor indicatievrije dagbesteding. Daarnaast investeren we sinds dit jaar in welzijnscoaching door Scala. Er is aandacht voor de specifieke problematiek van dementie in onze gemeente onder andere door het subsidiëren van het project DementTalent, gericht op het stimuleren dat mensen met dementie vrijwilligerswerk gaan doen.

Wet Inburgering
De uitvoering van de Wet Inburgering staat goed op de rails. Het lukt slecht bij een deel van de statushouders om hen mee te laten doen in (vrijwilligers)werk. In 2023 hebben we in samenwerking met de woningcorporaties 38 woningen beschikbaar gesteld aan statushouders.

Opvang vluchtelingen
We zorgden dit jaar opnieuw dat een groep ontheemden uit Oekraïne veiligheid en opvang ontving en dat zij zich dagelijks kunnen redden. Er is een tijdelijke opvang voor statushouders in Rikkingahof gerealiseerd waardoor we bijdragen aan de verlichting van het vraagstuk rondom vluchtelingenopvang.

Verbondenheid
Er komen steeds meer initiatieven voor ontmoeten en verbinden in de dorpen tot stand. Via het Fonds 2023 zijn 14 nieuwe maatschappelijke initiatieven financieel ondersteund. We hebben eind 2022, door het initiatiefvoorstel van de raad, een 'noodfonds maatschappelijke organisaties' ingesteld. Hiermee zijn in 2023 een aantal verenigingen en andere organisaties gesteund om de hoge energielasten te dragen. Daarnaast is de Lokale inclusie agenda geactualiseerd en is de uitvoering opgepakt (intern en extern).

Cultuur en 'dit is Ooststellingwerf'
We bekostigden een kwartiermaker ter ondersteuning van de kerngroep die bezig is met het maken van een bedrijfsplan voor een (culturele) Bruisplek in de gemeente. We werkten in 2023 samen met inwoners, Scala en andere maatschappelijke organisaties aan een nieuw platform 'Dit Is Ooststellingwerf' waar verhalen van vrijwilligers, mantelzorgers en maatschappelijke initiatieven bij elkaar komen en waar inwoners informatie vinden over vrijwilligersondersteuning, hulp voor mantelzorgers en het initiatievenloket van de gemeente. Begin 2024 lanceren we dit platform.

Gezondheid
We investeerden op allerlei manieren in een gezonde leefomgeving (denk aan speelvoorzieningen, groene schoolpleinen, fietspaden, watertappunten, gezonde school, gezonde sportkantine, rookvrije gebieden, hoge nood app et cetera). We zien dat het iets beter gaat met de mentale weerbaarheid van kinderen tussen de 4 en 12 jaar (kindmonitor 2022, GGD). De cijfers van de GGD van begin 2022 laten zien dat de weerbaarheid van jongeren vanaf 12 jaar aandacht vraagt. We ondersteunden de bloeizones (Appelscha, Haulerwijk). Dit zijn initiatieven van dorpen/inwoners, gericht op positieve gezondheid. In Oldeberkoop is vanuit het dorp ook een bloeizone gestart.

Jeugdhulp
In totaal zien we een stijging van het aantal jeugdigen in zorg. Daarnaast stijgen de gemiddelde kosten per jeugdige. We kijken doorlopend hoe we de uitgaven kunnen beperken en nog meer preventief kunnen inzetten. We zijn bezig om de prognose te laten toetsen, oorzaken te achterhalen en opties te vinden om de stijging in de lasten te verminderen dan wel om te buigen. U heeft in februari 2024 een mededeling ontvangen over de overschrijding van het jeugdhulp budget in 2023. En in maart heeft u de rapportage 'grip krijgen op jeugdkosten ontvangen'.

Steeds meer ouders kloppen aan bij de Consulent Jeugd in de huisartsenpraktijk en op scholen. Dit is een medewerker van het Gebiedsteam met kennis van het hele spectrum van opvoed- en opgroeiproblematiek. Door deze samenwerking kan de consulent zelf vragen oppakken, waarvoor de huisarts voorheen een doorverwijzing zou geven voor (duurdere) specialistische jeugdhulp. In 2023 besloot de raad meerjarig te investeren in het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO).

Ruimtelijke en economische ontwikkelingen

Recreatie en toerisme en economie

De promotie en marketing van Ooststellingwerf als toeristische bestemming is een doorlopend proces. Daar wordt hard aan gewerkt door Coöperatie Appelscha 3.0, Recreatieschap Drenthe en de regionale marketingorganisatie Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF). Ook is onze deelname aan de marketing Koloniën van Weldadigheid opgestart zodat we kunnen profiteren van onze ligging tussen de koloniën in Veenhuizen en Frederiksoord.

In april 2022 is het Stellingenpad, een lange afstandsroute, geopend. Het Stellingenpad gaat over het knooppuntennetwerk dat met zowel de Marrekrite en het Recreatieschap Drenthe is ontwikkeld. Het Stellingenpad is in 2023 verkozen tot Wandelroute van het jaar in de Benelux.

In 2023 is de verkoop van bedrijfskavels weer opgestart. Er zijn kavels in optie die in 2024 worden aangekocht en bebouwd. Daarnaast is er vraag naar het vestigen van duurzame bedrijven op het Ecomunitypark. Het bestemmingsplan om uitbreiding mogelijk te maken is in voorbereiding.

Het college had van de raad de opdracht gekregen om te onderzoeken hoe we het Biosintrum een duurzame en gezonde positie kunnen geven met behoud van haar doelstellingen. Daarom heeft de raad op 20 juni 2023 besloten om het Biosintrum aan Stichting Biosintrum te verhuren.

Duurzaamheid

We krijgen steeds meer inzicht in de CO2-reductie in Ooststellingwerf door de inzet van het CO2-dashboard. Ten opzichte van 1990 is de uitstoot in 2020 met 33,6% afgenomen. Nationaal bedroeg de reductie van alle broeikasgassen 24,7%. De afname van uitstoot in Ooststellingwerf is voor een groot deel toe te schrijven aan de opwek van duurzame energie.

We zien dat steeds meer inwoners bezig zijn met energiebesparing en het treffen van verduurzamingsmaatregelen, zoals isolatie of de aanleg van een warmtepomp en zonnepanelen. Voor huishoudens met een laag inkomen is energietoeslag beschikbaar en ca. 800 inwoners in energiearmoede hebben gebruik gemaakt van de witgoedwissel met een gratis energiecoachgesprek. Hiermee proberen we de energietransitie voor alle inwoners haalbaar en betaalbaar te houden.

Omgevingswet

We hebben ons voorbereid aan de hand van de actielijst van de VNG, wat betekent dat we ons hebben geconcentreerd op de acties die minimaal nodig zijn voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze (minimale) acties zijn uitgevoerd. Met de pilot omgevingsplan Appelscha zijn we verder gegaan dan de minimale vereisten. De Omgevingswet voeren we nu beleidsneutraal in. In de periode van 2024 tot 2032 maken we een gebiedsdekkend omgevingsplan met daarin eventuele beleidskeuzes. In 2023 zijn nog veel initiatieven onder de oude wet ingediend. Het vroeg veel ambtelijke inzet om deze bestemmingsplannen nog te verwerken.

Taskforce Wonen

De druk op de woningvoorraad is groot en vraagt om creatief denken en handelen om de voorraad (tijdelijk) te vergroten. We zijn in gesprek met initiatiefnemers, corporaties, bouwers en de provincie om alle mogelijkheden te benutten. De Taskforce Wonen is volop bezig om de versnelling van eigen plannen en plannen van derden in uitvoering te brengen. In 2023 hebben we plannen voor in totaal 175 nieuwe woningen in procedure gebracht. We hebben hierbij ook aandacht voor innovatieve woningbouw. Daarnaast zetten we in op intensievere samenwerking met en tussen zorgpartijen om ervoor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen wonen.

Veiligheid, bestuur en dienstverlening

Veiligheid

We hebben de kennis vergroot van de medewerkers die bij de crisisorganisatie betrokken zijn. Daarnaast zijn er nieuwe Officieren van Dienst getraind en worden zij ingezet. We hebben de bewustwording over ondermijning vergroot bij de inwoners in het buitengebied, ondernemers en collega's.

Bestuur

De legesverordening met ingangsdatum 1 januari 2024 is in OWO-verband aangepast aan de nieuwe

wetgeving namelijk de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (Wkb). We hebben gewerkt aan de Samenwerkingsagenda. Van de A-dossiers Stikstof en Financiën en lokale lasten zijn in 2023 startnotities in de raad besproken. De startnotitie over energietransitie is in 2023 voorbereid. Daarnaast is in 2023 met de raad gesproken over de startnotities inwonersparticipatie en accommodatiebeleid. Het participatiebeleid is vastgesteld in de raad.

Dienstverlening
Er worden steeds meer producten digitaal aangeboden, zoals het verlengen van een rijbewijs en verzoeken om kwijtschelding of betalingstermijnen. Daarnaast blijft contact mogelijk aan de publieksbalie voor alle producten. Kanaalsturing is in gang gezet met als doel de inwoner met zijn vragen sneller naar de juiste plek te sturen. Daarnaast handelden we terugbelnotities sneller af.

Tot slot de financiële doorkijk
De Jaarrekening 2023 sluit met een positief saldo van € 3,857 miljoen. Op het totale budget van € 100 miljoen (totaal begrote lasten inclusief toevoeging reserves) van 2023 betekent dit een afwijking van 3,9%. Ten opzichte van de actuele begroting is het een positieve afwijking van € 4,507 miljoen. Het resultaat komt hoofdzakelijk doordat we een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvingen door de september- en decembercirculaire. Daarnaast is niet het volledige budget van het initiatiefvoorstel besteed. Ook was er een positieve afrekening beschermd wonen en een voordeel op het budget opvang Oekraïners. We hadden een nadeel door hogere lasten jeugdhulp.

Bestuur en organisatie

Het college van burgemeester en wethouders is het dagelijks bestuur van de gemeente en bestaat naast de burgemeester uit vier wethouders en de gemeentesecretaris. De samenstelling is als volgt:

- Jack Werkman, burgemeester
- Esther Verhagen, wethouder Sociaal Domein en Accommodatiebeleid
- Gerben But, wethouder Duurzaamheid en Mobiliteit
- Jelke Nijboer, wethouder Wonen, Onderwijs en Sport
- Jan van Weperen, wethouder Financiën en Economie
- Willem Mutter, gemeentesecretaris

Leeswijzer

De Jaarstukken bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag staat per programma de vraag centraal of de gestelde doelen uit de programmabegroting 2023 gerealiseerd zijn in 2023. We geven antwoord op de vragen ‘wat hebben we bereikt?, ‘wat hebben we daarvoor gedaan?’ en ‘wat heeft de inwoner daarvan gemerkt?’. Daarnaast tonen we de inzet van middelen door de 4e W-vraag ‘wat heeft het gekost?’ te beantwoorden en geven we een toelichting op afwijkingen. In de jaarrekening staan de balans, de programmarekening en de toelichting op de balans. De rechtmatigheidsverantwoording is nu voor het eerst onderdeel van de jaarstukken. Het college geeft een verklaring over de rechtmatigheid. De accountant geeft een verklaring af over de getrouwheid.

Algemeen

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 2023

x € 1.000

Saldo jaarrekening	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten	-83.715	-77.664	-97.755	-92.686	5.069 V
Baten	89.512	80.048	90.441	94.702	4.261 V
Saldo van baten en lasten	**5.798**	**2.384**	**-7.314**	**2.016**	**9.330 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-2.705	-214	-2.297	-1.351	946 V
Onttrekkingen	2.037	645	8.961	3.191	- 5.770 N
Mutatie reserves	**-669**	**431**	**6.664**	**1.840**	**- 4.823 N**
Resultaat	**5.129**	**2.816**	**-650**	**3.857**	**4.507 V**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	**873**	**-**	**2.372**	**-30**	**- 2.402 N**
Structureel resultaat	**6.002**	**2.816**	**1.722**	**3.826**	**2.104 V**

Mutaties geraamd resultaat

In onderstaand overzicht zijn de mutaties in het begrotingssaldo (geraamd resultaat) in kaart gebracht.

x € 1.000

Mutaties geraamd resultaat	2023
Primitief begrotingsperspectief	2.816
Besluiten nieuw beleid en amendementen	-2.707
Begrotingsperspectief na Samen Verder en amendementen	**110**
Sportvernieuwing (raadsbesluit 29 november 2022)	-30
Gevolgen septembercirculaire 2022	1.020
Gevolgen decembercirculaire 2022	-279
Gevolgen voorjaarsrapportage 2023	-1.346
Gevolgen meicirculaire 2023	557
Gevolgen najaarsrapportage 2023	-681
Geraamd resultaat	**-650**

Toelichting

De Jaarrekening 2023 sluit met een positief saldo van € 3,857 miljoen. Op het totale budget van € 100 miljoen (totaal begrote lasten inclusief toevoeging reserves) van 2023 betekent dit een afwijking van 3,9%. Ten opzichte van de actuele begroting is het een positieve afwijking van € 4,507 miljoen.

Hierna beschrijven we het gerealiseerde resultaat op hoofdlijnen. Bij de programma's geven we per programma een nadere specificatie van de verschillenanalyse.

Analyse gerealiseerd resultaat

Analyse gerealiseerd resultaat 2023 op hoofdlijnen

In onderstaand overzicht treft u een analyse op hoofdlijnen aan van de belangrijkste financiële verschillen tussen de begroting 2023 na wijziging en de jaarstukken 2023. We geven verschillen aan die groter zijn dan € 100.000 en die bijdragen aan het resultaat. Het is in dit onderdeel nadrukkelijk niet de bedoeling een limitatieve opsomming te geven die per programma aansluit op onderstaand overzicht. In de programmaonderdelen, bij de 4e W-vraag 'wat heeft het gekost?', treft u een nadere gedetailleerde specificatie aan, waar we per programma de realisatie vergelijken met het geraamde resultaat.

x € 1.000

Analyse gerealiseerd resultaat	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
1. Samenleven	-28.501	-27.322	1.178 V
2. Welzijn & educatie	-1.057	-927	130 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	-2.494	-1.997	497 V
5. Openbare orde en veiligheid	-2.501	-2.493	8 V
6. Bestuur & Dienstverlening	33.902	36.596	2.694 V
Resultaat	**-650**	**3.857**	**4.507 V**

Analyse

Programma 1

- Armoede, voordeel € 805.000. Dit komt hoofdzakelijk doordat minder gebruik is gemaakt van het noodfonds inwoners, kleine initiatieven, warmteplekken en fonds maatschappelijke instellingen. Ook zijn er budgetten via de meicirculaire 2023 ontvangen waarvan we u voorstellen dit door resultaatsbestemming voor 2024 beschikbaar te houden.
- Energietoeslag, per saldo een voordeel van € 200.000. De baten en lasten vallen in verschillende programma's. We stellen voor het restant te bestemmen voor uitgaven energietoeslag die niet ambtshalve in 2023 zijn uitgekeerd.
- Levensonderhoud, voordeel € 149.000. De aantallen voor de wet werk en bijstand (WWB) zijn gestegen. Ook is per 1 januari 2023 het wettelijk minimumloon aangepast. De uitkeringen zijn daarom verhoogd, waardoor de lasten per cliënt hoger waren dan verwacht. Ook is er meer loonkostensubsidie toegekend dan begroot. Ondanks deze hogere lasten hebben we toch een voordeel, dat komt doordat het budget dat we van het rijk ontvangen ook is aangepast. We hebben per saldo meer ontvangen van het rijk dan we aan lasten hadden.
- Participatiewet, voordeel € 266.000. Er is een voordeel bij inburgering. Via de meicirculaire 2023 is een bedrag voor maatschappelijke begeleiding statushouders Wet Inburgering 2013 toegevoegd. In 2023 hadden we geen statushouders meer die onder de oude wet vallen. Via de septembercirculaire 2022 is een bedrag beschikbaar gesteld voor integratie als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars. Dit bedrag is niet gebruikt omdat het aantal gehuisveste statushouders lager is dan verwacht vanwege woningtekort en beperkt geschikt aanbod. Om die reden is ook het uitvoeringsbudget en het budget voor de leerbaarheidstoets niet volledig uitgegeven. Daarnaast is er een voordeel op de bijdrage aan Caparis. Gedurende het jaar zijn de bijdragen aan Caparis verhoogd, omdat een forse cao-stijging werd verwacht. Daarom is het budget bij de voorjaarsrapportage 2023 verhoogd. De cao loonstijging bleef lange tijd uit, er is een beperkte nabetaling geweest over 2023. Daarom zijn de lasten lager en ontstaat een voordeel.
- Wmo, voordeel € 827.000. Dit komt door een positieve afrekening beschermd wonen en maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Daarnaast hebben we nog een voordeel bij hulp bij het huishouden. We zien nog steeds stijgende cliëntaantallen, daar hebben we in de begroting ook rekening mee gehouden. In de zomerperiode is minder inzet geweest door personeelstekort, waardoor we een voordeel hebben in dit jaar. Ook waren de lasten voor Wmo begeleiding en dagbesteding lager. Het aantal cliënten in begeleiding en dagbesteding is nog steeds stabiel. Het aantal cliënten in begeleiding plus daalt nog steeds. Dit is de dure vorm van begeleiding, waardoor we minder lasten hebben.

- Maatschappelijke opvang, voordeel € 1.442.000. Dit komt hoofdzakelijk door een voordeel op het budget opvang vluchtelingen Oekraïne. We hebben meer budget van het rijk ontvangen dan we aan lasten hebben gehad. We stellen voor het restant via resultaatbestemming beschikbaar te houden. We komen voor de besteding nog met een voorstel bij u.
- Jeugdhulp, nadeel € 1,6 miljoen. Bij de najaarsrapportage 2023 meldden we al een tekort op de jeugdhulp van € 1.000.000. Hiervan is € 750.000 in de begroting verwerkt. Uiteindelijk bleek de prognose niet volledig te zijn, en hebben we een aanvullend tekort van € 1.600.000 (een afwijking van € 1,35 miljoen ten opzichte van de prognose). Dit werd al geconstateerd voordat de externe partij de nieuwe prognose volledig had afgerond. We hebben u daar met een mededeling over geïnformeerd.
- Leerlingenvervoer, voordeel € 170.000. Bij het opstellen van de begroting 2023 is het budget leerlingenvervoer verhoogd vanwege een stijgend aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer. In werkelijkheid is het leerlingenaantal in 2023 met 20% gedaald ten opzichte van 2022. Daarnaast is bij de meicirculaire 2023 € 42.000 ontvangen voor leerlingenvervoer Oekraïne. De lasten hiervoor waren € 14.000.

Programma 2
In dit programma zijn geen grote afwijkingen met resultaatsconsequenties te vermelden.

Programma 3
- Grond en gebouwen, voordeel € 139.000. Het voordeel is een gevolg van ontvangen huur voor het pand Houtwal en opbrengst verkopen van grond. De omvang hiervan is na de termijn van de najaarsrapportage 2023 volledig in beeld gekomen, zodat dit niet in de rapportage kon worden meegenomen.

Programma 5
In dit programma zijn geen grote afwijkingen te vermelden.

Programma 6
- Algemeen bestuur, voordeel € 159.000. Dit komt hoofdzakelijk door het later invullen van vacatures bij de griffie en lagere vergoedingen van de raad en een positieve afrekening daarvan vanuit 2022.
- Dagelijks bestuur, nadeel € 114.000. Dit komt hoofdzakelijk door een nadeel bij het wachtgeld voormalige bestuurders door een afrekening over 2022. Ook was de dotatie aan de voorziening pensioenen (voormalige) bestuurders hoger dan geraamd.
- Automatisering, voordeel € 335.000. Het voordeel heeft te maken met dat er lagere afschrijvingslasten zijn geweest in 2023. Dit houdt verband met het later, dan de oorspronkelijke planning, gereed worden van een aantal ICT-projecten. Bijvoorbeeld de vervanging van de kernapplicaties.
- Algemene uitkering, voordeel € 2.330.000. De gevolgen van de september- en decembercirculaire 2023 zijn niet via een begrotingswijziging in de begroting verwerkt, dit is via mededelingen aan u gecommuniceerd.

Bestemming gerealiseerd resultaat

Meerjarig beslag

Het bepaalde bodembedrag van de algemene reserve is € 3 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen is berekend dat de benodigde weerstandscapaciteit € 2,735 miljoen bedraagt. Er wordt een netto meerjarig beslag (2024-2027) gelegd op de algemene reserve van in totaal € 4,91 miljoen. Het meerjarig beslag bestaat uit de volgende onttrekkingen:

- Project Mader € 11.600 (2024)
- Subsidie Vrijstaat en stichting Kortsluiting (A012) € 60.000 (2024-2026)
- Pilot menstruatieproducten (A020a) € 12.000 (2024)
- Energietoeslag (140% norm) € 625.000 (2024)
- OKO-projectleider € 207.000 (2024-2026)
- OKO-uitvoeringskosten € 1.187.000 (2024-2026)
- Omgevingswet € 620.284 (2024)
- Biobased Economy € 174.503 (2024)
- Taskforce woningbouw € 1.094.925 (2024)
- Verkeersveiligheid € 342.655 (2024)
- Klimaatmiddelen € 305.723 (2024)
- Fietsverbinding Waskemeer € 220.000 (2024)
- Onderzoek (subsidioloog/accommodatiebeleid) € 7.416 (2024)
- Friese projectenmachine € 22.000 (2024)
- Concerncontrol € 20.000 (2024)

Minimale niveau algemene reserve

Het minimale niveau van de algemene reserve voor de komende jaren is € 10,645 miljoen. De stand van de algemene reserve bedraagt per ultimo 2023 € 29,724 miljoen. Na toevoeging van het gerealiseerde resultaat over 2023 (zie tabel voorstel bestemming gerealiseerd resultaat), stijgt de algemene reserve naar € 30,948 miljoen.

x € 1.000

Minimale niveau Algemene reserve	Rekening 2023
Bodembedrag	3.000
Benodigde weerstandscapaciteit	2.735
Meerjarig beslag	4.910
Minimale niveau algemene reserve	**10.645**
Algemene reserve per ultimo 2023	29.724
Afwijking t.o.v. minimale niveau	**19.079**

Voorstel bestemming gerealiseerd resultaat

We stellen u voor het resultaat op onderstaande wijze te bestemmen:

- € 200.000 voor de energietoeslag 2023. Via de decembercirculaire 2023 hebben we hiervoor middelen ontvangen. Dit is nog niet allemaal ingezet, omdat de aanvragen (niet ambtshalve toegekend) in 2024 binnen komen.
- € 62.000 voor een aanpak armoede en schulden. Dit bedrag hebben we via de meicirculaire 2023 ontvangen en is in 2023 niet ingezet. We stellen voor dit beschikbaar te houden voor 2024.
- € 77.000 voor flankerend beleid energiearmoede. Dit bedrag hebben we via de meicirculaire 2023 ontvangen en is in 2023 niet ingezet. We stellen voor dit beschikbaar te houden voor 2024.
- € 245.000 voor het Fonds maatschappelijke initiatieven. Zoals ook in de najaarsrapportage 2023 voorgesteld stellen we voor dit bedrag in 2024 beschikbaar te houden.
- € 1.442.000 voor maatschappelijke opvang (Oekraïne). We hebben meer budget van het rijk ontvangen dan we aan lasten hebben gehad. We komen voor de besteding nog met een voorstel bij u.
- € 308.000 voor de omgevingswet. Dit bedrag hebben we via de decembercirculaire 2023 ontvangen.

- € 72.000 voor uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak. Dit bedrag hebben we via de decembercirculaire 2023 ontvangen.
- € 50.000 voor schilderwerk molen Makkinga. Het schilderwerk aan de molen kon in 2023 niet worden uitgevoerd door slechte weersomstandigheden na de zomer. Het werk is wel aanbesteed en wordt uitgevoerd in 2024.
- € 177.000 om de reserve organisatieontwikkelingen op peil te houden.

x € 1.000

Voorstel bestemming gerealiseerd resultaat	Rekening 2023
Energietoeslag (decembercirculaire 2023)	200
Aanpak armoede en schulden (meicirculaire 2023)	62
Flankerend beleid energiearmoede (meicirculaire 2023)	77
Fonds maatschappelijke initiatieven	245
Maatschappelijke opvang (Oekraïne)	1.442
Omgevingswet (decembercirculaire 2023)	308
Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak (decembercirculaire 2023)	72
Schilderwerk molen Makkinga	50
Toevoeging reserve organisatieontwikkelingen	177
Toevoeging algemene reserve	1.224
Totaal voorstel resultaatbestemming	**3.857**

Actualisatie reserves en voorzieningen

Op basis van artikel 15 van de verordening ex. Artikel 212 (financiële verordening) is uitgesproken dat het college een nota reserves en voorzieningen opstelt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Volgens de financiële verordening wordt het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen jaarlijks herzien. Daarbij worden onder meer het doel, de heroverwegingen en de bestedingen van de gevormde reserves en voorzieningen opnieuw beoordeeld. In de nota reserves en voorzieningen zijn alle reserves en voorzieningen opgenomen. Hieronder volgt een samenvatting van de beoordeling van de reserves en voorzieningen ultimo 2023.

Als uitgangspunt voor de beoordeling reserves en voorzieningen jaarrekening 2023 is de eindstand van de reserves en voorzieningen in de jaarrekening 2022 genomen. De beoordeling 2023 heeft de volgende instellingen/opheffingen voor de reserves, voorzieningen en schulden tot gevolg: Het instellen van een voorziening onderhoud MFS de Samensprong.

U heeft de bevoegdheid om onttrekkingen en toevoegingen tot en met 31 december van het betreffende boekjaar met tijdige begrotingswijzigingen te autoriseren. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de ‘Nota reserves en voorzieningen’.

Programma 1 | Samenleven

Dit programma ‘Samenleven’ gaat over de Visie op Samenleven 2020-2024 (vastgesteld in oktober 2019). Het is een integraal programma over het gehele sociaal domein. Het bestaat uit vier opgaven namelijk Meedoen, Samenleven, Gezondheid en Goed Opgroeien. In een doelenboom staat samengevat wat we per opgave willen bereiken (maatschappelijke effecten). De doelenboom vindt u hieronder en in groter formaat op https://www.ooststellingwerf.nl/visie-samenleven. Zie ook programma 4.

Er is een aantal gemeenschappelijke regelingen dat bijdraagt aan de vier opgaven:

- Sociaal Domein Fryslân (SDF): Binnen de Centrumregeling SDF werken Friese gemeenten samen aan beleidsvoorbereiding en de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel is, om waar nodig, specialistische jeugdhulp en ondersteuning te leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
- Veiligheidsregio Fryslân (VRF): Binnen de VRF werken Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De VRF werkt op het gebied van gezondheidszorg aan het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de Friese inwoner.
- GR SW Fryslân: GR SW Fryslân en Caparis NV dragen bij aan het aanbieden van arbeidsplaatsen voor onze inwoners in het kader van de voormalige wet sociale werkvoorziening. Per 1 januari 2020 is de herstructurering van Caparis afgerond. De GR is aangepast. Alle SW-medewerkers zijn daarin administratief ondergebracht. Wij zijn geen aandeelhouder meer van Caparis en hebben een dienstverleningsovereenkomst gesloten met Caparis voor de begeleiding en ontwikkeling van onze inwoners met een SW-indicatie.

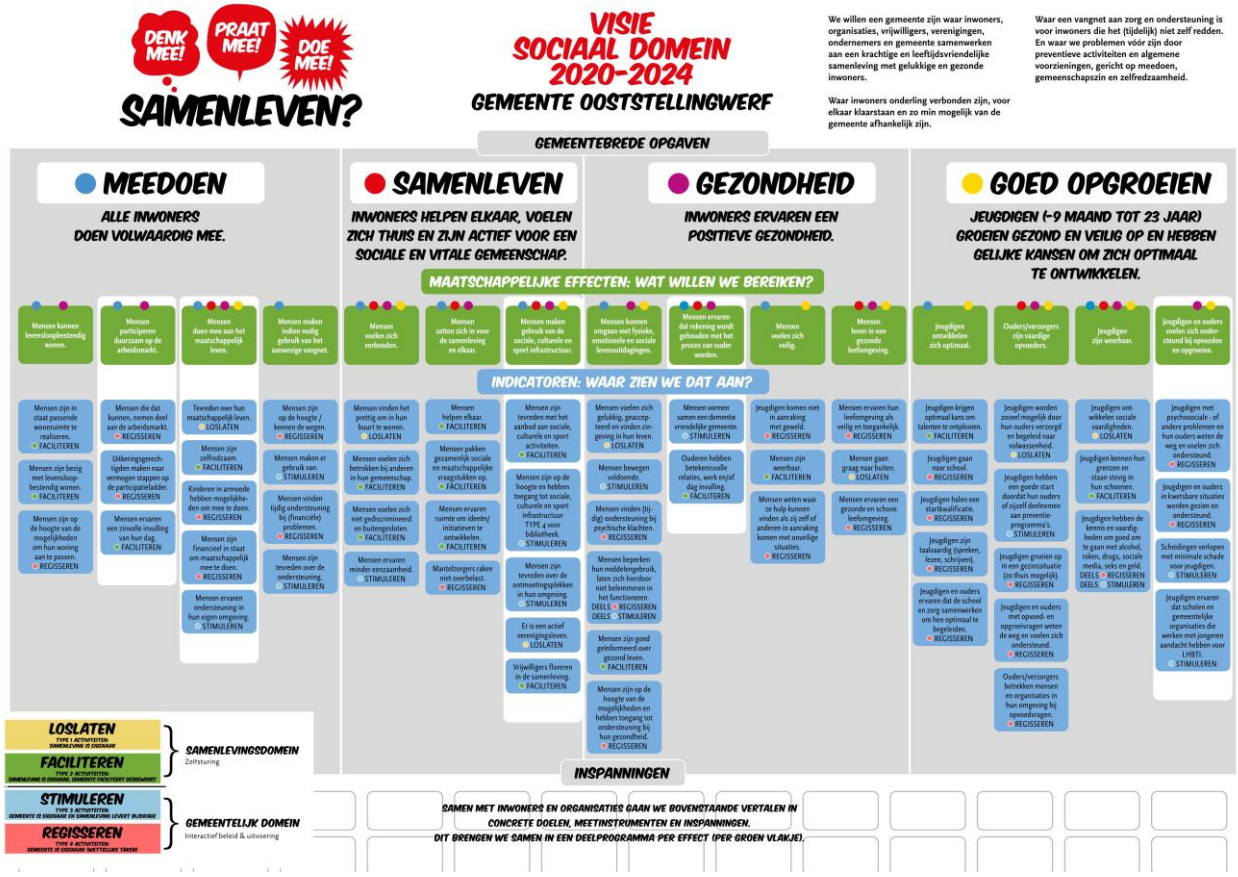

Thema 1.1 Meedoen

Inleiding

Alle inwoners doen volwaardig mee

Inwoners vinden 'Meedoen' een belangrijk thema. Daarnaast hebben we wettelijke taken op dit terrein. Het gaat om de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Participatiewet en de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening. Voor de Opgave Meedoen zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) vier maatschappelijke effecten (A t/m D) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen *(zie woonzorgvisie)*

A1. Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren (faciliteren)
A2. Mensen zijn bezig met levensloopbestendig wonen (faciliteren)
A3. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen (regisseren)

Maatschappelijk effect B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt *(zie doe-agenda B)*

B1. Mensen die dat kunnen, nemen deel aan de arbeidsmarkt (regisseren)
- Zie collegeakkoord: We willen zoveel mogelijk mensen aan een baan helpen. Het vergroot de kans om mee te doen en onderdeel te zijn van de samenleving.
- Zie collegeakkoord: We willen vicieuze cirkels doorbreken en belemmeringen om mee te doen in werk of andere maatschappelijke activiteiten wegnemen.

B2. Uitkeringsgerechtigden maken naar vermogen stappen op de Participatieladder (regisseren)
B3. Mensen ervaren een zinvolle invulling van hun dag (faciliteren)

Maatschappelijk effect C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven *(zie doe-agenda C en doe-agenda Inburgering)*

C1. Mensen zijn tevreden over hun maatschappelijk leven (loslaten)
C2. Mensen zijn zelfredzaam (faciliteren)
C3. Kinderen in armoede hebben mogelijkheden om mee te doen (regisseren)
- Zie collegeakkoord: We willen de bestaanszekerheid van onze meest kwetsbare inwoners vergroten. Dat doen we door meer nadruk te leggen op preventie, vroegsignalering en een integrale aanpak van onze armoede- en schuldenproblematiek.

C4. Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen (regisseren)
- Zie collegeakkoord: We willen dat mensen financieel in staat zijn om maatschappelijk mee te doen. En dat geldt ook voor kinderen in armoede. We willen dat mensen tijdig de weg weten te vinden bij financiële vragen en problemen en dat ze tevreden zijn over de geboden ondersteuning. Ook willen we het bereik van de regelingen, voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden vergroten.

C5. Mensen ervaren ondersteuning in hun eigen omgeving (stimuleren)

Maatschappelijk effect D. Mensen maken indien nodig gebruik van het vangnet

D1. Mensen zijn op de hoogte/kennen de wegen (regisseren)
D2. Mensen maken gebruik van de wegen (stimuleren)
D3. Mensen vinden tijdig ondersteuning bij (financiële) problemen (regisseren)
D4. Mensen zijn tevreden over de ondersteuning (stimuleren)

Wat hebben we bereikt

De cijfers uit de monitor sociaal domein over 2023 laten zien wat we hebben bereikt.

A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen

- In de burgerpeiling (2022) kwam naar voren dat 85% van de volwassen inwoners vindt dat hun huidige woonruimte passend is. Zo'n 16% van de 50+ers gaf aan dat ze niet in hun huis kunnen blijven wonen als ze lichamelijk achteruit gaan. Mede daarom doen we er alles aan om te zorgen dat er voldoende passende woonruimte is voor alle inwoners.
- Er zijn haalbaarheidsonderzoeken gedaan voor Rikkingahof (combinatie (zorg)woningen en verpleeghuisplekken).

- Steeds meer inwoners zijn bezig met levensloopbestendig wonen en op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen. En van de ondersteuning die zij daarbij van ons kunnen krijgen (bijvoorbeeld verzilverlening).
- Inwoners die een mantelzorgwoning willen plaatsen, kunnen dit vergunningsvrij doen.

B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt

- Het aantal uitkeringsgerechtigden (P-wet) is iets gestegen. De instroom in de bijstand was net als in 2022 relatief laag door de gunstige arbeidsmarktsituatie. Er zijn dus relatief weinig inwoners waaraan we bijstand verstrekken. Dat betekent dat mensen die dat kunnen, deelnemen aan de arbeidsmarkt.
- We zien duurzame uitstroom uit de bijstand gestaag groeien (langer dan een half jaar uit de bijstand als ze eenmaal zijn uitgestroomd).
- Werken loont omdat we de armoedeval verzachten (financieel nadeel als je van bijstand naar werk gaat doordat je toeslagen etc. verliest).

C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven

- We bereiken steeds meer mensen met onze schulden- en armoederegelingen (inclusief energietoeslag), wat bijdraagt aan zelfredzaamheid en mogelijkheden om mee te doen.
- Het gebruik van regelingen is voor inwoners makkelijker geworden door hen te helpen via de Voorzieningenwijzer (waarin alle regelingen samen komen en waarbij een professional het met de inwoner doorneemt en gelijk aanvraagt).
- Door de nieuwe taken op het gebied van vroegsignalering van schulden bereiken we mensen met (beginnende) schulden in een vroeg stadium.
- Via Geldfit is de route voor inwoners met vragen over geld zo helder mogelijk en werken de partijen achter de schermen samen om de ondersteuning op elkaar af te stemmen. Hiermee voorkomen we erger.
- Maatschappelijke organisaties merkten dat de gemeente oog heeft voor hun financiële zorgen als gevolg van de stijgende energiekosten (tijdelijke regeling vergoeding extra energiekosten).
- Inwoners met lage inkomens konden in deze voor velen financieel zware tijd gebruik maken van extra tijdelijke maatregelen om hen te steunen.
- Scholen konden deelname aan activiteiten mogelijk maken en gezonde voeding verstrekken aan kinderen op hun school dankzij geld dat zij hiervoor van de gemeente ontvingen.
- Er ontstonden diverse maatschappelijke initiatieven om de gevolgen voor inwoners van de hoge energieprijzen en de inflatie te verzachten, mede dankzij subsidie van de gemeente hiervoor (denk aan warmteplekken en maaltijdkastjes).

D. Mensen kunnen gebruik maken van het vangnet

- De route voor inwoners met vragen over zorg, welzijn, werk, opvoeden, geldzaken etc. is zo helder mogelijk, waardoor inwoners of verwijzers makkelijk de weg kunnen vinden en inwoners zo nodig tijdig ondersteuning kunnen krijgen.
- Op www.socialekaartooststellingwerf.nl kunnen inwoners en verwijzers zoeken naar (indicatievrije) voorzieningen in en om onze gemeente, waar zij mogelijk baat bij hebben. De sociale kaart is ook bedoeld voor professionals en maatschappelijke organisaties die regelmatig vragen krijgen van inwoners over zorg, welzijn, opvoeden, geldzaken etc.
- De beweging van zware naar lichte zorg is verder doorgezet en we anticiperen op het toenemend gebruik van huishoudelijke hulp. Dit is nodig, met name door de vergrijzing.
- Er is meer keuzevrijheid voor inwoners op het gebied van onafhankelijke cliëntondersteuning dan voorheen.
- In ons cliënt ervaringsonderzoek (Gebiedsteam) zegt 89% van de respondenten dat zij de kwaliteit van de ontvangen ondersteuning goed vinden.
- Er is aandacht voor de specifieke problematiek van dementie in onze gemeente.

Wet Inburgering

- De uitvoering van de Wet Inburgering (2022) staat goed op de rails. Het lukt slecht bij een deel van de statushouders om hen mee te laten doen in (vrijwilligers)werk. Een van de redenen is dat werkgevers (nog) niet zo gewend zijn aan het werken met deze doelgroep en er wat huiverig voor zijn. Een andere reden is dat eigenlijk meer intensieve begeleiding nodig is om succesvol te zijn. De Rijksmiddelen die we ontvangen voor de begeleiding zijn te summier om per persoon goed maatwerk te leveren.

- In 2023 hebben we in samenwerking met de woningcorporaties 38 woningen beschikbaar gesteld aan statushouders.

Opvang ontheemden Oekraïne en opvang vluchtelingen

- We zorgden dat een groep ontheemden uit Oekraïne veiligheid en opvang ontving en dat zij zich dagelijks kunnen redden.
- We hebben een inspanningsverplichting vanuit het Rijk voor wat betreft het aantal opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen. Hier voldeden we niet het volledige jaar aan.
- Er komt een tijdelijke opvang voor statushouders in Rikkingahof waardoor we bijdragen aan de verlichting van het vraagstuk rondom vluchtelingenopvang.

Wat hebben we daarvoor gedaan

A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen

- Via de woonzorgvisie (2022) bereikten we overeenstemming met de woningcorporaties om de komende jaren woningen te gaan bouwen, onder meer voor senioren. In 2023 kwam daarnaast nog een regionale woondeal tot stand waarin afspraken zijn gemaakt over nog meer woningen. We gaan op basis daarvan met de corporaties in gesprek welk deel zij hiervan gaan realiseren (huur) en daarbinnen hoeveel daarvan levensloopbestendig worden gebouwd.
- Al aangepaste huurwoningen die vrijkwamen boden we opnieuw aan aan inwoners die met beperkingen te maken hebben.
- We voer(d)en gesprekken over de invulling van het terrein Rikkingahof (nieuwbouw).
- We zetten de Blijverslening en de Verzilverlening in voor huishoudens die hun huis levensloopbestendiger willen maken. Het beschikbare budget hiervoor is in 2023 verhoogd. Daarnaast hebben we het aanvraagproces vereenvoudigd. Ook is er in het Gebiedsteam speciaal iemand om inwoners te helpen bij een aanvraag en de bekendheid van de leningen te vergroten. Dit alles om het gebruik ervan te stimuleren en daar waar het kan de Wmo-uitgaven te beperken.
- We proberen inwoners via twee sporen te stimuleren om wat betreft hun woonsituatie tijdig te anticiperen op het ouder worden. Voor huurders doen we dat door mee te betalen aan de inzet van een seniorenmakelaar van Actium die in gesprek gaat met alle huurders boven de 70 jaar die niet in een gelijkvloerse woning wonen. Woningeigenaren benaderen we proactief met informatie wat ze zelf kunnen doen om langer thuis te blijven wonen. Hierbij brengen we ze in contact met ondernemers die hen kunnen helpen. In 2023 startten we de voorbereidingen voor Elsloo, Langedijke en Makkinga. Als het een succes is, gaan we in andere dorpen verder.
- We hebben Wmo-regelingen om woningaanpassingen mogelijk te maken. Daarnaast is er de verhuiskostenvergoeding om te verhuizen naar een leeftijdsvriendelijker huis. Ook maken steeds meer oudere huurders (70+) met een fysieke beperking gebruik van het Langer Thuis Pakket van Actium, waarmee zij kosteloos kleine woningaanpassingen kunnen aanvragen.
- De werkgroep preventief huisbezoek 75+ neemt levensloopbestendig wonen als onderwerp mee in haar contacten zodat bewustwording wordt gestimuleerd en mensen weten wat er allemaal mogelijk is.
- Er is een SlimoTheek met daarin (digitale) voorzieningen/hulpmiddelen om mensen in staat te stellen langer thuis te blijven wonen. Met name inwoners met dementie kunnen hier baat bij hebben.
- We publiceerden periodiek artikelen over langer thuis wonen, meestal interviews met inwoners. Deze zijn goed ontvangen en leidden na iedere publicatie tot contactmomenten tussen inwoners en Gebiedsteam.
- Het regioplan beschermd wonen is vastgesteld waardoor we op provinciaal niveau voldoende specialistische voorzieningen hebben voor beschermd wonen.
- We werkten in 2023 aan een voorstel over uitbreiding van de mogelijkheden voor prémantelzorgwonen en mantelwonen (met elkaar op één erf wonen om voor elkaar te zorgen en bij elkaar in de buurt te wonen, zonder dat er sprake is van een medische aandoening of intensieve zorg). In 2024 is dit rijp voor besluitvorming. Daarop vooruitlopend zijn al verschillende mantelzorgverklaringen afgegeven in verband met het plaatsen van een mantelzorgwoning.

B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt

- We bleven maatwerk leveren om mensen naar werk te begeleiden. We bieden nazorg bij uitstroom naar werk.

- Als betaald werk niet mogelijk is, zetten we in op andere vormen van ‘meedoen’. Hierbij zetten we bijvoorbeeld de Stichting Werk Ooststellingwerf en Wijknet in, maar ook 'Plek voor Talent' (vrijwilligersvacaturebank), welzijnscoaching en diverse activiteiten gericht op ontmoeten en activering.
- Om te zorgen dat werken loont en een armoedeval te voorkomen, krijgen inwoners die van bijstand naar werk gaan een half jaar na uitstroom een uitstroompremie en na een jaar nog een keer.
- Inwoners met Wmo dagbesteding waarvoor dat mogelijk is, zijn begeleid naar (meer) arbeidsmatige dagbesteding.
- We troffen voorbereidingen voor de start van doorlopend cliëntervaringsonderzoek onder inwoners waar het Gebiedsteam contact mee heeft in het kader van de Participatiewet. Dit onderzoek gaat vanaf 2024 lopen.

C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven

- We hielpen inwoners met voorzieningen op het gebied van schulden en armoede. Deze voorzieningen staan allemaal vermeld in de Regelingenwijzer (www.ooststellingwerf.nl/regelingenwijzer). Hier staat ook het aanbod van andere instanties dan de gemeente in.
- We hebben meer capaciteit ingezet voor vroegsignalering (contact opnemen met inwoners met beginnende schulden en hen hulp aanbieden). We hebben een ervaringsdeskundige aangenomen die ons (vooral) helpt met het in contact komen met de betreffende inwoners.
- We zijn gestart met de uitvoering van de Voorzieningenwijzer. Dat is een applicatie waarin alle lokale en landelijke voorzieningen staan op het gebied van geld. Het is een hulpmiddel waarmee de budgetadviseurs en de inkomensconsulenten van het Gebiedsteam samen met een inwoner makkelijk kunnen kijken hoe iemand geld kan besparen of optimaal gebruik kan maken van regelingen. Door de applicatie en de mogelijkheid om het ter plekke te regelen, bespaart een gemiddeld huishouden zo jaarlijks gemiddeld € 500. De budgetadviseurs en de inkomensconsulenten zijn gestart bij inwoners waarmee ze al contact hadden.
- We kunnen sneller schuldhulp inzetten door hiervoor zelf beschikkingen af te geven. We hebben concreet op papier gezet wat onze wettelijke schuldhulpverleningstaken zijn en hoe we die uitvoeren en monitoren. We hebben de Verordening beslistermijn schuldhulpverlening vastgesteld, waarmee we voldoen aan de wettelijke eisen.
- We creëerden met Geldfit een digitale ‘ingang’ voor vragen over geld. Achter de schermen werken alle lokale samenwerkingspartijen die ondersteuning bieden op financieel gebied hierin samen.
- We zijn gestart met het onderzoek naar de Meedoenpas waarin armoederegelingen samen kunnen komen en inwoners meer keuzevrijheid krijgen.
- De norm voor onze kindregelingen is structureel verhoogd naar 130% van het wettelijk sociaal minimum.
- We bekostigen diverse scholingsmogelijkheden voor inwoners gericht op digitale vaardigheid, taalvaardigheid en omgaan met geld.
- We hebben de energie-regelingen die de gemeenteraad eind 2022 heeft vastgesteld, uitgevoerd. Het ging om de regelingen voor warmteplekken, het noodfonds voor inwoners, het fonds energiekosten maatschappelijke organisaties, extra budgetten voor activiteiten en maaltijden op scholen en het fonds voor kleine initiatieven.
- De eenmalige energietoeslag 2023 is uitgekeerd aan inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum.
- We zorgden dat inwoners tussen 120% en 140% van het wettelijk sociaal minimum vanaf januari 2024 de energietoeslag ook kunnen aanvragen.
- Er zijn verschillende subsidies verleend aan organisaties voor materiële ondersteuning (bijvoorbeeld Voedselbank, Stichting Urgente Noden, Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur).
- Er is een themabijeenkomst georganiseerd voor de raad over armoede en schulden. Hieraan deden ook ervaringsdeskundigen mee.

D. Mensen kunnen gebruik maken van het vangnet

- We werken doorlopend aan de bekendheid van ons Gebiedsteam.
- We faciliteren de vrijwilligers van de werkgroep preventief huisbezoek 75+ om proactief inwoners van 75+ te bezoeken.

- De medewerkers van het Gebiedsteam zijn zichtbaar op vindplaatsen (huisartsen, scholen) en welzijnswerkers van Scala zijn actief in buurten en dorpen (opbouwwerkers, welzijnscoaches, jongerenwerkers, buurtsportcoaches).
- De bibliotheek biedt ondersteuning aan inwoners bij het omgaan met digitale overheid (informatiepunt digitale overheid).
- De Sociale kaart www.socialekaartooststellingwerf.nl is in de lucht. In januari 2024 gaan we de Sociale kaart breed bekend maken.
- We startten in 2023 in Oosterwolde Noord met het project Domeinoverstijgende Samenwerking, waarin onder andere inwoners, zorgpartijen, corporaties, zorgkantoor en zorgverzekeraar samenwerken. Doel is langer thuis wonen en gezond ouder worden (inclusief bewegen).
- Er zijn in 2023 meer mogelijkheden bij gekomen voor indicatievrije dagbesteding. Naast Stellinghaven in Oosterwolde, Welzijn op Dorpse Schaal Oldeberkoop en de Buurthaven in Haulerwijk kunnen inwoners nu ook terecht bij de Fochtel in Fochteloo en in De Den in Appelscha.
- We investeren sinds 2023 in Welzijnscoaching door Scala. Zie Thema 1.2 Samenleven.
- Vanaf 2024 kan het Gebiedsteam Powerful ageing inzetten voor nieuwe aanmeldingen hulp bij het huishouden. In 2023 troffen we de voorbereidingen daarvoor. Het programma is gericht op het behouden van en het verbeteren van de fysieke zelfredzaamheid van ouderen.
- In 2023 kwam er meer keuzevrijheid voor inwoners wie zij willen inschakelen als onafhankelijke clientondersteuner. Voorheen was MEE Noord de enige aanbieder waar inwoners gebruik van konden maken. Nu zijn dat er meer. Zie www.ocodenktmee.nl.
- In 2023 gaven we subsidie aan het project DementTalent, gericht op het stimuleren dat mensen met dementie vrijwilligerswerk gaan doen.
- In 2023 is met onze ondersteuning de Stichting Ooststellingwerf Dementie-inclusief gestart, die o.a. met de website www.dementie-ooststellingwerf.nl alle praktische informatie bundelt voor iedereen die met dementie te maken krijgt. Zoals tips over de omgang met dementie en welke mensen en instanties kunnen helpen.
- Het toezicht op de kwaliteit en calamiteiten wat betreft begeleiding vanuit de Wmo is in 2023 steviger neergezet door samenwerking met de GGD.
- Net als in andere jaren zijn inwoners die contact opnemen met ons Gebiedsteam in staat gesteld zelfredzaam te zijn en eigen regie te hebben en te houden, waar nodig met behulp van ondersteunende voorzieningen uit de Wmo (hulpmiddelen, vervoer, dagbesteding en huishoudelijke hulp) of voorliggende voorzieningen (voorzieningen die zonder indicatie beschikbaar zijn).

Wet Inburgering

- In het kader van de Wet Inburgering boden we statushouders leerroutes aan en boden we ondersteuning bij het voeren van een financiële huishouding. We subsidiëren Scala om statushouders individueel te begeleiden in de eerste 2 jaar dat ze in gemeente Ooststellingwerf wonen. Dit doen ze met professionele begeleiding en inzet van vrijwilligers (ervaringsdeskundige sleutelpersonen en maatjes). Doel is taalontwikkeling, meedoen aan maatschappelijke activiteiten, vaardigheden aanleren en zo mogelijk bemiddelen naar vrijwilligerswerk.
- We hebben statushouders huisvesting geboden. In 2023 hadden we een hoge taakstelling (57 statushouders). Net als veel andere Friese gemeenten hebben we een achterstand. We hebben verhoudingsgewijs veel woningen beschikbaar gesteld in 2023 (38 woningen), maar vanwege de veel alleenreizende statushouders die we hebben gehuisvest in combinatie met de weinige gezinsherenigingen blijft de gemeente wel achter qua aantal te huisvesten statushouders. Als we meer gezinnen hadden mogen huisvesten in plaats van alleenstaanden, hadden we met 38 woningen de taakstelling wél gehaald. Maar nu niet, omdat er veel statushouders zijn die alleen zijn.

Opvang ontheemden Oekraïne en opvang vluchtelingen

- We organiseerden opvang voor Oekraïners in Hotel Appelscha en op vakantiepark de Roggeberg. Daarnaast waren het Gebiedsteam en Scala present om hen te ondersteunen bij vragen en vrijetijdsbesteding. Verder keerden we hen leefgeld uit.
- We onderhielden contacten met Oekraïense ontheemden en de particuliere opvangadressen in onze gemeente. We betaalden de Oekraïners leefgeld uit en de particuliere opvang-bieders ontvingen desgewenst een compensatiebedrag voor hun kosten en als blijk van waardering.
- We zetten een aantal particuliere opvangplekken om naar gemeentelijk opvangplekken, waaronder in Haulerwijk.

- We droegen er samen met andere partijen aan bij dat er vanaf 1 januari 2024 een tijdelijke opvanglocatie is voor statushouders in Rikkingahof en organiseerden hierover informatiebijeenkomsten voor inwoners.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen
Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren, zijn bezig met levensloopbestendig wonen en zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen. In de monitor sociaal domein wordt hier nader op ingegaan.

B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt
Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt. Voor cijfers verwijzen we naar de monitor sociaal domein.

C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven
Betere, laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning op het gebied van financiële vragen. Daarnaast meer mogelijkheden om in aanmerking te komen voor ondersteuning, zowel advies als materiële ondersteuning. Voor cijfers verwijzen we naar de monitor sociaal domein.

D. Mensen maken gebruik van het vangnet
Uitgebreide informatie hierover is per regeling (P-wet, Jeugdwet, Wmo) opgenomen in de monitor sociaal domein.

Wet Inburgering
Inwoners merken dat we statushouders zo goed mogelijk op weg helpen in onze samenleving.

Opvang ontheemden Oekraïne en opvang vluchtelingen
- Inwoners merken dat we ons steentje bijdragen aan de opvang van vluchtelingen.
- Inwoners die huisvesting bieden aan ontheemden uit Oekraïne merken dat we hen waarderen en zo goed mogelijk ondersteunen.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020-2024
- Accenten en Afbouwpunten Visie Samenleven, januari 2024
- Doe-agenda B Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt 2021
- Doe-agenda C Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven 2021
- Beleidsregels Maatschappelijke Ondersteuning 2023
- Beleidsplan Handhaving Sociaal Domein 2023
- Woonzorgvisie 2022
- Verordening Beslistermijn Schuldhulpverlening 2023
- Beleidsregels eenmalige energietoeslag 2023
- Re-integratieverordening Participatiewet 2017
- Verordening Tegenpresentatie 2015
- Maatregelenverordening 2018
- Verordening Individuele Inkomenstoeslag 2015
- Verordening Individuele Studietoeslag 2015
- Handhavingsverordening 2015
- Verordening Verrekening Bestuurlijke Boete bij Recifice 2015
- Verordening Adviesraad sociaal domein gemeente Ooststellingwerf 2015

Thema 1.2 Samenleven

Inleiding

Inwoners helpen elkaar, voelen zich thuis en zijn actief voor een sociale en vitale gemeenschap
Samenleven is een onderwerp dat erg leeft in de gemeente. Inwoners vinden 'elkaar ontmoeten', 'elkaar ondersteunen' en activiteiten en verenigingen in de dorpen en in de buurten belangrijk. Voor de Opgave Samenleven zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) drie maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Wat willen we bereiken

Zie collegeakkoord: We willen een samenleving met een sterke sociale basis waarin inwoners verantwoordelijkheid nemen en voelen naar elkaar, voor elkaar klaar staan en elkaar helpen.

Maatschappelijk effect E. Mensen voelen zich verbonden *(zie doe-agenda E)*
E1. Mensen vinden het prettig om in hun buurt te wonen (loslaten)
E2. Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap (faciliteren)
E3. Mensen voelen zich niet gediscrimineerd en buitengesloten (faciliteren)
E4. Mensen ervaren minder eenzaamheid (stimuleren)

Maatschappelijk effect F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar
F1. Mensen helpen elkaar (faciliteren)
F2. Mensen pakken gezamenlijk sociale en maatschappelijke vraagstukken op (faciliteren)
F3. Mensen ervaren ruimte om ideeën/initiatieven te ontwikkelen (faciliteren)
F4. Mantelzorgers raken niet overbelast (regisseren) *Zie thema 1.3 Gezondheid.*

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur *(zie doe-agenda G)*
G1. Mensen zijn tevreden met het aanbod aan sociale, culturele en sportactiviteiten (faciliteren)
G2. Mensen zijn op de hoogte en hebben toegang tot sociale, culturele en sportinfrastructuur (stimuleren)
G3. Mensen zijn tevreden over de ontmoetingsplekken in hun omgeving (stimuleren)
G4. Er is een actief verenigingsleven (loslaten)
G5. Vrijwilligers floreren in de samenleving (faciliteren)

Wat hebben we bereikt

De cijfers uit de monitor sociaal domein over 2023 laten zien wat we hebben bereikt.

Maatschappelijk effect E: Mensen voelen zich verbonden

- Er komen steeds meer initiatieven voor ontmoeten en verbinden tot stand in de dorpen.
- 74% van de volwassen Ooststellingwervers gaf in de Burgerpeiling aan dat zij (regelmatig) contact hebben met anderen in hun dorp (Burgerpeiling 2022). 57% vindt dat er genoeg mogelijkheden zijn om anderen te ontmoeten (Burgerpeiling 2022).
- Maatschappelijke organisaties hebben steun ervaren van de gemeente om de hoge energielasten te dragen waar zij mee werden geconfronteerd.
- Bij conflicten in de buurt is er de mogelijkheid om buurtbemiddeling in te schakelen.
- 78% van onze inwoners is tevreden over het leven. 3% van onze inwoners voelt zich vaak eenzaam (Burgerpeiling 2022). In 2020 was dit ook 3%.
- 7% van de volwassen inwoners geeft aan dat discriminatie invloed heeft op hun leven. In 2020 was dit 4%. 16% van de volwassen inwoners heeft het gevoel er niet bij te horen (buitengesloten te worden). In 2020 was dit 13%.

Maatschappelijk effect F: Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar

- Er zijn vele (nieuwe en bestaande) maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan het welbevinden van mensen en de leefbaarheid van onze gemeente.
- 42% van de volwassen inwoners besteedt tijd aan mantelzorg (Burgerpeiling 2022). Overbelasting van mantelzorgers komt meer voor bij vrouwen, mensen tussen de 56 en 70 jaar en bij inwoners met lage inkomens.

- Mantelzorgers hebben in de mantelzorgconsulent van het Gebiedsteam een aanspreekpunt. Hierdoor hebben we mantelzorgers beter in beeld en kunnen we hen (preventief) ondersteunen en regelmatig een blijk van waardering geven in de vorm van een uitje of presentje.

Maatschappelijk effect G: Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

- Er is een divers aanbod van culturele activiteiten en instellingen. Daarbinnen is er aandacht voor verschillende doelgroepen zoals jongeren, ouderen en nieuwkomers. De tevredenheid van inwoners over het aanbod is licht gestegen ten opzichte van 2020 (Burgerpeiling 2022).
- Partijen zijn in gesprek over het realiseren van een (culturele) Bruisplek.
- Er is een divers aanbod van sport- en beweegmogelijkheden, waaronder ook specifiek voor kinderen.
- Inwoners (oud en jong) ondervinden stimulans bij sporten en bewegen en gezonde leefstijl. Zie ook Gezondheid.
- Inwoners kunnen makkelijk vinden wat er te doen is in onze gemeente via de activiteitenagenda www.uutgaon.nl. Inwoners kunnen makkelijk vinden welke sport- en beweegactiviteiten er zijn in Ooststellingwerf via www.beweegplein.nl.
- Inwoners kunnen elkaar ontmoeten op diverse plekken bijvoorbeeld in de dorpshuizen en bij indicatievrije dagbesteding (zie ook opgave Meedoen). De tevredenheid over de mogelijkheden om andere mensen te ontmoeten was in de Burgerpeiling 2022 hoger dan in 2020.
- De kracht van de samenleving blijkt uit het grote aantal inwoners dat zich vrijwillig inzet in het verenigingsleven en bij maatschappelijke organisaties. 37% van de volwassen inwoners doet vrijwilligerswerk (Burgerpeiling 2022).
- In 2023 zijn er meer vrijwilligersorganisaties bereikt door vrijwilligerscentrale Plek voor Talent dan in voorgaande jaren.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijk effect E: Mensen voelen zich verbonden

- Dorpencoördinatoren en opbouwwerkers ondersteunen initiatieven in de dorpen voor ontmoeten, verbinden en leefbaarheid. Bijvoorbeeld de pannakooi Appelscha en de kleine boerderij Oosterwolde.
- We geven subsidie aan indicatievrije dagbesteding in diverse dorpen (zie Meedoen).
- Dorpencoördinatoren waren betrokken bij de activiteiten in de aandachtsgebieden Haerenkwartier en Haulerwijk.
- Er is een ‘verbinder’ vanuit het Leger des Heils die ook activiteiten organiseert in het Haerenkwartier (Ketelhuis).
- De gemeente subsidieert de Plaatselijk Belangen en Bewonerscommissies via het wijk- en dorpenbudget. Zij zetten dit in voor leefbaarheidsinitiatieven in hun dorpen en wijken.
- We ondersteunen de dorpshuizen met een jaarlijks budget voor onderhoud en investering.
- We stelden in 2023 een startnotitie Accommodatiebeleid op en maakten een begin met gesprekken over accommodatiebeleid in de dorpen. In 2024 zetten we die voort en stelt de raad mede op basis hiervan accommodatiebeleid vast.
- We hebben eind 2022 een 'corona noodfonds maatschappelijke organisaties' ingesteld. Hiermee zijn in 2023 diverse verenigingen en andere organisaties gesteund om de hoge energielasten te dragen.
- We geven Scala subsidie voor buurtbemiddeling, uitgevoerd door vrijwilligers.
- We bleven VraagElkaar subsidiëren om mensen met dezelfde behoeften en interesses met elkaar in contact te brengen om eenzaamheid te voorkomen of verminderen. De subsidie werd in 2023 structureel.
- We startten in 2023 met welzijnscoaches die zich inzetten om de positieve gezondheid van inwoners te versterken door hen te bemiddelen naar activiteiten, organisaties en/of te koppelen aan andere inwoners.
- De Lokale inclusie agenda is geactualiseerd en de uitvoering is opgepakt (intern en extern). De werkgroep lokale inclusie speelt hierin een belangrijke rol. Deze bestaat uit de Onafhankelijke Senioren Organisatie, Werkgroep Toegankelijkheid, LFB door mensen met een licht verstandelijke beperking en niet-aangeboren hersenletsel, LHBTQI- ondersteuner Scala en een vertegenwoordiger van de Adviesraad Sociaal Domein. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren onder andere de Hoge nood app (zie verderop), publiciteit rondom de Week van toegankelijkheid en ervaringen van inwoners rondom inclusie en toegankelijkheid. Ook is gewerkt aan de bewustwording van het belang van inclusiviteit in onze eigen organisatie.
- We hebben ons aangesloten bij de Hoge nood app en hiervoor hebben we publiciteit gemaakt zodat inwoners er desgewenst gebruik van kunnen maken.

- We betalen mee aan Tûmba, het kenniscentrum discriminatie en diversiteit.
- We besteden aandacht aan speciale dagen bijvoorbeeld Paarse Vrijdag, Coming Out Day, Week van de toegankelijkheid et cetera.
- We nemen deel aan de Friese netwerkcirkel inclusie.

Maatschappelijk effect F: Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar

- Via het Fonds 2023 zijn 14 nieuwe maatschappelijke initiatieven financieel ondersteund.
- We verlenen structureel subsidie voor opbouwwerk. Opbouwwerkers helpen inwoners om initiatieven verder te brengen en de burgerkracht en samenredzaamheid te vergroten. In 2023 hielpen de opbouwwerkers bijvoorbeeld om Dorpskamer De Den in Appelscha verder uit te bouwen qua ruimte en activiteiten. Ook zijn ze actief rondom leefbaarheidsinitiatieven in Haulerwijk. Veel vrijwilligers die betrokken waren bij een dergelijk initiatief geven aan dat zij het zonder opbouwwerk niet gered zouden hebben.
- De nieuwsbrief 'Dorpen en wijken Ooststellingwerf' zorgt voor informatie-uitwisseling tussen gemeente en besturen van plaatselijk belangen en bewonerscommissies.
- Inwoners kunnen bij de consulent terecht voor informatie en advies en voor het regelen van ondersteuning. Ook regelt de mantelzorgconsulent de mantelzorgwaardering.
- In 2023 is een nieuwe training opgezet en aangeboden voor mantelzorgers met dementie. Ook is 2023 een Webinar georganiseerd voor mantelzorgers over niet-aangeboren hersenletsel.
- Als waardering organiseerden we weer uitjes en presentjes voor de bij ons bekende mantelzorgers, waarmee we hen waarderen en lotgenotencontact mogelijk maken. In september kon een aantal mantelzorgers er even uit tijdens het respijtweekeind. Ook voor jonge mantelzorgers was er een uitje en een presentje.
- De Sociale kaart Ooststellingwerf is in de lucht. Hierin zijn onder andere alle diensten te vinden die voor mantelzorgers relevant kunnen zijn. Binnen de Sociale kaart kan gefilterd worden op mantelzorg, waardoor zij (en ook verwijzers) deze informatie makkelijk kunnen vinden.
- Medio 2023 is het onderzoek afgerond naar de overbelasting van mantelzorgers en de mogelijkheden om hier als gemeente iets aan te doen of dit te voorkomen. De aanbevelingen worden uitgevoerd in samenwerking met partners die al in contact zijn met de inwoners waar de mantelzorgers voor zorgen. Denk aan zorgpartijen, inwonersinitiatieven, VraagElkaar etc. Belangrijkste aandachtspunten zijn informatievoorziening, bewustwording, respijtzorg, lotgenotencontact en het verminderen van regeldruk.

Maatschappelijk effect G: Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

- We subsidiëren tal van kunst- en cultuurorganisaties.
- Er zijn gesprekken gevoerd met de bibliotheek over haar nieuwe meerjarenbeleidsplan en meerjarenbegroting en de verbinding met onze doelen uit de Visie op Samenleven.
- We subsidiëren de Stellingwarver Schrieversronte (SSR) voor haar gebruikelijke en voor vernieuwende activiteiten.
- We werken mee aan de doorontwikkeling van Stichting Nobilis. Een belangrijk onderwerp daarin is registratie in het Nederlands museumregister.
- We bekostigden een kwartiermaker ter ondersteuning van de kerngroep die bezig is met het maken van een bedrijfsplan voor een (culturele) Bruisplek in de gemeente. Het plan wordt in het tweede kwartaal 2024 geagendeerd in de commissie Samenleving. De integrale afweging vindt plaats bij de Kaderbrief.
- We bekostigen de buurtsportcoaches die voor diverse groepen (o.a. mensen met een smalle beurs) beweegactiviteiten stimuleren en coördineren in samenwerking met verenigingen en commerciële sportaanbieders. Verder zijn ze betrokken bij projecten op het gebied van gezondheid en bewegen bijvoorbeeld Healthy Kids, De rode loper run, Doortrappen, de Waterchallenge en de bloeizones. Buurtsportcoaches helpen ook om een passend aanbod bewegen voor ouderen te realiseren, bijvoorbeeld via een leefstijltraject in samenwerking met sportverenigingen en -scholen, wandelfit in Appelscha, Gezond Natuur Wandelen, Fietsgroep en Walking Football.
- We voeren het Lokaal sportakkoord uit.
- In Beleef Ooststellingwerf verschenen interviews met inwoners over beweegrijk ouder worden.
- We faciliteerden de activiteitenagenda www.uutgaon.nl en www.beweegplein.nl.

- We subsidiëren Scala voor de lokale vrijwilligerscentrale Plek voor Talent. Dit is een vacaturebank met vrijwilligersvacatures. Daarnaast biedt de vrijwilligerscentrale informatie en ondersteuning aan vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties en wordt kennisdeling georganiseerd. Ook biedt de centrale ondersteuning aan inwoners die het lastig vinden om zelf vrijwilligerswerk te vinden. In 2023 was er extra aandacht voor statushouders die in onze gemeente zijn komen wonen, waardoor matches zijn gemaakt die niet spontaan tot stand zouden zijn gekomen. Zij hebben namelijk zelf (nog) geen sociaal netwerk, missen soms vaardigheden, er zijn taalbarrières en daardoor vraagt het ook van de vrijwilligersorganisatie extra inspanningen. De vrijwilligerscentrale zoekt actief contact met organisaties en verenigingen die in de dorpen met vrijwilligers werken en zijn aanwezig op plekken waar veel inwoners samen komen. In 2023 is extra ingezet op bekendheid, waardoor het aantal vrijwilligersorganisaties waar Plek voor Talent contact mee heeft is gegroeid, net zoals het aantal gemaakte matches tussen vrijwilligers en vacatures.
- In 2023 kwam een nieuw samenwerkingsproject tot stand tussen Scala Plek voor Talent en de lokale fotoclubs AFFCO en Harambe. Door middel van foto's van vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers maken zij zichtbaar met hoeveel plezier, aandacht en kunde vrijwilligers actief zijn binnen onze gemeente én hoe gevarieerd de mogelijkheden zijn in het vrijwilligerswerk.
- De opbouwwerkers van Scala zijn er (ook) om vrijwilligersorganisaties desgewenst te ondersteunen met informatie, advies en ondersteuning. In 2023 is het platform Bestuurders Centraal in gebruik genomen waar besturen hun vragen kunnen stellen en waar informatie gebundeld wordt. Daarnaast zijn in 2023 ervaren vrijwillige bestuurders gevonden die andere vrijwillige bestuurders adviseren en ondersteunen.
- We waarderen vrijwilligers(organisaties) door de jaarlijkse vrijwilligersawards en -prijzen. In 2023 kregen 100 vrijwilligers een persoonlijke waardering uitgereikt en drie organisaties kregen een geldprijs. Op de uitreiking waren 160 inwoners aanwezig.
- We verzamelen verhalen over vrijwilligers(werk) en schrijven hierover op social media en in de kranten.
- We werkten in 2023 samen met inwoners, Scala en andere maatschappelijke organisaties aan een nieuw platform 'Dit Is Ooststellingwerf' waar verhalen van vrijwilligers, mantelzorgers en maatschappelijke initiatieven bij elkaar komen en waar inwoners informatie vinden over vrijwilligersondersteuning, hulp voor mantelzorgers en het initiatievenloket van de gemeente. Begin 2024 lanceren we dit platform.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Maatschappelijk effect E: Mensen voelen zich verbonden

- Inwoners in de dorpen kunnen deelnemen aan laagdrempelige activiteiten en hebben ontmoetingsmogelijkheden.
- Bij een conflict in de buurt kunnen inwoners bemiddeling inschakelen.
- Inwoners merken dat er aandacht is voor eenzaamheid en dat zowel de gemeente en andere organisaties initiatieven nemen om dit te voorkomen en te verminderen.
- Diverse inwoners(organisaties) merken dat de gemeente inclusie serieus neemt en dat er gezamenlijke acties mogelijk zijn om verbeteringen te bereiken.
- Inwoners kunnen via de Hoge nood app makkelijk zien waar een (semi-openbaar) toilet is waar zij gebruik van kunnen maken.

Maatschappelijk effect F: Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar

- Inwoners kunnen deelnemen aan activiteiten die door initiatieven van dorpsgenoten zijn ontstaan.
- Inwoners weten zich ondersteund door dorpencoördinatoren en opbouwwerkers.
- Nieuwe initiatieven zijn opgepakt door inwoners van de dorpen, veelal met financiële of personele ondersteuning vanuit de gemeente.
- Aanvragers wiens projecten zijn gehonoreerd vanuit het Fonds hebben in december 2023 het geld ontvangen.
- Inwoners kunnen voor (hulp)vragen over mantelzorg terecht bij de mantelzorgconsulent van het Gebiedsteam.
- Mantelzorgers die bij de gemeente bekend zijn, merken dat de gemeente er veel aan doet om hen in het zonnetje te zetten en zo goed mogelijk te ondersteunen.

Maatschappelijk effect G: Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

- Verenigingen en organisaties hebben dankzij overheidssteun de coronamaatregelen overleefd.

- Inwoners in verschillende dorpen kunnen terecht in nieuwe ontmoetingsruimten.
- Inwoners vinden het aanbod aan sport- en beweegactiviteiten in Ooststellingwerf op www.beweegplein.nl.
- Inwoners en organisaties hebben overzicht over wat er allemaal georganiseerd wordt in Ooststellingwerf aan activiteiten via activiteitenagenda www.uutgaon.nl.
- Inwoners (oud en jong) ondervinden stimulans bij sporten en bewegen en gezonde leefstijl door de inzet van de buurtsportcoaches in samenwerking met verenigingen en sportaanbieders.
- Inwoners kunnen gebruik maken van een divers aanbod van culturele activiteiten.
- Inwoners kunnen bij (hulp) vragen over vrijwilligerswerk terecht bij Scala/vrijwilligerscentrale Plek voor talent.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020 -2024
- Accenten en Afbouwpunten Visie Samenleven, januari 2024
- Doe-agenda 'Iedereen doet en ontmoet' 2021
- Doe-agenda 'Mensen voelen zich verbonden' 2022
- Lokaal Sport- en beweegakkoord 2023-2026
- Ontwikkelrichting wijkvernieuwing Haerenkwartier

Thema 1.3 Gezondheid

Inleiding

Inwoners ervaren een positieve gezondheid
Inwoners vinden ‘Gezondheid’ een belangrijk thema. Daarnaast hebben we wettelijke taken op dit terrein en moeten we lokaal invulling geven aan de landelijke gezondheidsnota. Voor de Opgave Gezondheid zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) vier maatschappelijke effecten (H t/m K) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Wat willen we bereiken

Zie collegeakkoord:

- We willen gezondheid integreren in alle beleidsdomeinen.
- We zetten in op positieve gezondheid, het zo vroeg mogelijk verkleinen van motorische en gezondheidsverschillen en/of -achterstanden, een gezonde fysieke leefomgeving en vitaal ouder worden. Daarmee verlagen we ook de druk op de gezondheidszorg.
- We weten dat inwoners met een ongunstige sociaaleconomische positie extra kwetsbaar zijn voor gezondheidsproblemen. Deze ongelijkheid werkt vaak generaties lang door. We willen deze doorbreken.

Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen *(zie doe-agenda HK)*
H1. Mensen ervaren laagdrempelige mogelijkheden om hun eigen gezondheid te verbeteren (deels faciliteren, deels stimuleren)
H2. Mensen voelen zich lichamelijk gezond (stimuleren)
H3. Mensen voelen zich mentaal gezond en ervaren zingeving (stimuleren)
H4. Mensen ervaren dat zij in staat zijn tot alledaagse dingen zoals werken, omgaan met tijd en geld en grenzen stellen (stimuleren)

Maatschappelijk effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden *(zie doe-agenda I)*
I1. Mensen vormen samen een dementievriendelijke gemeente (stimuleren)
I2. Ouderen hebben betekenisvolle relaties, werk en/of daginvulling (faciliteren)
I3. Mantelzorgers raken niet overbelast (regisseren)

Maatschappelijk effect J. Mensen voelen zich veilig
J1. Jeugdigen komen niet in aanraking met geweld (regisseren)
J2. Mensen zijn weerbaar (faciliteren)
J3. Mensen weten waar ze hulp kunnen vinden als zij zelf of anderen in aanraking komen met onveilige situaties (regisseren)

Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving *(zie doe-agenda HK)*
K1. Mensen ervaren hun leefomgeving als veilig en toegankelijk (regisseren)
K2. Mensen gaan graag naar buiten (loslaten)
K3. Mensen ervaren een gezonde en schone leefomgeving (regisseren)

Wat hebben we bereikt

De cijfers uit de monitor sociaal domein over 2023 laten zien wat we hebben bereikt.

Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen

- Het percentage kinderen tussen de 4 en 12 jaar dat dagelijks minimaal 1 uur beweegt is toegenomen (van 41% in 2018 naar 49%, bron: GGD). Het percentage jongeren tussen de 13 en 18 dat voldoende beweegt blijft achter ten opzichte van andere gemeenten in Friesland (50% Ooststellingwerf, 55% Friesland (bron: GGD)).
- Het percentage inwoners (inclusief kinderen) met overgewicht is meer dan het Fries gemiddelde en het Nederlands gemiddelde (Ooststellingwerf 58%, Friesland 51%, landelijk 50% (bronnen: GGD, CBS en RIVM)).
- Het aantal scholen, sportverenigingen etc. dat het predicaat ‘gezond’ en/of ‘rookvrij’ draagt, is toegenomen ten opzichte van 2022. Hierdoor wordt de dagelijks leefomgeving gezonder en kan bewustwording toenemen.
- Alle inwoners hebben kennis kunnen maken met positieve gezondheid.
- In diverse dorpen zijn initiatieven gericht op positieve gezondheid.
- Het gaat iets beter met de mentale weerbaarheid van kinderen tussen de 4 en 12 jaar (7% onvoldoende weerbaar in 2022 (in Friesland ook 7%) ten opzichte van 9% in 2018 (toen was het in Friesland 8%. Bron: kindmonitor 2022, GGD)). De weerbaarheid van jongeren vanaf 12 jaar vraagt aandacht (67% van de jongeren voelde zich begin 2022 niet altijd mentaal fit, bron: GGD).
- Het percentage jongeren dat rookt of alcohol gebruikt blijft nagenoeg gelijk. De eerder ingezette daling stagneert.
- 33% van de inwoners geeft aan dat zij belemmerd worden in het maken van gezonde keuzes (Burgerpeiling 2022).
- Ruim 90 inwoners zijn via een leefstijltraject doorgestroomd naar een sportschool of sportvereniging.
- Sport- en beweegactiviteiten zijn voor mensen die leven rond het bestaansminimum toegankelijker geworden via het buurtsport volwassenenfonds.
- De gevolgen van de energieprijzen en inflatie specifiek voor kinderen zijn verzacht doordat scholen geld kregen om activiteiten gratis te maken en/of maaltijden te verstrekken op school.

Maatschappelijke effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden

- Er is aandacht voor de specifieke problematiek van dementie in onze gemeente.
- Het aantal ouderen dat deelneemt aan indicatievrije dagbesteding nam toe doordat er locaties bij kwamen, ook specifiek voor mensen met dementie. Zie Thema 1.1 Meedoen.
- 84% van de inwoners ouder dan 67 ervaart een zinvolle daginvulling en 92% ervaart structuur in hun dag (Burgerpeiling 2022).
- In bijna alle kernen van Ooststellingwerf zijn inloopactiviteiten voor ouderen.

Maatschappelijke effect J. Mensen voelen zich veilig

- Het aantal meldingen bij Veilig Thuis is sinds corona iets toegenomen, maar zwakt nu weer wat af.
- Inwoners kunnen een beroep doen op buurtbemiddeling als er sprake is van burenruzie of conflicten (zie Thema 1.2 Samenleven).
- Inwoners kunnen zich melden bij Veilig thuis als er sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Zie ook programma 5 'Openbare orde en veiligheid'.

Maatschappelijke effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving

- Inwoners zijn over het algemeen positief over de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving (Burgerpeiling 2022).
- Er is een dekkend netwerk van AED's en vrijwilligers via de Stichting Hartveilig.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen

- We zijn JOGG gemeente (Gezonde jeugd, Gezonde toekomst). Er is in 2023 bijvoorbeeld een peutervierdaagse gedaan bij peuterspeelzalen en kinderdagverblijven (220 kinderen) en er zijn diverse acties gedaan gericht op bewegen en gezonde voeding voor kinderen.
- De buurtsportcoaches coördineren en faciliteren tal van sport- en beweegactiviteiten voor jong en oud, in samenwerking met verenigingen en sportaanbieders.
- Er zijn in 2023 acht aanmeldingen voor 'gezonde school' bij gekomen op verschillende thema's (welbevinden, bewegen) en acht basisscholen (1300 leerlingen) hebben meegedaan aan de waterchallenge (7 dagen water drinken in plaats van suikerhoudende dranken).
- Er zijn 10 mobiele watertaps aangeschaft die flexibel ingezet kunnen worden bij evenementen.
- Er is een ketenaanpak in ontwikkeling gericht op overgewicht en obesitas bij kinderen en bij volwassenen.
- We voeren het lokaal sportakkoord uit. Onderwerpen zijn onder andere jong vaardig in bewegen, inclusief bewegen en beweegrijk ouder worden.
- We ondersteunden de bloeizones (Appelscha, Haulerwijk). Dit zijn initiatieven van dorpen/inwoners, gericht op positieve gezondheid. In Oldeberkoop is vanuit het dorp ook een bloeizone gestart.
- Er zijn veel vouchers ingeleverd naar aanleiding van de fittesten in 2022. Hierdoor zijn inwoners gaan bewegen en hebben gewerkt aan hun positieve gezondheid (yoga, fitness, tuinieren).
- Jongerenwerkers gaven happylessen op de middelbare scholen (hierbij krijgen jongeren inzicht in factoren die van invloed zijn op hun geluksgevoel).
- In 2023 besloot de raad meerjarig te investeren in het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Zie Thema 1.4 Goed Opgroeien.
- Verslavingszorg Noord Nederland is extra ingezet op plekken waar signalen kwamen over problematisch gebruik van alcohol en/of drugsgebruik onder jongeren.
- We gaven publicitair aandacht aan landelijke campagnes als IkPas (alcohol) en Stoptober (roken).
- In het Haerenkwartier zijn we gestart met 'Voel je goed!'. Dit is een combinatie van eet- en beweegadviezen van een diëtist en groepslessen gezondheidsvaardigheden door een vrijwilliger. De aanpak is gericht op lager opgeleide volwassenen die willen werken aan een gezonder gewicht en moeite hebben met taal en daardoor met het verwerken van informatie.
- We bekostigen het 6-weekse beweegprogramma van Scala (voor mensen met weinig geld en/of grote drempel om te gaan bewegen), met daarna toeleiding naar reguliere sportverenigingen. Als er financiële drempels zijn, biedt het volwassenenfonds buurtsport financiële steun.
- We zijn gestart met welzijnscoaching (zie Thema 1.2 Samenleven).
- We subsidiëren VraagElkaar om eenzaamheid tegen te gaan (zie Thema 1.2 Samenleven).
- Eind 2022 heeft de raad een pakket van maatregelen vastgesteld om de gevolgen van de hoge energieprijzen en de inflatie te verzachten. Onderdeel was een budget voor scholen om activiteiten gratis te maken en/of maaltijden te verstrekken.

Maatschappelijke effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden

- We geven subsidie aan indicatievrije dagbesteding in diverse dorpen. Zie Thema 1.1 meedoen.
- Dorpencoördinatoren en opbouwwerkers ondersteunen initiatieven in de dorpen voor ontmoeten, verbinden en leefbaarheid. Zie Thema 1.2 samenleven.
- We subsidiëren via de Plaatselijk Belangen en Bewonerscommissies leefbaarheidsinitiatieven in dorpen en wijken en ondersteunen de dorpshuizen met een subsidie waardoor er ontmoetingsplekken zijn. Zie Thema 1.2 samenleven.
- In 2023 zijn in vier regio's in onze gemeente gesprekken geweest met organisaties en inwoners over vitaal ouder worden. Onderwerpen zijn een gezonde, actieve leefstijl, gezonde voeding, sporten en (samen) bewegen, de samenwerking tussen professionals (bv huisartsen, fysiotherapeuten) en informele zorg, ontmoeting en het belang van (het behoud van) een sterk sociaal netwerk. Het vervolg wordt in 2024 in elke regio opgepakt.
- In Oosterwolde Noord zijn we gestart met domeinoverstijgend werken. Zie Thema 1.1 Meedoen.

- Inwoners kunnen gebruik maken van Powerful ageing. Zie Thema 1.1 Meedoen.
- Er is een Stichting Ooststellingwerf Dementie-inclusief opgericht die een informatieve website heeft gemaakt (zie Thema 1.1 Meedoen).
- Preventief huisbezoek 75+, zie Thema 1.1 Meedoen.
- We zijn gestart met DementTalent, zie Thema 1.1 Meedoen.
- Er is een nieuwe cursus ontwikkeld en gegeven aan mantelzorgers van mensen met dementie, zie Thema 1.2 Samenleven.
- We dragen financieel bij aan het Alzheimercafé.
- We verstrekken subsidie aan VraagElkaar en de welzijnscoaches van Scala (zie Thema 1.2 Samenleven).

Maatschappelijke effect J. Mensen voelen zich veilig

- Ons Gebiedsteam is alert op signalen van huiselijk geweld en weet wat ze moet doen als er een vermoeden is van huiselijk geweld.
- Als sprake is van huiselijk geweld, bieden we hulp of schakelen we hulp in.
- We bekostigen buurtbemiddeling (zie Thema 1.2 Samenleven).
- Zie ook programma 5 'Openbare orde en veiligheid'.
- We dragen financieel bij aan Veilig thuis.
- We ondersteunden landelijke campagnes als 'Orange the world'.

Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving

- In omgevingsplannen en omgevingsscans is er aandacht voor gezondheid in de fysieke leefomgeving.
- We investeren op allerlei manieren in een gezonde leefomgeving (denk aan speelvoorzieningen, groene schoolpleinen, fietspaden, watertappunten, gezonde school, gezonde sportkantine, rookvrije gebieden, hoge nood app et cetera).
- We faciliteren de Stichting Hartveilig Ooststellingwerf. Zij zorgen voor een dekkend netwerk van AED's en vrijwilligers.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Maatschappelijke effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen

- Sportverenigingen en scholen hebben tools om de gezonde keuze makkelijker te maken voor inwoners/leerlingen.
- Inwoners komen steeds vaker projecten en informatie tegen op het gebied van gezonde keuzes op gebied van voeding, water drinken en bewegen.
- Inwoners hebben meer inzicht in eigen leefstijl en fitheid.
- Inwoners nemen deel aan werkgroepen voor bijvoorbeeld de bloeizones.
- Inwoners nemen deel aan beweegprogramma's en krijgen hulp bij toeleiding naar een sportvereniging.
- Inwoners kunnen deelnemen aan sociale activiteiten en bouwen aan sociale contacten.

Maatschappelijke effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden

- Inwoners worden betrokken bij de beleidvorming voor ouderen en dementie.
- Inwoners zijn zelf actief in werkgroepen of vrijwilligerswerk voor ouderen.
- Inwoners ervaren dat er een start gemaakt is met het dementievriendelijker maken van onze gemeente.

Maatschappelijke effect J. Mensen voelen zich veilig

- Inwoners kregen informatie over waar ze zich kunnen melden (Veilig thuis) als er sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling en wat signalen waren van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Inwoners ervaarden dat zij er niet alleen voor stonden en hulp konden ontvangen, bijvoorbeeld bij het Gebiedsteam als er sprake was van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bijvoorbeeld bij het Gebiedsteam.
- Inwoners konden merken dat de gemeente initiatieven van partijen die zich inzetten tegen geweld ondersteunde en stimuleerde.

Maatschappelijke effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving

- Inwoners merken dat de gemeente bezig is de leefomgeving zo gezond mogelijk te maken.
- Inwoners hebben meer kans om te overleven wanneer reanimatie nodig is.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020 - 2024
- Accenten en afbouwpunten Visie op Samenleven, januari 2024
- Doe-agenda 'Positieve Gezondheid' 2022
- Doe-agenda 'Gelukkig en gezond ouder worden' 2021
- Doe-agenda 'Iedereen doet en ontmoet' 2021
- Sport- en beweegnota zuidoost Friesland 2017-2021
- Lokaal sportakkoord 2023-2026
- Preventie en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Gemeenschappelijke regelingen GGD, binnen VRF
- Herstelnota Corona
- Doe-agenda Goed opgroeien 2020-2024
- Visie op samenleven 2020-2024
- Preventie- en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Regiovisie 'Geweld in afhankelijkheidsrelaties'

Thema 1.4 Goed Opgroeien

Inleiding

Jeugdigen (-9 maand tot 23 jaar) groeien gezond en veilig op en hebben gelijke kansen om zich optimaal te ontwikkelen

Inwoners vinden ‘Goed Opgroeien’ een belangrijk thema. Daarnaast hebben we veel wettelijke taken op dit terrein. Voor de Opgave Goed Opgroeien zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) vier maatschappelijke effecten (L t/m O) benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal

Uit het collegeakkoord:

- We willen dat kinderen zich kunnen ontwikkelen in goede gezondheid en in een veilige en stimulerende omgeving.
- We vergroten de kansengelijkheid door onderwijsachterstanden bij kinderen en jongeren tegen te gaan.

L1. Jeugdigen krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien (faciliteren)
L2. Jeugdigen gaan naar school (regisseren)
L3. Jeugdigen halen een startkwalificatie (regisseren)
L4. Jeugdigen zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven) (regisseren)
L5. Jeugdigen en ouders ervaren dat de school en zorg samenwerken om hen optimaal te begeleiden (regisseren)

Maatschappelijk effect M. Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders *(zie doe-agenda O)*

M1. Jeugdigen worden zoveel mogelijk door hun ouders verzorgd en begeleid naar volwassenheid (loslaten)
M2. Jeugdigen hebben een goede start doordat hun ouders of zijzelf deelnemen aan preventieve programma’s (stimuleren)
M3. Jeugdigen groeien op in een gezinssituatie (zo thuis mogelijk) (regisseren)
M4. Jeugdigen en ouders met opvoed- en opgroeivragen weten de weg en voelen zich ondersteund (regisseren)
M5. Ouders/verzorgers betrekken mensen en organisaties bij hun opvoedvragen (regisseren)

Maatschappelijk effect N. Jeugdigen zijn weerbaar
N1. Jeugdigen ontwikkelen sociale vaardigheden (loslaten)
N2. Jeugdigen kennen hun grenzen en staan stevig in hun schoenen (faciliteren) - *Zie ook doe-agenda HK Positieve gezondheid (2022)*.
N3. Jeugdigen hebben de kennis en vaardigheden om goed om te gaan met alcohol, roken, drugs, sociale media, seks en geld (deels regisseren, deels stimuleren) - *Zie Preventie en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024*

Maatschappelijk effect O. Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien *(zie doe-agenda O)*
O1. Jeugdigen met psychosociale of andere problemen en hun ouders weten de weg en voelen zich ondersteund (regisseren)
O2. Jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties worden gezien en ondersteund (regisseren)
O3. Scheidingen verlopen met minimale schade voor jeugdigen (stimuleren)
O4. Jeugdigen ervaren dat scholen en gemeentelijke organisaties die werken met jongeren aandacht hebben voor LHBTIQ+ (stimuleren)

Wat hebben we bereikt

De cijfers uit de monitor sociaal domein over 2023 illustreren wat we hebben bereikt.

Maatschappelijk effect L: Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal

- Ongeveer 93% van onze kinderen gaat naar het consultatiebureau (GGD, 2020). Dit is gunstig, want daardoor heeft de GGD jonge kinderen goed in beeld en kunnen eventuele ontwikkelingsproblemen of opvoedingsvragen vroegtijdig worden gesignaleerd en opgepakt.
- Voor kinderen waar een ontwikkelings- en/of taalachterstand dreigt, zijn we er vroeg bij. Het bereik van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) stijgt al enkele jaren (cijfers Scala).
- Kinderen krijgen zoveel mogelijk kansen om met verschillende activiteiten in aanraking te komen waardoor ze ontdekken waar ze goed in zijn en wat ze leuk vinden.
- Jeugdigen kunnen gebruik maken van een diversiteit aan sport- en cultuurvoorzieningen en activiteiten (zie ook Samenleven).
- Zie ook Hoofdstuk Gezondheid over de ontwikkelingen rondom bewegen en mentale gezondheid van kinderen.
- Het schoolverzuim is iets lager dan we in de jaren vóór corona zagen (cijfers RMC medio 2022).
- We zien meer vroegtijdige schoolverlaters in het MBO (cijfers RMC medio 2022). Dit is een direct gevolg van corona. Landelijk zien we hetzelfde beeld.
- De taalvaardigheid van kinderen neemt landelijk gezien af en het aantal laaggeletterden in onze gemeente (alle leeftijden) is relatief hoog (cijfers ROA, 2022).

Maatschappelijk effect M: Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders

- We constateerden hiervoor al dat het bereik van onze preventieprogramma's goed is (zie L).
- We zien geen toename van het aantal jeugdigen dat niet kan opgroeien bij de eigen ouders. Ten opzichte van de andere OWO-gemeenten is dit aantal relatief laag, hoewel elk kind dat niet bij de eigen ouders opgroeit natuurlijk 1 teveel is.
- We zien dat ouders in onze gemeente met kinderen tussen de 4-12 jaar iets minder vaak hulp of advies vragen bij de opvoeding dan in Friesland gemiddeld (63% ten opzichte van 71% Friesland, GGD 2022).

Maatschappelijk effect N: Jeugdigen zijn weerbaar

- We zien dat het iets beter gaat met de mentale weerbaarheid van kinderen tussen de 4 en 12 jaar (kindmonitor 2022, GGD). De cijfers van de GGD van begin 2022 laten zien dat de weerbaarheid van jongeren vanaf 12 jaar aandacht vraagt.
- Het percentage jongeren dat rookt of alcohol gebruikt blijft nagenoeg gelijk. De eerder ingezette daling stagneert.

Maatschappelijk effect O: Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien

- In totaal zien we een stijging van het aantal jeugdigen in zorg. Daarnaast stijgen de gemiddelde kosten per jeugdige. We kijken doorlopend hoe we de uitgaven kunnen beperken en nog meer preventief kunnen inzetten.

- Steeds meer ouders kloppen aan bij de Consulent Jeugd in de huisartsenpraktijk en op scholen. Dit is een medewerker van het Gebiedsteam met kennis van het hele spectrum van opvoed- en opgroeiproblematiek. Door deze samenwerking kan de consulent zelf vragen oppakken, waarvoor de huisarts voorheen een doorverwijzing zou geven voor (duurdere) specialistische jeugdhulp. Het werkt dus preventief.
- Het aantal doorverwijzingen door specialisten en gecertificeerde instellingen is licht gestegen.
- Gebiedsteammedewerkers en medewerkers van Scala passen methoden toe die helpen om de impact van een scheiding op kind te verkleinen.
- We zien dat er steeds meer aandacht is voor diversiteit en inclusie.

Wat hebben we ervoor gedaan

Maatschappelijk effect L: Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal

- We bekostigen de jeugdgezondheidszorg via de GGD.
- Door de hele gemeente is er een aanbod van peuterspeelgroepen, ook voor kinderen wiens ouders niet aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag.
- Door de hele gemeente bestaat een aanbod van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) voor peuters die een taal- of ontwikkelingsachterstand hebben of hier een groter risico op lopen. Hierop is in 2023 een kwaliteitsslag gemaakt door een extra investering in een HBO pedagogisch coach die de medewerkers op de peuterspeelzalen traint en coacht om de kwaliteit te versterken.
- We stellen middelen beschikbaar voor de coördinatie van naschools aanbod voor basisschoolleerlingen in Oosterwolde en Haulerwijk met als doel de kansengelijkheid te vergroten en de fysieke ontwikkeling/beweging te stimuleren.
- We bieden een diversiteit aan sport- en cultuurvoorzieningen en activiteiten voor jeugdigen (zie Thema 1.2 Samenleven).
- Via Leergeld kunnen ook kinderen van ouders met weinig geld meedoen aan sportieve en culturele activiteiten.
- We besteedden in 2023 aandacht aan mentale gezondheid van jeugdigen via de happylessen door het jongerenwerk (zie Thema 1.3 Gezondheid).
- Voorbereidingen OKO, zie N.
- We verzorgen leerlingenvervoer voor leerlingen die ver moeten reizen naar de meest nabije toegankelijke school.
- In samenwerking met scholen, onze leerplichtambtenaar, het Gebiedsteam, zorgpartijen en het Regionale Meld- en Coördinatiepunt StartWijzer proberen we te voorkomen we dat leerlingen thuis komen te zitten (in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs) of zonder startkwalificatie (in het voortgezet onderwijs en MBO) van school gaan. Als dit wel gebeurt, proberen we hen weer naar school te begeleiden.
- Taalonderwijs is een primaire verantwoordelijkheid van het onderwijs, maar wij dragen bij aan preventie in de vorm van VVE, Boekstart, Boekstart op de peuterspeelzaal, De Bibliotheek op School (leesonderwijs) et cetera. De bibliotheek gaat meedenken met de scholen over hoe het leesonderwijs effectiever kan, zodat we laaggeletterdheid voorkomen.
- We hebben via centrumgemeente Leeuwarden een aanbod van formele en non-formele cursussen voor laaggeletterden. Waar mogelijk vinden deze cursussen in de gemeente Ooststellingwerf zelf plaats.
- Onze bibliotheek biedt allerlei trainingen en cursussen en hulp voor mensen die laaggeletterd zijn of niet overweg kunnen met digitale middelen.
- We hebben financieel bijgedragen aan een aanjager laaggeletterdheid bij de bibliotheek. Deze heeft een ketennetwerk opgezet waarin alle partijen vertegenwoordigd zijn die met geletterdheid te maken hebben (onderwijs, bieb, Scala, kinderopvang, peuteropvang, stichting lezen en schrijven). De partijen hebben geconcludeerd dat er een heel ruim aanbod is om geletterdheid te verbeteren. Het is belangrijk om elkaar te kennen en naar elkaar te verwijzen als je een signaal krijgt. In 2024 maken de partijen hiervoor een plan van aanpak.

Maatschappelijk effect M: Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders

- We bekostigen allerlei vormen van preventie en indicatie-vrije voorzieningen, bijvoorbeeld het consultatiebureau en opvoedspreekuren van de GGD.
- In 2023 zette het Gebiedsteam regelmatig het jongerenwerk in bij casussen waar niet persé geïndiceerde zorg nodig was, maar de jongere wel hulp nodig had.

- Voor (aanstaande) ouders en jonge kinderen is er een sluitend palet van zorg en ondersteuning voor de eerste 1000 dagen van het kind. In 2023 startte Humanitas vanuit het programma Homestart (ook) maatjes tijdens de zwangerschap. Waar nodig ondersteunen we ouders ook later in de opvoeding, bijvoorbeeld met laagdrempelige opvoedondersteuning door de GGD, het programma Stevig Ouderschap en informatie over preventie van alcohol/druggebruik door kinderen.
- Voorbereidingen OKO, zie N.

Maatschappelijk effect N: Jeugdigen zijn weerbaar

- De raad besloot in 2023 om meerjarig te investeren in de preventie van alcohol- en drugsgebruik door te starten met het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). In 2023 begonnen we met de voorbereidingen daarvoor in samenwerking met Verslavingszorg Noord Nederland, Trimbosinstituut, basisscholen en scholen voortgezet onderwijs, cultuur- en vrije tijdsaanbieders, jongerenwerk en politie. OKO is gericht op het voorkomen van middelen gebruik door het versterken van de weerbaarheid, mentale en fysieke gezondheid van jongeren tussen de 10 en 18 jaar. Hierbij worden jongeren zelf en hun ouders betrokken. De aftrap hiervoor vond plaats in november. De 0-meting voor het programma is uitgevoerd zodat we de resultaten kunnen monitoren.
- We bekostigen het jongerenwerk door Scala. Ze zetten meer in op individueel contact dan voorheen, waardoor ze eventuele problemen snel signaleren en ‘erger’ voorkomen.
- Scala verzorgde in 2023 preventielessen op de basisscholen over groepsdruk, alcohol- en drugsgebruik etc., zie Thema 1.3 gezondheid.
- Ook verzorgde Scala happylessen op de middelbare scholen (mentale gezondheid), zie Thema 1.3 gezondheid.
- Scala voerde de activeringsprogramma's Young leaders en Maatschappelijke DienstTijd. Doel was jongeren te stimuleren in hun ontwikkeling tot zelfbewuste personen die verantwoordelijkheid willen nemen in hun buurt.

Maatschappelijk effect O: Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien

- Er is geïnvesteerd in de contacten met de gespecialiseerde jeugdhulpinstellingen om meer grip te krijgen op verwijzingen en te zorgen dat de afspraken goed worden nageleefd. Deze instellingen bieden jeugdhulp waarvoor je een verwijzing nodig hebt (bijvoorbeeld door het gebiedsteam of de huisarts). Denk aan behandeling door een psycholoog of psychiater, begeleiding door een (systeem)therapeut, begeleiding van kinderen met een verstandelijke beperking of logeerzorg.
- We maken duidelijke procesafspraken met het onderwijs over wat onder jeugdhulp valt en wat onder onderwijs.
- We kijken opnieuw wat we verstaan onder opvoedproblematiek en wat ‘normaal’ is in de opvoeding, waardoor we werken aan normalisering.
- We hebben alles in gang gezet om per 1 januari 2024 zelf de inkoop van complementaire ondersteuning te doen. Dit is alle relatief eenvoudige jeugdhulp zoals speltherapie, rouwverwerking etc. Tot die tijd lag dit bij SDF.
- Door de aanwezigheid van een medewerker van het Gebiedsteam bij de huisartsen en scholen is de drempel om hulp te vragen lager en voorkomen we doorverwijzing naar zwaardere hulp. Hiermee kan dreigende problematiek eerder worden gesignaleerd zodat we preventief kunnen werken.
- Door te werken aan de bekendheid van het Gebiedsteam proberen we de bekendheid van de mogelijkheden voor hulp bij het algemene publiek te vergroten.
- De Sociale kaart draagt eraan bij dat inwoners makkelijk hulp kunnen zoeken als daar behoefte aan bestaat. Op deze sociale kaart zijn ook allerlei vormen van (indicatievrije) opvoedingsondersteuning te vinden.
- We hebben speciale aandacht voor jonge mantelzorgers, bijvoorbeeld via de scholen.
- We werken met een inkoopondersteuner die ons helpt (onnodig) dure zorg te voorkomen.
- We hebben de begeleide omgangsregeling (Humanitas) waarbij we met ouders toewerken naar een zelfstandige omgangsregeling, waarbij de ouders zelf vorm geven aan de wijze waarop het kind het contact behoudt met hen beiden.
- Medewerkers van het Gebiedsteam begeleiden ouders en kinderen die te maken krijgen met een scheiding. Zij werken hierin met de SCHIP-methode, waarbij ouders begeleid worden om zo goed mogelijk uit elkaar te gaan.
- We zijn aangesloten bij 'For Fryske Bern', een programma voor zichtbaar en merkbaar betere zorg voor jeugdigen in Friesland.

- Het jongerenwerk begeleidt jongeren om met ideeën te komen hoe er meer aandacht en begrip kan komen voor LHBTIQ+.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
Ouders merken dat we er alles aan doen om kinderen een goede start te geven en kansen te bieden om hun talenten te ontdekken en te ontplooien. Dit merken ze bijvoorbeeld door de aandacht die er vanaf het begin is als ze zwanger zijn en doordat ze begeleiding aangeboden krijgen.

M. Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders
Ouders merken dat er veel mogelijkheden zijn om ondersteuning te krijgen bij de opvoeding en dat we die ook proactief aanbieden. Bijvoorbeeld via kinderopvang, peuterspeelzaal en jeugdgezondheidszorg.

N. Jeugdigen zijn weerbaar
Jonge inwoners merken dat weerbaarheidsthema's concreet worden besproken in de klas. Inwoners, scholen en sportverenigingen merken dat de gemeente gezamenlijk werk wil maken van weerbaarheid via het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving.

O. Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien
Zij merken dat we steeds meer op 'vindplekken' (school, huisarts) aanwezig zijn, waardoor ze makkelijker een vraag stellen of hulp vragen.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020-2024
- Accenten en Afbouwpunten Visie op Samenleven, januari 2024
- Doe-agenda 'Kwetsbare jonge inwoners en ouders' 2021
- Preventie- en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Beleidsplan Hart voor de Jeugd, Verordening Hart voor de Jeugd en Beleidsregels Hart voor de Jeugd
- Regiovisie 'Geweld in afhankelijkheidsrelaties'
- Verordening Leerlingenvervoer Ooststellingwerf 2023 en Aanvullende beleidsregels Verordening Leerlingenvervoer
- Beleidsregel tegemoetkoming kosten kinderopvang op grond van sociaal medische indicatie Ooststellingwerf 2023
- Toezicht en handhaving kinderopvang en peuterspeelzalen
- Lokale Educatieve Jeugd Agenda (dynamisch)
- Subsidieregeling peuterspeelgroepen
- Doe-agenda 'Positieve Gezondheid' 2022
- Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân
- Fryske regiovisie Jeugdhulp

Belangrijkste afwijkingen programma 1

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
1.1 Thema Meedoen	-22.216	-20.294	-22.702	-23.680	- 977 N
1.2 Thema Samenleven	-5.801	-3.923	-7.587	-6.735	852 V
1.3 Thema Gezondheid	-516	-440	-687	-592	95 V
1.4 Thema Goed opgroeien	-11.854	-10.873	-12.619	-14.032	- 1.413 N
Totaal Lasten	**-40.387**	**-35.529**	**-43.595**	**-45.039**	**- 1.444 N**
Baten					
1.1 Thema Meedoen	9.761	8.807	9.279	11.694	2.415 V
1.2 Thema Samenleven	2.713	486	3.865	4.686	821 V
1.3 Thema Gezondheid	22	-	188	190	2 V
1.4 Thema Goed opgroeien	450	447	591	645	54 V
Totaal Baten	**12.947**	**9.740**	**13.923**	**17.215**	**3.293 V**
Saldo van baten en lasten	**-27.440**	**-25.789**	**-29.673**	**-27.824**	**1.849 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-115**	**-**	**-435**	**-435**	**-**
Onttrekkingen	**386**	**55**	**1.607**	**936**	**-671**
Mutatie reserves	**271**	**55**	**1.172**	**501**	**- 671 N**
Resultaat	**-27.169**	**-25.734**	**-28.501**	**-27.322**	**1.178 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 1	Verschil
Armoede	782 V
Algemene reserve, pilot menstruatiearmoede	- 12 N
Energietoeslag	- 575 N
Algemene reserve, energietoeslag	- 625 N
Levensonderhoud	149 V
Participatiewet	266 V
Wmo	815 V
Accommodaties	68 V
Kunst en cultuur	57 V
Maatschappelijke opvang	1.442 V
Het Fonds	83 V
Gezondheid	97 V
Jeugd- en volwassenwerk	- 31 N
Jeugdhulp	- 1.600 N
Onderwijs	204 V
Algemene reserve, OKO	- 34 N
Overige kleine afwijkingen	92 V
Totaal afwijkingen	**1.178 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 1.1 Meedoen

Armoede, voordeel € 782.000

Dit komt hoofdzakelijk door:

- Bijzondere bijstand, voordeel € 60.000. Het voordeel is ontstaan door lagere lasten bewindvoering, kinderopvang en kosten financiële transacties, en door meer terugvordering dan waar we rekening mee hadden gehouden.
- Schuldhulpverlening, voordeel € 92.000. Er zijn minder lasten geweest bij de kredietbank. Deels komt dit doordat het team budgetadvies eerder betrokken wordt bij financiële problemen van inwoners en deze eerder opgepakt worden waardoor minder vaak een beroep op de kredietbank wordt gedaan. Anderzijds waren er capaciteitsproblemen bij de kredietbank waardoor minder trajecten zijn uitgevoerd. Deels zijn deze door andere aanbieders overgenomen. Het voordeel is € 30.000. Daarnaast is via de meicirculaire 2023 € 62.000 ontvangen voor aanpak armoede en schulden. We stellen voor dit budget te bestemmen en daarmee beschikbaar te houden voor 2024.
- Armoedebeleid/minima, voordeel € 94.000. De raad heeft met amendement A-020 € 20.000* ter beschikking gesteld voor een pilot in 2023 en 2024 om menstruatie armoede tegen te gaan door gratis menstruatieproducten te verstrekken aan meisjes en vrouwen die hiervoor geen geld hebben. Hiervoor is een overeenkomst aangegaan met het Armoedefonds. De kosten voor 2023 bedroegen € 8.000. Het restant van € 12.000 wordt in 2024 uitgegeven. Zie ook hieronder bij algemene reserve. Bij de meicirculaire 2023 is € 77.000 beschikbaar gesteld voor flankerend beleid energiearmoede. Dat is dit jaar niet ingezet. We stellen voor dit bedrag te bestemmen en daarmee beschikbaar te houden voor 2024.
- Noodfonds inwoners, kleine initiatieven, warmteplekken en fonds maatschappelijke instellingen, voordeel € 554.000*. Zoals ook al bij de najaarsrapportage 2023 vermeld is hier minder gebruik van gemaakt dan verwacht. We stellen voor (conform najaarsrapportage 2023) via resultaatsbestemming € 245.000 beschikbaar te houden voor 2024. De rest van de middelen valt vrij.

*Algemene reserve pilot menstruatiearmoede, nadeel € 12.000**
Er is € 8.000 onttrokken aan de algemene reserve voor de pilot om menstruatiearmoede tegen te gaan. Het restant van € 12.000 wordt in 2024 onttrokken.

*Energietoeslag, nadeel € 575.000**

- Energietoeslag tot 120% van sociaal minimum, nadeel bijna € 1,2 miljoen*. We hebben in 2023 bijna € 1,8 miljoen uitgegeven aan energietoeslag. Hiervoor was vanuit de bestemming van het resultaat 2022 (decembercirculaire 2022) € 606.000 beschikbaar. Via de decembercirculaire 2023 hebben bijna € 1,4 miljoen ontvangen. Het nadeel hier komt daarom als voordeel terug in programma 6. We stellen voor het restant van € 200.000 als resultaat te bestemmen voor de uitgaven energietoeslag die niet ambtshalve in 2023 zijn uitgekeerd (daar is een aanvraag voor nodig).
- Uitkering energietoeslag 120% tot 140% van het sociaal minimum, voordeel € 625.000*. De raad heeft hiervoor extra middelen vanuit de algemene reserve beschikbaar gesteld. De aanvragen en uitbetalingen vinden pas in 2024 plaats. Er volgt een lagere onttrekking uit de algemene reserve.

*Algemene reserve energietoeslag, nadeel € 625.000**
Lagere onttrekking uit de algemene reserve voor de energietoeslag voor inkomens van 120% tot 140% van sociaal minimum. Zie ook hierboven. De onttrekking schuift door naar 2024.

Levensonderhoud, voordeel € 149.000
De aantallen voor de wet werk en bijstand (WWB) zijn gestegen. Ook is per 1 januari 2023 het wettelijk minimumloon aangepast. De uitkeringen zijn daarom verhoogd, waardoor de lasten per cliënt hoger waren dan verwacht. Ook is er meer loonkostensubsidie toekend dan begroot. Ondanks deze hogere lasten hebben we toch een voordeel, dat komt doordat het budget dat we van het rijk ontvangen ook is aangepast. We hebben per saldo meer ontvangen van het rijk dan we aan lasten hadden.

Participatiewet, voordeel € 266.000

- Inburgering, voordeel € 156.000. Via de meicirculaire 2023 is een bedrag van € 38.000 voor maatschappelijke begeleiding statushouders Wet Inburgering 2013 toegevoegd. In 2023 hadden we geen statushouders meer die onder de oude wet vallen. Via de septembercirculaire 2022 is een bedrag van € 61.000 beschikbaar gesteld voor integratie als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars. Dit bedrag is niet gebruikt omdat het aantal gehuisveste statushouders lager is dan verwacht vanwege woningtekort en beperkt geschikt aanbod. Om die reden is ook het uitvoeringsbudget en het budget voor de leerbaarheidstoets niet volledig uitgegeven.
- Sociale werkvoorziening, voordeel € 110.000. Het gaat hier om de bijdrage aan Caparis. Gedurende het jaar zijn de bijdragen aan Caparis verhoogd, omdat een forse cao-stijging werd verwacht. Daarom is het budget bij de voorjaarsrapportage 2023 verhoogd. De cao loonstijging bleef lange tijd uit, er is een beperkte nabetaling geweest over 2023. Daarom zijn de lasten lager en ontstaat dit voordeel.

Wmo, voordeel € 815.000

- Beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, voordeel € 564.000. We hebben een positieve afrekening ontvangen via het SDF voor beschermd wonen en voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. In de begroting hebben we rekening gehouden met een (beperkte) positieve afrekening. In de werkelijkheid bleek dit veel hoger te zijn. Dit was niet tijdig bekend om nog in de najaarsrapportage 2023 te verwerken.
- Vervoer, nadeel € 87.000. Er is meer gebruik gemaakt van vervoer dan verwacht.
- Woningaanpassingen, nadeel € 90.000. In de begroting houden we rekening met twee grote en meerdere kleine woningaanpassingen. Dit jaar zijn de lasten hoger door meer grote woningaanpassingen, het plaatsen van twee losse units en het herbenutten van twee in het verleden aangepaste huurwoningen.
- Hulpmiddelen, voordeel € 46.000. bij de voorjaarsrapportage is een nadeel van € 100.000 verwerkt in verband met een hoge indexatie. De lasten zijn dit jaar meegevallen doordat in 2020 veel hulpmiddelen nieuw zijn aangeschaft bij de overgang van Hulpmiddelencentrum naar Medipoint (na aanbesteding). Dit is toen gedaan in verband met een verouderd bestand aan hulpmiddelen. Daardoor konden we in 2023 steeds meer herverstrekkingen (uit depot) doen in plaats van nieuwe hulpmiddelen aan te schaffen. De gemiddelde levensduur van een hulpmiddel is zeven jaar, wat betekent dat uiteindelijk de lasten in 2027 wel weer hoger zullen zijn.

- Hulp bij het huishouden, voordeel € 130.000. We zien nog steeds stijgende cliëntaantallen, daar hebben we in de begroting ook rekening mee gehouden. In de zomerperiode is minder inzet geweest door personeelstekort, waardoor we een voordeel hebben in dit jaar.
- Wmo begeleiding en dagbesteding, voordeel € 252.000. Het aantal cliënten in begeleiding en dagbesteding is nog steeds stabiel. Het aantal cliënten in begeleiding plus daalt nog steeds. Dit is de dure vorm van begeleiding, waardoor we minder lasten hebben.

Thema 1.2 Samenleven
Accommodaties, voordeel € 68.000

- Gymnastieklokalen, nadeel € 45.000. De lasten zijn hoger dan begroot door forse indexering gebruikersvergoedingen gymlocaties, hogere schoonmaakkosten en hogere lasten voor klachten- en contractonderhoud.
- Subsidieregeling amateursportverenigingen, voordeel € 24.000. De lasten zijn lager doordat er minder aanvragen voor subsidie zijn ingediend dan het maximaal beschikbare budget.
- Onderhoud sportterreinen, voordeel € 84.000. We hebben extra baten vanwege de afrekening SPUK Sport 2021 en extra baten door het voorschot SPUK Sport 2023. Deels komt dit via andere onderdelen als nadeel terug.

Kunst en cultuur, voordeel € 57.000
In dit budget is ruimte voor incidentele subsidieaanvragen op het terrein van culturele activiteiten en evenementen. In 2023 zijn niet veel extra incidentele aanvragen geweest waardoor dit voordeel is ontstaan. In 2023 was 2x € 35.000 beschikbaar voor het realiseren van een bruisplek. € 35.000 hiervan is overgeheveld naar 2024. Het restant valt vrij en is hier een voordeel.

*Maatschappelijke opvang, voordeel € 1.442.000**
Dit komt hoofdzakelijk door een voordeel op het budget opvang vluchtelingen Oekraïne. We hebben meer budget van het rijk ontvangen dan we aan lasten hebben gehad. We stellen voor het restant via resultaatbestemming beschikbaar te houden. We komen voor de besteding nog met een voorstel bij u.

*Het Fonds, voordeel € 83.000 **
In totaal is in 2023 vanuit het Fonds € 142.000 subsidie verstrekt. Het volledige bedrag is daarmee niet benut. Daarnaast is een subsidie over 2022 terugbetaald.

Thema 1.3 Gezondheid
Gezondheid, voordeel € 97.000
We hebben hier een voordeel omdat we veel activiteiten ten laste van de specifieke uitkering (SPUK) gezond en actief leven akkoord konden brengen. Hiervoor waren de gemeentelijke middelen niet nodig. De middelen voor de doe-agenda Ouder worden zijn niet volledig besteed. In 2023 zijn wel veel voorbereidingen getroffen op dit gebied om vanuit stichting dementie inclusief activiteiten op te zetten voor van mantelzorgers en inwoners met dementie.

Thema 1.4 Goed opgroeien
Jeugd- en volwassenwerk, nadeel € 31.000
De hogere last komt doordat een extra subsidie jongerenwerk aan Scala is toegekend, terwijl het budget maar beschikbaar was t/m 2022.

Jeugdhulp, nadeel € 1,6 miljoen
Bij de najaarsrapportage 2023 meldden we al een tekort op de jeugdhulp van € 1.000.000. Hiervan is € 750.000 in de begroting verwerkt. Uiteindelijk bleek de prognose niet volledig te zijn, en hebben we een aanvullend tekort van € 1.600.000 (een afwijking van € 1,35 miljoen ten opzichte van de prognose). Dit werd al geconstateerd voordat de externe partij de nieuwe prognose volledig had afgerond. We hebben u daarover met een mededeling geïnformeerd.

Lokaal onderwijsbeleid, voordeel € 204.000

- Lokaal onderwijsbeleid, voordeel € 26.000 door een afrekening van een specifieke uitkering van een voorgaand jaar.

- Leerlingenvervoer, voordeel € 170.000. Bij het opstellen van de begroting 2023 is het budget leerlingenvervoer verhoogd vanwege een stijgend aantal leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer. In werkelijkheid is het leerlingenaantal in 2023 met 20% gedaald ten opzichte van 2022. Daarnaast is bij de meicirculaire 2023 € 42.000 ontvangen voor leerlingenvervoer Oekraïne. De lasten hiervoor waren € 14.000.

Algemene reserve OKO, nadeel € 34.000
Er was € 37.000 beschikbaar. Hier is een lagere onttrekking uit de reserve omdat de dekking van de OKO-projectleider in een later stadium is verschoven naar de specifieke uitkering GALA.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 2 | Welzijn en educatie

Thema 2.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken
Handhaven van de kwaliteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van het onderwijs. Verbeteren en borgen van de samenwerking tussen zorg en onderwijs. Dit binnen de (financiële) kaders van het Rijk.

Wat hebben we bereikt
De kwaliteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van het onderwijs is gehandhaafd binnen de (financiële) kaders van het Rijk. Dit geldt ook voor de samenwerking tussen zorg en onderwijs.

Wat hebben we ervoor gedaan
Uitvoering gegeven aan de wettelijke taak voor de zorg voor de onderwijshuisvesting. Daarnaast is in overleg en in samenwerking met de schoolbesturen gestart met het opstellen van een nieuw Integraal Huisvesting Plan voor het onderwijs.

Wat heeft de inwoner ervan gemerkt
Dat het aantal scholen en schoolgebouwen gelijk is gebleven en dat er kwalitatief goed onderwijs wordt gegeven.

Beleidskaders
- Beleidsnota VVE 'Spelenderwijs' (2020)
- Omvormingsplan peuterspeelzaalwerk Ooststellingwerf (juni 2016)
- Verordening leerlingenvervoer Ooststellingwerf 2022
- Visie op Samenleven (2019)

Belangrijkste afwijkingen programma 2

Wat heeft het ons gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
2.2 Thema Onderwijs	-980	-1.016	-1.568	-1.448	120 V
Totaal Lasten	**-980**	**-1.016**	**-1.568**	**-1.448**	**120 V**
Baten					
2.2 Thema Onderwijs	53	46	511	520	9 V
Totaal Baten	**53**	**46**	**511**	**520**	**9 V**
Saldo van baten en lasten	**-926**	**-970**	**-1.057**	**-927**	**130 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	12	-	-	-
Mutatie reserves	-	12	-	-	-
Resultaat	**-926**	**-958**	**-1.057**	**-927**	**130 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 2	Verschil
Huisvesting onderwijs	120 V
Overige kleine afwijkingen	10 V
Totaal afwijkingen	**130 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Huisvesting onderwijs, voordeel € 120.000
Het renteomslagpercentage is in de werkelijkheid 0%, waardoor we alleen de afschrijvingslasten en geen rentelasten hebben. Dit zorgt hier voor een voordeel (in programma 6 een nadeel).

Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling

We blijven inzetten op een kwalitatief goede en toekomstbestendige woningvoorraad en toegang tot nieuwe bedrijfslocaties. Daarnaast willen we inzetten op het versterken en verduurzamen van recreatie en toerisme, bij voorkeur in regionale samenwerking en verbinding. Ook blijven we zorgen voor veilige fietspaden, wegen en kruisingen en hebben we aandacht voor groen in de dorpen.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is per januari 2024 een feit. Met de komst van de Omgevingswet wordt het huidige omgevingsrecht overzichtelijker, worden regels eenvoudiger en kunnen we procedures veel sneller doorlopen. Met de nieuwe instrumenten zoals de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en het Programma kan de gemeente straks in beleid en uitvoering sturen en monitoren om een gezonde en veilige fysieke leefomgeving richting voor haar inwoners te waarborgen. Intussen hebben de OWO-ondernemers voorlichting gehad over wat de nieuwe wet per 1 januari voor hen betekent.

Thema 3.1.1 Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken

Recreatie en toerisme zijn belangrijke pijlers in ons economisch beleid. De natuurgebieden Drents Friese Wold en Fochteloërveen bevinden zich in onze gemeente, waarbij Appelscha (en omgeving) een belangrijke toeristische locatie is voor de recreatieve ontwikkeling van deze regio.

Ook in Zuidoost Friesland verband wordt intensief samengewerkt, onder andere met het Regio Deal project Recreatie en Toerisme. Dit project beoogt een slimme groei van het (duurzame) toerisme in deze regio, een optimale balans tussen een toenemende toeristische druk en de draagkracht van onze leefomgeving. Stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF) doet de uitvoering van de regionale marketing en Coöperatie Appelscha Regio 3.0 is verantwoordelijk voor de lokale marketing in onze gemeente.

We zetten in op gebiedsgerichte ontwikkelingen op ons grondgebied daarom zijn we actief betrokken bij de diverse overlegstructuren zoals het Nationaal landschap Drents Friese Wold, het Fochteloërveen en de Turfroute.

Ooststellingwerf, en in het bijzonder Appelscha, ligt op de route van Frederiksoord (via het Fochteloërveen) naar Veenhuizen, beiden deel uitmakend van het Unesco Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid. Voor het toerisme is dit een belangrijk gegeven, want Unesco werelderfgoederen trekken veel bezoekers. Onze regio kan hier zeker van profiteren. Samenwerking is ook in dit verband daarom essentieel.

De kwaliteit van de openbare voorzieningen is van groot belang. We willen daarom incidenteel (vervanging en groot onderhoud) en structureel investeren in het onderhoud van de openbare voorzieningen, zoals toiletvoorzieningen. Ook willen we de kwaliteit van onze fiets- en wandelnetwerken in stand houden. Dit doen we o.a. in samenwerking met het Recreatieschap Drenthe, waar wij als Ooststellingwerf lid van zijn, en op projectbasis met het Friese recreatieschap De Marrekrite.

Daarnaast zetten we in op de vitalisering en daarmee de toekomstbestendigheid van onze vakantieparken.

Wat hebben we bereikt

De promotie en marketing van Ooststellingwerf als toeristische bestemming is een doorlopend proces en daar wordt hard aan gewerkt door zowel coöperatie regio Appelscha 3.0 als de regionale marketingorganisatie (regiomarketing organisatie Zuidoost Friesland TRZF). Ook is onze deelname aan de marketing Koloniën van Weldadigheid opgestart zodat we kunnen profiteren van onze ligging tussen de koloniën in Veenhuizen en Frederiksoord. Verder is de gemeente actief op lokaal, regionaal en provinciaal niveau om projecten (mede) uit te voeren en ondernemers te ondersteunen met advies.

In april 2022 is het Stellingenpad, een lange afstandsroute geopend. Het Stellingenpad gaat over het knooppuntennetwerk dat met zowel de Marrekrite en het Recreatieschap Drenthe is ontwikkeld. Het Stellingenpad is in 2023 verkozen tot Wandelroute van het jaar in de Benelux.

In Donkerbroek is aan het begin van het vaarseizoen een nieuwe toiletvoorziening aan de Turfroute in gebruik genomen. Deze toiletvoorziening is in samenwerking met Plaatselijk Belang Donkerbroek gerealiseerd.

Wat hebben we er voor gedaan

De gemeente heeft financieel bijgedragen aan de toeristisch-recreatieve marketingorganisaties. Deze organisaties hebben verschillende marketingcampagnes gevoerd, waaronder deelname aan vakantiebeurzen. Ook hebben zij routes en arrangementen ontwikkeld samen met de ondernemers in de regio.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

De inwoner kan profiteren van de projecten die zijn ontwikkeld in de regio en gebruik maken van een uitgebreid toeristisch infrastructuur. Indirect profiteren de inwoners van de bestedingen bij bedrijven en werkgelegenheid. De bestedingen helpen tevens om de voorzieningen op peil te houden. Meer toeristen en recreanten in het gebied is voor de winkeliers een positieve ontwikkeling.

Beleidskaders

- Masterplan Regio Appelscha (2017-2021)
- Structuurvisie Ooststellingwerf 2010-2020-2030 (2009)
- Regionale ontwikkelstrategie Recreatie en Toerisme Zuidoost Friesland

Thema 3.1.3 Economie en werkgelegenheid

Wat willen we bereiken

We willen een gunstig vestigingsklimaat bevorderen in onze gemeente om een gezonde lokale duurzame economie te versterken. Bedrijven die zich in onze gemeente willen vestigen, moeten er op kunnen rekenen dat wij kwaliteit leveren. We willen dat er voldoende ruimte is voor de groei van onze bedrijven, passend binnen het streven naar een CO_2-neutrale-gemeente in 2030. Hiervoor moet er uitbreiding plaatsvinden van onze bedrijventerreinen.

We willen investeren in de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt met aandacht voor de mismatch tussen vraag en aanbod. We willen dat het Centrumplan Oosterwolde wordt afgerond. In het winkelgebied van Oosterwolde blijven we werken aan het versterken van het winkelhart Oosterwolde.

Wat hebben we bereikt

In 2023 is de verkoop van bedrijfskavels weer opgestart. Er zijn kavels intussen in optie die in 2024 worden aangekocht en bebouwd. Daarnaast is er vraag naar het vestigen van duurzame bedrijven op het Ecomunitypark. Het bestemmingsplan om uitbreiding mogelijk te maken is in voorbereiding.

Het college had van de raad de opdracht gekregen om te onderzoeken hoe we het Biosintrum een duurzame en gezonde positie kunnen geven met behoud van haar doelstellingen. Daarom heeft de raad op 20 juni 2023 besloten om het Biosintrum aan de Stichting te verhuren. Ook heeft het college van de raad mandaat gekregen tot het vaststellen van het algemeen belangbesluit inzake de verhuur, het beheer en de exploitatie van het Biosintrum. Daardoor zijn binnen het dossier Biosintrum belangrijke besluiten genomen over haar toekomst.

Wat hebben we ervoor gedaan

Te koop aanbieden van de kavels kan sinds de uitspraak 'Didam' alleen openbaar en daarvoor hebben we als gemeente een verkoopprotocol opgesteld die een ieder even veel kans geeft op het kopen van een bedrijfskavel. Spelregels voor de gunning bepalen uiteindelijk welk bedrijf in aanmerking komt voor een betreffende bedrijfskavel.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Nieuwe bedrijven genereren bouwwerkzaamheden en werkgelegenheid.

Beleidskaders

- Actieplan Oosterwolde De Nieuwe Winkelstraat
- Samenwerken aan een Krachtig en prachtig winkelgebied van Oosterwolde

- strategisch beleidsplan arbeidsmarktregio Zuidoost Friesland.
- verkoopbeleid bedrijfskavels

Thema 3.2 Openbare ruimte, mobiliteit en bereikbaarheid

Wat willen we bereiken

Openbare ruimte

- Een veilige en goed onderhouden openbare ruimte die toekomstbestendig is ingericht.

Mobiliteit en bereikbaarheid

- We houden onze gemeente goed bereikbaar en investeren in een goed en veilig wegennet.
- We willen dat alle verkeersdeelnemers veilig gebruik kunnen maken van onze infrastructuur.
- We willen mobiliteit verduurzamen.

Wat hebben we bereikt

De gemeente heeft de openbare ruimte (groen, kunstwerken, riolering en wegen) onderhouden. De levensduur van de wegen is zo lang mogelijk verlengd zonder dat dit tot (meer) onveilige situaties en mogelijke aansprakelijkheidsstellingen leidde. Onder andere de bermen zijn verbeterd en er is onderhoud aan de bomen uitgevoerd. In 2023 is de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) gecontinueerd. Wat betreft klimaatadaptatie (riolering en water) zijn landelijke subsidies in het kader van het Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie aangevraagd en toegekend. Deze subsidies zijn en worden ingezet om klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren. Voorbeelden hiervan zijn de maatregelen die in het Haerenkwartier zijn uitgevoerd.

Wat hebben we ervoor gedaan

Openbare ruimte

We hebben gezorgd voor een veilige en goed onderhouden openbare ruimte. Daarbij hebben we rekening gehouden met zaken zoals gebruiksfunctie, klimaatverandering, inclusie, verharding, groen, riolering, afwatering en de zorg voor de natuur en het milieu. Bij initiatieven (o.a. woningbouw) is er op ingezet om de openbare ruimte integraal onderdeel uit te laten maken van het totaalplan. We hebben bij speelvoorzieningen ingezet op duurzaamheid en het bevorderen van ‘natuurlijk spelen’.

Mobiliteit en bereikbaarheid

- We hebben onze permanente verkeerseducatie voortgezet en zijn blijven sturen op gedragsbeïnvloeding, waaronder bewustwording en handhaving.
- We hebben ons ingezet ons voor een goed openbaarvervoer-netwerk. Daarnaast is ingezet op snelle verbindingen in de regio waaronder de Lelylijn.
- We hebben het fietsgebruik gestimuleerd door te zorgen voor voldoende voorzieningen voor fietsen.

Onderhoud wegen, civieltechnische kunstwerken en openbare verlichting

- De MOP wegen 2022-2026, planjaar 2023 is uitgevoerd.
- De MOP civieltechnische kunstwerken 2023-2027, planjaar 2023, is uitgevoerd.
- Er zijn diverse maatregelen uit het SPV uitgevoerd. Hiermee hebben we gezorgd voor veiligere wegen.
- We hebben inmiddels al onze openbare verlichting vervangen door LED.
- We hebben afspraken met de provincie gemaakt over de overdracht van het beheer en onderhoud van de oevers van de vaarwegen.

Openbaar groen

- We hebben zoveel mogelijk bomen gesnoeid volgens de methode 'categorisch boombeheer'.
- De eikenprocessierups was ook in 2023 volop aanwezig. We hebben dit in de gaten gehouden en de rups bestreden om de overlast te beperken. Daarnaast hebben we in 2023 een vervolg gemaakt met de proef paringsverstoring van de eikenprocessierups om de plaag beheersbaar te houden.
- We hebben plantvakken en bermen aangepast om daarmee de biodiversiteit te verhogen.
- In het plantseizoen 2023-2024 zijn we verder gegaan met het 1-op-1 herplanten van bomen.

Riolering & stedelijk water
We hebben doelmatig, efficiënt en rechtmatig invulling gegeven aan de afvalwater-, hemelwater- en grondwaterzorgplicht. De wijze waarop dat is gedaan is omschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het GRP is in 2020 vastgesteld en terug te vinden via: www.ooststellingwerf.rioolplan.nl.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Wegen & verkeersveiligheid

- De gebruikers hebben gemerkt en gezien dat de kwaliteit behouden blijft.
- De verkeersdeelnemers hebben gemerkt en gezien dat de verkeersonveilige situaties zijn aangepakt en verkeersveiliger zijn geworden.
- De weggebruikers hebben gemerkt en gezien dat de bermen verbeterd zijn.
- De gebruikers hebben gemerkt en gezien dat bruggen en oevervoorzieningen onderhouden zijn.
- De weggebruikers hebben gemerkt en gezien dat de fietsroutes veiliger zijn geworden.
- Inwoners hebben gemerkt dat er verkeerseducatieprojecten zijn aangeboden. Bij deze projecten is aandacht besteed aan voorlichting, educatie, veiligheidsbewustzijn en verkeersveiligheid.

Openbaar groen

- Op diverse locaties in de gemeente zijn werkzaamheden uitgevoerd om onveilige situaties met bomen te voorkomen.
- De gebruikers van de openbare ruimte zijn gewaarschuwd voor de aanwezigheid van de eikenprocessierups.
- Er zijn meer bloem- en kleurrijke plantvakken en bermen.

Riolering & stedelijk water
Inwoners konden gebruik maken van een veilig, functioneel, heel en schoon afvalwaterafvoersysteem en hebben zo weinig mogelijk overlast en schade gehad door extreme neerslag en/of de grondwaterstand. Op een enkele locatie ontstond overlast en schade vanwege hevigere buien door klimaatverandering in samenloop met het lozen van regenwater op een vuilwaterriolering door derden.

Beleidskaders

- Strategisch Plan Verkeersveiligheid
- Omgevingsvisie
- Programma Duurzaamheid
- Notitie Groenbeleid 2011 (Raad januari 2012)
- Beleidsnotitie biodiversiteit gemeente Ooststellingwerf Versie 10 maart 2021, vastgesteld 20 april 2021
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2020 - 2024
- Notitie 'Het behoud van veilige bomen' 2020

Thema 3.3.1 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken

Het is onze ambitie om CO_2-neutraal te zijn in 2030 om opwarming van de aarde en daarmee verandering van het klimaat tegen te gaan. Hierdoor liggen er belangrijke opgaven in de energietransitie, het vergroten van de biodiversiteit en het stimuleren van een circulaire economie. We benutten het Biosintrum – en het daar gevestigde leer- en kenniscentrum Bodem – zo optimaal mogelijk voor onderzoek naar en ontwikkeling van mogelijkheden die ons bij deze opgaven helpen.

Wij willen in 2030 CO_2-neutraal zijn. Om dit bereiken streven we naar:

- Energieneutraal te zijn in 2030 door het gebruik van energie te verminderen en het lokaal opwekken van duurzame energie en duurzame mobiliteit te stimuleren.
- Klimaatbestendig te zijn in 2030 door het vergroten van de biodiversiteit en de verbetering van de bodemgezondheid te stimuleren.
- Circulair te zijn in 2030 door kringlopen meer sluitend te maken.

Wat hebben we bereikt

CO_2-reductie

We krijgen steeds meer inzicht in de CO_2-reductie in Ooststellingwerf door de inzet van het CO_2-dashboard. Ten opzichte van 1990 is de uitstoot in 2020 in Ooststellingwerf met 33,6% afgenomen. Nationaal bedroeg de reductie van alle broeikasgassen 24,7%. De afname van uitstoot in Ooststellingwerf is voor een groot deel toe te schrijven aan de opwek van duurzame energie met de zonneparken die de afgelopen jaren zijn gerealiseerd in Ooststellingwerf. Voor de sector elektriciteit bedraagt de reductie van CO_2 in 2020 in Ooststellingwerf 103%. Dit is de uitstoot gerelateerd aan het totale elektriciteitsgebruik binnen de gemeente. In Ooststellingwerf wekken we dusdanig veel elektriciteit op (met name met zonnepanelen) dat op sommige momenten (bijvoorbeeld als de zon veel schijnt) we netto exporteur zijn van elektriciteit en daarmee broeikasgasuitstoot door andere energiebronnen zoals kolencentrales elders in Nederland vermijden.

Uitbreiding team duurzaamheid

In 2023 hebben we veel nieuwe collega's aangenomen op het thema duurzaamheid, waaronder drie projectleiders. Door de uitbreiding van het team zijn we voortvarend gestart met de uitvoering van de aangevraagde rijksmiddelen t.a.v. energiearmoede en t.a.v. het nationaal isolatieprogramma (NIP). Voor het NIP is het opstellen van een Soortenmanagementplan (SMP) verplicht. Door onze huidige uitvoeringskracht zijn wij de eerste gemeente in Fryslân die hiermee begonnen is.

Programma Duurzaamheid

We zien dat steeds meer inwoners bezig zijn met energiebesparing en het treffen van verduurzamingsmaatregelen, zoals isolatie of de aanleg van een warmtepomp en zonnepanelen. Voor huishoudens met een laag inkomen is energietoeslag beschikbaar en ca. 800 inwoners in energiearmoede hebben gebruik gemaakt van de witgoedwissel met een gratis energiecoachgesprek. Hiermee houden we de energietransitie voor alle inwoners haalbaar en betaalbaar. In 2023 zijn er enkele nieuwe projecten voor de opwekking van duurzame energie gerealiseerd en worden de eerste resultaten behaald in de opwek van duurzame groene waterstof nabij het zonnepark Oosterwolde. De aanvragen voor nieuwe laadpalen in de openbare ruimte nemen flink toe en het aantal laadpalen breidt flink uit. O.a. op de gemeentewerf zijn laadpalen geplaatst. Ook is een groot deel van het benzinehandgereedschap voor de medewerkers van het groenonderhoud van de gemeente vervangen door accuvarianten. Er zijn mooie stappen gezet in de realisatie van groene schoolpleinen in Oosterwolde en Makkinga. Het biodiversiteitsfestival BROED in Nijeberkoop was een groot succes. Tevens is in 2023 de Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie vastgesteld door de raad.

Wat hebben we ervoor gedaan

Deurenactie energiearmoede: Samen de winter door

In het najaar van 2022 zijn we begonnen met onze aanpak tegen energiearmoede. Deze actie liep door tot en met het voorjaar van 2023. Eén van de onderdelen van deze aanpak was naast een noodfonds voor inwoners ook dat we met energiecoaches van de gemeente bij alle inwoners zijn langs gegaan. De energiecoaches hebben ter plekke vragen over energiebesparing beantwoord en kleine duurzame energiebesparende maatregelen uitgedeeld (waaronder radiatorfolie). Daarnaast is de folder 'Samen de winter door' huis-aan-huis verspreid.

Witgoedwissel

In het najaar van 2023 gaven we uitvoering aan het project 'Witgoedwissel'. Door het aanbieden van een energiecoachgesprek met witgoedwissel ondersteunen we inwoners die in aanmerking komen voor energietoeslag en in een woning wonen met een laag energielabel. Deelnemers kunnen zich aanmelden voor een energiecoachgesprek. De energiecoach kijkt op welke laagdrempelige manieren er energie bespaard kan worden in de woning. Ook kijkt de energiecoach welk witgoedapparaat aan vervanging toe is. Vervolgens ontvangt de inwoner een tegoedbon om dit witgoedapparaat gratis aan te schaffen bij één van de deelnemende lokale witgoedverkopers.

Duurzaamheidsleningen

Met de 'Stimuleringslening Duurzaamheid' stellen we duurzaamheidsleningen beschikbaar voor inwoners. Hiermee kunnen woningeigenaren indien nodig tegen een aantrekkelijk tarief een lening afsluiten om duurzame maatregelen te treffen, zoals bijvoorbeeld dakisolatie of zonnepanelen. Inmiddels zijn er circa 315 duurzaamheidsleningen verstrekt.

Kieswijzer Energieneutraal verbouwen
Samen met de andere gemeenten in Zuidoost Friesland hebben we de 'Kieswijzer energieneutraal verbouwen' opgesteld. Deze kieswijzer helpt inwoners bij het aanpassen van de woning naar energiezuinig of energieneutraal door te adviseren op 'de beste keuze' voor maatregelen in de desbetreffende woning.

Slimme isolatiegids
Alle inwoners van Ooststellingwerf met een koopwoning kregen eind januari 2023 de 'Slimme Isolatiegids' thuisbezorgd. Deze slimme gids staat vol met informatie en tips over het verduurzamen van de woning door te isoleren.

Nationaal isolatieprogramma
Ooststellingwerf doet mee aan het Nationaal isolatieprogramma. We hebben in 2023 de subsidieaanvraag gedaan bij het rijk en middelen ontvangen om ca. 700 woningen aan te pakken. Daarnaast is in samenwerking met (bijna) alle gemeenten in de provincie een Europese aanbesteding gestart om een bureau voor de uitvoering te vinden. Deze Europese aanbesteding sluit begin 2024. Hierdoor komt er de komende jaren voor inwoners van Ooststellingwerf subsidie beschikbaar voor het isoleren van de woning. In de eerste fase van dit isolatieprogramma kunnen we ca. 700 koopwoningen met een laag energielabel (D t/m G) en een lage WOZ-waarde ondersteunen bij het isoleren. We gaan dit doen met een waardebonsysteem waarbij bewoners deze waardebon kunnen inleveren bij een isolatiebedrijf of een doe-het-zelfzaak.

Verduurzamen eigen vastgoed
We hebben voor al het gemeentelijk vastgoed een energieadvies opgesteld en een energielabel aangevraagd. Hierdoor hebben we per pand inzichtelijk wat er nodig is voor verdere verduurzaming en dit verwerkt in een Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMOP) per gebouw. Dit heeft een relatie met het accommodatiebeleid en de Meerjaren Onderhoudsplannen (MOP).

Junior energiecoach
Met het project Junior Energiecoach betrekken we ook kinderen op basisscholen bij het thema energiebesparing. Door middel van een spel hebben kinderen van zeven tot twaalf jaar met hun klas en ook thuis proefjes, puzzels en kleine spelletjes uitgevoerd, waarmee de klas gezamenlijk heeft kunnen ontdekken hoe zij energie kunnen besparen. In 2023 hebben in totaal 260 kinderen meegedaan aan dit project.

Band op Spanning en Slimme bandenpomp
Op 16 september 2023 hebben we opnieuw deelgenomen aan de actie Band op Spanning. Tijdens deze actie konden inwoners van Ooststellingwerf gratis hun autobanden op spanning laten brengen. Daarnaast hebben we sinds deze actiedag een vaste Slimme Bandenpomp op de parkeerplaats bij de winkelboulevard aan de Veengang in Oosterwolde. Hiermee kunnen inwoners ook na de actiedag gratis zelf hun banden op de juiste spanning brengen.

Transitievisie Warmte
In 2050 moeten alle woningen in Nederland van het aardgas af zijn. Maar hoe en wanneer koppel je woningen los van het aardgas? Wat is het alternatief en wat is haalbaar en betaalbaar voor iedereen? De gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland werken samen en hebben een Transitievisie Warmte opgesteld die antwoord geeft op deze vragen. Momenteel werken we in OWO-verband samen aan de uitvoering van deze visie.

Samen doen geeft energie – project Regio Deal
In de Regio Deal Zuidoost Friesland werken vijf gemeenten samen met de Hanzehogeschool Groningen aan oplossingen voor duurzame energie. De opzet van het project is het analyseren van energieoplossingen per wijk of dorp en het in kaart brengen van de partijen die een rol kunnen en willen spelen bij de realisatie. Het project is zoveel mogelijk gebaseerd op samenwerken zodat bewoners en andere betrokkenen vanaf het begin meedenken en –beslissen over de oplossing die voor hun situatie het meest geschikt is. Onderzoekers van de Hanzehogeschool ondersteunen hierbij. Zij reiken de instrumenten aan om tot duurzame energiekeuzes te komen. In Ooststellingwerf zijn we in gesprek met Oldeberkoop voor de uitvoering van dit project.

Regionale energiestrategie (RES)
Samen met alle Friese gemeenten, de Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de Friese Energie Alliantie

(FEA) hebben we meegewerkt aan het opstellen van de Regionale energiestrategie (RES). De RES is vastgesteld in april 2021. In deze strategie staat de bijdrage vanuit de regio Fryslân aan de landelijke doelstelling uit het Klimaatakkoord voor opwekking van duurzame elektriciteit. Het bestendigen van de Friese samenwerking voor de regionale energiestrategie is vormgegeven in de Friese Energietafel. Binnen De Friese Energietafel (FET) bundelen we de krachten, kennis en kunde van alle betrokken partijen (provincie, Friese gemeenten, het waterschap, natuurorganisaties, netbeheerders, bedrijven, inwoners). De FET zorgt voor regie, samenhang en een integrale aanpak van de diverse energievraagstukken. Hiermee is samenwerking niet alleen verstevigd op het gebied van duurzame opwek door zon en wind (RES), maar voor de hele energietransitie, denk aan de warmtetransitie, energiebesparing, de energie-infrastructuur en lokaal eigenaarschap in Fryslân.

Opwekking biogas en groengas
Monomestvergisting draagt op een positieve manier bij aan klimaatdoelstellingen door de reductie van emissies, de productie van groene energie en het sluitend maken van kringlopen. Daarnaast reduceert het stankoverlast en transportbewegingen. Op dit moment zijn er in onze regio tientallen agrariërs die een vergunning aangevraagd (en gekregen) hebben voor een mestvergister op eigen erf. Hier wordt biogas gemaakt en via leidingen naar een opwaardeerunit getransporteerd, waar het als groengas in het net zal worden geïnjecteerd. Via een coöperatief model zijn agrariërs in staat om op deze manier een nieuw verdienmodel te creëren.

Waterstofpilot
In de gemeente Ooststellingwerf hebben Netwerkbedrijf Alliander en ontwikkelaar GroenLeven een pilot gerealiseerd voor de productie van waterstof uit zonne-energie. De gemeente heeft dit proces gefaciliteerd. De installatie in Oosterwolde is de allereerste binnenlandse waterstoffabriek naast een zonnepark in Nederland.

Waterstofwerkplaats
Vanuit de aanwezigheid van de bovengenoemde waterstofpilot proberen we een zogenaamde waterstofwerkplaats te realiseren. De ambitie van het project is een werkplaats te realiseren voor studenten, ondernemers, inwoners, etc. waar men veilig kan kennismaken met waterstof. Het is een plek om elkaar te vinden en samen te werken in de ontwikkeling van waterstofgebruik en -opslag.

Smart-Grid
Smart-Grid zijn slimme energienetwerken om vraag en aanbod van energie op lokaal niveau op elkaar af te stemmen. In deze pilot monitoren we vijf vergelijkbare huizen binnen de gemeente waarbij elk van deze huizen een andere bron van opwek en opslag heeft. De pilot moet inzicht geven in nieuwe vormen van opwek en opslag voor inwoners, en in hoeverre deze (vernieuwende) opties het elektriciteitsnet kunnen ontlasten. Woningcorporatie Actium gaat bijvoorbeeld binnen de pilot Smart-Grid experimenteren met de opslag van warm water.

Pilot thuisbatterij
Samen met de Rabobank zijn we een pilot gestart met de plaatsing van thuisbatterijen. Tien koopwoningen worden voorzien van een thuisbatterij met als doel om gebruikerservaring op te doen en te onderzoeken of dit een oplossing kan zijn in de netcongestie.

Analyse buurtbatterij
In 2023 hebben we een analyse afgerond naar de mogelijkheden voor een buurtbatterij in Ooststellingwerf. Tijdens de themabijeenkomst over de energietransitie op 19 september 2023 zijn de resultaten van dit onderzoek toegelicht.

LED openbare verlichting
Het project om alle openbare verlichting in Ooststellingwerf te vervangen door ledverlichting is recent afgerond. Ooststellingwerf is een van de eerste Friese gemeenten die alle openbare verlichting heeft vervangen door ledverlichting.

Regentonnen actie
In het najaar van 2023 hebben we een regentonnenactie gedaan. Inwoners konden een regenton aanschaffen met korting van de gemeente. Met de regentonactie wil de gemeente inwoners stimuleren om hun tuin

klimaatbestendig te maken.

Ambitiewebsessie intern
Voor twee ontwikkelprojecten zijn ambitiewebsessies gehouden voor klimaat en duurzaamheid. De focus van het ambitieweb ligt op GWW-projecten (Grond, Weg en Waterbouw). Het ambitieweb helpt om de ambities in één oogopslag helder te krijgen en vervolgens om duurzaamheidseisen te implementeren in projecten.

CO_2-prestatieladder
In 2024 willen we ons als gemeentelijk bedrijf certificeren op de CO_2-prestatieladder niveau 3. Hiervoor zijn we in 2023 gestart met de dataverzameling. Deze data moet aangeleverd worden om onze CO_2-footprint op te stellen. Daarna gaan we aan de slag met maatregelen om onze CO_2-uitstoot te reduceren. We doorlopen dit proces in OWO-verband.

Groene schoolpleinen
OBS de Buttinga en OBS de Stelling dienen als voorbeelden en hebben in 2023 hun plannen afgerond. OBS de Stelling is ook al begonnen met de aanleg en maakt dit begin 2024 af. OBS de Buttinga start begin 2024 met de aanleg van het groene schoolplein. Er komt een algemene subsidieregeling voor vergroenen van schoolpleinen aan voor de overige scholen in Ooststellingwerf die aan de slag willen.

Soortenmanagementplan
We zijn in OWO-verband gestart met de Europese Aanbesteding voor een soortenmanagementplan. En hebben opdracht verleent tot het aanbrengen van kraamverblijven voor vleermuizen begin 2024. Dit in het kader van natuurvriendelijk isoleren en het beschermen van de vleermuis, gierzwaluw, huiszwaluw en huismus.

Circulaire Uitvoeringsstrategie
In 2023 hebben we samen met ondernemers uit Ooststellingwerf, samen met onderwijs- en kennisinstellingen de Circulaire Uitvoeringsstrategie opgesteld. Deze is eind 2023 door de raad vastgesteld en inmiddels in uitvoering.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
Inwoners zijn via de gemeentelijke website, sociale media en de Nieuwe Ooststellingwerver geïnformeerd over de gemeentelijke projecten en over financieringsmogelijkheden zoals een duurzaamheidslening. Er zijn subsidies beschikbaar gesteld, zoals de korting op regentonnen.

Basisschoolkinderen krijgen structureel les over duurzaamheid. Daarnaast zijn de basisscholen en hun leerlingen geïnformeerd over het project junior energiecoach. Inwoners zijn betrokken bij het maken en de uitvoering van het biodiversiteitsplanen het roekenbeheer. In het voorjaar is er een Biodiversiteitsfestival BROED georganiseerd met veel bezoekers uit onze gemeente. Voor de uitvoering van het roekenbeheer maken we gebruik van vrijwilligers voor het verjagen van de roeken.

Onze inwoners merken dat de leefomgeving steeds schoner wordt. Daarnaast wordt het aanbod van milieuprojecten steeds breder en laagdrempeliger. Zo krijgen de inwoners meer mogelijkheden om hun bijdrage aan een schonere leefomgeving te leveren.

Beleidskaders
- Milieubeleidsplan Ooststellingwerf 2010-2016 (mei 2010)
- Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Infographic Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Beleid zonnepaneelvelden gemeente Ooststellingwerf (vastgesteld in 2021)
- Nota van uitgangspunten Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025
- Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025
- Biodiversiteitsplan
- Circulaire Uitvoeringsstrategie Ooststellingwerf 2023 - 2030

Thema 3.3.2 Grondstoffen en afval

Wat willen we bereiken

- Voldoen aan de VANG-doelstelling van het Rijk (VANG = Van Afval Naar Grondstof). Met de invoering van Diftar+ en het verder optimaliseren van de nascheiding van restafval in 2021 is het doel om in 2023 te kunnen voldoen aan de landelijke richtlijn om 75% van het huishoudelijk afval te scheiden en maximaal 100 kg per inwoner per jaar aan te verbranden restafval te hebben. We richten ons verder op het realiseren van de VANG-doelstelling 2025 van 30 kg restafval per inwoner per jaar.
- Inwoners hebben steeds minder huishoudelijk afval en bieden dit afval nog beter gescheiden aan.
- Zwerfafval in de openbare ruimte verder terugdringen en daarmee de mooie score van de zwerfafvalmonitoring in 2021 van 9,2 punten vasthouden, dan wel verbeteren.
- Samen met ondernemers het zwerfafval in de winkelgebieden terugdringen.

Wat hebben we bereikt

De Van Afval Naar Grondstof (VANG)-doelstelling 2023: In het afgelopen jaar is er 104kg restafval per inwoner verbrand (2022: 110,2kg). Daarmee is de VANG-doelstelling van 100 kg te verbranden restafval per inwoner per jaar nog net niet gehaald. Wat opvalt in de cijfers is dat de inzameling van huis aan huis restafval verder gedaald is en daar scoren we in Friesland als één na beste. Grof huishoudelijk afval is na een daling weer wat gestegen, evenals de inzameling van GFT. Dit duidt naar verwachting op een verbetering van de scheiding op het restafval. In mei 2023 is in de gemeente Ooststellingwerf het zwerfafval gemonitord. Met een score van 8,7, oftewel een ruime A-beoordeling. Deze goede score is mede te danken aan de diverse jaarlijkse zwerfafval opruimacties en de vrijwilligers (inmiddels 185), die het zwerfafval in hun leefomgeving opruimen.

Wat hebben we ervoor gedaan

- We nemen deel aan de provinciale communicatiecampagne 'Samen Halen We Alles Eruit'. Met deze campagne worden onze inwoners via de sociale media geïnformeerd over afvalpreventie, afvalscheiding en over de nascheiding van het restafval en kunststoffen bij onze afvalverwerker Omrin.
- De gemeente is Supporter van Schoon en roept haar inwoners voortdurend op dit ook te worden. De gemeente faciliteert vrijwilligers met inzamelmiddelen.
- Op het basis en voortgezet onderwijs zijn projecten rondom (zwerf)afval uitgevoerd.
- Samen met ondernemers en Nederland Schoon hebben we winkelgebieden gemonitord op zwerfafval en zijn gezamenlijk opruimacties gehouden.
- Om preventie van afval en hergebruik verder te stimuleren en de hoeveelheid Grof Huishoudelijk Afval en Bouw- &Sloopafval te verminderen en/of beter te scheiden is een extra medewerker op de Milieustraat ingezet.
- We hebben de bestaande projecten uit het beleids- en uitvoeringsprogramma aanpak zwerfafval 2014-2022 gecontinueerd.

Zwerfafval

In 2023 ontvangen gemeenten alsnog een vergoeding voor de aanpak zwerfafval. We hebben ons ingezet voor gedragsbeïnvloeding en participatie en het uitvoeren van zwerfafvalprojecten bij basis en voortgezet onderwijs. Daarnaast hebben we onze vrijwilligers gefaciliteerd in de aanpak van zwerfafval met opruimspullen en het afhalen van het door hen verzameld zwerfafval.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- De inwoner, die z'n afval goed scheidt en daardoor minder afval heeft, betaalt minder afvalstoffenheffing.
- Inmiddels zijn er ruim 185 vrijwilligers, die (wekelijks of maandelijks) zwerfafval in hun leefomgeving opruimen.
- Met de afvalapp hebben inwoners inzicht in hun afvalscheiding.
- De inwoner heeft de campagne Samen Halen We Alles Eruit via de socials en de krant kunnen volgen.

Beleidskaders

- Programma Duurzaamheid 2021-2025
- Beleids- en uitvoeringsplan zwerfafval 2014-2022

- Wet milieubeheer
- Landelijk Afval Plan (LAP)
- Afvalstoffenverordening Ooststellingwerf

Thema 3.4 Bouwen en wonen (inclusief volkshuisvesting)

Wat willen we bereiken

Er moeten woningen aan de voorraad worden toegevoegd, met name voor senioren en starters. Er is ook een stevige vraag naar zorggeschikte woningen. De komende jaren neemt de vraag naar levensloopbestendige woningen aanzienlijk toe, waardoor ouderen langer zelfstandig met zorg aan huis kunnen blijven wonen. Ook ligt er een grote opgave om de noodzakelijke uitbreiding van de 24-uurs zorgplekken voor psychogeriatrie (dementiezorg) en somatiek te realiseren, waardoor dit zorgaanbod in onze gemeente geborgd wordt.

- We hebben de ambitie om de komende acht jaar minimaal 520 woningen te realiseren. Dat kan door nieuwbouw, maar ook door het herbestemmen van andere functies naar de functie wonen.
- Voor Ooststellingwerf geldt de unieke situatie dat in alle dorpen binnenstedelijk vrij in aantal mag worden gebouwd. Dit geeft de mogelijkheid om bestaande panden waarvan de huidige functie is vervallen om te zetten naar wonen. Het biedt mogelijkheden om 'rotte kiezen' aan te pakken, te herstructureren en op deze plekken woonmogelijkheden te creëren.
- Zorgvuldige invulling van de leefomgeving is van essentieel belang; door goede ruimtelijke ordening, klimaatbestendig ontwerpen, groene openbare ruimte en een gezond leefklimaat te creëren kan er een plus aan de leefomgeving worden toegevoegd.
- De huisvesting van de bijzondere doelgroepen, vooral statushouders, in de sociale woningvoorraad vraagt de nodige aandacht. Zowel kwantitatief als kwalitatief.
- Ouderen kunnen langer zelfstandig blijven wonen in levensloopgeschikte woningen en geclusterde woonvormen.
- De 24 uurs zorgplekken met toezicht voor psychogeriatrie en somatische zorg zijn uitgebreid.
- 'Zorgen voor elkaar' wordt mogelijk gemaakt voor jong en oud en voor generaties door dit te faciliteren met verschillende woonconcepten.
- We willen een aantrekkelijke woongemeente zijn voor onze huidige en toekomstige inwoners.
- Onze inwoners wonen in een huur- of koopwoning die past bij hun financiële situatie, gezinssamenstelling of zorgbehoefte. Daarnaast willen we dat deze woning energieneutraal en digitaal ontsloten is.
- We blijven inzetten op inbreiding, maar we staan op sommige plekken ook nadrukkelijk open voor uitbreiding.
- We staan open voor innovatieve woningbouw zoals Knarrenhofjes of tijdelijke woningen.
- We willen dat we bij de uitvoering van de woonvisie indien nodig kunnen bijsturen. We vinden het belangrijk dat (nieuwbouw) woningen ook voor inwoners van Ooststellingwerf en jongeren bereikbaar zijn.

Wat hebben we bereikt

- De ambitie om de komende acht jaar minimaal 520 woningen te realiseren is door het sluiten van de Woondeal verhoogd naar 700 woningen. Dat kan door nieuwbouw, maar ook door het herbestemmen van andere functies naar de functie wonen.
- Voor Ooststellingwerf geldt, ook in de Woondeal, de unieke situatie dat in alle dorpen binnenstedelijk vrij in aantal mag worden gebouwd.
- Op zorgvuldige wijze hebben we invulling gegeven aan de leefomgeving; dit door strategische aankopen te doen met in achtneming van de goede ruimtelijke ordening, klimaatbestendig ontwerpen, groene openbare ruimte en een gezond leefklimaat te creëren. De locaties vormen in dat verband een logische uitbreiding.
- De huisvesting van de bijzondere doelgroepen, vooral statushouders heeft onze aandacht gehad. We hebben voor tijdelijke opvang gezorgd (Rikkingahof in Oosterwolde).
- De prestatieafspraken van 2022 zijn geëvalueerd, de prestatieafspraken 2023 zijn in uitvoering en de nieuwe prestatieafspraken 2024 zijn gemaakt.

Wat hebben we ervoor gedaan

- In 2023 zijn heel veel van de onderstaande zaken gestart of is doorgewerkt aan de punten die in 2022 waren gestart. Hiervan zijn veel punten in de organisatie geborgd.

- In alle dorpen gaan we woningen toevoegen, in afstemming met de woon(zorg)visie 2022-2026, en de Woondeal 2023. De planvoorraad is op dorpsniveau uitgewerkt in de planmonitor.
- We werken aan de mogelijkheden om woningtoewijzing aan eigen inwoners mogelijk te maken door de ruimte daarvoor te benutten die de nieuwe Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting (naar verwachting medio 2024) daarvoor biedt/gaat bieden. We werken hier in zowel regionaal als provinciaal verband aan. Daarbij houden we de landelijke regelgeving en nieuwe aanwijzingen nauwlettend in de gaten.
- We geven voorkeur aan binnenstedelijke ontwikkeling waar mogelijk en die stimuleren we actief.
- Voor gemeentelijke woningbouw projecten zijn we actief met grondverwerving aan de slag gegaan. Enkele aankopen zijn inmiddels afgerond, andere zijn in een afrondende fase gekomen en we verkennen mogelijke andere strategische aankopen.
- We acteren proactief t.a.v. grondaankopen ten behoeve van particuliere initiatieven en potentiële woningbouwlocaties.
- We hebben prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties over vijf onderwerpen (beschikbaarheid, betaalbaarheid, wonen en zorg, duurzaamheid en leefbaarheid) waaronder de toename sociale woningbouw, waarbij we de normering van 30% sociale woningbouw nauwlettend volgen.
- We werken aan de gevolgen van de nieuwe Huisvestingswet. Daarin wordt voor alle gemeenten een urgentieverordening verplicht. Met alle Friese gemeenten, de provincie en het adviesburo Companen werken we, in 2023 en gedurende 2024, toe naar een uniforme urgentieverordening. Hier zijn ook de corporaties, huurdersbelangen verenigingen en zorgorganisaties bij betrokken.
- De overleggen lopen nog of (onder voorwaarden) het mogelijk is voorrang te geven aan personen met lokale economische maatschappelijke binding, waarbij we de nationale regelgeving nauwlettend blijven volgen.
- We hebben ingezet op integrale planontwikkeling waar een goede leefomgeving uitgangspunt is: (bio-divers) groen, klimaatbestendig, duurzaam zijn speerpunten.
- We zijn regionaal begonnen met het maken van een uitvoeringsprogramma wonen en zorg. Met de corporaties willen we invulling geven over aantallen en plekken van bijvoorbeeld geclusterde woningen voor senioren (Knarrenhoven) en woonvormen met zorg en voorzieningen nabij. Dit doen we via bestaande woningen of nieuwbouw want er ligt een opgave geclusterde woningen voor 2030 waarvan 2/3 betaalbaar en 1/3 particuliere huur of dure koop.
- We hebben contact gelegd met alle regionale zorgaanbieders voor het realiseren van de extra vraag naar plekken voor psychogeriatrische 24-uurs zorg en voor somatische 24-uurs zorg voor 2030.
- We zijn bezig met het uitwerken van beleid voor het stimuleren en faciliteren van splitsen van grotere woningen naar levensloopgeschikte woningen op de benedenverdieping en/of starterswoningen op de bovenverdieping. Daarbij betrokken we ook de mogelijkheden voor ruimte voor het bouwen van meergeneratiewoningen of twee aparte wooneenheden op één erf om de vraag naar 'zorgen voor elkaar' te faciliteren, wat in de praktijk een lastige opgave blijkt te zijn door de complexe regelgeving. In 2024 blijven we hier aan werken.
- Om mantelzorg beter mogelijk te makken zijn we bezig met het opstellen van beleidsregels voor het realiseren van (pre)mantelzorgwoningen die bij een bestaande woning kunnen worden gerealiseerd.
- We clusteren woningen voor ouderen zoveel mogelijk, zodat zij onderlinge steun en kunnen bieden, de kans op eenzaamheid vermindert en de zorg aan huis goed en efficiënt geboden kan worden (uit H3 collegeakkoord).
- We blijven kijken naar de kansen die de uitvoering van de woon(zorg)visie ons als raad biedt, rekening houdend met de veranderende maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld de mogelijkheden voor flexwoningen en tiny-houses.
- We zijn aangesloten en participeren bij de door de provincie en BZK gefaciliteerde versnellingstafels en kennistafels op het gebied van wonen. Hierbij willen we voor zoveel als mogelijk onze 'couleur locale' meegeven aan de centraal geredigeerde regelgeving.

Nieuwbouw - Taskforce Wonen
De druk op de woningvoorraad is groot en vraagt om creatief denken en handelen om de voorraad (tijdelijk) te vergroten. We zijn in gesprek met initiatiefnemers, corporaties, bouwers en de provincie om alle mogelijkheden te benutten. De Taskforce Wonen is volop bezig om de versnelling van eigen plannen en plannen van derden in uitvoering te brengen. In 2023 hebben we plannen voor in totaal 175 nieuwe woningen in procedure gebracht. Tevens hebben hierbij ook aandacht voor innovatieve woningbouw.

Daarnaast zetten we in op intensievere samenwerking met en tussen zorgpartijen om ervoor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen wonen.

Ruimtelijke kwaliteit behouden
We wegen nieuwe woningbouw zorgvuldig af. De bestemmingsplannen zijn hierin leidend, het Afwegingskader Woningbouwplanmonitor en de woon(zorg)visie zijn hierbij een hulpmiddel. Ook de Omgevingswet 2024 geeft veel aandacht aan ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid.

Sociale woningbouw
We maken jaarlijks prestatieafspraken met de woningcorporaties Actium en WoonFriesland en de huurdersorganisaties. De woon(zorg)visie en de Woningbouw impuls (Wbi) vormen hiervoor de basis. We maken afspraken over onder andere: betaalbaarheid, beschikbaarheid, wonen en zorg, duurzaamheid en leefbaarheid. Met corporaties Woonzorg Nederland en Habion, die een kleiner bezit hebben in Ooststellingwerf, hebben we meerjarige prestatieafspraken. We staan open voor alternatieve vormen van sociale huur, zoals wooncoöperaties.

Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem)
Het college stemde in 2021 in met een plan van aanpak voor een nieuw adviesstelsel voor ruimtelijke kwaliteit onder de Omgevingswet. Het is een plan van aanpak dat vanuit de VFG is opgesteld en wat de meeste Friese gemeenten steunen. Er wordt gezamenlijk een projectleider aangesteld die zich zal inzetten om het plan van aanpak in samenwerking met de gemeenten tot uitvoer te brengen. Het nieuwe adviesstelsel is nodig om te kunnen voldoen aan de Omgevingswet (inwerkingtreding 1 januari 2024). De meeste Friese gemeenten hebben een deel van de advisering over ruimtelijke kwaliteit ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Hûs en Hiem. Dit betreft bijvoorbeeld advisering over beeldkwaliteit (welstand) en monumenten. In juni 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de verordening op de adviescommissie Ruimtelijke kwaliteit.

Monumentenzorg
In december 2020 stelde de gemeenteraad een nieuwe subsidieverordening vast en deze trad begin 2021 in werking. De verordening biedt meer mogelijkheden om een subsidie toe te kennen aan herstel van monumenten of aan een project dat meer mensen laat kennismaken met monumenten, erfgoed of cultuurhistorie en/of de kennis erover kan vergroten. De drempel voor het aanvragen van subsidie is lager komen te liggen. Waarschijnlijk worden hierdoor meer subsidieverzoeken ingediend. In 2021 is verkend of het mogelijk is om de huidige lijst met monumenten uit te breiden met meer 'jonge' monumenten die daarmee de cultuurhistorische waarde van de gemeente vergroten. In 2022 is de lijst met monumenten uitgebreid. In juni 2023 is de verordening aangepast aan de Omgevingswet.

In 2024 wordt een themaraad gehouden over monumenten. Ook in 2024 doen we mee met de landelijke Open Monumentendag. Op deze dag stellen de deelnemers hun monument open voor het publiek.

Kerkenvisie
We werken met de kerkenvisie Ooststellingwerf. Op basis van deze visie willen we kerkeigenaren blijven helpen met het vinden van een geschikte herbestemming van hun monumentale kerken. Niet afwachten, maar op voorhand nadenken over toekomstige ontwikkelingen. De kerkenvisie is een uitstekend middel gebleken om in gesprek te raken en te blijven met de kerkbesturen in Ooststellingwerf.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Inwoners ervaren dat Ooststellingwerf een goede woongemeente is.
- Inwoners ervaren een goede leefbaarheid en een toereikend voorzieningenniveau.
- In de Woondeal (april 2023) is de opgave voor het realiseren van nieuwe woningen van 520 naar 700 gegaan.
- Inwoners zien dat woningen - in diverse typen en prijsklassen - en kavels te koop staan.
- Inwoners vinden binnen een redelijke termijn een sociale huurwoning. Waarbij een 1/2 tot 1 jaar wachten als redelijk is beschouwd.
- Eigenaren van een monument en mensen die een project over monumenten willen bekostigen, kunnen eenvoudig een subsidie aanvragen.
- Taskforce Wonen heeft presentaties gehouden in de dorpen.

Beleidskaders

- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf
- Notitie 'Platteland aan zet' (kaders gebiedsuitwerkingen) (januari 2012)
- Notitie 'Voortgang pilot dorpsagenda's/gebiedsagenda's' (voorjaar 2012)
- Woon(zorg)visie Ooststellingwerf 2022-2026
- Nota bouwleges gemeente Ooststellingwerf 2016-2019 (januari 2016)
- Afwegingskader woningbouw (januari 2019)
- Kerkenvisie (januari 2021)
- Notitie Tiny Houses Ooststellingwerf (januari 2021)

Belangrijkste afwijkingen programma 3

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
3.1 Thema Economische ontwikk.	-785	-669	-895	-912	- 17 N
3.2 Thema Openbare ruimte	-2.647	-3.028	-6.358	-3.910	2.448 V
3.3 Thema Milieu	-5.926	-4.990	-5.579	-4.924	656 V
3.4 Thema Bouwen en wonen	-2.356	-653	-4.153	-1.201	2.951 V
Totaal Lasten	**-11.713**	**-9.339**	**-16.985**	**-10.947**	**6.038 V**
Baten					
3.1 Thema Economische ontwikk.	590	397	397	656	259 V
3.2 Thema Openbare ruimte	118	147	487	566	79 V
3.3 Thema Milieu	7.405	6.610	6.034	5.881	- 153 N
3.4 Thema Bouwen en wonen	3.029	716	3.165	1.266	- 1.899 N
Totaal Baten	**11.142**	**7.870**	**10.083**	**8.369**	**- 1.714 N**
Saldo van baten en lasten	**-571**	**-1.470**	**-6.901**	**-2.578**	**4.324 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-1.542**	**-214**	**-1.614**	**-688**	**926 V**
Onttrekkingen	**582**	**50**	**6.022**	**1.269**	**- 4.753 N**
Mutatie reserves	**-960**	**-164**	**4.408**	**581**	**- 3.827 N**
Resultaat	**-1.530**	**-1.633**	**-2.494**	**-1.997**	**497 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 3	Verschil
Economische aangelegenheden	205 V
Algemene reserve, Biobased economy	- 175 N
Toeristenbelasting	28 V
Verkeersveiligheid	343 V
Algemene reserve, verkeersveiligheid	- 343 N
Investering Haerenkwartier en fietsverbinding Waskemeer	2.220 V
Algemene reserve, fietsverbinding Waskemeer	- 220 N
Reserve strategische projecten, Haerenkwartier	- 2.000 N
Verkeersvoorzieningen	54 V
Straatreiniging	34 V
Openbaar groen	- 48 N
Klimaatmiddelen	306 V
Algemene reserve, klimaatmiddelen	- 306 N
Afval	29 V
Reserve lastenverlichting	- 5 N
Riolering	159 V
Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en bestemmingsplannen	1.715 V
Algemene reserve, taskforce wonen en omgevingswet	- 1.715 N
Grond en gebouwen	139 V
Gemeentelijke monumenten en woningen	54 V
Overige kleine afwijkingen	23 V
Totaal afwijkingen	**497 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 3.1 Economische ontwikkelingen

Economische aangelegenheden, voordeel € 205.000

- Er is een voordeel door lagere rentelasten en lagere uitvoeringslasten.
- Biobased economy, voordeel € 175.000*. In 2023 hebben we een deel van het beschikbare budget voor Biobased economy gebruikt voor het opstellen van de uitvoeringstrategie Circulaire Economie. Deze strategie is eind 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Het resterende budget wordt conform raadsbesluit de komende jaren gebruikt voor de uitvoering van de strategie. Zie ook hieronder bij algemene reserve.

*Algemene reserve Biobased economy, nadeel € 175.000**

Lagere onttrekking voor Biobased economy, zie hierboven. De onttrekking schuift door naar 2024.

Toeristenbelasting, voordeel € 28.000

De baten toeristenbelasting 2022 waren hoger dan begroot. Daardoor is ook het voorschot toeristenbelasting 2023 hoger dan begroot. Dat zorgt voor een voordeel.

Thema 3.2 Openbare ruimte

*Verkeersveiligheid, voordeel € 343.000**

In de raadsvergadering van 15 februari 2022 is € 500.000 beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de verkeersveiligheid. In 2023 was hier vanuit de algemene reserve nog € 393.500 beschikbaar. Daarvan is € 51.000 in 2023 ingezet. Zie ook hieronder bij algemene reserve. Op grond van een plan van aanpak zijn worden de maatregelen uitgevoerd. Er zijn inmiddels vanuit de door u beschikbaar gestelde middelen meerdere projecten die bijdragen aan de verkeersveiligheid binnen onze gemeente afgerond, zoals De Kloosterweg, de Bosberg, Molenhoek, Oude Tramweg en de Leidijk (binnen de bebouwde kom).

*Algemene reserve verkeersveiligheid, nadeel € 343.000**

Er was een onttrekking geraamd van € 393.500 voor het verbeteren van de verkeersveiligheid. De werkelijke onttrekking is € 51.000. Het restant schuift door naar 2024.

*Investering Haerenkwartier en fietsverbinding Waskemeer, voordeel € 2.220.000**

Beide investeringen zijn nog niet volledig afgerond. Dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de algemene reserve in 2023. De onttrekking schuift door naar 2024.

*Algemene reserve, nadeel € 220.000**

De onttrekking voor de fietsverbinding Waskemeer schuift door naar 2024. Zie ook hierboven.

*Reserve strategische projecten, nadeel € 2.000.000**

De onttrekking voor de wijkvernieuwing van het Haerenkwartier schuift door naar 2024. Zie ook hierboven.

Verkeersvoorzieningen, voordeel € 54.000

Dit komt door lagere energielasten bij openbare verlichting, met name door lager verbruik door overstap naar LED. In de najaarsrapportage 2023 was extra budget beschikbaar gesteld vanwege de hogere energielasten. Deze waren gebaseerd op de voorschotten van de eerste twee kwartalen. De voorschotten van het derde en vierde kwartaal vielen door een herberekening van gebruik fors lager uit. Vandaar dat er nu sprake is van een overschot.

Straatreiniging, nadeel € 34.000

Het nadeel is vooral ontstaan doordat drie sneeuwploegen vervangen zijn. Deze vielen onder de activeringsgrens van € 25.000 waardoor deze lasten volledig in het jaar 2023 vielen. Dit zorgt voor een eenmalig nadeel. Ook zijn er extra strooiwerkzaamheden geweest.

Openbaar groen, nadeel € 48.000

Dit heeft diverse oorzaken. Er zijn hogere uitgaven geweest door gestegen brandstofprijzen. Daarnaast was er meer herstel van schade nodig aan voertuigen. Ook is er minder snippergroen verkocht dan standaard begroot.

Thema 3.3 Milieu

*Klimaatmiddelen, voordeel € 306.000**

In 2022 is de Transitievisie Warmte vertaald naar een uitvoeringsprogramma met een aanpak vanuit de OWO samenwerking. Het uitvoeringsprogramma bevat een 10-tal concrete uitvoeringsprojecten waaraan de komende periode (2022-2026) gewerkt wordt. De beschikbare klimaatmiddelen worden ingezet voor de uitvoering van deze projecten. De resterende middelen ultimo 2023 blijven beschikbaar voor 2024 en verder.

*Algemene reserve, nadeel € 306.000 **

Er was een onttrekking begroot van € 337.000 voor klimaatmiddelen. De werkelijke lasten waren lager, zie hierboven. De onttrekking schuift door naar 2024.

Afval, voordeel € 29.000

Er werden meer salarislasten en overhead toegerekend aan afval dan begroot. Dit komt als last terug in programma 6. Per saldo is er een nadeel op het product afval van € 5.000. Dit zien we terug in een hogere onttrekking aan de reserve lastenverlichting. Zie hieronder.

Reserve lastenverlichting, nadeel € 5.000
De onttrekking was geraamd op € 426.000 (voor namelijk in verband met lastenverlichting), en is in de werkelijkheid € 431.000.

Riolering, voordeel € 159.000
De riolering beschouwen we in de begroting als één geheel. Het verschil wordt gemuteerd in de voorziening. Per saldo waren er hogere lasten, waardoor de dotatie aan de voorziening € 92.000 lager is dan begroot. Dit komt enerzijds doordat minder rente werd toegerekend (voordeel) en anderzijds dat er hogere lasten waren voor onderhoud watergangen, salarislasten en overhead (nadeel). Deze lasten worden in een ander programma verantwoord. Het zorgt voor een voordeel bij de riolering en een nadeel in de exploitatie.

Thema 3.4 Bouwen en wonen
Ontwikkelplannen inclusief grondexploitatie, € 0 (resultaat neutraal)
Dit bestaat uit twee onderdelen: één ervan heeft invloed op het rekeningsresultaat en de ander niet. Invloed op het rekeningsresultaat is de jaarlijkse actualisatie van de omvang van de reserve grondexploitatie. De omvang van de reserve is gebaseerd op de risico's met betrekking tot de toekomstige verkopen voor de komende vijf jaar en de huidige boekwaarde van de complexen. Net als in 2022 stellen wij voor om de omvang van de reserve niet via de gebruikelijke actualisatie te bepalen. De taskforce draait op volle toeren. In 2024 worden er twee nieuwe exploitatieplannen aan u voorgelegd. Dan is het goed om de reserve grondexploitatie op niveau te hebben.

De grondexploitatie is in administratief opzicht een sluitend systeem. Het saldo van de baten en lasten, na winstneming via de reserve, wordt verrekend met de boekwaarde op de balans. De toename (de lasten zijn hoger dan de baten) van de boekwaarde is € 153.000:

- Resultaat uit reguliere baten en lasten € 69.000 (afname boekwaarde). Bij de woningbouwcomplexen zijn er zes kavels (Boekhorsterweg) en twee kavels (Waskemeer) verkocht. Eind 2023 zijn er drie industriekavels (twee Venekoten en één Turfsteker) verkocht, de opbrengst wordt in 2024 geëffectueerd.
- Toevoeging aan de reserve (toename boekwaarde) in verband met winstneming volgens de POC-methode (percentage of completion) € 222.000. Door de verkopen wordt de winstneming ook hoger.

Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en bestemmingsplannen, voordeel € 1.715.000
Dit komt hoofdzakelijk door:

- Taskforce wonen, voordeel € 1.095.000*. De taskforce draait op volle sterkte in 2023. De lasten waren in 2023 € 253.000 waarvan het merendeel personeelslasten betreft. Het budget blijft beschikbaar voor verdere versnelling van de woningbouwopgave. Het voordeel op deze kostenplaats is € 1.240.000. Dit komt omdat een deel van de lasten bij de personeelsbudgetten verantwoord staat in programma 6 en zorgt daar voor een nadeel van € 145.000.
- Omgevingswet, voordeel € 620.000*. De geboekte lasten voor de omgevingswet bedragen in 2023 € 176.000 en er zijn middelen ontvangen bij de circulaires. Per saldo is de onttrekking € 140.000. Het budget blijft beschikbaar voor de verdere implementatie van de Omgevingswet.

*Algemene reserve, nadeel € 1.715.000**
- Er was via de algemene reserve een budget van € 1.348.000 voor de Taskforce wonen. De werkelijke onttrekking is € 253.000. Het restant blijft beschikbaar.
- We hadden een onttrekking geraamd voor de omgevingswet van € 760.000. De werkelijke onttrekking is € 140.000. Het restant blijft beschikbaar.

Grond en gebouwen, voordeel € 139.000
Het voordeel is een gevolg van ontvangen huur voor het pand Houtwal en opbrengst verkopen van grond. De omvang hiervan is na de termijn van de najaarsrapportage 2023 volledig in beeld gekomen, zodat dit niet in de rapportage kon worden meegenomen.

*Gemeentelijke monumenten en woningen, voordeel € 54.000**
Dit is het gevolg van het niet uitgevoerde schilderwerk aan de molen Makkinga. Dit kon niet worden uitgevoerd in 2023 vanwege de slechte weersomstandigheden na de zomer. Het werk is dus wel aanbesteed en wordt uitgevoerd in 2024. Bij de bestemming van het resultaat 2023 stellen wij u voor om € 50.000 in 2024 beschikbaar te houden.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen

In dit programma stellen we de strategische ontwikkelingen binnen onze gemeente centraal. Het gaat om de visie op Samenleven, de Omgevingswet, de Regio Deal, het Haerenkwartier, stikstof en het accommodatiebeleid. Deze onderwerpen zijn per thema verder uitgewerkt.

De baten en lasten van Programma 4 worden in de overige programma's verantwoord.

Thema 4.1 Visie op Samenleven

Wat willen we bereiken

Algemeen

- We willen de ambitie van de visie 'Een sterke, vitale samenleving in Ooststellingwerf en een betaalbaar en goed 'vangnet' voor inwoners die het zonder ondersteuning niet redden' dichterbij brengen.
- We willen de Visie op Samenleven 2020-2024 uitwerken in doe-agenda's per maatschappelijk effect waarin we concrete doelen stellen en komen tot een concreet en samenhangend 'pakket' aan inspanningen waarmee we de doelen realiseren.
- We willen het Gebiedsteam doorontwikkelen en positioneren zodat inwoners weten waarvoor en hoe ze bij het Gebiedsteam terecht kunnen.
- Wij willen datagedreven handelen en goed monitoren waardoor gerichte interventies uitgezet worden.

Uit het collegeakkoord:

Grip op uitgaven jeugd en Wmo

- We willen problemen vóór zijn door te investeren in preventie en door te zorgen dat inwoners ons weten te vinden als zij hulp nodig hebben.
- We willen de uitgaven op jeugd en Wmo beperken en blijven doen wat nodig is om de meest kwetsbare inwoners goed te ondersteunen.
- We willen dat inwoners zoveel mogelijk gebruik maken van voorzieningen en activiteiten die zonder indicatie beschikbaar zijn (voorliggende voorzieningen).

Wat hebben we bereikt

Er zijn in voorgaande jaren diverse doe-agenda's uitgewerkt waarin we de Visie op Samenleven hebben vertaald in concrete doelen en inspanningen.

De doorontwikkeling van het Gebiedsteam is een belangrijk onderdeel bij de implementatie van de Visie op Samenleven. Deze doorontwikkeling krijgt sinds 2020 steeds beter handen en voeten en leidt tot één (voldoende laagdrempelige) toegang voor inwoners, zoveel mogelijk één aanspreekpunt per inwoner/huishouden, zo eenvoudig en snel mogelijke processen en versterking van het ontschot werken.

Grip op uitgaven Sociaal Domein. We monitoren de uitgaven en beleidsresultaten in de Monitor Sociaal Domein waarin we een dashboard bieden dat per onderwerp aangeeft in hoeverre onze doelen dichterbij komen, wat er goed gaat en wat aandacht nodig heeft. Dat geeft grip op de uitgaven, maar ook zicht op onze resultaten.

We werken steeds meer integraal en ontschot en op basis van data. We denken niet meer vanuit beleidsterreinen maar vanuit de effecten die we voor inwoners willen bereiken. En wat de verschillende invalshoeken en betrokkenen daaraan kunnen bijdragen.

We hebben zicht op de beleving van inwoners wat betreft de 15 onderwerpen (maatschappelijke effecten) uit de Visie op Samenleven.

De Adviesraad Sociaal Domein is ook in 2023 weer actief geweest en heeft over diverse beleidsonderdelen gevraagd en ongevraagd advies gegeven.

Wat hebben we ervoor gedaan

- We hebben gewerkt aan de uitvoering van de doe-agenda's (zie programma 1).
- We stelden in samenspraak met inwoners, organisaties, de gemeenteraad en de adviesraad sociaal domein een tussenbalans op voor de Visie op Samenleven en kozen op basis daarvan accenten en afbouwpunten. Dit geeft focus in de uitvoering.
- We hielden eind 2022 de tweejaarlijkse burgerpeiling waarin we inwoners bevragen over alle 15 onderwerpen (maatschappelijke effecten) uit de Visie op Samenleven en brachten in 2023 bezoeken aan de dorpen om de resultaten hiervan te bespreken.
- We werkten verder aan de doorontwikkeling van het Gebiedsteam (bijvoorbeeld ontschot werken) en integrale toegang. De verhuizing van het Gebiedsteam naar het gemeentehuis in 2023 draagt hier aan bij.
- We hebben via diverse kanalen doorlopend gewerkt aan de bekendheid van het Gebiedsteam en de aanwezigheid van het Gebiedsteam op vindplaatsen (scholen, huisartsen).
- We hebben meerdere keren per jaar een monitor Sociaal Domein gemaakt en werken aan de doorontwikkeling van deze monitor.
- We hebben de Adviesraad Sociaal Domein faciliteiten geboden om hun taak goed uit te kunnen voeren.
- We maken zoveel mogelijk resultaatgerichte afspraken met grote organisaties die we subsidiëren (bijvoorbeeld Scala).
- We lieten via verhalen uit de praktijk zien wat er in de Ooststellingwerfse samenleving gebeurt en hoe dit past bij de Visie op Samenleven.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Het Gebiedsteam is bereikbaar, zichtbaar en toegankelijk voor onze inwoners. Met een doorontwikkeling verbeteren we de kwaliteit van het aanbod en servicegerichtheid. Inwoners merken dat we meer integraal en ontschot werken, bijvoorbeeld als zij aankloppen bij het Gebiedsteam.
- Diverse inwoners en andere partners in onze gemeente merken dat we hen actief betrekken bij het maken van beleid en luisteren naar wat ze inbrengen.
- Inwoners zien artikelen in de krant en op social media waarin ze kunnen lezen over de thema's die centraal staan in de Visie op Samenleven. Bijvoorbeeld onderlinge verbondenheid en gezondheid.
- Doordat wij cijfers en feiten over het Sociaal Domein goed op orde hebben kunnen we beter beleid maken en bijsturen. Daar plukken inwoners de vruchten van.
- De inwoner kan zich laten vertegenwoordigen door de Adviesraad Sociaal Domein.

Thema 4.2 Omgevingswet, bestemmingsplannen

Wat willen we bereiken

We zorgen voor een adequate en brede invoering (intern en extern) van de nieuwe Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking trad.

Wat hebben we bereikt

We hebben ons voorbereid aan de hand van de actielijst van de VNG, wat betekent dat we ons hebben geconcentreerd op de acties die minimaal nodig zijn voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze (minimale) acties zijn uitgevoerd. Met de pilot omgevingsplan Appelscha zijn we verder gegaan dan de minimale vereisten.

De Omgevingswet voeren we nu beleidsneutraal in. In de periode van 2024 tot 2032 maken we een gebiedsdekkend omgevingsplan met daarin eventuele beleidskeuzes. In 2023 zijn nog veel initiatieven onder de oude wet ingediend. Het vroeg veel ambtelijke inzet om deze bestemmingsplannen nog te verwerken.

Wat hebben we ervoor gedaan

Medio 2017 is het Uitvoeringsprogramma Omgevingswet Ooststellingwerf 2017-2020 vastgesteld. In dit programma zijn drie uitvoeringslijnen benoemd (Informatie & Automatisering, Personeel & Organisatie en Beleid & Uitvoering). Voor deze uitvoeringslijnen zijn in het uitvoeringsprogramma concrete projecten benoemd die tijdens de looptijd van het programma opgepakt worden. In 2020 is, na het volledig uitkristalliseren van de Omgevingswet, pas echt een helder totaalbeeld ontstaan van alle acties die nodig zijn voor een goede en adequate invoering van de wet. Het uitvoeringsprogramma is daarom eind 2020 geactualiseerd en heeft een langere looptijd gekregen, tot en met 2024. De invoering van de Omgevingswet hebben we, daar waar het maar enigszins kan, opgepakt samen met onze OWO-partners. De focus lag daarbij eerst op de minimale wettelijke verplichtingen die de wet stelt.

Een belangrijk project in het uitvoeringsprogramma is het opstellen van een omgevingsvisie voor onze gemeente. In deze omgevingsvisie legt de gemeente de koers en ambitie neer voor de fysieke leefomgeving voor de komende jaren. In 2018 is hiervoor door de gemeenteraad een Nota van Uitgangspunten vastgesteld. In 2019 is gestart met het visietraject inclusief een uitgebreid participatieproces met onze inwoners en andere belanghebbenden. In november 2021 is de omgevingsvisie voor Ooststellingwerf door de gemeenteraad vastgesteld.

Het omgevingsplan is ook een onderdeel van de Omgevingswet. In 2020 is een start gemaakt met de pilot omgevingsplan voor het gebied Appelscha e.o. Met deze pilot sorteren we voor op het gemeente brede omgevingsplan dat vanaf 2024 wordt opgepakt. De pilot omgevingsplan is OWO-breed ingestoken. Met de pilot hebben we ervaring opgedaan in het opstellen van omgevingsplannen. De gemeenteraad hebben we in verschillende themaraden betrokken bij het opstellen van de pilot. De pilot is een leertraject en er is veel van geleerd. Tijdens het proces van het opstellen van het omgevingsplan Appelscha is meer informatie verzameld, kennis opgedaan en vaardigheden worden verder ontwikkeld. We hebben bijvoorbeeld geleerd dat beleidsneutraal niet mogelijk is. We verwachten de pilot in de loop van 2024 af te ronden met een omgevingsplan voor het gedeelte Appelscha. We zullen dan ook verder invulling geven aan participatie. De leermomenten gebruiken we voor het opstellen van de omgevingsplannen voor de drie gemeenten. Deze willen we geharmoniseerd opstellen. Een nota van uitgangspunten voor het opstellen van de omgevingsplannen (een transitieplan) verwachten we medio 2024 aan de raad aan te kunnen bieden.

Voor het digitale spoor van de wet zijn de nodige stappen gezet. OWO-breed is nieuwe Omgevingswet-software aangeschaft. Het onderdeel zaaksysteem van de software is dit jaar al gebruikt voor de vergunningverlening. Dit hebben we nu ook ingericht voor de ruimtelijke ordening. Deze nieuwe gebruikers zijn ook opgeleid. Het onderdeel voor het omgevingsplan is getest in de pilot Appelscha. De aansluiting van de OWO-gemeenten op het oefengedeelte van het digitale stelsel Omgevingswet (DSO-LV) is in 2021 gerealiseerd. Daarmee is in de keten geoefend. De systemen zijn gevuld met nieuwe procedures, formulieren en brieven.

Onze huidige werkprocessen hebben we kritisch onder de loep genomen en Omgevingswet-proof gemaakt. Dit geldt voor het vergunningentraject en voor ruimtelijke initiatieven die bij de gemeente binnen komen. Ook hier kijken we naar harmonisatie en afstemming met onze OWO-partners. Afspraken zijn gemaakt en de werkprocessen zijn in de software ingevoerd.

De afgelopen jaren zijn onze medewerkers opgeleid en getraind om te kunnen werken met de Omgevingswet. Naast de brede basistraining, zijn verdiepende cursussen aangeboden die aansluiten bij de verschillende disciplines. We merken dat oefenen met de nieuwe wet nodig is om het ons helemaal eigen te maken. Door de grote hoeveelheid aanvragen voor bestemmingsplanwijzigingen dit jaar is oefenen soms nog lastig geweest. Begin volgend jaar zetten we hier vol op in.

We hebben in 2021 al een aantal verplichte raadsbesluiten genomen zoals over het bindend adviesrecht, verplichte participatie, delegatiebesluit, verordening nadeelcompensatie en in 2023 over het instellen van een adviescommissie omgevingskwaliteit. In december 2023 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de legesverordening.

We hebben de communicatie richting onze inwoners en bedrijven over de Omgevingswet geïntensiveerd met meer informatie en uitleg. Zo hebben we voor onze (bouw)ondernemers een informatie bijeenkomst gehouden, die zeer goed bezocht en ontvangen is. We verwachten begin 2024 meer vragen over de Omgevingswet van inwoners en bedrijven. Daarvoor richten we een telefoonteam in, dat vragen snel kan beantwoorden.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

De Omgevingswet is relevant voor inwoners die een melding willen doen of een vergunning willen aanvragen. We proberen deze doelgroep met gerichte communicatie te bereiken. De (bouw)ondernemers die beroepshalve met de Omgevingswet te maken hebben, zijn uitgenodigd voor een informatie bijeenkomst. Deze bijeenkomst op 7 december 2023 is goed ontvangen en bezocht door bijna 100 ondernemers.

Beleidskaders

- Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2021-2024
- Nota van Uitgangspunten Omgevingsvisie Ooststellingwerf
- Omgevingsvisie Ooststellingwerf

Thema 4.3 Regio Deal Zuidoost Friesland

Wat willen we bereiken

Regio Deal Zuidoost Friesland

In juli 2020 heeft de regio Zuidoost Friesland een Regio Deal gesloten met het Rijk. Het Rijk investeert € 15 miljoen in deze Regio Deal en daar tegenover zorgt de regio voor minimaal € 15 miljoen aan cofinanciering. De regio doet dit primair vanuit bestaande projecten en programma's die aansluiten bij de ambities van de Regio Deal. Met de rijksbijdrage kunnen deze projecten en programma's versneld en/of uitgebreider uitgevoerd worden.

Alle betrokken partners in de regio trekken een aantal projecten. In dit thema beschrijven we uitsluitend de projecten waarvoor de gemeente Ooststellingwerf projecttrekker is. De projecttrekker is primair verantwoordelijk voor de inhoud, organisatie, planning, communicatie, financiën en verantwoording. Daarbij altijd rekening houdend met de regionale context.

Zorgeconomie

Met het project Zorgeconomie willen we als regio inzetten op een leefbare regio waar onze inwoners prettig kunnen (blijven) wonen en werken. Prettig wonen heeft niet alleen te maken met een goed onderhouden huis, een toegankelijk winkelcentrum of voldoende ontmoetingsplekken. Dit gaat erover wat we als regio kunnen doen om de sociaal maatschappelijke uitdagingen tegemoet te treden.

- Personeelstekort (ouderen)zorg vanuit het collegeakkoord: We willen samen met partners bijdragen aan oplossingen voor het personeelstekort in de ouderenzorg.

Masterplan Oosterwolde

De regionale kernen hebben een belangrijke voorzieningenfunctie voor de vele kleine dorpen in de regio. Deze voorzieningen staan zowel qua omvang als kwaliteit onder druk. We willen de sociale cohesie vergroten en het voorzieningenfunctie van Oosterwolde behouden en versterken. Om die reden werken we aan een Masterplan Oosterwolde waarin een structurele versterking van het centrum centraal staat. Het masterplan, wat intussen deels is uitgevoerd, komt in 2024 in een vervolgfase waarmee een afronding van verschillende projecten en uiteindelijk de winkelstraat tot een eind zal komen. Uitvoering daarvan heeft met name te maken met de afronding van twee lopende (uit te voeren door derden) projecten.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme

Het project beoogt een slimme groei van het toerisme in deze regio. Dit betekent dat we een optimale balans willen ontwikkelen tussen een toenemende toeristische druk en de draagkracht van onze leefomgeving. De route naar die balans bepalen we met een regionale toeristische ontwikkelstrategie. Dit project bouwt voort op een reeds bestaande regionale samenwerking en geeft een impuls aan de doorontwikkeling van de ontwikkellijnen en projecten uit het uitvoeringsprogramma Zuidoost Friesland (UPZOF) en aan de verdere versterking van een professionele organisatie voor promotie en marketing van Zuidoost Friesland (TRZF).

Leer- en kenniscentrum Bodem
Het LKC Bodem sluit met name aan op het veerkrachtig landschap en daarmee op maatschappelijke vraagstukken die gerelateerd zijn aan bodemgesteldheid, waterkwaliteit en biodiversiteit. Het Rijk wil dat in 2030 alle landbouwgronden duurzaam worden beheerd. Om dat te realiseren moet er meer worden geïnnoveerd, nieuwe verdienmodellen worden ontwikkeld, kennis over duurzaam bodembeheer verspreid worden en meer bewustwording worden gecreëerd. Het LKC Bodem draagt bij aan al deze terreinen. Het LKC Bodem zal onderdeel worden van een breder in Noord-Nederland opgezette strategie en samenwerking voor praktijkgericht onderzoek naar duurzaam beheerde bodems.

Wat hebben we bereikt

Zorgeconomie
In Zuidoost Friesland zijn acht bloeizone-initiatieven actief, waarvan twee (bloeizone Appelscha en bloeizone Haulerwijk) in Ooststellingwerf. Betrokken inwoners en lokale ondernemers werken, door het opzetten van fittesten, dorpstuinen, samen eten, gezondheidsmarkten en tal van beweeg- en/of ontmoetingsactiviteiten, samen aan een gezonde en sociale leefomgeving. De acht bloeizones vormen samen het bloeizone netwerk ZO-Friesland. Het bloeizone netwerk ZO-Friesland zorgt voor inspiratie en verbinding tussen de bestaande en nieuwe bloeizones. Het inwonersinitiatief Welzijn op Dorpse Schaal uit Oldeberkoop is inmiddels ook verbonden met het bloeizone netwerk.

De Ateliers Sociaal Domein in Heerenveen en Oosterwolde zijn doorontwikkeld tot leergemeenschappen waarin studenten, inwoners, organisaties, ondernemers en de gemeente actief zijn. Binnen de leergemeenschappen wordt samengewerkt aan oplossingen voor complexe maatschappelijke vraagstukken als eenzaamheid, gezondheid en preventie. Het Atelier Sociaal Domein in Oosterwolde heeft z'n plek gevonden in Appelscha waar een leergemeenschap is ontstaan rondom bloeizone Appelscha. In opdracht van en samen met de werkgroep bloeizone, werken studenten, inwoners, organisaties, ondernemers en de gemeente samen aan o.a. het versterken van de sociale verbondenheid in Appelscha.

Binnen drie projecten wordt er door samenwerkende organisaties (zorg, welzijn, onderwijs en participatie), vanuit verschillende perspectieven, gewerkt aan oplossingen voor het personeelsgebrek in de zorg. ZuidOostZorg en Partisan begeleiden statushouders richting een werkplek binnen de zorg met het project 'ik doe ertoe'. Caleidoscoop en Zorgkwadrant verminderen 'zorgtijd' door zelfstandig wonende inwoners met een zorgvraag uit te nodigen om samen te komen in de Mienskiphûskeamer. Firda ontwikkelt een op maat gemaakt scholingsaanbod waardoor het huidige zorgpersoneel breder inzetbaar wordt met als doel minder personeelsuitval.

Met de verlenging van het project zorgeconomie tot 1 oktober 2024 hebben de bloeizones, de Ateliers Sociaal Domein en de projecten meer tijd om hun meerwaarde te tonen. Daarnaast geeft het ruimte om samen met betrokkenen te zorgen voor een goede borging.

Masterplan Oosterwolde
Oosterwolde kan intussen worden gezien als regionale kern. Het voorzieningenniveau is een belangrijke functie voor de vele kleine dorpen in de regio. Door de sociale cohesie en de aanwezige voorzieningen te versterken blijft deze functie in stand. Maar we blijven werken aan een nog steviger positie in de regio door samenwerking te stimuleren en in stand te houden. Ook daarom blijven we de komende jaren samenwerken aan de structurele versterking van het centrum.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme
De goede regionale samenwerking is gecontinueerd. De professionalisering van de marketingorganisatie is nog verder versterkt. De toeristische ondernemers hebben gebruik kunnen maken van effectieve ondersteuning bij ontwikkelingen van toekomstbestendige nieuwe of bestaande logiesaccommodaties en bij verduurzaming van de bedrijfsvoering.

Leer- en kenniscentrum Bodem
De onderzoekstuin, bestaande uit 80 mesokosmossen en 12 kleine langlopende proefvelden, is aangelegd. Het digitaal loket voor agrariërs en grondeigenaren voor kennisuitwisseling en vragen is gerealiseerd en de het Leer- en kenniscentrum Bodem werkt structureel samen met het onderwijs: met MBO/HBO, WO, middelbaar- en basisonderwijs. Ook in 2023 zijn er verschillende symposia gehouden waaruit is gebleken dat kennis over de bodem en onderzoeken daarna van wezenlijk belang zijn. Daarnaast zijn in 2023 verschillende projecten gestart op het gebied van bodem, bodemgesteldheid en gewassen. Ter bevordering van kennis zijn verschillende projecten opgestart in het kader van het kenniscentrum bodem en werken hogescholen Aeres, HAS, Van Hall Larenstein en Saxion nauw samen met tal van consortiumpartners (zoals waterschappen, provincies, gebiedspartijen.)

Hierbij valt te denken aan:
- Rol en nut van de bodemmicrobiologie voor de landbouw en natuur
- Het opschalen van de lisdoddeteelt als vervanger van veen in de nu nog gebruikte substraatproductie
- Strorijke Stalmest
- Precisielandbouw is een bedrijfsmanagementconcept dat stuurt op economische, ecologische en maatschappelijke doelen
- Groen Koolstof als Kans
- Regeneratieve open teelsystemen

Zo even een kleine greep uit de lopende projecten kenniscentrum bodem.

Wat hebben we ervoor gedaan

Zorgeconomie
Met de partners uit de Regio Deal is een uitvoeringsprogramma zorgeconomie opgesteld. Vervolgens zijn er werkgroepen gevormd rondom de drie thema's om in samenwerking uitvoering te geven aan het programma Zorgeconomie. De werkgroepen worden gevormd door ambtenaren van de betrokken gemeenten en samenwerkingspartners als NHL-Stenden, HANNN en het UWV.

De werkgroep bloeizone heeft de verbinding gezocht met actieve inwoners die zich in zetten om van hun dorp of wijk een bloeizone te maken. Er is een subsidieregeling opgesteld voor de acht pilot bloeizones. Daarnaast is er een ondersteuningstructuur ontwikkeld met de HANNN en de dorpencoördinatoren/opbouwwerkers van de betrokken gemeenten. NHL stenden heeft de opdracht gekregen om in nauwe samenwerking met de bloeizones en de HANNN de ontwikkelingen rondom de bloeizones te monitoren. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd voor de bloeizones in ZO Friesland ter inspiratie en om van elkaar te leren.

De werkgroep ASD bestaat uit ambtenaren van de gemeente Heerenveen en Ooststellingwerf, docenten en onderzoekers van NHL stenden. Het verbinden en van elkaar leren staat hier centraal. Op het moment vinden er gesprekken plaats om ook het MBO onderwijs (Firda) aan te haken bij de ateliers. Ambtenaren van de betrokken gemeenten participeren actief in de Ateliers/leergemeenschappen. De werkgroep WIZ heeft door het organiseren van netwerkbijeenkomsten 'samenwerken aan een gezonde arbeidsmarkt in de zorg in Zuidoost Friesland' verschillende partijen en perspectieven bijeen gebracht. Samen is er nagedacht om te komen tot oplossingen voor de arbeidskrapte in de zorg. Dit heeft geresulteerd in drie vernieuwende projecten die door een opstartsubsidie door de Regio Deal zijn ondersteund.

Masterplan Oosterwolde
Het centrum van Oosterwolde is een zogenaamde Biz van toepassing. Door een zeer goede samenwerking tussen gemeente en winkeliers/ vastgoedondernemers is de kwaliteit en beleving van het centrum op een hoger niveau gebracht. Gedurende het jaar vinden overleggen plaats tussen gemeente en de BizO die gaan over afstemming, sfeer en beleving, planning en organisatie van activiteiten binnen het centrumgebied. Daarnaast is er twee maal per jaar een schouw die gaat over de staat en het onderhoud van de openbare ruimte.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme
Het uitvoeringsprogramma bestaat uit verschillende thema's en (deel)projecten. Bij Vitale logies gaat het om het stimuleren van ontwikkelingen van toekomstbestendige nieuwe en bestaande logies accommodaties. Er is een Plan van Aanpak opgesteld en er is een expertteam opgericht waar ondernemers terecht kunnen met hun plannen. Ook zijn verschillende sessies met deskundigen georganiseerd voor de ruimtelijke aspecten van logiesaccommodaties.

In het kader van de verduurzaming van de sector is er een drukbezochte startbijeenkomst geweest. Dit heeft een vervolg gekregen met verschillende informatie- en interactieve bijeenkomsten voor ondernemers om hen te ondersteunen bij verduurzaming van hun bedrijf.

Er is een onderzoek naar leefstijlen/doelgroepen gedaan. De TRZF is hier mee bezig. Het biedt handvatten voor de verdere toeristische ontwikkeling van onze regio. De TRZF zorgt voor het vermarkten van de regio, doet daarnaast aan productontwikkeling, onderzoek en versterking van het gastheerschap.

Het uitbouwen van het aantal TOP's en het versterken van de Entree locaties in Zuidoost Friesland die voortkomen uit koepelproject, zijn voortgezet binnen de regiodeal. Daarnaast is een vervolg gegeven aan routegebonden recreatie, waaronder men- en ruiterroutes en ATB routes. Het gaat hier om alternatieve routemogelijkheden, omdat bij de inventarisatie bleek dat sommige routevoorstellen niet konden worden gecombineerd met natuurdoelen. Sturen op data, locatiemanagement en slimme groei zijn deelprojecten die volgend zijn en afhankelijk van de planning van andere thema's en organisaties. Dit heeft gevolgen voor de voortgang en is dus niet in uitvoering gekomen in 2023.

Leer- en kenniscentrum Bodem
Het Biosintrum en Van Hall Larenstein zijn de uitvoerders voor het project. De gemeente heeft periodiek overlegd met beide uitvoerende partijen om de voortgang te borgen en te ondersteunen indien nodig of gewenst. Daarnaast zijn er gedurende het jaar 2023 diverse (vrij toegankelijke) bijeenkomsten georganiseerd die door belangstellenden op het gebied van bodem gevolgd kunnen worden. Deelname aan de diverse symposia wordt door de gemeente actief onder de aandacht gebracht bij de verschillende beroepsorganisaties in de gemeente.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Zorgeconomie
In de 'bloeizone' dorpen/wijken is 'reuring' ontstaan rondom de thema's ontmoeting, gezondheid en een gezonde leefomgeving. De inwoners zijn en blijven zelf eigenaar van hun bloeizone initiatief. Gemeenten en organisaties zijn betrokken, nemen een faciliterende rol aan, maar nemen niet over. In het Atelier Sociaal Domein werken we nauw samen met inwoners/ondernemers aan maatschappelijke vraagstukken, dicht bij huis. Er ontstaan leergemeenschappen waar er op gelijkwaardig niveau met inwoners, studenten, gemeente en organisaties/ondernemers geleerd en samengewerkt wordt.

Masterplan Oosterwolde
Het centrum van Oosterwolde is door bijdrage aan de BizO en vaststelling van de detailhandelsvisie weer een stuk toekomst bestendiger geworden. Door het organiseren van activiteiten in het centrum en het aankleden daarvan is het voorzieningenniveau versterkt. Er is bijna geen leegstand en door een gevarieerd winkelaanbod is zelfs een koopstroom vanuit andere regio's ontstaan. Oosterwolde wordt intussen voor funshoppen bezocht.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme
Er is een zekere mate van balans tussen een toenemende toeristische druk en de draagkracht van onze leefomgeving.

Leer- en kenniscentrum Bodem
De onderzoekstuin is formeel geopend tijdens een groot driedaags congres over bodemkwaliteit. Dit congres was openbaar toegankelijk. Ook is er via diverse mediakanalen gecommuniceerd (waar onder de Leeuwarder Courant en social media) over de voortgang en de inhoud van de onderzoeken van het Leer- en kenniscentrum Bodem. Naast het opstarten van verschillende projecten worden resultaten en bevindingen gedeeld in een kennisbank. Belangstellenden en inwoners kunnen de bevindingen en resultaten uit de verschillende onderzoeken en projecten tot zich nemen.

Beleidskaders

- Dealtekst Regio Deal Zuidoost Friesland juni 2020

Thema 4.4 Haerenkwartier

Wat willen we bereiken

De wijk Haerenkwartier is een moderne toekomstbestendige wijk, waarbij de gemeente rekening heeft gehouden met het inrichten van de wijk op een klimaatrobuuste en duurzame wijze. Het woningaanbod past bij de demografische ontwikkelingen en draagt bij aan de verbetering en verduurzaming van het woningbestand in Ooststellingwerf. De bewoners van de wijk ontmoeten elkaar en zijn trots op hun wijk en medebewoners. Ze voelen eigenaarschap en dragen naar vermogen actief bij aan een nette, gezellige en leefbare wijk. Professionals zijn zichtbaar en bekend en bieden ondersteuning aan bewoners die dit nodig hebben. Ze kennen de wijk en de bewoners waardoor vroegsignalering mogelijk wordt en vormen een sluitende keten van zorg en ondersteuning.

Wat hebben we bereikt

De wijk is toekomstbestendig, gasloos en het woningaanbod past bij de demografische ontwikkelingen. De openbare ruimte is groen en nodigt uit tot bewegen. Mensen willen graag in het Haerenkwartier wonen. Steeds meer wijkbewoners ontmoeten elkaar, leven op en zijn trots op de wijk. Eigenaarschap voor de wijk is toegenomen en vanuit de klankbordgroep zijn wijkbewoners opgestaan die zich voor een bewonerscommissie willen gaan inzetten. Er zijn korte lijntjes met de wijk. De coördinator van de Buurthuiskamer is een bekend gezicht en vertrouwenspersoon in de wijk. Wijkbewoners zien kansen om activiteiten te bedenken en te organiseren en voelen zich hierin aangemoedigd en ondersteund. Hierdoor is er inmiddels een groeiende groep vrijwilligers verbonden aan de Buurthuiskamer. De kinderen van de wijk zijn er kind aan huis. Ook aan de buurtmoestuin is een groep vrijwilligers uit de wijk verbonden en de tuin wordt goed benut en onderhouden. Er ontstaan nieuwe samenwerkingen, bijvoorbeeld met de Kleine Boerderij. Inwoners zetten zich in voor elkaar. Zo wordt er voor elkaar gekookt en/of tuinonderhoud gedaan.

Wat hebben we ervoor gedaan

- Actium heeft alle 170 woningen gesloopt en daarvoor 170 gasloze, energieneutrale woningen teruggebouwd. Hierbij zijn 44 levensloopbestendige woningen in de plaats gekomen van 44 eengezinswoningen. De stedenbouwkundige opzet is hierdoor ook veranderd waardoor de binnenkant van de wijk beter ontsloten is naar de rest van Oosterwolde.
- In de openbare ruimte is alle bestrating vervangen en zijn parkeerplekken beter over de wijk verdeeld. We hebben wadi's en een infiltratieriool aangelegd waardoor regenwater in de wijk blijft. Er is minder bestrating dan voorheen waardoor er meer groen is in de wijk. De aangeplante beplanting geeft de wijk kleur en is biodivers. De speeltoestellen zijn van Robinia hout en door de kinderen in de wijk zelf uitgezocht, net als de pannakooi. Er is bij de Buurthuiskamer een plein en een buurtmoestuin aangelegd.
- We subsidiëren het Leger des Heils voor de uitvoering van de Buurthuiskamer. Een coördinator heeft 20 uur per week om de wijk te ondersteunen, activiteiten te stimuleren en te organiseren en een netwerk op te bouwen van professionals en vrijwilligers.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Inwoners, zowel wijkbewoners als andere inwoners, zien een groene duurzame nieuwbouwwijk. Wijkbewoners wonen in een moderne, goed geïsoleerde woning die niet tocht en waardoor de energielasten enorm zijn gedaald. Ze wonen in een groene en kleurrijke omgeving. Ze merken dat er steeds meer activiteiten plaatsvinden in de Buurthuiskamer en dat de buurtmoestuin netjes wordt onderhouden. Bijna de helft van de wijkbewoners is nieuw. Dit geeft nieuwe energie in de wijk. Een bewonerscommissie in oprichting maakt zich hard voor behoud van de mooie wijk. Mensen willen graag in het Haerenkwartier wonen.

Beleidskaders

- Ontwikkelrichting Wijkvernieuwing Haerenkwartier, vastgesteld 20 februari 2018
- Raadvoorstel Regenwater Haerenkwartier, vastgesteld 18 juni 2019
- Plan van aanpak Aandachtsgebieden Ooststellingwerf 2020-2023, vastgesteld 15 oktober 2019
- Visie op Samenleven 2019

Thema 4.5 Stikstof

Wat willen we bereiken

In de gemeente Ooststellingwerf ligt een groot deel van het Fochteloërveen, het Drents Friese Wold en de beekdalen waarvan de stikstofmaatregelen en de opgave stikstofreductie vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied veel impact hebben. Het stikstofvraagstuk is een ingrijpend en complex vraagstuk met veel belanghebbenden. Provincie Fryslân is verantwoordelijk voor het uitvoeringsprogramma met een gebiedsgerichte aanpak waarbij in gebiedsopdrachten de doelen, bronmaatregelen voor de stikstofreductie en de natuurherstelmaatregelen worden opgenomen.

We zetten in op deelname in de gebiedsgerichte aanpak, met een wethouder die verantwoordelijk is voor dit thema. Dit leidt naar verwachting tot een forse inzet vanuit de gemeente qua capaciteit. Denk daarbij aan de inzet en input van ambtenaren uit verschillende werkvelden naar de provincie toe en in een later stadium om het gesprek aan te gaan rond de genoemde natuurgebieden met agrariërs, natuurbeheerders, bedrijven uit de recreatiesector en bewoners.

We willen een balans tussen de draagkracht van de natuur, met een robuust watersysteem en een lage impact op het klimaat, en een perspectief voor de maatschappelijke en economische ontwikkeling voor bewoners, grondeigenaren en beheerders in de gemeente.

Wat hebben we bereikt

De startnotitie stikstof is in september 2023 vastgesteld. Hierin is besloten om samen verder te werken aan doelstellingen die bijdragen aan de transitie van het landelijke gebied voor een duurzame en leefbare toekomst voor bedrijven en inwoners. Binnen de raad is een werkgroep FPLG opgericht, met de bedoeling om alle ontwikkelingen op het landelijke gebied beter te kunnen duiden en dit in de raad te kunnen bespreken. We hebben zowel binnen als buiten onze organisatie de impact en reikwijdte van het FPLG bekend gemaakt. Intern zijn we constant bezig om zo goed mogelijk collega's op allerlei manieren mee te nemen in de uitdagingen die er op elk thema zijn en komen voor ons als organisatie en voor onze inwoners. Daarnaast werken we aan ons externe netwerk om aan de contouren van een gebiedsgerichte aanpak te werken. Samen met de stichting Landii hebben we ons ingezet voor een provinciale subsidie voor een grootschalige inventarisatie onder agrariërs. Deze is inmiddels beschikt.

Wat hebben we ervoor gedaan

In voorbereiding op de gebiedsgerichte aanpak is de provincie aan zet – als regievoerder op dit dossier – om alle opgaven die in de provincie gaan landen, te verwerken in het Fries gebiedsplan (FPLG). De planning van dit document laat steeds langer op zich wachten en daarmee ook de doelstellingen in het gebiedsplan voor onze regio. Voor ons als gemeente hebben we de taak om het proces te begrijpen en hier op te acteren en te participeren waar nodig. Vanwege de grote opgaven die in onze gemeente zullen landen – linksom of rechtsom – hebben we er voor gekozen om zowel bestuurlijk als ambtelijk proactief deel te nemen aan dit proces. De portefeuillehouder Stikstof maakt deel uit van de stuurgroep van het Fries Programma Landelijk Gebied. Ambtelijk nemen we deel aan de klankbordgroep gemeenten FPLG, ondersteunen we bestuurlijk en werken ondertussen aan de vragen, processen en opgaven die op ons af komen.

Begroting

Tot zover hebben we gebruik gemaakt van bestaande fte's en middelen die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld voor Stikstof en voor het Programma Duurzaamheid. Vanuit de VNG en de provincie is er afstemming met het Rijk voor transitievergoedingen en procesgelden in maatregelpakketten die voortvloeien uit het FPLG. Politieke onrust maakt dat niet geheel duidelijk is in hoeverre de transitie landelijk zal verlopen, maar het is nu wel duidelijk dat er vergoedingen zullen komen voor gemeenten voor begeleiding van piekbelasters en voor het opstellen van de gebiedsprogramma's.

Meewerken aan verbetering van natuur

We hebben de weg Fochtelooerveen afgesloten voor gemotoriseerd verkeer ten behoeve van de natuur. In de komende periode werkt het Rijk samen met de provincies verder uit wat de opgave van 30% natuurherstel Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) precies inhoudt en hoe deze ingevuld kan worden. De invulling van de opgaven in de gebieden is een iteratief proces. Dat betekent dat niet alles in één keer af hoeft te zijn en dat een lerende aanpak passend is. Bij de ontwikkeling van de gebiedsprogramma's worden de regionale doelen en keuzes per gebied steeds verder verfijnd en bijgesteld.

Hierin samen met de raad optrekken
We hebben twee presentaties voor de raad gehouden om het proces en de relevante inhoud van het FPLG voor de gemeente Ooststellingwerf te beschrijven en dit te verwoorden in de startnotitie stikstof. Dit heeft geleid tot een (unanieme) vaststelling van het document met bijhorende doelstellingen en de oprichting van de werkgroep vanuit de raad over het FPLG.

Zorg dragen voor een gebiedsgerichte aanpak
Zoals eerder gezegd is het zonder goed gebiedsplan en bijhorende vergoedingen niet mogelijk om een gebiedsgerichte aanpak te hebben onder regie van de provincie. Als gemeente proberen we wel te kijken naar wat we nu al kunnen doen. Onderdeel hiervan is samenwerken met stakeholders die al actief bezig zijn of willen met een mogelijke transitie. Zo werken we samen met de stichting Landii – vertegenwoordiging van agrariërs in Ooststellingwerf – die zo goed als mogelijk zelf de regie willen voeren over hun toekomst. Onderdeel hiervan zijn informatieavonden die we samen als gemeente en provincie hebben belegd. Als volgende stap gaan bedrijfscoaches – namens de stichting – gesprekken voeren met alle agrariërs in de gemeente over hun bedrijf en hun toekomst. Hierin wordt nauw met de gemeente samengewerkt door ambtelijke ondersteuning te leveren en wordt in gezamenlijkheid de motie over psychische hulp uitgevoerd.

Daarbij rekening houden met de balans tussen natuur, landbouw en economische ontwikkelingen
Dit is een zaak van het algemeen belang wat constant onze aandacht heeft. Er is op dit vlak onder andere al besloten dat de provincie een PlanMER gaat opstellen om de milieugevolgen van het FPLG in kaart te brengen. Daarnaast pleiten we als lokale overheden constant voor een sociaal economisch perspectief om de belangen van onze inwoners te waarborgen. Niet alleen omdat dit een belangrijk aspect is, maar ook omdat het één van de lastigste doelstellingen is. Dit blijkt ook maar weer uit het feit dat er voor dit onderwerp geen geld komt vanuit het transitiefonds FPLG.

De agrariërs steunen bij de transitie naar een sector die economisch sterk genoeg is om de omslag naar kringlooplandbouw te maken
De Rijksoverheid heeft diverse stoppers/transitieregelingen in het leven geroepen voor agrariërs die meer stikstof uitstoten (wat daarna neerslaat op natuur), de zogenaamde piekbelasters. Als gemeente hebben we te maken met een zorgplicht voor deze ondernemers en daarnaast zijn we als gemeente verantwoordelijk voor gevolgen voor de ruimtelijke ordening. Er zijn veel agrariërs in onze gemeente die hun bedrijfsvoering nu al willen aanpassen door hun dagverse mest te vergisten en hiermee de impact op natuur te beperken. Als gemeente hebben we bijdragen en vergunningen verleend om te onderzoeken hoe dit coöperatief in tracé kan plaatsvinden.

Ons inspannen om alle maatschappelijke partners, de natuurorganisaties, grondeigenaren en -gebruikers in het gebiedsproces te betrekken
Een goed begin van elk participatieproces is dat elke stakeholder op tijd betrokken wordt. Daarom zoeken we de samenwerking in Zuidoost Fryslân, in voorbereiding op het gebiedsproces waar we ook samen aan de slag gaan met de FPLG-opgaven. Onderdeel hiervan is ook deelname aan de diverse processen die spelen in de Drents-Friese grensstreek. In overleg met andere overheden zijn we constant de gevolgen van de Rijksopgaven en de regelingen aan het onderzoeken. Zonder duidelijke (en eerlijke verdeling van de) opgaven met bijhorende vergoedingen, kan er nog geen goed gebiedsproces starten.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
Media-aandacht voor de startnotitie stikstof.

Beleidskaders
- Gemeentelijk: omgevingsvisie en ruimtelijk ordeningsbeleid
- provinciaal: natuurwetgeving en provinciale omgevingsvisie
- Rijk en Europa: wet natuurbescherming, nitraatrichtlijn, habitatrichtlijnen, kader richtlijn water, klimaatwetgeving, landbouwbeleid.

Thema 4.6 Accommodatiebeleid

Wat willen we bereiken

Het accommodatiebeleid Ooststellingwerf geeft inzicht in de kansen om accommodaties in Ooststellingwerf op een efficiënte en betaalbare wijze in te zetten in relatie met het maatschappelijke nut van de accommodatie in de omgeving. Een integrale afweging gericht op efficiëntie van gebruik, betaalbaarheid en maatschappelijk nut. Waar liggen kansen en waar liggen risico's? Dat geldt voor de accommodaties waar de gemeente eigenaar van is en voor de accommodaties waar de gemeente geen zeggenschap over heeft, maar die wel een maatschappelijk nut dienen of daarvoor inzetbaar zijn. We willen in samenwerking met eigenaren en gebruikers komen tot meer maatschappelijk rendement, waarbij de activiteiten centraal staan en niet het vastgoed. Daarnaast is het beheer, onderhoud en de grote financiële opgave om de accommodaties te verduurzamen een aanleiding wat de gemeente dwingt een standpunt in te nemen over de accommodaties. De sectorale routekaarten van het maatschappelijk vastgoed, die door het Rijk zijn vastgesteld als uitvloeisel van het Klimaatakkoord van Parijs, moeten worden uitgevoerd. De CO_2-uitstoot moet in 2030 met 49% zijn verminderd ten opzichte van 1990 en in 2050 met 95%. De bestaande accommodaties verduurzamen genereert (indicatief) een extra kapitaallast van tussen de € 1,3 en € 1,6 miljoen. Bij de behandeling van de programmabegroting 2023 heeft de raad met amendement A019 besloten voor de kapitaallasten voor het uitvoeren van het accommodatiebeleid in 2024 structureel € 200.000 beschikbaar te stellen en in de jaren daarna het budget steeds met € 100.000 te verhogen tot er voldoende budget beschikbaar is.

- We willen dat de op termijn (in 2030) benodigde en verduurzaamde accommodaties op een slimme en efficiënte wijze worden ingezet voor de gebruikers.

Wat hebben we bereikt

Het proces om te komen tot een Accommodatiebeleid is gestart en is in uitvoering. In 2024 is er reeds een thema avond georganiseerd. Hier op volgend zal er in mei 2024 een raadsvoorstel worden voorgelegd voor het vaststellen van een voorkeursscenario. In september 2024 zal er een raadsvoorstel worden voorgelegd voor het vaststellen van het
accommodatiebeleid en het Integraal Huisvestigingsplan Onderwijs.

Wat hebben we ervoor gedaan

In december 2022 is er themaraad aan gewijd. In juli is er werkbijeenkomst over geweest met de raad. De Startnotitie accommodatiebeleid is in oktober 2023 door de raad vastgesteld. Het participatieproces met de eigenaren en exploitanten is opgestart. Ook wordt het burgerpanel betrokken.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

De accommodaties zijn ook dit jaar voor de inwoners gewoon in gebruik gebleven.

Beleidskaders

Visie Sportaccommodaties 2015-2030

Programma 5 | Openbare orde en veiligheid

In de gemeente Ooststellingwerf willen we wonen, werken, naar school gaan en recreëren in een veilige en schone omgeving. Dit realiseren we samen met alle betrokken partijen. We werken samen met partners om risico's te beheersen. Samen coördineren we ook de voorbereiding op hulpverlening bij incidenten en crises.

Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

We willen dat onze inwoners en ondernemers wonen en werken en naar school gaan in een veilige woonomgeving. We willen meer bewustwording rond het thema ondermijning.

Wat hebben we bereikt

- We hebben de kennis vergroot van de medewerkers die bij de crisisorganisatie betrokken zijn. Daarnaast zijn er nieuwe Officieren van Dienst getraind en worden zij ingezet.
- We hebben de bewustwording over ondermijning vergroot bij de inwoners in het buitengebied en ondernemers.
- De bewustwording op het gebied van ondermijning is vergroot bij de collega's.
- De aanpak op het beperken van de risico's op natuurbranden heeft vorm gekregen.
- Het integraal veiligheidsbeleid 2024-2027 is dit jaar opgeleverd en vastgesteld.

Wat hebben we ervoor gedaan

- We hebben de crisis organisatie getraind en we hebben nieuwe Officieren van Dienst aangenomen, opgeleid en aangesteld.
- Met het project 'de boer op' hebben we integrale controles uitgevoerd met politie en zijn we het gesprek aangegaan met boeren en andere ondernemers over ondermijning in het buitengebied. Hieruit is de behoefte gekomen om meer voor te lichten over ondermijning. In 2024 krijgt dit een vervolg.
- Er zijn bewustwordingssessies gehouden bij de collega's over ondermijning. Daarnaast worden er regelmatig via het intranet nieuwsberichten en stellingen gedeeld.
- Er is een escaperoom georganiseerd voor de collega's over ondermijning. Hier hebben ongeveer 100 collega's aan meegedaan.
- Er zijn verschillende integrale ondermijning controles gehouden met o.a. politie, douane, gemeente, arbeidsinspectie, Liander en woningbouw.
- Er is een intensieve samenwerking op het gebied van het beperken van risico's op natuurbranden tussen gemeente, brandweer en de daar gevestigde ondernemers. Ook is de raad met een raadsbijeenkomst voorgelicht over de vooruitgang hiervan.
- Zorgwekkende en overlastgevende situaties zijn waar nodig opgeschaald naar het escalatieplatform of het Zorg- en veiligheidshuis Fryslân.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Bij crises wordt er daadkrachtig opgetreden zodat de inwoner zo kort mogelijk last heeft van een onveilige situatie. De grootste voorbeelden hiervan dit jaar zijn de ontploffing aan de Gijenham en de brand bij een voedselbedrijf in Oosterwolde.
- De inwoner in het buitengebied is bezocht en voorgelicht over ondermijning. Daarnaast hebben ze veel aanwezigheid gezien van Boa's en politie waar uit gesprekken zijn voortgekomen over ondermijning. Deze inwoners konden in gesprek gaan met de boa's en politie op een rustig moment zonder dat er een crisis of overlast situatie was.
- Het beperken van de risico's op natuurbranden heeft nog niet veel teweeg gebracht bij de inwoner en hopelijk blijft dat ook zo. Mocht er een natuurbrand uitbreken dan kunnen we gestructureerd en veilig de natuurbrand bestrijden en kunnen inwoners op een veilige, gestructureerde manier het gebied verlaten.
- Enkele zorgwekkende en overlastgevende situaties zijn opgelost of er wordt nog aan gewerkt. Inwoners merken dat deze problemen serieus worden genomen en ze worden waar mogelijk op de hoogte gehouden.

Beleidskaders

- Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027
- Beleidsplan Crisisbeheersing 2019-2022

Belangrijkste afwijkingen programma 5

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	-1.683	-1.841	-1.878	-1.853	24 V
5.2 Thema Handhaving	-443	-535	-623	-640	- 16 N
Totaal Lasten	**-2.126**	**-2.375**	**-2.501**	**-2.493**	**8 V**
Baten					
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	3	-	-	-	-
5.2 Thema Handhaving	22	-	-	-	-
Totaal Baten	**25**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo van baten en lasten	**-2.101**	**-2.375**	**-2.501**	**-2.493**	**8 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaat	**-2.101**	**-2.375**	**-2.501**	**-2.493**	**8 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 5	Verschil
Overige kleine afwijkingen	8 V
Totaal afwijkingen	**8 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In dit programma zijn geen afwijkingen > € 25.000 te verantwoorden.

Programma 6 | Bestuur en dienstverlening

Kenmerkend voor Ooststellingwerf is dat de gemeente open en transparant wil besturen richting haar inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen; vertrouwen en ruimte geven om eigen verantwoordelijkheid te laten nemen en initiatief te ontplooien. De faciliterende rol van ons als 'eerste overheid' vraagt steeds meer aandacht. Dit houdt ook in dat de gemeente continu de dienstverlening verbetert, zowel in kwaliteit als in begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Verdere digitalisering staat het persoonlijke karakter van onze dienstverlening niet in de weg. 'ja, mits' is hierbij altijd ons vertrekpunt.

Thema 6.1 Bestuur

Wat willen we bereiken

- We willen een verbindend bestuur zijn. Een bestuur dat de verbinding legt en onderhoudt naar de raad, de inwoners, bedrijven en organisatie. Een bestuur dat zichtbaar aanwezig is in de dorpen, de contacten onderhoudt met de besturen van plaatselijk belang / bewonerscommissies en luistert naar wat er speelt in de dorpen.
- We willen een eerlijk en betrouwbaar bestuur zijn dat, ook al is de boodschap niet zo aangenaam, dit open en eerlijk brengt. Initiatieven vanuit de dorpen worden door ons op adequate wijze behandeld.
- Een goede samenwerking met de raad zien we als een basisverantwoordelijkheid van dit college. Daarom willen we aan het begin van deze periode een aantal basisafspraken maken tussen college en raad.
- Inwoners, bedrijven en organisaties in onze gemeente vormen een belangrijke partij om nieuw beleid of projecten mee vorm te geven. We willen onze inwoners, bedrijven en organisaties dan ook nadrukkelijk betrekken bij het opstellen van nieuw beleid of het uitvoeren van projecten in de leefomgeving. De politieke debatten over het nieuw beleid of het uitvoeren van projecten willen we in de dorpen laten plaatsvinden.
- We willen dat iedereen, hoe verschillend we ook zijn en met welke beperkingen en uitdagingen we ook kampen, volwaardig onderdeel kan en mag zijn van de samenleving.

Wat hebben we bereikt

- We zijn zichtbaar als bestuur. Dorpen en inwoners worden betrokken bij tal van (beleids)zaken van onze gemeente. Bijvoorbeeld over het onderwerp langer thuis blijven wonen.
- We hebben geconstateerd dat het laten plaatsvinden van politieke debatten over het nieuw beleid of het uitvoeren van projecten in de dorpen zelf niet uitvoerbaar is.
- We ontwikkelden de organisatie verder door. Dit hebben we onder andere gedaan door een Medewerkers Tevredenheid Onderzoek uit te voeren.
- We werken aan een inclusieve samenleving. Hiervoor hebben we een beleidsadviseur inclusie in dienst, die zich bezig houdt met de gemeente zo inclusief mogelijk te maken.

Beleidsindicatoren

De formatie bestaat uit het begrote aantal formatieplaatsen op 1 januari 2023 per 1.000 inwoners. Bezetting is het aantal fte's dat werkzaam is per 1.000 inwoners op 1 januari 2023 (formatie minus vacatureruimte).

Beleidsindicatoren thema Bestuur	Eenheid	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Formatie (peildatum 1 januari 2023)	Fte per 1.000 inwoners	9,4	9,4
Bezetting (gemiddelde 2023)	Fte per 1.000 inwoners	9,0	9,5
2023			

Wat hebben we ervoor gedaan

- We hebben gewerkt met de Samenwerkingsagenda.
- In 2023 hebben we de startnotities inwonersparticipatie, accommodatiebeleid, stikstof en financiën en planning en control met de raad besproken.
- We zijn gestart met het opstellen van een mid-term review met daarin de voortgang van de Samenwerkingsagenda en het collegeakkoord.

- Het participatiebeleid is vastgesteld in de raad. Waarin ook besluiten zijn genomen over het digitaal jongerenpanel, een 'pop up' kinderadvies raad, een 'pop up' jongerenadviesraad en een kinderburgemeester. Daarnaast is formatie beschikbaar gesteld voor een adviseur inwonerparticipatie die de uitvoering van inwonersparticipatie aanjaagt, coördineert, ondersteunt en borgt.
- We hebben gewerkt aan de projecten van de ontwikkelagenda Fit voor de Toekomst. Ook zijn we doorgegaan met het ontwikkelen van programmatisch werken en is een start met projectmatig werken gemaakt.
- De Lokale inclusie agenda is geactualiseerd en de uitvoering is opgepakt (intern en extern). Zie ook programma 1.
- Ook in dit jaar hebben we gewerkt aan het verder concretiseren en optimaliseren van de OWO-samenwerking. Zie verder paragraaf 8.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Inwoners (een zo breed mogelijke groep, inclusief jongeren) merkten dat de gemeente hen op allerlei manieren gelegenheid geeft hun mening en ideeën te laten horen over actuele onderwerpen waar de gemeente mee bezig is.

Beleidskaders

- Visiedocument Ooststellingwerf (2016)
- Strategische samenwerking OWO-gemeenten
- Bestuursovereenkomst OWO
- Rapportage evaluatie OWO-samenwerking

Thema 6.2 Dienstverlening

Wat willen we bereiken

- We willen een betrouwbare en laagdrempelige overheid zijn.
- Voor het vertrouwen in de lokale democratie zijn kwaliteit en snelheid van de gemeentelijke diensten en goede en zorgvuldige communicatie van groot belang.
- De inwoner is tevreden over de dienstverlening (minimaal een 7,5 in 2024).
- We voldoen aan de vereisten van het VN-verdrag iedereen doet mee! (inclusie).
- We richten processen in vanuit de klantketen.
- We handelen 90% af binnen de servicenorm.
- We sturen op het voorkómen van onnodig contact met onze inwoners.
- We streven naar een integraal klantbeeld (omnichannel dienstverlening).
- Naast direct contact met inwoners aan de servicebalie, is de inzet om zoveel mogelijk producten digitaal beschikbaar te stellen.

Wat hebben we bereikt

- Minder onnodig contact met inwoners door snellere afhandeling terugbelnotities.
- Er worden steeds meer producten digitaal aangeboden, zoals het verlengen van een rijbewijs en verzoeken om kwijtschelding of betalingstermijnen. Daarnaast blijft contact mogelijk aan de publieksbalie voor alle producten.
- Processen in gang gezet ten aanzien van inclusie. De toiletten in het gemeentehuis zijn inmiddels opgenomen in de 'Hoge nood app';
- Kanaalsturing in gang gezet met als doel de inwoner met zijn vragen sneller naar de juiste plek te sturen.

Wat hebben we ervoor gedaan

- We sturen consequent en actief op de bereikbaarheid van medewerkers en op de afhandeling van telefoontjes, vragen en meldingen van inwoners.
- Zodra nieuwe digitale producten en diensten beschikbaar zijn, activeren we die voor onze inwoners en ondernemers.

- In het kader van ondermijning en ID- en adresfraude wordt wet- en regelgeving complexer. Daarvoor moet vaker functiescheiding worden toegepast. Medewerkers worden actief opgeleid en bijgeschoold.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- De inwoner wordt sneller door de vakinhoudelijke ambtenaar te woord gestaan.
- Er kan meer digitaal worden aangevraagd en afgehandeld, zonder daarvoor naar het gemeentehuis te hoeven komen.
- Door extra aandacht voor ID-fraude, adresfraude en ondermijning neemt het aantal (digitale) controlemomenten bij de balie en via het internet toe.

Beleidskaders

- Visie Dienstverlening in Ooststellingwerf (augustus 2019)
- Programmaplan en uitvoeringsprogramma dienstverlening (juni 2020)

Thema 6.3 Financiën

Wat willen we bereiken

- De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.
- We willen jaarlijks een realistische/uitvoerbare begroting opstellen.

Wat hebben we bereikt

We hebben nog steeds een goede financiële positie. Het structureel sluitend krijgen/houden van de begroting wordt steeds lastiger.

Beleidsindicatoren

Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie (o.a. loonkosten, ICT, huisvesting, facilitair etc.). Onder overhead verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Beleidsindicatoren thema Financiën	Eenheid	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Apparaatskosten	In euro´s per inwoner	938	994
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	1,3%	9,7%
Overhead	% van totale lasten	14,3%	12,3%
2023			

Wat hebben we ervoor gedaan

- We hebben in 2023 een structureel sluitende begroting 2024 opgesteld. Vanaf jaarschijf 2026 wordt de situatie minder positief.
- We hebben gestuurd op nut en noodzaak van projecten, uitgaven en subsidies door deze steeds te beoordelen. Daarnaast is in nieuwe voorstellen ook rekening gehouden met benodigde ambtelijke capaciteit.
- De belastingen zijn niet meer dan trendmatig verhoogd.
- Door een initiatiefvoorstel van de raad in december 2022 kon het tarief vastrecht afvalstoffenheffing in 2023 eenmalig met € 38,50 per huishouden worden verlaagd. Daarnaast is in 2023 geen OZB geheven voor gebruikers niet-woningen en is het tarief rioolheffing voor het gebruikersdeel niet-woningen 0 t/m 200m^3 waterverbruik per jaar in 2023 verlaagd naar € 0.
- Met de auditcommissie hebben we onderzocht hoe de rol van de auditcommissie verstevigd kan worden. Dit zorgde voor een nieuwe verordening op de auditcommissie en daardoor een bredere rol voor de auditcommissie.
- We hebben ons voorbereid op de rechtmatigheidsverantwoording die door het college vanaf verslagjaar 2023 wordt gegeven. De accountant geeft vanaf deze jaarrekening alleen nog een verklaring over getrouwheid. Daarom zijn in september 2023 ook de nieuwe financiële verordening en controleverordening vastgesteld.
- Het jaarrekeningproces is iets ingekort waardoor het mogelijk is om de jaarstukken eerder in de raad te behandelen.

- We hebben geconstateerd dat de enige mogelijkheid om het kwijtscheldingsbeleid te verruimen is door rioolheffing eigenaren (woningen) en Diftar boven de € 100 kwijt te schelden. Beide voeren we niet in. Er zijn op dit moment geen huishoudens die in aanmerking zouden komen voor kwijtschelding van de rioolheffing eigenaren (veel inwoners die in aanmerking komen voor kwijtschelding hebben geen eigen woning). Het toepassen van kwijtschelden voor Diftar boven de € 100 past niet bij het uitgangspunt 'de vervuiler betaald'.

Deelneming: N.V. Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
De BNG verstrekt tegen lage tarieven krediet aan Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van gewenste maatschappelijke investeringen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Een financieel gezonde gemeente.
- Onze financiën zijn voor iedereen te bekijken via ooststellingwerf.begrotingsapp.nl.
- Onze belastingen, diensten en producten zijn betaalbaar.

Beleidskaders

- Financiële verordening 2023 (art 212)
- Controleverordening 2023 (art. 213 Gemeentewet)
- Doelmatigheid- en doeltreffendheidsverordening 2023 (art. 213a Gemeentewet)

Belangrijkste afwijkingen programma 6

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
6.1 Thema Bestuur	-2.088	-1.914	-2.661	-2.808	- 147 N
6.2 Thema Dienstverlening	-349	-344	-358	-414	- 56 N
6.3 Thema Financiën	-26.071	-27.146	-30.087	-29.537	550 V
Totaal Lasten	**-28.509**	**-29.404**	**-33.106**	**-32.759**	**346 V**
Baten					
6.1 Thema Bestuur	285	-	335	527	192 V
6.2 Thema Dienstverlening	920	796	696	712	15 V
6.3 Thema Financiën	64.140	61.596	64.893	67.359	2.466 V
Totaal Baten	**65.345**	**62.392**	**65.924**	**68.597**	**2.673 V**
Saldo van baten en lasten	**36.836**	**32.988**	**32.818**	**35.838**	**3.020 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-1.048**	**-**	**-249**	**-229**	**20 V**
Onttrekkingen	**1.069**	**528**	**1.333**	**987**	**- 346 N**
Mutatie reserves	**20**	**528**	**1.084**	**758**	**- 326 N**
Resultaat	**36.856**	**33.516**	**33.902**	**36.596**	**2.694 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 6	Verschil
Algemeen bestuur	159 V
Dagelijks bestuur	- 114 N
Dienstverlening	- 36 N
Advies en ondersteuning	40 V
Automatisering	335 V
Algemene overheadkosten	181 V
Reserve organisatie ontwikkelingen	- 52 N
Saldo financieringsfunctie	- 175 N
Organisatorische kostenplaatsen	66 V
Algemene reserve, organisatorische kostenplaatsen	- 234 N
Belastingen en wet WOZ	69 V
Algemene uitkering	2.330 V
Nog te bestemmen posten	84 V
Kapitaalreserve	- 56 N
Overige kleine afwijkingen	97 V
Totaal afwijkingen	**2.694 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 6.1 Bestuur

Algemeen bestuur, voordeel € 159.000

Lagere kosten algemeen budget griffie, voordeel € 57.000. Door het later invullen van vacatures is dit voordeel ontstaan. Bij de raad is er een voordeel van € 114.000. Er is eenmalig € 20.000 beschikbaar gesteld voor politieke debatten in de dorpen. Het budget is hier verantwoord, maar de invulling hiervan is aan het college. Vanwege technische beperkingen is de uitvoering hiervan complex. De raad en college zijn verplicht om politieke debatten live online uit te zenden, en momenteel is de raadszaal de enige locatie die specifiek hiervoor is ingericht. En er is een voordeel van € 89.000 bij de vergoedingen van de raad. Er is een verrekening van 2022 in 2023 verantwoord, voordeel € 37.000. Daarnaast zijn er lagere uitgaven voor bijvoorbeeld fractie-ondersteuning en reiskosten. De raming is ook tussentijds aangepast aan de laatste circulaire, dit blijkt niet nodig te zijn geweest.

Dagelijks bestuur, nadeel € 114.000

- College B&W, nadeel € 77.000. Er is een nadeel van € 48.000 bij het wachtgeld voormalige bestuurders omdat er een afrekening over 2022 in 2023 is verantwoord. Daarnaast is er een nadeel van € 17.000 bij de loonkosten voor het college als gevolg van de aanpassing aan de laatst geldende circulaire. De dotatie aan de voorzieningen pensioenen (voormalige) bestuurders is € 46.000 hoger dan geraamd. Er zijn pensioenen van twee oud-wethouders overgenomen per 1 april 2023. Hiervoor hebben we een afkoopsom ontvangen van € 335.000. Dit is bij de najaarsrapportage toegevoegd aan de voorziening. De verwachting was dat dit budgettair neutraal zou plaatsvinden. Maar dat blijkt niet het geval door een foutieve waardeberekening in eerste instantie. Daarnaast is een aantal (oud)wethouders pensioengerechtigd geworden en is de verplichting overgebracht naar de voorziening lopende uitkeringen. Dit heeft geen resultaatsconsequentie.
- Samenwerking, nadeel € 37.000. Er is een nadeel van € 23.000 bij het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke uitvoering (GGU). Dit is vanaf 2017 door de VNG gestart. Alle gemeenten werken hierin samen, er wordt samen ingekocht en nieuwe diensten en producten worden ontwikkeld. De contributiebijdrage voor P10 is voor 2023 verhoogd met € 10.000.

Thema 6.2 Dienstverlening

Bouwen en wonen, nadeel € 36.000

Er is een nadeel van € 28.000 door een hogere OWO afrekening vanwege meer externe adviezen. Door licenties voor nieuwe software voor vergunningen en implementatielasten hiervan is er een nadeel van € 21.000. Een nadeel van € 5.000 door hogere lasten voor welstandadviezen wordt doorberekend en gecompenseerd door een voordeel van € 18.000 door hogere baten omgevingsvergunningen.

Thema 6.3 Financiën

Advies en ondersteuning, voordeel € 40.000

Het budget generatiegericht maatwerk is hier opgenomen, maar de lasten zijn bij de diverse afdelingskostenplaatsen verantwoord (voordeel € 63.000). Er is een voordeel van € 20.000 bij het budget voor organisatiebrede opleidingen. Een nadeel van € 72.000 als gevolg van de dotatie aan de voorziening Verlofsparen. Voor de rest zijn er kleine verschillen bij presentiegelden, communicatie en kosten betalingsverkeer.

Automatisering, voordeel € 335.000

Het voordeel heeft te maken met dat er lagere afschrijvingslasten zijn geweest in 2023. Dit houdt verband met het later, dan de oorspronkelijke planning, gereed worden van een aantal ICT-projecten. Bijvoorbeeld de vervanging van de kernapplicaties. De ruimte die hier is ontstaan is in 2023 ingezet bij het onderdeel OWO-personeel om bijvoorbeeld extra inzet te plegen bij de ICT-projecten.

Algemene overheadkosten, voordeel € 181.000

Centrale personeelsbudgetten voor vervanging wegens zwangerschap-, ouderschapsverlof, ondernemingsraad en knelpunten staan hier opgenomen. De werkelijke lasten zijn bij de organisatorische kostenplaatsen vermeld (voordeel € 124.000). De lasten voor de inactieven zijn € 57.000 lager. Er vindt een inschatting plaats bij de raming op basis van de verplichtingen versus de kansen op de arbeidsmarkt. Voor 2023 blijkt dat de inschatting te conservatief is geweest. Dit betekent ook een lagere onttrekking van de reserve organisatie-ontwikkelingen.

Reserve organisatie-ontwikkelingen, nadeel € 52.000

Lagere lasten betekent een lagere onttrekking, zie hierboven.

Saldo financieringsfunctie, nadeel € 175.000

Hogere ontvangen rente € 97.000, dit heeft te maken met de ontvangen rente schatkistbankieren. Het Rijk vergoedt rente over de tegoeden. Nadeel van € 277.000 bij de toegerekende rente. Sinds 2017 is er een verplichte rente-omslagberekening voor de toegerekende rente. In verband met vergoede rente bij het schatkistbankieren is de berekende rente-omslag voor 2023 nul. Er wordt dus geen rente toegerekend in 2023. Het betreft hier een nadeel. Maar bij de programma's is het een voordeel. Het heeft dus geen resultaatconsequentie.

Organisatorische kostenplaatsen en OWO-kostenplaatsen, voordeel € 66.000

Voor een aantal specifieke zaken zoals concerncontrol, uitvoering energietoeslag, pilot leerwerkcentrum en subsidioloog/accommodatiebeleid zijn budgetten beschikbaar die worden gedekt via de algemene reserve. Hier zijn de lasten € 234.000 lager. Dit betekent een lagere onttrekking uit de algemene reserve.

- Het resultaat op de organisatorische kostenplaatsen is € 202.000 nadelig. Dit heeft te maken met niet doorbelaste uren (€ 126.000) en hogere personele uitgaven/inhuur.
- Bij de OWO-kostenplaatsen is er per saldo een voordeel van € 98.000. Dit o.a. het gevolg van het niet altijd gelijk kunnen invullen van vacatures.

Algemene reserve, nadeel € 234.000

Lagere onttrekking. Zie hierboven bij organisatorische kostenplaatsen.

Belastingen en Wet WOZ, voordeel € 69.000

Hogere opbrengsten OZB. Tot het moment van aanslagoplegging in februari van het dienstjaar worden WOZ-waarden gemuteerd op basis van de marktsituatie, de tarieven zijn al vastgesteld in december voorafgaand aan het dienstjaar. Hogere WOZ-waarden betekenen een hogere opbrengst.

Algemene uitkering, voordeel € 2.330.000
Verrekeningen algemene uitkering voorgaande jaren, nadeel € 6.000. De gevolgen van de september- en de decembercirculaire 2023 zijn niet via een begrotingswijziging in de begroting verwerkt, voordeel € 2.083.000. Dit is via mededelingen aan u gecommuniceerd. Ook is er een verrekening als gevolg van een onjuiste berekening van een maatstaf verantwoord. En er zijn verschillen in gehanteerde maatstaven. Dit is enerzijds een gevolg van eigen prognoses en anderzijds aanpassingen door het Rijk in gewicht en aantallen bij de decembercirculaire die pas in het jaar erop volgend via de betaalspecificatie wordt verrekend.

Nog te bestemmen posten, voordeel € 84.000
Dit betreffen budgetten die nog niet functioneel zijn ingevuld/verantwoord: ontvangen middelen rijk voor wet open overheid € 36.000 en verbetering dienstverlening € 98.000 en een besparing bij het sociaal domein € 50.000.

Kapitaalreserve, nadeel € 56.000
Bij de besluitvorming over de toekomst van het Biosintrum is besloten om vanaf 2023 € 22.000 te laten vrijvallen ten laste van deze reserve.

Paragrafen

Paragraaf 1 | Lokale Heffingen

De gemeente stuurt aanslagen voor een aantal belastingen en heffingen. Denk aan o.a. de onroerendezaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van onze inkomsten. Deze paragraaf laat de hoogte van de inkomsten zien en geeft een overzicht van de diverse heffingen.

Algemene beleidslijn

Het fiscale beleid voeren we uit in overeenstemming met de fiscale wetgeving, de gevormde jurisprudentie en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals die gelden voor het belastingrecht. Daarnaast zijn rechtvaardigheid, redelijkheid en billijkheid zowel bij de heffing als bij de invordering de bepalende elementen.

Bijzonderheden en ontwikkelingen

De Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ)

Zoals elk jaar, worden de nieuwe WOZ-waarden gebruikt voor o.a. de heffing van de onroerendezaakbelasting en forensenbelasting, gebaseerd op het prijspeil van het voorliggende jaar. De waardepeildatum ligt steeds één jaar voor het belastingjaar en blijft daardoor actueel. Door de actualiteit van de waarde wordt deze mede voor andere doeleinden, zoals de belastingdienst voor de erfbelasting en eigen woningforfait, forensenbelasting, waterschapslasten en door notarissen gebruikt.

Tot en met 2021 werden de woningen getaxeerd op basis van de inhoud, maar per 2022 gebeurt dit op basis van de gebruiksoppervlakte van een woning (een nieuwe ontwikkeling en wettelijke verplichting). Landelijk waren er verschillen in waarderingsmethodiek waardoor ervoor gekozen is om alle gemeenten de woningen te laten taxeren op oppervlakten. De Landelijke Voorziening WOZ is openbaar voor vele afnemers zoals notarissen, het CBS, de burgers etc. Door de overgang op de gebruiksoppervlakte bij woningen zijn er ook geen problemen bij de verplichte levering aan de afnemers.

Basisregistraties

Vanaf 1 juli 2011 geldt het verplicht gebruik van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Aangezien de WOZ de overgang naar de gebruiksoppervlakten van de woningen heeft gerealiseerd volgt nu de afstemming met de oppervlakten in de BAG. De BAG/WOZ koppeling speelt hierbij een belangrijke rol als het gaat om de onderlinge afstemming. Deze afstemming tussen basisregistraties is het begin van de samenhangende objectenregistratie.

Het ministerie van BZK is gestart met doorontwikkeling in samenhang van de GEO-basisregistraties (Beter Anders Minder = BAM). Doelstelling daarvan is om meer samenhang te creëren in de Geo informatie Infrastructuur. Onderdeel is de doorontwikkeling van enkele bestaande GEO-basisregistraties tot een samenhangende objectenregistratie. Dit betreft een objectenregistratie met daarin basisgegevens van objecten in de fysieke werkelijkheid zoals o.a. gebouwen, wegen, water, spoorlijnen, bomen, terreindelen en gemeentegrenzen. Er wordt nu gewerkt door het Ministerie aan een roadmap voor de vervolgstappen. Het betreft een intensief traject en zal de komende jaren verder ingevuld worden. De BAG, BGT en de WOZ gaan onderdeel uitmaken van de samenhangende objectenregistratie. Ook zijn er belangrijke raakvlakken met de basisregistratie topografie (BRT) en het Nationaal Wegenbestand.

Omgevingswet

De Omgevingswet (inwerkingtredingdatum januari 2024) bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zodat het bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten.

Het team BVI werkt nauw samen met andere vakafdelingen. BVI draagt zorg voor de actualiteit, betrouwbaarheid en compleetheid van de gegevens in de basisregistraties BAG en BGT en stelt overige ruimtelijke Geo data beschikbaar die via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt ontsloten. Daarnaast leveren de Adviseur GEO-informatie en de GIS-medewerker ieder vanuit hun een eigen rol een bijdrage in de project pilot OWO omgevingsplan.

Legesverordening
Er is duidelijkheid over de invoeringsdatum van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), namelijk 1 januari 2024. Dit betekent dat de legesverordening is aangepast aan de nieuwe wetgeving. Bestuurlijk is de ambitie uitgesproken om gelijktijdig met de wetswijziging in te zetten op harmonisatie van de legesverordeningen binnen de OWO gemeenten. Aan de nieuwe legesverordening is in samenwerking binnen OWO vorm gegeven.

Wat hebben we bereikt.
Een legesverordening met ingangsdatum 1 januari 2024, aangepast aan de nieuwe wetgeving namelijk de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (Wkb)

Wat hebben we daarvoor gedaan
We zijn de afgelopen 2,5 jaar bezig geweest om de legesverordening naar aanleiding van de invoering Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen, aan te passen aan deze nieuwe regelgeving. Bij het opstellen van de legesverordeningen is rekening gehouden met de harmonisatie van de verordeningen binnen de OWO gemeenten.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
De Omgevingswet brengt nog een hoop onduidelijkheid met zich mee in de uitvoering. Komend jaar wordt gebruikt om te kijken wat er op ons afkomt en hoe we dit proces kunnen verbeteren.

Belastingsoorten

Onroerendezaakbelasting (OZB)
De hoogte van de OZB is een percentage van de WOZ-waarde van een pand. Het percentage wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. Eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen (bedrijfspanden voornamelijk) betalen OZB. De opbrengst OZB is voor een gemeente vrij te besteden.

Benchmark: vergelijking gemeentelijke woonlasten per provincie. Vanaf 2020 is de macronorm OZB vervangen door deze benchmark. De benchmark beoogt, door middel van meer vergelijking, de informatievoorziening over de ontwikkeling van de lokale lasten te bevorderen. Dit kunnen gemeenten gebruiken bij hun keuzes over de ontwikkeling van de lokale lasten. De benchmark vergelijkt voor alle gemeenten binnen een provincie de hoogte van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting (= eenmalige korting die sommige gemeenten geven). De benchmark moet het lokale debat over de keuzes voor ontwikkelingen, zoals stijging van de lasten, bevorderen.

Rioolheffing
Eigenaren en gebruikers van woningen en niet-woningen (voornamelijk bedrijfspanden) die aangesloten zijn op het riool betalen rioolheffing. Met de opbrengsten hiervan betalen we het beheer en onderhoud van de riolering, drainage, een aantal sloten binnen de bebouwde kom en andere zaken die nodig zijn voor de inzameling en het transport van afval-, grond- en regenwater.

In 2020 heeft u het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2024 vastgesteld. Het plan is een voortzetting van het vorige GRP op gebied van beheer en onderhoud. Aangevuld met beleid over klimaatadaptatie en -mitigatie. Het uitgangspunt is dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020-2024.

Leges
Leges zijn retributies voor diensten die door de gemeente worden verleend. Het gaat bijvoorbeeld om bouwvergunningen en paspoorten. De legesverordening is met ingangsdatum 1 januari 2024 aangepast aan de nieuwe wetgeving namelijk de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (Wkb).

Toeristenbelasting
In 2023 bedroeg de toeristenbelasting € 1,50 per persoon per nacht. Voor kampeerboerderijen met tenminste 50 slaapplaatsen en voor kampeermiddelen op kampeerterreinen gold een afwijkend tarief van € 1,10 per persoon per nacht. Vanaf 2020 geldt voor kinderen tot en met de leeftijd van 4 jaren een vrijstelling voor de heffing toeristenbelasting.

We voerden een onderzoek uit naar de forfaitaire berekening van standplaatsen op campings. Dit heeft geleid tot een wijziging in de verordening toeristenbelasting. Op 27 juni 2023 stelde de gemeenteraad de Verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024 vast. Hiermee zij de tarieven voor de periode 2024-2026 vastgesteld op € 1,65 en € 1,20 per persoon per nacht. Vanaf 2024 geldt voor kinderen tot en met de leeftijd van 12 jaren een vrijstelling voor de heffing toeristenbelasting. En er is een nieuwe overeenkomst opgesteld waarbij de ondernemer akkoord gaat met de forfaitaire berekening of akkoord gaat met het afdragen van elke overnachting en dus het bijhouden van een nachtregister.

Forensenbelasting
Onder de naam 'forensenbelasting' heffen we een belasting van personen die (voor meer dan 90 dagen per jaar) een gemeubileerde woning als bedoeld in artikel 223 van de Gemeentewet voor zichzelf en/of hun gezin beschikbaar houden. De belasting heffen we naar de heffingsmaatstaf voor de onroerendezaakbelastingen (de WOZ-waarden). De belasting van caravans of chalets met een standplaats voor meerdere jaren wordt naar een vast bedrag geheven. Bij de programmabegroting 2020-2023 heeft u besloten om de opbrengsten van de forensenbelasting vanaf 2020 tot en met 2023 jaarlijks te verhogen met € 15.000.

Bedrijven Investeringszone (BIZ)
- Reclamebelasting: met de invoering van de BIZ (Bedrijven Investeringszone) is deze belasting komen te vervallen.
- BIZ (Bedrijven Investeringszone): Op 20 oktober 2021 heeft u ingestemd met de verordening Bedrijveninvesteringszone Oosterwolde Centrum 2021 (BIZ). De opbrengsten van de BIZ worden als subsidie uitgekeerd aan de stichting BIZO. Met de stichting is een uitvoeringsovereenkomst gesloten waarin de activiteiten zijn opgenomen die zij met de subsidie gaan verwezenlijken.

Afvalstoffenheffing
Voor het ophalen en verwerken van afval vraagt de gemeente aan inwoners een vergoeding. Dit noemen we afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing bestaat uit een vast bedrag per woning (vastrecht), een bedrag voor het aantal keren dat afval wordt aangeboden en het aantal kilo's restafval (Diftar+). Het vastrecht moet altijd worden betaald, ook als er geen afval wordt aangeboden. Vanaf 2021 is het vastrecht vermeld op de belastingaanslag met daarbij het aantal ledigingen over het hele voorafgaande jaar.

Kwijtschelding
We voeren de kwijtschelding uit volgens de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. Als inkomenstoets voor de kwijtschelding wordt de 100% bijstandsnorm gehanteerd. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau in principe voor kwijtschelding in aanmerking komen, behalve als ze vermogen hebben. Kwijtschelding geldt niet voor alle belastingsoorten alleen voor de afvalstoffenheffing vast deel (+ Diftar tot € 100) en rioolheffing (alleen gebruikersdeel). Sinds begin 2018 is er een versnelde en vereenvoudigde, geautomatiseerde toets vooraf (via het Inlichtingenbureau) om te bepalen of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. Vanaf 1 januari 2023 is de vermogensgrens voor mensen met een AOW opgehoogd, vastgesteld in de kwijtscheldingsverordening in december 2022. Hierdoor is kwijtschelding voor meer mensen mogelijk. De kosten voor kwijtschelding worden uiteindelijk vertaald in het tarief voor rioolheffing en vastrecht van de afvalstoffenheffing.

Inkomsten

Lokale heffingen en leges

x € 1.000

Lokale heffingen en leges	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
lokale heffingen	8.974	9.494	8.778	8.817	39 V
leges	945	853	753	749	- 4 N
Totaal	**9.920**	**10.347**	**9.531**	**9.566**	**35 V**

Lokale heffingen

x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
3.1 Thema Economische ontwikk.					
Toeristenbelasting	322	319	319	347	28 V
Bedrijven investeringszone	63	66	66	58	- 7 N
3.3 Thema Milieu					
Rioolheffing (gecombineerd)	2.858	2.894	2.759	2.799	40 V
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	2.593	2.923	2.419	2.321	- 98 N
6.3 Thema Financiën					
Onroerende zaakbelasting eigenaren	2.777	2.891	3.079	3.148	69 V
Onroerende zaakbelasting gebruikers	245	265	0	-1	- 1 N
Forensenbelasting	117	137	137	145	8 V
Totaal	**8.974**	**9.494**	**8.778**	**8.817**	**39 V**

Leges

x € 1.000

Leges	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
3.2 Thema Openbare ruimte					
Verharding	17	27	27	20	- 7 N
3.4 Thema Bouwen en wonen					
Bestemmingsplannen	19	30	30	13	- 17 N
6.2 Thema Dienstverlening					
Omgevingsvergunningen, baten	568	500	400	418	18 V
Burgerzaken leges	306	268	268	269	0 V
Burgerlijke stand / huwelijk	18	13	13	17	4 V
Overige leges	13	15	15	8	- 7 N
6.3 Thema Financiën					
IP Bedrijfsvoering algemeen	2	-	-	-	-
IP Buitendienst acc. Nanningawerf	3	-	-	5	5 V
Afdeling Openbare Ruimte	1	-	-	-	-
Totaal	**945**	**853**	**753**	**749**	**- 4 N**

Kostendekking

Berekening van kostendekkendheid riolering en reiniging

In onderstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen riolering en reiniging. Het uitgangspunt bij deze heffingen is volledige kostendekking. Naast de baten en lasten verantwoord op het taakveld mogen we een aantal lasten toerekenen, waaronder overhead. De overhead is berekend als opslagpercentage over de directe salarislasten die op het taakveld verantwoord zijn. Daarbij is onderscheid gemaakt in een opslagpercentage voor de salarislasten van de buitendienst (61%) en van de binnendienst (80%). Een deel van de opbrengst van de reinigingsheffing wordt gerealiseerd door een onttrekking aan de egalisatiereserve (reserve lastenverlichting). De dotatie aan de rioleringsvoorziening voor de exploitatie is verwerkt in de lasten van het taakveld.

Berekening van kostendekkendheid leges

In onderstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen leges. Hieruit blijkt dat per titel van de algemene legesverordening de heffingen onder de 100% kostendekkendheid blijven. Kostendekkendheid bij leges burgerzaken (titel 1) is niet haalbaar, kostendekkendheid bij leges omgevingsvergunningen (titel 2) fluctueert afhankelijk van de omvang van de bouwactiviteiten en de lage kostendekkendheid bij APV gerelateerde onderwerpen (titel 3) is een politieke keuze. Bij de netto lasten zijn de directe personeelskosten en de materiële kosten opgenomen die samenhangen met het verstrekken van de dienstverlening. Bij directe kosten gaat het bijvoorbeeld om de uren van baliemedewerkers en van de uren van de medewerkers bij Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en Ruimtelijke Ordening (RO). De basis voor de toerekening van deze kosten zijn de teamplannen en historische cijfers. Materiële kosten zijn bijvoorbeeld de kosten die samenhangen met de afdracht aan het Rijk en RDW voor rijbewijzen. We hanteren een opslag van 80% voor overhead over de directe loonkosten. De totale kostendekkendheid van de Algemene Legesverordening komt uit op 57%.

gemeente ooststellingwerf

Toelichting overhead

In de bijlage van de begroting is een overzicht met taakvelden opgenomen. Op de taakvelden verantwoorden we alle baten en lasten die direct betrekking hebben op het taakveld, waaronder salarislasten. De lasten die we niet direct aan de taakvelden kunnen toerekenen, zijn de overheadkosten. Overhead is 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Het gaat hier dan om onder andere personele kosten, huisvesting, ICT, etc.

Omdat alle directe kosten al rechtstreeks zijn toegerekend aan de taakvelden, passen we een opslagpercentage toe voor overhead op salarislasten bij taakvelden waarvoor we kostendekkende tarieven mogen berekenen. Bijvoorbeeld afval, riolering en leges.

x € 1.000

Berekening van kostendekkendheid	Begroting Rioolheffing (taakveld 7.2)	Realisatie Rioolheffing (taakveld 7.2)	Begroting Reinigingsheffing (taakveld 7.3)	Realisatie Reinigingsheffing (taakveld 7.3)
Lasten				
Lasten	2.155	2.107	3.016	2.807
Baten	0	0	-644	-623
Netto lasten taakveld	**2.155**	**2.107**	**2.372**	**2.184**
Toe te rekenen lasten				
Overhead	320	364	134	149
Kwijtschelding	51	46	90	92
Rente			-1	-1
Dubieuze debiteuren	7	7	10	10
Slootonderhoud en straatreiniging	112	153		
BTW	274	284	318	318
Totaal toe te rekenen lasten	**764**	**854**	**551**	**568**
Totale lasten	**2.919**	**2.961**	**2.923**	**2.752**
Opbrengst heffingen	**-2.919**	**-2.802**	**-2.923**	**2.321**
Dekkingspercentage	**100%**	**95%**	**100%**	**84%**

x € 1.000

Berekening van kostendekkendheid	Begr. titel 1 Algemene dienst-verlening	Begr. titel 2 Fysieke leefomgeving /omgevings-vergunningen	Begr. titel 3 Dienst-verlening vallend onder Europese diensten-richtlijn	Totaal begroting	Realisatie titel 1 Algemene dienst-verlening	Realisatie titel 2 Fysieke leefomgeving/ omgevings-vergunningen	Realisatie titel 3 Dienst-verlening vallend onder Europese diensten-richtlijn	Totaal realisatie
Lasten								
Lasten	333	448	33	814	344	477	33	854
Baten	0	0	0		0	0	0	0
Netto lasten	**333**	**448**	**33**	**814**	**344**	**477**	**33**	**854**
Toe te rekenen lasten								
Overhead	171	279	19	469	171	279	19	469
Totaal toe te rekenen lasten	**171**	**279**	**19**	**469**	**171**	**279**	**19**	**469**
Totale lasten	**504**	**727**	**52**	**1.283**	**515**	**756**	**52**	**1.323**
Opbrengst heffingen	**-308**	**-530**	**-15**	**-853**	**-310**	**-431**	**-8**	**-749**
Dekkingspercentage	**61%**	**73%**	**29%**	**66%**	**60%**	**57%**	**15%**	**57%**

Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf laat zien hoe solide onze begroting is en in hoeverre we financiële tegenvallers kunnen opvangen. Het gaat om de relatie tussen de (financiële) weerstandscapaciteit en alle risico's die de gemeente loopt die niet zijn afgedekt door reserves, voorzieningen en verzekeringen. Door het vormen van een weerstandsvermogen hoeven we bij een financiële tegenvaller in de begrotingsuitvoering niet direct te anticiperen. Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om de risico's af te dekken.

Conclusie weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit is per 31 december 2023 € 30,168 miljoen. Dit bestaat uit de Algemene reserve van € 26,724 miljoen (exclusief het bodembedrag van € 3 miljoen) en de bestemmingsreserves van € 3,3444 miljoen. Het totaal van de bestemmingsreserves is € 8,175 miljoen. Voor de weerstandscapaciteit halen we hier de reserve Kapitaallasten € 2,438 miljoen en de Algemene reserve grondexploitatie € 2,293 miljoen vanaf.

De benodigde weerstandscapaciteit is € 2,735 miljoen (zie overzicht bij kwantificeerbare risico's). Het weerstandsvermogen is ruim voldoende om de risico's af te dekken. Naast de beschikbare weerstandscapaciteit van € 30,168 miljoen is er nog de algemene buffer van € 3 miljoen (als onderdeel van de Algemene reserve). Deze beide gecombineerd maakt dat in relatie tot de omvang van de activiteiten er voldoende buffer aanwezig is voor het opvangen van de risico's.

Risico's die zich regelmatig voordoen en die vrij goed meetbaar zijn, maken geen onderdeel uit van de risico's binnen het weerstandsvermogen. Hiervoor zijn verzekeringen afgesloten of reserves en voorzieningen gevormd. We gaan op de volgende manier om met de risico's rondom grondexploitatie, openeinderegelingen, verbonden partijen en projecten:

Grondexploitatie
Hiervoor is de Algemene reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is bestemd voor het opvangen van verliezen (bijvoorbeeld van niet-kostendekkende complexen), planschadeclaims en verlaging van verkoopprijzen. We beoordelen ieder jaar opnieuw of de reserve toereikend is.

Openeinderegelingen
De belangrijkste openeinderegelingen zijn de regelingen Sociaal Domein en WWB. De risico's binnen het Sociaal Domein (Wmo, jeugd en participatie) kunnen niet meer worden gedekt uit de reserve Sociaal Domein. De risico's nemen we mee in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Verbonden Partijen
Jaarlijks beoordelen we de jaarrekeningen, begrotingen en tussentijdse rapportages van de verbonden partijen en leggen die aan u voor. We nemen deel aan aandeelhoudersvergaderingen en bij de meeste verbonden partijen ook aan tussentijdse overleggen. Net als bij de grondexploitatie geldt dat er geen extra financiële buffer noodzakelijk is, omdat er geen risico's zijn die een gevaar vormen voor de financiële positie. Als dit wel het geval is, nemen we dat risico mee in deze paragraaf. Dat beoordelen we ieder jaar opnieuw.

Projecten
De risico's bij projecten worden per project geïnventariseerd en maken onderdeel uit van het projectplan.

Algemene beleidslijn

Om het weerstandsvermogen te beoordelen zetten we de beschikbare weerstandscapaciteit af tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit is een optelsom van middelen die beschikbaar zijn om de gevolgen van risico's die niet begroot zijn te dekken.

Benodigde weerstandscapaciteit
De benodigde weerstandscapaciteit stellen we vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. Daarnaast zijn de financiële gevolgen van deze risico's zo veel mogelijk weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat dan vooral om de reservecapaciteit (algemene- en bestemmingsreserves), de onbenutte begrotingscapaciteit, de onbenutte investeringscapaciteit en de stille reserves. We bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit aan de hand van de algemene reserve en bestemmingsreserve. We willen een beschikbare weerstandscapaciteit met minimaal de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicobeheersing
Risicobeheersing is de manier waarop we risico's beheersen, inclusief de processen en systemen waarmee we dat doen. Onze organisatie heeft tal van beheersmaatregelen getroffen om de doelstellingen in de programma's te realiseren. Er is een grote verscheidenheid aan maatregelen, die we als volgt indelen:

- Juridische beheersmaatregelen (inkoopvoorwaarden, contractbepalingen, leveringsvoorwaarden, juridische kwaliteitszorg)
- Financiële beheersmaatregelen (financial control, verzekeringen, bankgaranties, financieringsfunctie Financiële verordening)
- Organisatorische beheersmaatregelen (AO/IC, procedures, 4-ogen-principe, audits)
- Materiële beheersmaatregelen en informatiebeveiligingsbeheersmaatregelen (gemeentelijk informatiebeveiligingsplan).

Twee keer per jaar, als onderdeel van de P&C-cyclus, actualiseren we het overzicht met de belangrijkste risico's. Dit doen we op basis van dossieronderzoek en interviews met management en medewerkers. Na identificatie van het risico brengen we de oorzaak en het gevolg van het risico in beeld. We kwantificeren ieder risico (als dat mogelijk is). En we maken een inschatting van de kans dat het risico zich voordoet, evenals het financiële gevolg. Dit resulteert in het risicoprofiel voor onze gemeente. Vervolgens inventariseren we voor elk risico de getroffen beheersmaatregelen.

Bij de kwantificeerbare risico's staat een opsomming van de risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet, evenals de financiële gevolgen. Bij deze inschattingen gebruiken we onderstaande tabel:

Categorie	Kans op voorkomen	Kwantitatief	Financieel gevolg
1.	< of 1 keer per 10 jaar	10%	Geen geld gevolgen
2.	1 keer per 5-10 jaar	30%	< € 25.000
3.	1 keer per 2-5 jaar	50%	> € 25.000 - € 100.000
4.	1 keer per 1-2 jaar	70%	> € 100.000 - € 500.000
5.	1 keer per jaar of meerdere keren per jaar	90%	> € 500.000

Kwantificeerbare risico's
De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de Jaarstukken 2022 € 110.000 hoger. Het verschil kan als volgt worden verklaard:

- Het risicobedrag van gerechtelijke procedures is iets afgenomen (-/- €70.000)
- Een toename van de boekwaarde en een gewijzigde berekeningssystematiek bij het onderdeel Gebouwen, waarmee het risicobedrag van afschrijving bedrijfsgebouwen met restwaarde is toegenomen (+ € 150.000)
- Diverse kleine verschillen, zoals Algemene Uitkering en WWB-I (+ € 30.000)

Nr.	Risico en beheersmaatregel	Kans op voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstands-capaciteit
1	**Risico: Vangnet-uitkering wordt niet toegekend**	1	-	-
	Toelichting risico: Het risico is dat we niet voldoen aan de voorwaarden waardoor we geen vangnetuitkering ontvangen. Voor 2024 is dit risico nihil omdat we verwachten dat we geen aanspraak op de vangnetuitkering behoeven te doen.			
2	**Risico: Afwijking op WWB I-deel budgetten, waardoor beroep op algemene middelen onvermijdelijk is**	2	4	€ 185.378
	Toelichting risico: Bij een tekort van 10% van het WWB I-deel budget moeten wij 7,5% betalen uit eigen middelen. Het risico gaat over dit mogelijke tekort. Beheersmaatregel: Eén keer per maand ontvangen we managementcijfers met de stand van zaken. Hierdoor kan op financieel gebied bijgestuurd worden. Ook zijn er procesmaatregelen aan de poort en ten aanzien van uitstroom. Beïnvloeding van klantaantallen is niet of zeer marginaal mogelijk.			
3	**Risico: Rijksmiddelen voor jeugdhulp structureel geraamd**	3	5	€ 978.000
	Toelichting risico: We hebben in 2022 extra middelen van het Rijk voor de jeugdhulp ontvangen. In augustus 2022 is bekend geworden dat we de verwachte jeugdmiddelen vanaf 2024 voor 100% mogen ramen. Dit was 75%. Daarnaast is in het regeerakkoord een besparing van € 500 miljoen afgesproken op de jeugdzorg. Het rijk is verantwoordelijk voor de invoering. In de gemeentelijke begroting kunnen we dan een lagere raming opnemen voor de uitgaven. Dat hebben we in deze begroting verwerkt. Omdat nog steeds niet zeker is of we de 100% vergoeding structureel mogen ramen, nemen we een risico op. Het bedrag dat we in 2024 hebben opgenomen is € 1.856.000 aan baten en € 100.000 aan lagere lasten. Het totale risico komt daarmee op € 1.956.000. Beheersmaatregel: nb			
4	**Risico: Bijstelling Algemene uitkering gemeentefonds (au)**	5	5	€ 597.000
	Toelichting risico: De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven, de zogenaamde “trap op, trap af systematiek”. Als na afloop van een jaar blijkt dat de rijksuitgaven lager zijn dan gepland, wordt de algemene uitkering naar beneden aangepast. Dit vertaalt zich in een aanpassing van het accres. We nemen 1% van de algemene uitkering op als benodigd weerstandsvermogen. Beheersmaatregel: Drie keer per jaar verschijnt er een circulaire. Deze circulaires beoordelen we en rekenen we door.			
5	**Risico: Extra lasten door invoering Wmo abonnementstarief**	3	-	PM
	Toelichting risico: De invoering van het abonnementstarief leidt aantoonbaar tot een aanzuigende werking op Wmo-ondersteuning, vooral huishoudelijke hulp. Toch weigert het kabinet gemeenten volledig te compenseren voor de extra kosten. Gemeenten moeten volledig worden gecompenseerd voor de effecten van de invoering van het abonnementstarief. Niet volledig compenseren zal er aan bijdragen dat gemeenten, gezien de grote tekorten in het sociaal domein, verder moeten bezuinigingen en zij de Wmo niet kunnen blijven uitvoeren zoals beoogd. Vanaf 1 januari 2025 komt een aanpassing in de eigen bijdrage Wmo, waarbij meer rekening wordt gehouden met de draagkracht van huishoudens. Wie meer dan 185 procent van het sociaal minimum verdient, betaalt een hogere eigen bijdrage. Voor huishoudens met een inkomen boven 185 procent van het sociaal minimum stijgt de eigen bijdrage geleidelijk naarmate het inkomen hoger wordt. Voor een huishouden met een inkomen van duizend euro boven dat grensbedrag zal de maandelijkse eigen bijdrage ongeveer 6,70 euro hoger zijn. Vanaf een inkomen van ongeveer € 66.000 gaat een maximum van de eigen bijdrage gelden, van 255 euro per maand. Beheersmaatregel: Er wordt al scherp gekeken naar de uitvoeringskosten op dit vlak. Daarbij is de gemeente afhankelijk van de VNG, die onderhandelt over aanpassing van de zogenaamde 'openeinderegeling'. De (financiële) gevolgen hiervan zijn nog niet bekend, daarom wordt dit punt vooralsnog als PM aangemerkt.			
6	**Risico: Terugbetaling verstrekte geldleningen**	1	2	€ 6.000
	Toelichting risico: Er zijn leningen verstrekt aan instellingen op het terrein van volkshuisvesting, veiligheid, sport en dorpshuizen. Het is niet in alle gevallen duidelijk of er voldoende opstallen, installaties e.d. aanwezig zijn, om in geval van het uitblijven van betaling de restant schuld te voldoen. Beheersmaatregel: Bij eventuele achterstanden in aflossingen ondernemen we meteen actie.			
7	**Risico: Garanties woningbouwcorporaties**	1	3	€ 50.000
	Toelichting risico: Het waarborgfonds Sociale Woningbouw heeft de bestaande directe risico’s op geldleningen overgenomen. De gemeente kan op basis van de ‘achtervangregeling’ worden aangesproken. Beheersmaatregel: Het door het Waarborgfonds verstrekte overzicht wordt beoordeeld en daarnaast wordt bij een individuele aanvraag de situatie beoordeeld. Per 1 augustus 2022 is het 'meetekenen' met nieuwe leningen vervallen en wijzigt de wijze van berekening van de achtervangpositie op nieuwe leningen. De impact hiervan op het risico voor de gemeente is zeer beperkt.			
8	**Risico: National Hypotheek Garantie**	1	2	€ 19.000

	Toelichting risico: Vanaf 2011 heeft het Rijk de achtervang voor alle nieuwe hypotheekgaranties op zich genomen. De gemeente blijft echter wel garant staan voor de vóór 1 januari 2011 verleende garanties. Beheersmaatregel: We beoordelen het jaarlijks verstrekte overzicht van hypotheekgaranties.			
9	**Risico: Overige garanties**	1	3	€ 50.000
	Toelichting risico: Er zijn garanties verleend aan instellingen op het terrein van gezondheid, volkshuisvesting en onderwijs. Beheersmaatregel: We beoordelen het overzicht garanties.			
10	**Risico: Leegstand in M.F.A.'s in eigendom van de gemeente met overwegend een onderwijsfunctie**	5	3	€ 90.000
	Toelichting risico: Per 1 januari 2020 heeft de gemeente het beheer & de exploitatie van MFS Waskemeer overgenomen van de Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Waskemeer; de Stichting is opgeheven. Het gedeelte waarin eerder obs Mst van Hasseltschool was gehuisvest staat leeg maar wordt voor een gedeelte gebruikt voor Kinderopvang. MFA Haulerwijk (= de Samensprong) heeft een groot normatief overschot aan bruto vloeroppervlak c.q. leegstand door een permanent dalend aantal leerlingen waardoor de accommodatie niet meer kostendekkend te exploiteren valt. De exploitatie is per 1 januari 2023 in handen van de gemeente. De Stichting Beheer is ondertussen opgeheven. MFA Oosterwolde Zuid heeft ook leegstand maar dat wordt gedeeltelijk gebruikt door één van de vaste deelnemers. De Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Oosterwolde Zuid heeft de accommodatie in 2023 met een klein negatief resultaat (i.v.m. de hoge energiekosten) geëxploiteerd. Door het toepassen van de componentenmethode voor het berekenen van de onderhoudsvoorziening is de exploitatie houdbaar. Beheersmaatregel: Nieuw op te stellen integraal huisvestingsplan als onderdeel van het accommodatiebeleid.			
11	**Risico: Diverse gerechtelijke procedures**	4	3	€ 25.000
	Toelichting risico: Op basis van de huidige stand van zaken lopende procedures en/of te verwachten claims/procedures is een inschatting gemaakt. Beheersmaatregel: Juridische kwaliteitszorg en inhuur van externe juristen bij lopende procedures en/of te verwachten claims.			
12	**Risico: Veiligheidsmaatregelen politieke ambtsdragers**	2	-	PM
	Toelichting risico: In rechtspositionele besluiten is uitdrukkelijk bepaald dat het betreffende bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de bekostiging van voorzieningen ten behoeve van de politieke ambtsdrager, welke in het Stelsel bewaken en beveiligen worden aangemerkt als werkgeverskosten. In deze lijn past dat beveiliging op het werk maar ook daarbuiten voor zover die een werkgeverszorg is, voor rekening komt van de gemeente en door de gemeente geregeld wordt.			
13	**Risico: Invoering omgevingswet**	5	-	PM
	Toelichting risico: De omgevingswet en Wet kwaliteitsborging bouwen zijn per 2024 ingegaan. Voor de ontwikkeling van het omgevingsplan geldt een overgangstermijn tot eind 2031. De OWO gemeenten gaan het omgevingsplan gefaseerd uitwerken. Hier is de komende jaren nog veel inzet voor nodig. We kunnen op dit moment nog niet inschatten of de beschikbare middelen voor de verdere implementatie toereikend zijn voor deze periode. In het omgevingsplan maakt de gemeente keuzes of omgevingsplanactiviteiten vergunningplichtig blijven, meldingsplichtig worden of geen van beide. Deze keuzes kunnen effect hebben op de kosten en baten. Met de inwerkingtreding van de wet Kwaliteitsborging wordt het bouwtechnische deel van de werkzaamheden van nieuwbouw in gevolgklasse 1 overgeheveld naar de private kwaliteitsborgers. Het is de bedoeling dat deze verschuiving van werkzaamheden ook gaat plaatsvinden voor verbouw gevolgklasse 1 en bouwwerken in hogere gevolgklassen. Dit heeft effect op de kosten en baten.			
	Beheersmaatregel: implementatie wordt jaarlijks gemonitord. Indien de verwachting is dat een aanvulling nodig is zal de raad hierover worden geïnformeerd en of een aanvullend krediet worden aangevraagd.			
14	**Risico: Fraude**	5	-	PM
	Toelichting risico: het risico dat de gemeente financiële schade loopt door onrechtmatige handelingen door medewerkers op het gebied van fraude, corruptie, bedreiging en beïnvloeding			
	Beheersmaatregel: Er wordt vanaf 2019 periodiek een fraude risicoanalyse uitgevoerd door IC. Daarbij komen de risico's jaarlijks aan bod in een separate bespreking met het DT. Daarbij worden zowel interne risico's (functiescheiding e.d.) als externe risico's (cybercrime, ransomware e.d.) besproken.			
15	**Risico: Verduurzaming gemeentelijk onroerend goed**	5	-	PM

	Toelichting risico: Er is een sectorale routekaart vastgesteld om invulling te geven aan het landelijke beleid en de wet- en regelgeving rondom de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. In de kern gaat het om 49% CO2-redutie in 2030 en 95% CO2-reductie in 2050 ten opzichte van 1990. In de themaraad van 8 februari en 13 december 2022 is dit besproken. Hierin is aangegeven dat de indicatieve investering € 38 miljoen bedraagt (= 1 op 1 verduurzamen) of € 60 miljoen bedraagt (= Integraal en doordacht) en de indicatieve structurele toename van de kapitaallasten tussen de € 1,3 en € 1,6 miljoen bedraagt. Indicatieve kapitaallasten en investering zijn gebaseerd op het verduurzamen van zowel de gebouwen in juridische eigendom gemeente, onderwijsgebouwen en gebouwen met economisch claimrecht. Beheersmaatregel: Het onderwerp ligt op tafel en is bij iedereen top-of-mind. Op 4 juli 2023 is een werkbijeenkomst met de raad aan het onderwerp gewijd. Uiteindelijke investering en kapitaallasten zijn afhankelijk van diverse factoren zoals het eventueel slimmer inzetten van accommodaties, verdeling verantwoordelijkheden investering onderwijsgebouwen en gebouwen economisch claimrecht en bijdrages rijksoverheid. Op basis van het door de raad op 8 november 2022 aangenomen Amendement A-019 'Gas erop van het aardgas af voor slim en toekomstgericht accommodatiebeleid' is per 2024 € 200.000 structureel beschikbaar voor 'uitvoering accommodatiebeleid'. De jaren erna wordt het budget steeds met € 100.000 verhoogd, tot er voldoende budget beschikbaar is.			
16	**Risico: Informatiebeveiliging risico datalekken**	5	-	PM
	Toelichting risico: Het risico dat de gemeente financiële schade loopt door datalekken, cybercrime e.d. Beheersmaatregel: Er is een informatieveiligheids- en privacy beleid opgesteld. Alle (nieuwe) medewerkers volgen een e-learning privacy en informatieveiligheid. Daarbij zijn beheersmaatregelen verwerkt in processen en systemen.			
17	**Risico: Verbonden partijen**	2	-	PM
	Toelichting risico: Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 18 Friese gemeenten. De invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend is (zeer) beperkt. Beheersmaatregel: De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden, maar dat er lang niet altijd een eensluidende visie is binnen de 18 Friese gemeenten. Daarbij is de gemeente altijd vertegenwoordigd in de gezamenlijke overleggen. Verder is onze gemeente betrokken bij het controllers overleg voor Friese gemeenten inzake verbonden partijen. Gezamenlijk optrekken t.a.v. verbonden partijen heeft als voordeel om gezamenlijk vanuit hetzelfde afwegingskader de acteren richting de verbonden partij. Mogelijke beheersing van risico's van verbonden partijen is kansrijker als dit namens alle/meer deelnemers worden gedaan. Daarnaast is het ook efficiënter. Zowel voor de gemeente als voor de verbonden partij. Vooralsnog is de financiële impact lastig in te schatten, dus voor nu op PM gezet.			
18	**Risico: OWO bedrijfsvoering**	2	-	PM
	Toelichting risico: Het risico bestaat dat er vanuit de samenwerking extra lasten naar voren komen die of onvermijdelijk zijn, danwel grote voorkeur genieten van 2 van de 3 gemeentes. Beheersmaatregel: Er is structureel overleg en tot op heden is er nog geen sprake van 2 tegen 1 besluiten. De financiële impact is lastig op geld te zetten, daarom op PM gezet.			
19	**Risico: Afschrijvingen bedrijfsgebouwen met restwaarde (60% van de WOZ waarde)**	1	5	€ 734.875
	Toelichting risico: Bij de heroverwegingen in 2021 is besloten om miv 2022 de bedrijfsgebouwen i.p.v. 50%, af te schrijven tot 60% van de WOZ-waarde. Risico: Als het bedrijfsgebouw niet meer de maatschappelijke functie vervult is er het risico dat de resterende boekwaarde hoger is dan de eventuele verkoop c.q. vervanging. Beheersmaatregel: Het percentage ligt in lijn met het percentage van de WOZ bij verkopen de laatste jaren (59%). De kans dat dit de komende jaren fors verslechterd is beperkt.			
			TOTAAL	**€ 2.735.253**

Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen ons helpen bij de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen geven informatie over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente heeft om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Ook geeft het mogelijkheden om onze gemeente te vergelijken met andere gemeenten.

Kengetallen	Rekening 2022	Rekening 2023
Netto schuldquote	20%	19%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	14%	17%
Solvabiliteitsratio	46%	47%
Structurele exploitatieruimte	6%	4%
Grondexploitatie	1%	1%
Belastingcapaciteit	89%	82%
EMU saldo (bedrag x € 1.000)	8.126	-3.168

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen in relatie tot de financiële positie

Het is niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten we altijd in samenhang bekijken. Ze geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van onze gemeente. Op basis van de kengetallen concluderen we dat de financiële positie van onze gemeente goed is.

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote is de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en afgezet tegen de totale baten. We geven de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer. Zo brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich tussen de 0% en 100%. Voor een gemeente geldt dat als de netto schuldquote uitkomt boven de 130% er sprake is van een zeer hoge schuld. Boven de 100% blijft er weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers (door bijvoorbeeld een economische recessie) op te vangen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het is het eigen vermogen (de reserves) als percentage van het balanstotaal. Een solvabiliteit tussen de 20% en 50% voor gemeenten is gemiddeld. Hoe hoger het solvabiliteitsratio, hoe hoger de weerbaarheid van de gemeente. Uit de tabel blijkt dat onze solvabiliteit in 2023 gemiddeld is.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten (exclusief mutaties reserves). Hoe lager het kengetal, hoe lager de grondpositie ten opzichte van de totale geraamde baten. De grondexploitatie kan een behoorlijke invloed hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is belangrijk, deze moeten we weer terugverdienen bij de verkoop. Ieder jaar beoordelen we of de gronden tegen een actuele waarde op de balans staan. Het kengetal van 1% ligt ruim onder de signaleringswaarde van 20% en geeft aan dat het risico voor ons niet hoog is.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoeverre we een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kunnen opvangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. De gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor een gezin worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Na de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn de belastinginkomsten de belangrijkste inkomsten voor een gemeente. Het Centrum van Onderzoek van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van de lokale lasten. Deze publicatie is de basis voor de berekening van dit kengetal. De woonlasten in onze gemeente zijn lager dan het landelijk gemiddelde. Het kengetal van 82% geeft aan dat er ruimte is om financiële tegenvallers op te vangen door het verhogen van de woonlasten.

Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo
De EMU-systematiek (kosten en opbrengsten) die het Rijk hanteert werkt anders dan het baten-lastenstelsel dat we (als decentrale overheid) hanteren. Investeringen en uitgaven bijvoorbeeld die we dekken uit reserves tellen wel door in het EMU-saldo, maar hebben geen gevolg voor de uitkomst in het baten-lastenstelsel. Dus bij een sluitende begroting kan het EMU-saldo negatief zijn. Tussen het Rijk en de decentrale overheden zijn afspraken gemaakt voor de beheersing van het EMU-saldo. Het tekort voor de decentrale overheid mag niet hoger uitkomen dan 0,4% van het bruto binnenlands product. Ons EMU-saldo voor 2023 is negatief.

Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Bijvoorbeeld wegen, gebouwen, riolering en groen. Het onderhoud van kapitaalgoederen is van groot belang voor een goede kwalitatieve instandhouding van het openbare voorzieningenniveau. Dit onder meer op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. In deze paragraaf gaan we per kapitaalgoed in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties.

Financiële consequenties

x € 1.000

Onderhoud kapitaalgoederen	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
1. Samenleven					
Welzijn- en sportaccommodaties	-1.148	-1.249	-1.482	-1.415	68 V
2. Welzijn & educatie					
Huisvesting onderwijs	-926	-970	-1.057	-927	130 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.					
Verhardingen	-1.126	-1.473	-3.676	-1.441	2.235 V
Bruggen en oevervoorzieningen	-65	-69	-69	-74	- 5 N
Verkeersvoorzieningen	-235	-321	-459	-405	54 V
Openbaar Groen	-751	-734	-990	-1.037	- 48 N
Rioleringen	-1.668	-1.661	-1.686	-1.575	111 V
6. Bestuur & Dienstverlening					
Automatisering	-1.362	-1.419	-1.718	-1.383	335 V
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**-7.283**	**-7.896**	**-11.137**	**-8.257**	**2.879 V**

Wegen

Wegen

Beleidskader

De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de wegen worden op basis van de vastgestelde MOP uitgevoerd. Periodiek inspecteren we alle verhardingen voor het actualiseren van de MOP. Voor het beheer van de wegen is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit.

Civieltechnische kunstwerken

Civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de civieltechnische kunstwerken worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek, aan de hand van inspecties. Voor het beheer van de civieltechnische kunstwerken (met name bruggen) is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit.

Openbare verlichting

Openbare verlichting

Beleidskader

De onderhoud- en vervangingswerkzaamheden aan de openbare verlichting worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek. Voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting participeren we, samen met de meeste andere Friese gemeenten en de provincie Fryslân, in de "Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A." De Coöperatie ondersteunt in het beheer en onderhoud van de openbare verlichting.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit.

Groen

Groen

Beleidskader

Er is een Biodiversiteitsplan, inclusief uitvoeringsagenda, vastgesteld in 2021. Het Biodiversiteitsplan vervangt op onderdelen de Notitie Groenbeleid 2011. In de Notitie Groenbeleid is de groenstructuur voor de 13 dorpen van onze gemeente vastgelegd. Met het groenstructuurplan is inzichtelijk gemaakt welk belangrijk groen in de leefomgeving aanwezig is. Ook is aangegeven welke grond door de gemeente kan worden afgestoten. Voor de uitvoering van het groenbeheer gebruiken we een beheersysteem. Dit systeem wordt gebruikt om op basis van landelijke normen te bepalen hoeveel uren nodig zijn en welk budget nodig is om het onderhoud aan de groenvoorzieningen uit te voeren. Het gemiddelde onderhoudsniveau in Ooststellingwerf is in overeenstemming met kwaliteitsniveau B van de Landelijke 'CROW-kwaliteitscatalogus openbare ruimte'. De bomen worden onderhouden op basis van de notitie "Het behoud van veilige bomen".

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit.

Riolering

Riolering

Beleidskader

Het Gemeentelijk RioleringsPlan 2020-2024 (GRP) is in 2020 vastgesteld. In het GRP is vastgesteld dat:

- a. alle kwaliteitsprofielen op "basis" staan (met uitzondering van het profiel: transport van afvalwater op "hoog").
- b. er nader onderzoek wordt gedaan naar de wijze waarop de gemeentelijke afvalwaterketen bij kan dragen aan het CO2 neutraal maken van de gemeente.
- c. er invulling wordt gegeven aan het onderwerp klimaatadaptatie op gebied van regenwateroverlast.
- d. er nader wordt gekeken waar besparing mogelijk is door te zoeken naar duurzame oplossingen.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

In het GRP is vastgesteld dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020-2024. In de Verordening Rioolheffing wordt jaarlijks het exacte tarief vastgesteld.

Gymnastieklokalen

Gymnastieklokalen

Beleidskader

De instandhouding van gymnastieklokalen is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Voor het onderhoud aan de gymlokalen is een voorziening gevormd. In 2019 is een nieuwe MOP 2019-2048 opgesteld voor gymnastieklokalen. Deze MOP is de basis voor aanwendingen en dotaties aan deze voorziening. In 2023 is een nieuwe MOP opgesteld maar nog niet door de raad vastgesteld vanwege de relatie met het op te stellen Accommodatiebeleid en Integraal Huisvesting Plan voor het onderwijs.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden worden binnen de financiële kaders uitgevoerd.

Overige gebouwen

Overige gebouwen

Beleidskader

Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen is in verschillende meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) opgenomen. Het betreft de volgende gebouwen: het gemeentehuis, de gemeentewerf, het overslagstation, de Kompaan, molen 'De Weijert', gemeentelijke monumenten, woningen en MFS de Boekebeam. De gemeentelijke gebouwen inspecteren we periodiek voor het actualiseren van de MOP's. In november 2021 heeft de raad een krediet van € 4.333.422 beschikbaar gesteld voor het vernieuwen van de huisvesting aan de Nanningaweg 47C. Een projectgroep is hiermee aan de slag. Voor MFS de Boekebeam is een nieuwe MOP opgesteld maar niet door de raad vastgesteld vanwege de relatie met het op te stellen Accommodatiebeleid en het Integraal Huisvesting Plan voor het onderwijs.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voerden we binnen de financiële kaders uit.

Sportaccommodaties

Sportaccommodaties

Beleidskader

Per 2017 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van de 2 B's (sportcomplex de Boekhorst te Oosterwolde en sporthal de Bongerd te Haulerwijk) met dezelfde exploitant voor een periode van 5 jaar. Per 2022 geldt een nieuwe termijn van 5 jaar voor de exploitatie van de 2 B's. Daarvoor zijn in 2021 per B (= sportaccommodatie) exploitatieovereenkomsten gesloten met elk een eigen exploitant. Voor de andere B (= het Bosbad) is per 2017 Stichting Bosbad Appelscha (SBA) verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie. De gemeente en SBA hebben hiervoor een budgetovereenkomst getekend voor een periode van 10 jaar. SBA heeft het beheer en de exploitatie uitbesteed aan een exploitant. Per 2018 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van de Steegdenhal te Appelscha voor een periode van 10 jaar.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

In 2019 is een nieuwe MOP opgesteld voor de 3 B's voor de periode 2019 tot en met 2033. Vanaf 2021 wordt jaarlijks € 35.000 per jaar gedoteerd aan de voorziening, zodat deze tot en met 2028 toereikend is voor het geplande onderhoud. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor de Steegdenhal bedraagt met ingang van 2017 € 15.500. De basis hiervoor is de MOP 2017-2026.

Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet om de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor planmatig onderhoud voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Er is een Specifieke uitkering sport (SPUK) voor gemeenten om het btw nadeel (grotendeels) te compenseren. Voor een aantal exploitanten was niet duidelijk of zij als winstbeogende exploitanten worden aangemerkt. Voorzichtigheidshalve hebben wij voor 2019 en 2020 een SPUK aanvraag ingediend. Vanaf 2021 is er door aanpassing van de afspraken duidelijkheid omtrent de winstbeogendheid van deze exploitanten en wordt de btw op het planmatig onderhoud van het betreffende onroerend goed gecompenseerd via het btw-aangifte. Er vindt overleg plaats met de belastingdienst voor verrekening BTW in 2019 en 2020 voor een aantal afspraken met een tweetal exploitanten. Uitkomsten kunnen van invloed zijn op BTW verrekening.

Er zijn nieuwe MOP's opgesteld maar niet door de raad vastgesteld vanwege de relatie met het op te stellen Accommodatiebeleid.

Sportterreinen

Sportterreinen

Beleidskader

Het specialistische onderhoud aan de grasvelden van de gemeentelijke sportterreinen wordt in opdracht van ons uitgevoerd. De basis van de onderhoudswerkzaamheden zijn de kwaliteitscriteria van de KNVB. Op basis hiervan voeren we planmatig onderhoud aan de sportvelden uit. Dit is vastgelegd in de notitie 'Planmatig onderhoud grassportvelden'. Per jaar renoveren we de toplaag van één veld. Het overige onderhoud voeren de sportverenigingen zelf uit. Hier krijgen de sportverenigingen een jaarlijkse vergoeding voor. U heeft in 2016 besloten het sportcomplex Waskemeer met een wetra-veld uit te breiden en het bestaande (halve) trainingsveld uit te breiden naar een volledig oefenveld.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken
De aard en omvang van het planmatig onderhoud aan de grassportvelden is afgestemd op de beschikbare middelen. Per jaar renoveren we de toplaag van één veld. Elk jaar wordt er bekeken welk sportveld aan een toplaag renovatie toe is. De weersomstandigheden, bespelingsdruk, grasbezetting, vlakheid, beschikbaarheid overige velden op een complex zijn afwegingsfactoren die de basis vormen van een toplaagrenovatie. De jaarlijkse kosten voor de renovatie van 1 grassportveld wordt gedekt uit de exploitatie. Het budget is met ingang van 2023 fors verhoogd als gevolg van de nieuwe aanbesteding in 2022.

Overzicht beheerplannen

	Naam beheerplan	Vastgesteld in de raad	Looptijd	Lasten	Is er achterstallig onderhoud?
Wegen	MOP wegen	31-1-2024	2024 t/m 2028	1.930.000	Nee
Kunstwerken	MOP Civieltechnische Kunstwerken 2018-2022	tkn maart 2022	2023 t/m 2027	69.000	Nee
Gebouwen	MOP gemeentelijke vastgoed financieel totaal (wordt elke 2 jaar geactualiseerd)		2016 t/m 2025	160.000	Nee
Water	N.v.t.				nvt
Riolering	Gemeentelijk RioleringsPlan 2020-2024	1-7-2020	2020 t/m 2024	2.919.000	Nee
Openbare verlichting	MOP OV 2018-2022	tkv maart 2018 (actualisatie Q1 2024)	2018 t/m 2022	267.624	Nee

Paragraaf 4 | Financiering

De paragraaf Financiering gaat over het aantrekken, beheren en uitzetten van gelden. Ook het garanderen en verstrekken van geldleningen aan derden valt hieronder. Deze activiteiten vormen een onderdeel van de treasuryfunctie van de gemeente. Een adequate sturing op de geldstroom is noodzakelijk. In deze paragraaf gaan we in op de vraag hoe we gelden zo optimaal mogelijk beleggen dan wel aantrekken.

Algemene beleidslijn en Risicobeheer

Algemene beleidslijn

De financiële verordening Ooststellingwerf 2023 is door u op 26 september 2023 vastgesteld. In artikel 19 van deze verordening is de financieringsfunctie beschreven. De verordening berust op de bepalingen in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Risicobeheer

Op grond van de Wet Fido moeten gemeenten zich houden aan de zogenaamde kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De uitkomst van die berekening is het maximale bedrag dat rente typisch 'kort' gefinancierd mag worden. De kasgeldlimiet voor 2023 bedraagt € 6,6 miljoen (8,5% van het begrotingstotaal 2023 van afgerond € 77,7 miljoen). De kasgeldlimiet is in 2023 niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen af gezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Navolgend schema (in bedragen x € 1.000) laat zien dat de renterisiconorm in 2023 niet is overschreden en voor de jaren 2024-2026 naar verwachting niet wordt overschreden.

x € 1.000

Kasgeldlimiet	Rekening 2023
Kasgeldlimiet aanvang begrotingsjaar	**-6.605**
Omvang netto vlottend schuld	
1e kwartaal	7.566
2e kwartaal	8.260
3e kwartaal	11.271
4e kwartaal	9.073

x € 1.000

Rente risiconorm	Rekening 2023	Begroting 2024	Mjb 2025	Mjb 2026
Rente risiconorm	**15.540**	**17.273**	**17.084**	**16.841**
Aflossingen en renteherzieningen				
Reguliere aflossingen geldleningen	1.371	3.800	6.000	4.500
Geldleningen met renteherzieningen	-			
Totaal Aflossingen en renteherzieningen	**1.371**	**3.800**	**6.000**	**4.500**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**14.169**	**13.473**	**11.084**	**12.341**

Leningenportefeuille

Opgenomen gelden

De onderstaande tabel geeft inzicht in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen. De leningen zijn onderverdeeld in leningen opgenomen voor onze eigen huishouding en leningen opgenomen ten behoeve van woningcorporaties. Deze leningen zijn met een renteopslag weer doorgeleend naar de corporaties (sinds 1999 zijn we hiermee gestopt).

x € 1.000

Leningenportefeuille opgenomen gelden	Eigen leningen		Woningbouw leningen	
	Bedrag	Rente	Bedrag	Rente
Stand per 1 januari	**24.100**	**0,54%**	**2.437**	**4,43%**
Nieuwe leningen	-			
Reguliere aflossingen	-1.300		-71	
Vervroegde aflossingen				
Stand per 31 december	**22.800**	**0,53%**	**2.366**	**4,49%**

Het gemiddelde rentepercentage begin 2023 is als volgt berekend: rente 2023 / stand 1-1-2023. Het gemiddelde rentepercentage eind 2023: rente 2024 / stand per 31-12-2023. Voor de berekening van het gemiddelde rentepercentage is geen rekening gehouden met herfinanciering.

Uitgezette gelden

De gemeente loopt met betrekking tot de verstrekte geldleningen beperkt risico. Veelal zijn er opstallen, installaties en dergelijke aanwezig die naar verwachting voldoende zijn om, in geval van het uitblijven van betaling, de restantschuld te voldoen. We voeren ten aanzien van overige debiteuren een actief beleid. Waar nodig nemen we tijdig de gebruikelijke invorderingsmaatregelen. Wanneer invordering niet (meer) mogelijk is, boeken we vordering af ten laste van het lopende boekjaar. In de raadsvergadering van 20 juni 2023 is besloten om de bestaande leningen bij de Stichting Volkshuisvesting Nederland uit te breiden met € 1.440.000 zodat in totaal € 3.000.000 beschikbaar is.

x € 1.000

Leningenportefeuille uitgezette gelden	Bedrag
Leningen aan woningbouwcorporaties	2.366
MFC Oldeberkoop	208
Volkskredietbank	119
Sportverenigingen	827
Dorpshuizen	8
Vereniging Toeristisch Recreatie Belang	12
Stichting Stimuleringsfonds (verzilverleningen)	300
Stichting Stimuleringsfonds (stimuleringsleningen)	200
Stichting Stimuleringsfonds (blijversleningen)	60
Stichting Stimuleringsfonds (duurzaamheidsleningen)	2.140
Stichting Stimuleringsfonds (startersleningen)	300
Stand per 31 december 2021	**6.539**

Overig

Schatkistbankieren

Vanaf 1 januari 2014 zijn alle decentrale overheden verplicht om te schatkistbankieren. Dit betekent dat we alle overtollige liquide middelen, het saldo liquide middelen boven een bepaald drempelbedrag van de begroting, moeten stallen bij het Rijk. Vanaf 1 juli 2021 wordt voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% (was 0,75%) van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Liquiditeitsprognose
Twee keer per jaar onderzoeken we aan de hand van een liquiditeitsprognose in hoeverre we de huidige leningenportefeuille de komende jaren verder kunnen afbouwen door het aantrekken van deels fix en/of lineaire leningen.

Renteschema
Met ingang van 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording gewijzigd. Eén van de onderdelen is de gewijzigde rentetoerekening en de aanbeveling om onderstaand renteschema op te nemen. Doordat de ontvangen rente hoger is dan de betaalde rente komt de rente-omslag voor 2023 uit op nul.

x € 1.000

Renteschema werkelijk 2023		Bedrag
a. Werkelijke lasten over de korte en lange financiering		239
b. Werkelijke externe rentebaten (idem)		419
Saldo rentelasten en rentebaten		**-180**
c1. Werkelijke rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	6	
c2. Werkelijke rente van projectfinanciering	108	
c3. Werkelijke rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening	109	
voor is aangetrokken (=projectfinanciering)		
		5
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**-185**
d1. Werkelijke rente over eigen vermogen		-
d2. Werkelijke rente over voorzieningen		-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**-185**
e. De aan taakvelden werkelijke toegerekende rente		-
Verschil		**-185**

Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering

De gemeente Ooststellingwerf is een benaderbare, lokale overheid. Wij weten wat er speelt en bieden oplossingen die ertoe doen.

We zijn een mooie, groene gemeente. We bieden onze inwoners, ondernemers en bezoekers een aantrekkelijke, veilige en bereikbare leefomgeving. Inwoners en ondernemers kunnen bij ons rekenen op een goede service onder alle omstandigheden. Veel voorkomende verzoeken worden snel en adequaat afgehandeld. We weten wat er speelt in onze samenleving en omgeving. Dit betekent dat wij reageren op signalen en meedenken met initiatieven. Wij faciliteren zelfredzaamheid en bieden hulp en zorg waar nodig. Wij zoeken naar integrale oplossingen voor complexe onderwerpen waar verschillende belangen bij elkaar komen.

Wij zijn trots op de OWO-samenwerking en onze OWO-partners kunnen rekenen op een proactieve inzet in de samenwerking.

Interbestuurlijk toezicht

We geven uitvoering aan de Wet revitalisering generiek toezicht. Deze wet zorgt voor een vereenvoudiging van het toezicht tussen de verschillende bestuurslagen, het zogenoemde ‘interbestuurlijk toezicht’. Het belangrijkste uitgangspunt van de wet is dat het interbestuurlijk toezicht verschuift van verticaal toezicht (provincie - raad) naar horizontale verantwoording (college - raad). De provinciale toetsing vindt plaats op de volgende domeinen: Omgevingsrecht/Wabo, Ruimtelijke Ordening, Water en Riolering, Fries, Archief en Informatiestromen, Monumenten en Archeologie. In samenspraak met de gemeente wordt per domein een toezichtsplan opgesteld.

Human Resource Managemant

HRM heeft in 2023 bijdragen geleverd aan de verbeteringen in het kader van de organisatiescan "Fit voor de toekomst". Alle onderwerpen waar we aan gewerkt hebben zijn van belang voor het vinden, binden en boeien van medewerkers zoals we ook beoogden. Naast een bijdrage aan het formuleren van een nieuwe missie, visie en sturingsfilosofie hebben we een Medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) uit laten voeren. Uit het MTO blijkt dat we het als werkgever goed doen ook in vergelijking tot andere werkgevers. Daar zijn we trots op en dat willen we graag zo houden. In 2024 maken de teams plannen voor de punten waar nog verbetering mogelijk is.

De doorstroming van medewerkers is veel groter dan in het verleden. We hebben dan ook heel veel vacatures vervuld in 2023. Gelukkig lukt dat ons nog steeds. Om dat zo te houden hebben we eind 2023 een specialist arbeidsmarktcommunicatie gevraagd om ons, tijdelijk, te adviseren hoe we de gemeente Ooststellingwerf nog beter op de kaart zetten. Veel instroom van nieuwe medewerkers vraagt extra inzet op het inwerken en ontwikkelen van medewerkers. Voor het inwerken maken we nu, naast het inwerkprogramma in het team, in OWO-verband gebruik van de onboardingapp Appical. Hierdoor weten medewerkers als ze aan de slag gaan snel veel over de gemeente, onze werkwijze en afspraken. Ook ontwikkelen we leerlijnen voor nieuwe medewerkers en medewerkers die al wat langer bij ons werken.

Met het project Hybride werken zitten we ook op koers. We verwachten fase 1 van dit project in de eerste helft van 2024 af te ronden.

Financiën, Planning & Control

De financiële functie voorziet de gemeenteraad, het college en de organisatie van actuele en volledige financiële informatie voor de ondersteuning van de gemeentelijke beleidsontwikkeling en uitvoering. Deze functie is gericht op een duurzame en gezonde financiële positie van de gemeente. Kwaliteit, snelheid en toegankelijkheid spelen in deze processen een belangrijke rol. We zijn in gesprek gegaan met de auditcommissie. Hieruit is een bredere rol voor de auditcommissie gekomen en daarmee ook het aanpassen van de verordening op de auditcommissie. Wat betreft het optimaliseren van de P&C cyclus is een eerste stap gemaakt door een nieuwe programma indeling vanaf de begroting 2024. Daarnaast is ook het proces van de jaarstukken iets ingekort zodat de behandeling eerder in de raadsvergadering kan plaatsvinden. Met de auditcommissie hebben we een eerste gesprek gehad over de P&C cyclus met mogelijke verbeterpunten.

Juridische kwaliteitszorg (JKZ)

De juridische functie in de vakafdelingen en het cluster Bestuurlijk Juridische Zaken (BJZ) zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de juridische kwaliteit van het gemeentelijk handelen. Zij ondersteunen daarnaast het bestuur en de organisatie met juridisch advies. Juridisch control is de taak van BJZ.

We investeren in kennis en kunde (door beschikbaar stellen van informatie en standaard formats, casusanalyse, opleidingen en trainingen) en vroegtijdige betrokkenheid van de juridisch adviseurs van BJZ bij dossiers. We stimuleren de 'informele aanpak': eerst het goede gesprek (premediation).

Rechtmatigheid

Met ingang van boekjaar 2023 is de wetgeving gewijzigd met betrekking tot de accountantscontrole van gemeenten en moet er een rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen in de jaarrekening. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de mate waarin de gemeente de wet- en regelgeving naleeft, voor zover dit financiële gevolgen heeft. Om verantwoording af te kunnen leggen vormt de verbijzonderde interne controle een belangrijke basis. Jaarlijks leggen we de uitvoering hiervan vast in het Interne Controleplan. De gemeente blijft zichtbaar werken aan de verbetering van processen zodanig dat afwijkingen gesignaleerd en gecorrigeerd worden.

In de financiële verordening is vastgelegd dat de verantwoordingsgrens 3% is van de totale lasten van de gemeente, inclusief toevoegingen aan de reserves. Dit komt op een bedrag van € 2,821 miljoen. De geconstateerde afwijkingen groter dan 5%van de verantwoordingsgrens worden in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht. Deze rapporteringsgrens komt op € 141.000.

In onderstaande tabel staan de bevindingen vanuit de rechtmatigheidsverantwoording. Er zijn geen bevindingen die de rapporteringstolerantie overschrijden. Er zijn overschrijdingen op de exploitatiebudgetten in programma 1 en programma 6. We hebben geconstateerd dat deze overschrijdingen een open einde regeling betreffen, passen binnen het bestaande beleid en niet eerder bekend waren, of dat er baten tegenover staan. De overschrijdingen vallen daarmee in de categorie “onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel”. Dit sluit aan bij de Financiële verordening Ooststellingwerf 2023 artikel 12. Hierin staat dat begrotingsafwijkingen als acceptabel worden aangemerkt als er sprake is van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren of er sprake is van een overschrijding op een open-einde regeling. In lid 5 staat dat begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad niet nader worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wij verzoeken u deze overschrijdingen alsnog te autoriseren door middel van het vaststellen van de Jaarstukken 2023.

x € 1.000

Overzicht rechtmatigheidsverantwoording	
A. Begrotingscriterium	
Overschrijding exploitatiebudgetten programma's begroot vs werkelijk	3.022
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	-
B. Voorwaardencriterium	
Aanbestedingsfouten	125
Omgevingsvergunning	5
C. Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	
Onterecht geen terugvordering	-
D. Totaal rechtmatigheidsfouten = A + B + C	**3.152**
E. Verantwoordingsgrens	
3% van € 94.036.999	2.821
F. Af: begrotingsafwijkingen door open einde regeling of passend binnen bestaand beleid	
Overschrijding exploitatiebudgetten	3.022
Overschrijding investeringskrediet	-
G. Saldo resterende rechtmatigheidsfouten = D - F	**130**
Rechtmatigheidsfouten boven verantwoordingsgrens ja/nee	**Nee**

Informatiebeveiliging en privacy

Inwoners, ondernemingen en instellingen moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met (persoons)gegevens. Het is daarom van groot belang dat gegevens alleen onder strikte voorwaarden gebruikt worden en goed beveiligd zijn tegen onbevoegd gebruik. In 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) in werking getreden, waarmee er één normenkader is ontstaan voor gemeenten, provincies, waterschappen en rijk. Ons informatiebeveiligingsbeleid is in 2023 geactualiseerd en continu gebaseerd op het treffen van technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen in het kader van dit normenkader.

De beveiligingsfunctionaris (CISO) zorgt voor de coördinatie en toezicht op de naleving van beveiligingsmaatregelen en -procedures, voor elk onderdeel van het informatiebeveiligingsbeleid. Beveiliging van onze gegevens en sturen op houding en gedrag vraagt continu aandacht en investeringen. De gemeente heeft diverse instrumenten ingezet om de informatiebeveiligings- en privacybewustzijn te optimaliseren. De gemeente heeft in 2023 zichtbaar voldaan aan de normen die noodzakelijk zijn voor de voortzetting van onze dienstverlening via DigiD en aan de specifiek normen welke gelden voor de BRP en de waardedocumenten, Suwinet, BAG, BGT en BRO.

Burgers hebben op grond van de AVG en de Wpg het recht te weten welke gegevens van hen worden verwerkt, voor welk doel en met wie deze worden gedeeld. De privacyrechten van burgers zijn daarmee uitgebreid en de eisen waaraan persoonsgegevens moeten voldoen zijn verscherpt. Gegevensbescherming en privacy dringen door in alle processen binnen onze gemeentelijke organisatie. Privacy heeft een direct raakvlak met informatiebeveiliging en vraagt continue aandacht en investeringen. In 2023 is het privacybeleid van de gemeente geactualiseerd en hebben we zichtbaar gewerkt aan de verdere inrichting van onze processen, systemen en interne organisatie conform deze privacywetgeving. De gemeente beschikt over een register van verwerkingsactiviteiten en houdt deze actueel om daarmee te kunnen voldoen aan de verantwoordingsplicht en inzicht te kunnen geven aan burgers wanneer zij hun privacyrechten uitoefenen. De Functionaris Gegevensbescherming houdt onafhankelijk toezicht op de naleving van de privacyregels.

Fraude

Jaarlijks stellen we vast of we binnen onze algehele bedrijfsvoering in voldoende mate effectieve technische en organisatorische maatregelen hebben getroffen om misbruik, oneigenlijk gebruik en fraude te voorkomen, dan wel op te sporen. Hierbij houden we ook rekening met invloeden van buiten de organisatie, zoals corruptie, omkoping, bedreiging en cybercrime. In 2023 hebben we geen fraude geconstateerd.

In 2023 is de overkoepelende nota misbruik en oneigenlijk gebruik door het college vastgesteld.

Continuïteit

Financiën

Financieel gezien stond de gemeente er in het jaar 2023 goed voor. Ook voor de komende jaren sluit de begroting. Vanaf 2026 wordt het perspectief negatief. Financieel gezien is de continuïteit van onze gemeente gewaarborgd.

ICT

De complexiteit en kwetsbaarheid van systemen, netwerken en applicatielandschap zijn verder toegenomen. Vanaf 2023 zijn er aanzienlijk meer middelen vrij gekomen om dit het hoofd te bieden en daarmee de bedrijfscontinuïteit van de OWO gemeenten verder te borgen.

Communicatie

We zetten communicatie op verschillende manieren in om inwoners, ondernemers en stakeholders te informeren over beleid en diensten en om hen te betrekken bij het maken van beleid. We gebruiken daarvoor offline en online kanalen, zoals de wekelijkse pagina Gemeentenieuws in de Nieuwe Ooststellingwerver, de gemeentewebsite, persberichten en social media.

Online ontwikkelen we continu door. Zo monitoren we het gebruik van onze website en social media. Met de informatie die dat oplevert, zetten we deze kanalen steeds zo effectief mogelijk in. We kijken daarbij naar doelgroepen, bereik en boodschap. We hebben oog voor nieuwe ontwikkelingen en trends en passen die waar nodig toe. We bewaken het gebruik van de huisstijl van de gemeente, voor een eenduidige profilering.

Naast uitvoerende communicatieactiviteiten richten we ons op het stimuleren, coachen en ondersteunen van de organisatie om communicatiebewustzijn en –vaardigheden te vergroten. Want communiceren doen we allemaal. We adviseren bij de organisatieontwikkelingen en de bestuurlijke dossiers zoals de programma's Omgevingswet, Samenleven, Duurzaamheid en Dienstverlening.

Paragraaf 6 | Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente financiële middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de partij. De gemeente heeft ook een financieel belang als de verbonden partij haar financiële problemen kan verhalen op de gemeente. Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. De verbonden partijen bestaan uit Gemeenschappelijke Regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen.

Algemene beleidslijn

Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. In de programma's geven we aan op welke wijze de verbonden partij aansluit op het eigen beleid, de activiteiten en welke risico's er zijn met betrekking tot de samenwerking. Deze paragraaf is vereenvoudigd tot een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen en van de financiële aspecten.

Verbonden partijen zijn (participaties in) Gemeenschappelijke Regelingen, stichtingen en verenigingen en vennootschappen. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang verstaan we dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijtraakt in geval van faillissement van de verbonden partij. Of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn/haar verplichtingen niet nakomt.

Deelname in een verbonden partij is een alternatief voor enerzijds het zelf uitvoeren van gemeentelijke taken of anderzijds het uitbesteden van deze taken. Het uitgangspunt is dat we alleen deelnemen in een verbonden partij als we daarmee een publiek belang dienen. Er kunnen verschillende redenen zijn om deel te nemen in een verbonden partij, bijvoorbeeld:

- Efficiencyvoordelen: kostenvoordeel door samenwerking
- Risicospreiding: het delen van (financiële) risico's met andere partijen
- Kennisvoordeel: gebruik maken van elkaars kennis en expertise
- Bestuurlijke kracht/effectiviteit: deelnemers staan samen sterker
- Katalysatorfunctie: de gemeente als belangrijke initiërende factor

We streven naar het efficiënt uitvoeren van gemeentelijke taken op basis van samenwerking. Waarbij de sturingselementen zoals transparantie, kaderstelling, verantwoording en controle voldoende gewaarborgd zijn.

SDF

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten te Leeuwarden
Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	Alle 18 Friese gemeenten nemen deel in deze GR. Er vindt ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats tussen gemeenten over (de uitvoer van) deze regeling.
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Binnen de Centrumregeling Sociaal Domein Friese Gemeenten (uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein Friesland (SDF)) werken de Friese gemeenten samen aan de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel van de regeling is specialistische zorg en ondersteuning leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
Financieel belang	De centrumgemeente berekent de integrale kosten voor haar dienstverlening door aan gemeenten. De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet. Onze bijdrage voor 2023 bedroeg € 200.000.
Verwachte omvang van het vermogen x € 1.000	Het resultaat wordt verrekend met de bijdragen van de gemeente. Er is daarom geen sprake van vermogen.
Verwachte resultaat x € 1.000	€ 0
Risico's	Als het SDF de afspraken over de begroting niet haalt, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting van het SDF in de planning- en controlcyclus van het SDF.

VRF

Verband	Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een gemeenschappelijke regeling met de 18 Friese gemeenten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk bestaan er gremia waarin (één van de) OWO-gemeente(n) vertegenwoordigd is/zijn: · Deelname in Algemeen Bestuur (AB) van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Dagelijks Bestuur (DB) van de VRF (burgemeester Werkman); · Deelname in Bestuurscommissie Veiligheid van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Agendacommissie Veiligheid van de VRF (burgemeester Werkman); · Deelname in Bestuurscommissie Gezondheid (drie portefeuillehouders); · Deelname in Agendacommissie Gezondheid (Heerenveen); · Deelname in POOK (Plenair Overleg Oranje Kolom) drie gemeentesecretarissen; · Deelname in ambtelijk regionaal overleg (zowel VRF-breed als in district Zuidoost) (3 Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid (AOV'ers).	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is een samenwerkingsverband van de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners. In de VRF werken zij samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zo willen we (gezondheids)risico's zo veel mogelijk beperken en het beleid van gemeenten op het gebied van gezondheid en veiligheid bevorderen.	
Financieel belang	Bijdrage 2023 € 2.847.513: 1. Gezondheid € 203.507 2. Jeugdgezondheidszorg € 905.522 3. Veiligheid € 109.367 4. Brandweer € 1.629.117	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 9.753 31-12-2022 € 9.527	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 71.859 31-12-2022 € 65.180
Resultaat x € 1.000	€ 894 (2022)	
Risico's	Als de VRF afwijkt van afspraken over de begroting, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting en de jaarrekening van de VRF in de planning- en controlcyclus van de VRF. Daarnaast zien we jaarlijks een verder toenemende gemeentelijke bijdrage, veelal veroorzaakt door autonome ontwikkelingen die ook de VRF raken. De prijsstijgingen gecombineerd met een takendiscussie blijven onderwerp van gesprek.	

SW Fryslân

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Er nemen naast Ooststellingwerf nog 7 gemeenten deel. Vertegenwoordiging in dagelijks en algemeen bestuur: wethouder Nijboer	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De taken vanuit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) moeten door ons als gemeente worden uitgevoerd. Op basis van efficiency en financiële redenen zijn deze taken uitbesteed aan de GR. Vanaf 1 januari 2015 is nieuwe instroom in de WSW niet meer mogelijk. Dit heeft tot gevolg dat de WSW alleen nog van kracht blijft voor de huidige werknemers met een vaste aanstelling. Voor de toekomst heeft de GR besloten de WSW verantwoord en versneld af te bouwen, met aandacht voor de positie van de huidige werknemers. Dit doen we door een gezamenlijk beschutwerkbedrijf (met 8 deelnemende gemeenten) in stand te houden. Vanaf 1-1-2020 zijn de activiteiten van de GR veranderd waarbij geen sprake meer is van de uitvoering van de WSW. Door de gemeente is een DVO (dienstverleningsovereenkomst) afgesloten met Caparis voor de uitvoering van deze activiteiten. Vanaf 2020 is daarom de bijdrage aan de GR gering.	
Financieel belang	Vanaf 2020 is sprake van een geringe exploitatiebijdrage.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 01-01-2022 € 0 31-12-2022 € 0	Vreemd vermogen: 01-01-2022 € 6.386 31-12-2022 € 3.719
Resultaat x € 1.000	€ 0 (2022)	
Risico's	Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor uitstaande geldleningen van de GR.	

Recreatieschap

Verband	Recreatieschap Drenthe te Diever	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle 12 Drentse gemeenten en de gemeente Ooststellingwerf nemen deel. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder van Weperen	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Het samenwerkingsverband heeft tot taak de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van recreatie & toerisme. Het Recreatieschap heeft primair een ondersteunende en verbindende taak. Het is het instrument waarmee gezamenlijke acties kunnen worden ondernomen, beleidszaken kunnen worden afgestemd en gemeentegrens-overschrijdende zaken kunnen worden opgepakt. Individuele vraagstukken kunnen bovengemeentelijk (en daardoor in breder verband) worden opgepakt. “Samen is meer dan de som der delen”.	
Financieel belang	Bijdrage 2023: € 87.929	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 1.161 31-12-2022 € 1.170	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 1.073 31-12-2022 € 1.293
Resultaat x € 1.000	€ 11 (2022)	
Risico's	De financiële risico’s voor de Gemeenschappelijke Regeling zijn gering. De regeling heeft een financieel gezonde positie.	

FUMO

Verband	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grouw	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder But.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Deelname aan de FUMO is wettelijk verplicht gesteld voor alle Friese gemeenten. Hiermee wordt beoogd de uitvoering van de milieuregelgeving te professionaliseren, te uniformeren en de afstemming met andere handhavingspartners (Justitie) te verbeteren. In het basistakenpakket is vastgelegd voor welke activiteiten (van bedrijven en instellingen) de FUMO haar werkzaamheden moet uitvoeren. De gemeente blijft het bevoegd gezag. De FUMO voert voor de gemeente gedeeltelijk het omgevingsrecht uit: de vergunningverlening en het toezicht van het milieucomponent van grote en complexe bedrijven en instellingen.	
Financieel belang	Bijdrage 2023 € 554.521	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 1.422 31-12-2022 € 1.207	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 4.657 31-12-2022 € 3.795
Resultaat x € 1.000	€ -94 (2022)	
Risico's	De Gemeenschappelijke Regeling brengt een inherent risico mee, dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten. We voeren toezicht op de uitvoering van de taken door de FUMO. Op bestuurlijk niveau in het Algemeen Bestuur. Op ambtelijk niveau door deelname aan de Controllersgroep en het Opdrachtgeversoverleg. We hebben enkel de wettelijk verplichte basistaken in de FUMO ondergebracht. Niet de plustaken. Daarmee zijn we niet aansprakelijk voor de risico's die met de uitvoering van plustaken gepaard gaan. Dat er risico's kleven aan een dergelijke regeling blijkt uit de laatste wijziging van de regeling. Er wordt vanaf 2022 door de deelnemers betaald voor de verkregen diensten in plaats van het huidige abonnementstarief per aantal bedrijven. Hiermee wordt er dus alleen betaald als er ook daadwerkelijk een dienst van de FUMO wordt verkregen. Deze wijziging in de financieringssystematiek heeft voor onze gemeente een forse verhoging van de bijdrage betekend.	

Lokale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit

Verband	Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een Gemeenschappelijke Regeling van deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door wethouder Nijboer.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De commissie Ruimtelijke Kwaliteit Hûs en Hiem, welstandadvisering en monumentenzorg heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeente te behartigen op het gebied van de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland. Betrokken gemeenten moeten op grond van de nieuwe Omgevingswet een onafhankelijke commissie benoemen die zich uitspreekt over verbouwingen, sloop of verplaatsing van rijksmonumenten. Daarnaast adviseert deze commissie ook over meer kwaliteitsvragen dan monumenten alleen.	
Financieel belang	Voor de dienstverlening biedt de gemeente geen vergoeding aan deze GR. Leges die de GR - Hûs en Hiem bij de gemeente in rekening brengt worden één op één doorberekend naar de aanvrager. De Gemeenschappelijke Regeling is budgetneutraal.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 455 31-12-2022 € 338	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 136 31-12-2022 € 483
Resultaat x € 1.000	€ -116 (2022)	
Risico's	In feite loopt de gemeente geen risico. Kosten gemaakt door de commissie worden één-op-één in rekening gebracht bij de aanvrager. Daarnaast is de financiële positie van de regeling gezond. Wel is het zaak alert te blijven bij maatschappelijke ontwikkelingen.	

Omrin

Verband	Omrin: a. Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN) te Leeuwarden b. N.V. Fryslân Miljeu te Leeuwarden	
Vennootschappen en Coöperaties		
Invloed	Gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder But.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Omrin (Afvalsturing en Fryslân Miljeu) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Zij verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Het bedrijf wil als totaaloplosser de gehele afvalketen bestrijken (van kringloop tot storten). Samen met de aandeelhouders wordt het beleid bepaald.	
Financieel belang	Aandelenkapitaal: a. € 54.457 b. € 46.807 Het bruto dividend over 2022 bedroeg € 49.148 (Afvalsturing) en € 16.460 (NV Fryslan Miljeu)	
Omvang van het vermogen x € 1.000	a. Eigen vermogen: 1-1-2022 € 64.757 31-12-2022 € 70.303 b. Eigen vermogen: 1-1-2022 € 11.487 31-12-2022 € 11.303	a. Vreemd vermogen 1-1-2022 € 128.437 31-12-2022 € 119.141 b. Vreemd vermogen 1-1-2022 € 25.340 31-12-2022 € 23.497
Resultaat x € 1.000	a. € 7.870 (2022) b. € 1.432 (2022)	
Risico's	De risico's zijn beperkt. Op beleidsniveau is voor ons voldoende vertegenwoordiging en beslissingsbevoegdheid aanwezig. De onderneming heeft een gezonde financiële positie.	

BNG

Verband	N.V. Bank Nederlandse gemeenten te Den Haag	
Vennootschappen en Coöperaties		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van door overheden gewenste maatschappelijke investeringen. De aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De burgemeester van Ooststellingwerf vertegenwoordigt de gemeente.	
Financieel belang	18.720 aandelen a € 2,50 nominaal. Het dividend over 2022 was € 46.800	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 5.062.000 31-12-2022 € 4.615.000	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 143.995.000 31-12-2022 € 107.459.000
Resultaat x € 1.000	€ 300.000 (2022)	
Risico's	De onderkende risico's voor de verbonden partij zijn minimaal. BNG publiceert op hun website het risicoprofiel. Daaruit blijkt dat door de topratings de bank in staat is tegen lage prijzen geld aan te trekken op de geld- en kapitaalmarkt. De BNG hanteert een strak kapitalisatiebeleid. De bank heeft een gezonde financiële positie.	

SBMVO

Verband	Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Oosterwolde	
Stichtingen en Verenigingen		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed beheert en exploiteert en houdt de voorziening (= de Kampus) in stand voor de huidige gebruikers (= het Stellingwerf College, Kunst & COO en de Openbare Bibliotheek). Maar ook voor culturele evenementen en overige activiteiten in het openbaar belang en voor de inwoners van Ooststellingwerf. De Stichting is volle eigenaar en is verantwoordelijk voor de meerjarige instandhouding van de Kampus.	
Financieel belang	De gemeente staat garant voor een lening van € 1 miljoen.	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 68 31-12-2022 € 65	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 1.029 31-12-2022 € 1.061
Resultaat x € 1.000	€ -3 (2022)	
Risico's	Een risico is dat de Stichting door onvoorziene omstandigheden zijn taak niet meer kan uitvoeren (bijvoorbeeld als een van de huidige gebruikers ophoudt te bestaan). Dit risico wordt beperkt doordat indien nodig bestuurlijk overleg plaatsvindt. Daarnaast ontvangen wij als gemeente jaarlijks het jaarverslag van de Stichting, dat we aan de gemeenteraad voorleggen. Ooststellingwerf staat garant voor de lening van € 1.000.000. Uit de jaarrekening van de Stichting blijkt dat de stand van de liquide middelen samen met de activa ongeveer 1,7 keer de hoogte van de lening is. Daarom is het financiële risico voor ons gering.	

Paragraaf 7 | Grondbeleid

Door de druk op de woningmarkt heeft de gemeenteraad in 2022 besloten om weer actief regie te voeren op en beleid te maken over (haar eigen) grond ten behoeve van woningbouw. De ambtelijke Taskforce Wonen is druk bezig met de uitvoering van de woningbouwopgave.

Het grondbeleid is gericht op, en voldoet aan, de wettelijke taken: volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (RO). Ook zal het grondbeleid ten dienste van algemene maatschappelijke taken staan op het gebied van economie, werkgelegenheid, natuur, cultuur, zorg en onderwijs.

Het grondbeleid dient sturing te geven aan de inzet en het gebruik van grond om zodoende de door de gemeente nagestreefde doelen te realiseren. Grondbeleid is daarmee een middel en geen doel op zich.

De gemeente heeft inmiddels weer nieuwe Grexen toegevoegd aan haar grondexploitaties. Sommige woningbouwontwikkelingen worden volledig door private ontwikkelaars uitgevoerd. Daarnaast zijn er ontwikkelingen waarbij de gemeente regie voert op het gewenste woningbouwprogramma en de ontwikkeling/realisatie hiervan door een private partij laat uitvoeren. De kosten hiervan verhalen we vervolgens op de ontwikkelende partij (Hoofdstuk 6.4 Wet ruimtelijke ordening). Dit doen we door het sluiten van een anterieure overeenkomst met een exploitatiebijdrage. In de gemeentelijke plannen worden de kosten verdisconteerd in de grondprijs.

Algemene beleidslijn

Het grondbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van de Nota Grondbeleid 2022: De Nota Grondbeleid schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Ooststellingwerf. Het beschrijft onder andere de diverse grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en er worden concrete grondbeleidskeuzes gemaakt. Ook geeft het richtlijnen voor het “in de markt zetten” van in exploitatie te brengen gronden. De methoden van prijsbepaling voor de toekomstige functie van de te verkopen grond staan beschreven, met als doel een zo marktconform mogelijke prijs. U stelt daarnaast notitie vast waarin de grondprijzen en de parameters staan.

Het grondbeleid vindt de grondslag in de volgende wettelijke landelijke/internationale regelgeving:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro), per 1 januari 2024 De Omgevingswet
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro), per 1 januari 2024 Besluit Omgevingswet
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg), per 1 januari 2024 Wvg Aanvullingswet Grondeigendom
- Wet Markt en Overheid
- Gemeentewet (Gemw)
- Staatssteunregeling Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU).

Het ontwikkelen en realiseren van woningbouw in relatie tot onze volkshuisvestelijke opgave vraagt om een op maat gesneden aanpak. Deze aanpak sluit aan bij de Woon(zorg)visie. Daarnaast zijn in de Regionale Woondeal afspraken gemaakt met Rijk, Provincie en regio over de woningbouwopgave voor de gemeente Ooststellingwerf. De voor de woningbouwopgave benodigde extra capaciteit is in beeld gebracht.

Doelstelling

Het gemeentelijk grondbeleid heeft tot doel de bestuurlijke en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente Ooststellingwerf mogelijk te maken door aankoop, exploitatie en uitgifte van gronden dan wel door medewerking te verlenen aan ontwikkeling van plannen door private personen, bedrijven en instellingen.

De wijze waarop we het grondbeleid uitvoeren

Extern: het grondbeleid is gericht op:

- Ruimtelijke kwaliteit.
- Het stimuleren van plaatselijke economie.
- Het inzetten op duurzaamheid.
- Het opstellen van economisch beleid.
- Het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid.
- Vraaggerichte aansluiting bij lokale initiatieven.

Intern: Het grondbeleid aanpassen aan de trends en ontwikkelingen in de samenleving.

- Richt grondzaken zich primair op de volkshuisvestelijke en wettelijke taken uit de Wro, per 1 januari 2024 de Omgevingswet.
- Voldoet grondzaken aan de kwaliteitscriteria van het BBV.
- Heeft grondzaken een interne bezetting (fte) met voldoende kennis en kunde (functies) om de regie goed uit te kunnen voeren.
- Is grondzaken robuust, toekomstbestendig, gericht op continuïteit en in staat om te anticiperen op conjuncturele ontwikkelingen.
- Als uitgangspunt is grondzaken financieel transparant en gezond (inzet op terugverdiencapaciteiten kostenverhaal).
- De opgaven voor de sociale woningbouw, de starterswoningen (betaalbare koop) hebben extra aandacht nodig met betrekking tot de financiële haalbaarheid. Immers, deze woningbouw categorieën zijn doorgaans niet kostendekkend te realiseren.
- Heeft grondzaken dwarsverbanden met de leefbaarheid.

Uitvoering

Met de komst van de Omgevingswet is de Nota Grondbeleid 2022 aangepast. De consequenties voor het grondbeleid vloeien met name voort uit de Aanvullingswet Grondeigendom van de Omgevingswet. In de Aanvullingswet worden de instrumenten voor grondbeleid geïntegreerd in het stelsel van het omgevingsrecht. Het gaat om de volgende instrumenten: voorkeursrecht en onteigening. Herverkaveling en kavelruil in landelijk en stedelijk gebied worden toegevoegd aan het instrumentarium. Verder is de bestaande regeling voor het kostenverhaal bij gebiedsontwikkeling gewijzigd.

Woningbouwopgave

Wonen in Ooststellingwerf

De Woon(zorg)visie 2022-2026 is door de raad vastgesteld. Als input hiervoor is onder andere woningmarktonderzoek gedaan. Wonen en zorg is een belangrijk thema voor het wonen de komende jaren, evenals betaalbaarheid en de beschikbaarheid van zowel koop als huurwoningen. We gaan voor een kwalitatieve toekomstbestendige woningvoorraad.

Nieuwbouw

De gemeente heeft in de Regionale Woondeal Zuid-Oost Fryslân de opgave gekregen om minimaal 700 woningen bij te bouwen.

De Taskforce wonen is in gesprek met initiatiefnemers, corporaties, bouwers en de provincie om alle mogelijkheden te benutten. We hebben hierbij speciale aandacht voor betaalbare woningen en innovatieve woningbouw. Met het Ministerie van BZK en de Provincie Fryslân zijn we in gesprek om te een steentje bij te dragen in de financiële haalbaarheid (onrendabele toppen). Daarnaast zetten we in op intensievere samenwerking met en tussen zorgpartijen om ervoor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen wonen. In de nieuwe Huisvestingswet zijn speciale doelgroepen aangewezen (per 1-1-2024 door het Rijk aangewezen Urgentieverordening).

Complexen grondexploitatie

Woningbouw

- Langedijke: hier is nog 1 kavel beschikbaar en deze is in 2024 verkocht. Het woonrijp maken is nagenoeg gereed gekomen in 2023 en wordt in 2024 afgerond.
- Elsloo: alle kavels zijn verkocht, en het plan is nagenoeg geheel woonrijp gemaakt. Wordt ook in 2024 afgerond.
- Donkerbroek-West: alle kavels zijn verkocht, en het plan is nagenoeg geheel woonrijp gemaakt. Wordt ook in 2024 afgerond.
- De Kromten, Waskemeer: de drie kavels zijn in 2023 verkocht en notarieel gepasseerd.
- Boekhorsterweg, Oosterwolde: de zes kavels zijn verkocht in 2023 en de bouw van de woningen is begonnen.

Bedrijventerreinen

- Oosterwolde Venekoten: in 2023 is het uitgifteprotocol opgesteld en de verkoop van kavels als gevolg hiervan vindt plaats in 2024. Inmiddels zijn twee kavels in 2024 verkocht.

- Haulerwijk De Turfsteker: in 2023 is het uitgifteprotocol opgesteld en de verkoop van kavels als gevolg hiervan vindt plaats in 2024. Inmiddels zijn twee kavels in 2024 verkocht.

Grondexploitatie

Winstnemingen grondexploitatie
Voor de lopende complexen hebben we geen risico. In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de winsten die genomen konden worden toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG). Dit overeenkomstig het in het BBV dwingend voorgeschreven systeem van de POC (percentage of completion). Bij verkoop van gronden (kaveluitgifte) wordt de gemeente ook geconfronteerd met de vennootschapsbelasting.

We voorzien dat met name de toekomstige complexen waarin (veel) sociale woningbouw of betaalbare koop wordt gerealiseerd een drukkend effect zal hebben op de winstneming (respectievelijk verliesgevende plannen).

Algemene reserve grondexploitatie
Het doel van de ARG is om de winsten van de complexen toe te voegen en over deze reserve te beschikken indien een complex niet kostendekkend is (een soort vereveningsfonds). Ook renteverliezen door een langere looptijd van een complex komen ten laste van de reserve. Om nu en in de toekomst verzekerd te zijn van een gezonde basis voor grondexploitatie is het op peil houden van de reserve van essentieel belang. We onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om niet kostendekkende plannen door middel van "saldo dotatie" dekkend te maken. We hebben sinds 2017 na het aanscherpen van de regels van het BBV de POC-methodiek moeten toepassen.

De stand van de reserve is per 1-1-2024 € 2,275 miljoen. Naast een bedrag van € 1,694 miljoen als algemene reserve grondexploitatie, is voor Masterplan ‘Oosterwolde Centrum – Venekoten Noord’ € 0,581 miljoen beschikbaar.

Eerdere jaren is de hoogte van de reserve (exclusief onderdeel Masterplan Oosterwolde) gekoppeld aan het berekende minimale niveau. Voor 2023 is dit niveau berekend op € 207.000. Bij de Nota Reserves en voorzieningen per 2023 stellen wij u voor deze koppeling, net als in 2022, voor nu los te laten. In de nabije toekomst zullen er nieuwe exploitatieplannen worden vastgesteld. Om eventuele verliezen te kunnen opvangen is een betere reservepositie noodzakelijk.

Budget strategische aankopen
Het budget strategische aankopen is feitelijk een jaarlijks mandaat van de gemeenteraad aan het college om snel strategische aankopen te kunnen doen. Het college kan strategische aankopen verrichten tot het door de gemeenteraad vastgestelde bedrag. De voorwaarden om gebruik te maken van het mandaat staan in de ‘Nota Grondbeleid’ (zie financiële verordening 2023 Ooststellingwerf ex artikel 212 Gemeentewet, artikel 23, derde lid). Voor 2023 is het mandaat tijdelijk (raadsbesluit 23 mei 2023) uitgebreid.

In 2023 zijn een viertal percelen (waaronder één met een woonhuis) aangekocht. De raad is via een Mededeling aan de Raad dd 19 december 2023 op de hoogte gebracht van de genoemde strategische aankopen. Alle locaties zijn archeologisch en milieukundig onderzocht en geschikt bevonden ter inzet voor het toekomstig beoogde gebruik. De aankopen zijn opgenomen onder de materiële vaste activa, onderdeel gronden en terreinen en onderdeel bedrijfsgebouwen (aankoop woonhuis). De gronden zijn verworven met het oog op een gebiedsontwikkeling. Op dit moment is er nog geen operationele grondexploitatie. Dit zal binnen een afzienbare periode wel het geval zijn.

Meerjarenbegroting grondexploitatie
Per complex (woningbouwgronden en industriegrond) houdt de gemeente een exploitatie bij waarin de huidige stand van zaken is opgenomen en een prognose wordt gegeven over de verdere looptijd van de exploitatie (doorgaans 10 jaar).

Particuliere ontwikkelingen

Particuliere ontwikkeling woningbouw

Particuliere ontwikkelingen zijn erg belangrijk voor de woningbouwopgave in de gemeente Ooststellingwerf. Echter, zij maken geen onderdeel uit van de gemeentelijke grondexploitaties. De particuliere ontwikkelingen zijn geheel markt afhankelijk en ons adaptief grondbeleid is gericht op het maximaal faciliteren van deze ontwikkelingen. Ten aanzien van de openbare ruimte sluiten we met de particuliere ontwikkelaars anterieure overeenkomsten om het kostenverhaal te dekken. Ook zien we toe dat bij particuliere ontwikkelingen de Woningbouw impuls (Wbi)-opgave worden gehaald, zijnde dat 30% van de woningen sociaal moeten zijn.

Paragraaf 8 | OWO-Samenwerking

1.1. De OWO samenwerking vervat in een bestuursovereenkomst en OWO-visie

De OWO-samenwerking is uniek te noemen. De samenwerking in de drie afdelingen, de samenwerking op het regionale of provinciale speelveld én de samenwerking op terreinen waar dit vanzelfsprekend of kostenefficiënt is, werkt. En daar mogen we trots op zijn. De OWO-paragraaf kijkt terug op welke wijze het afgelopen jaar gewerkt is aan de OWO-samenwerking.

1.2. Ontwikkeling van de OWO samenwerking, om blijvend wendbaar in te kunnen spelen op veranderingen

In 2023 zijn de afspraken rondom de besluitvorming van OWO-gerelateerde zaken opnieuw vastgesteld. Dit was nodig omdat de OWO-samenwerking in een nieuwe fase zit; niet meer in de opbouwende fase, maar in de bestendigende fase. Met deze nieuwe afspraken is er voor alle medewerkers helderheid over het besluitvormingsproces en de verschillende rollen binnen de OWO-samenwerking.

De OWO-afdeling Bedrijfsvoering heeft in 2023 de ingezette organisatieontwikkeling bijna afgerond. Deze organisatieontwikkeling is ontstaan naar aanleiding van het bodemplaatonderzoek uit 2022. Een onderdeel hiervan was het op sterkte krijgen van de afdeling. Dat is ondertussen gelukt. Er is besloten ook voor de OWO-afdelingen Beheer & Registratie en Vergunningen, Toezicht en Handhaving een bodemplaatonderzoek uit te voeren om zo inzicht te krijgen of deze afdelingen toekomstbestendig zijn. Deze onderzoeken vinden plaats in 2024.

In 2023 is de OWO-klankbordgroep tweemaal bijeengekomen en zijn de drie voorzitters uitgebreider betrokken bij de organisatie van de klankbordgroep. Doel van de OWO-klankbordgroep is de verbondenheid van raadsleden onderling en met de OWO-samenwerking te versterken. Daarom is het verslag van de klankbordgroep-bijeenkomst van oktober en de informatieve brief van de burgemeesters in december ook ter informatie gedeeld met alle raadsleden. Deze ingezette koers wordt in 2024 voortgezet.

2. Topprioriteiten

Digitale dienstverlening en ICT

De OWO-afdeling Bedrijfsvoering speelt een belangrijke rol in digitale dienstverlening. Doel is de digitale dienstverlening op orde te houden, een veilige ICT-omgeving aan te bieden die werkt voor de medewerkers én de samenleving. De gemeenteraden hebben daarom vanaf 2023 structureel extra middelen beschikbaar gesteld. Middelen om zowel de veiligheid, de stabiliteit en snelheid van netwerken en systemen te verbeteren en de software waarmee gewerkt wordt te moderniseren.

In 2023 kon de afdeling mede daarom aan de slag met:

- de vervanging van vijf kernapplicaties. Een deel is in 2023 geïmplementeerd, de overige applicaties worden in 2024 geïmplementeerd.
- de overgang naar Microsoft Office 365 in gang zetten.
- het steeds meer applicaties overbrengen naar ‘the cloud’ (internet).
- het doorvoeren van wijzigingen in wet- en regelgeving in onze applicaties en processen.
- het invoeren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- het mogelijk maken dat medewerkers hybride kunnen blijven werken.

Informatiebeveiliging en privacy

Het veilig houden van onze gegevens en de privacy goed regelen blijft een belangrijk aandachtspunt. In 2023 is er een informatieveiligheidsplan vastgesteld en is er specifieke expertise op informatieveiligheid, netwerksecurity, ICT architectuur en project- en changemanagement naar binnen gehaald. De BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) beschrijft het basisniveau voor informatieveiligheid voor overheden en is ook bij ons het uitgangspunt. In de werkprocessen is daarnaast de AVG en de Archiefwet opgenomen en is de voorbereiding de uitvoering van de Wet Open Overheid (Woo) verder opgepakt.

Datagedreven werken
In 2023 is het uitvoeringsplan Datagedreven werken vastgesteld en is er besloten tot de oprichting van een cluster Datamanagement om zo ook binnen de OWO-samenwerking te werken met data analyses. De OWO-samenwerking is daarnaast in 2023 definitief aangesloten bij DataFryslân. Hierdoor kan er gebruik worden gemaakt van data en analyses over verschillende actuele onderwerpen. Nieuw beleid wordt op deze manier steeds meer gebaseerd op feitelijkheden uit analyse en onderzoeken.

Post en archief
De post en het archief worden beide steeds meer gedigitaliseerd. Het substitutiebesluit is verder doorgevoerd in de systemen en werkprocessen. Dit besluit maakt mogelijk dat de papieren binnengekomen post vervangen wordt voor de gedigitaliseerde versie. Omdat er nog steeds papieren post wordt ontvangen, is er in 2023 gewerkt aan een goed proces om die post op de juiste manier af te handelen. De realisatie van servicepunten Bedrijfsvoering in elk van de drie gemeentehuizen is in gang gezet, gericht op postverwerking, ICT-ondersteuning en meer. Het project wegwerken achterstanden archief vordert gestaag. Ruim een kwart van de achterstand is ingelopen. Extra capaciteit is vrijgemaakt om te versnellen. De aansluiting op het e-depot is voorbereid**.**

Inkoop- en aanbestedingsbeleid
In 2023 is er binnen de OWO-gemeenten continue het gesprek gevoerd over doelmatig en rechtmatig inkopen en aanbesteden. Hierbij is ook ingegaan op de mogelijkheden lokale of regionale ondernemers te betrekken en is er een Marktdag georganiseerd voor ondernemers in de drie gemeenten.

Uitvoering van de omgevingswet
Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Vanuit de OWO-afdeling VTH zijn in 2023 in overleg met ketenpartners, zoals de Fumo, alle voorbereidende werkzaamheden opgepakt die gedaan moesten worden. De legesverordening is in 2023 afgestemd op de Omgevingswet en de nieuwe Wet Kwaliteitsborging bouwen en de verordening is vervolgens geharmoniseerd door de drie gemeenteraden vastgesteld. De processen en systemen zijn aangepast en de medewerkers zijn opgeleid om zowel de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen te kunnen uitvoeren. In 2024 wordt de uitvoering gemonitord en zo nodig bijgestuurd.

Ondermijning
Ook in de OWO-regio raken criminele activiteiten steeds meer verweven met de maatschappij en dat heeft gevolgen voor de gemeentelijke vergunning-, toezicht- en handhavingstaken. In OWO-verband wordt nauw samengewerkt op het gebied van ondermijning. Tijdens 11 ondermijningsdagen zijn op verschillende locaties integrale controles uitgevoerd en gedurende 20 dronevluchten zijn gebieden van bovenaf gecontroleerd. Ook wordt actief de samenwerking met ketenpartners (zoals de politie) gezocht in de (preventieve) aanpak van ondermijning. In 2023 is er geïnvesteerd in bewustwording en kennis over ondermijning, zowel bij medewerkers als bij inwoners en ondernemers.

APV
De OWO-gemeenten stemmen periodiek af met elkaar hoe de uitvoering van de APV gaat. Hierbij is het doel dat er zoveel als mogelijk gewerkt wordt vanuit één OWO-APV beleid zodat de vergunningverleners, toezichthouders en handhavers in de gehele OWO eenduidig kunnen werken.

Paragraaf 9 | Wet Open Overheid (Woo)

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en wordt vanaf 2022 stapsgewijs ingevoerd.

De Woo kent drie doelstellingen:

1. Het actief openbaar maken van informatie.
2. Het tijdig openbaar maken van informatie die opgevraagd wordt.
3. Het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten.

Wat hebben we gedaan?

De invoering van de Woo gebeurt stapsgewijs. In OWO-verband werken we samen aan de invoering en de adoptie van de Woo. We hebben het afgelopen jaar de volgende zaken opgepakt:

Het actief openbaar maken van informatie

De Wet open overheid schrijft elf categorieën voor die verplicht openbaar gemaakt moeten worden. Denk hierbij aan vergaderstukken, de begroting, de agenda van B&W, vergunningen en informatie over subsidies. Alle gemeenten hebben de komende jaren de tijd om te voldoen aan het actief openbaar maken van deze verplichte categorieën. Het is nu nog niet bekend wanneer iedere gemeente welke categorie verplicht openbaar moet maken.

Het was de bedoeling dat er een landelijk platform zou komen voor de openbaarmaking van deze stukken. In 2023 is echter besloten dat dit niet gaat gebeuren, maar dat overheden een eigen platform op moeten tuigen. Dit eigen platform moet vervolgens gekoppeld zijn aan een landelijke Woo-index. Vanuit de OWO-samenwerking zijn de voorbereidingen opgepakt om dit mogelijk te maken. Verwacht wordt in 2024 de eerste informatiecategorieën actief openbaar te maken.

Het tijdig openbaar maken van informatie die opgevraagd wordt

Naast het actief openbaar maken van informatie, kan er vanuit de Woo specifieke overheidsinformatie opgevraagd worden. Uitgangspunt hierbij is: alles is openbaar, tenzij. Voor de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie hebben wij contactpersonen die inwoners en ondernemers helpen wegwijs te maken in overheidsinformatie.

In de gemeente Ooststellingwerf zijn er in 2023 in totaal 22 Woo-verzoeken binnengekomen. Hiervan zijn 16 binnen de gestelde termijn afgehandeld en 6 buiten de gestelde termijn afgehandeld. Reden hiervan was de complexiteit van het verzoek of capaciteitsgebrek bij de gemeente.

Het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten.

Een gemeente die haar informatiehuishouding op orde heeft, weet welke documenten ze heeft en kan die documenten vinden wanneer hier om gevraagd wordt. Er is daarnaast een gecontroleerd proces waarmee documenten na de voorgeschreven bewaartermijn vernietigd worden of gereed zijn om te worden overgedragen aan een archiefbewaarplaats. In 2023 hebben de OWO-gemeenten zich voorbereid op aansluiting bij het e-depot. Met de aansluiting op het e-depot regelt de OWO de duurzame toegankelijkheid van digitale informatie zodat de te bewaren digitale informatie in de toekomst toegankelijk, vindbaar en raadpleegbaar blijft. Begin 2024 volgt de besluitvorming.

Conclusie

In 2023 hebben we een aantal stappen gezet die de Woo van gemeenten vraagt. We voldoen daarmee aan de wettelijke verplichtingen.

Jaarrekening

Balans

Balans activa

De uitzettingen in Rijks schatkist vielen in 2022 onder de financiële vaste activa. Ze staan nu onder de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar.

x € 1.000

Activa	31-dec-22	31-dec-23
Vaste Activa		
Immateriele vaste activa	**2.361**	**2.643**
Kosten onderzoek en ontwikkeling	-	237
Bijdrage activa derden	2.361	2.406
Materiele vaste activa	**59.875**	**64.868**
Invest. Met een economisch nut	37.482	41.200
Invest. Met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten		
een heffing kan worden geheven	18.410	17.769
Invest. In de openbare ruimte maatschappelijk nut	3.983	5.899
Financiele vaste activa	**5.874**	**6.687**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	148	148
Leningen aan woningcorporaties	2.437	2.366
Overige langlopende leningen	2.505	4.173
Overige uitzettingen met een typische looptijd van een jaar of langer	784	-
Totaal Vaste Activa	**68.110**	**74.198**
Vlottende activa		
Voorraden	**800**	**953**
Niet in exploitatie opgenomen bouwgrond	800	953
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond	-	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**12.181**	**9.505**
Vorderingen openbaar lichaam	2.839	3.898
Overige vorderingen	1.869	1.716
Uitzettingen in Rijks schatkist	7.473	3.891
Liquide middelen (kas, bank)	**426**	**427**
Liquide middelen (kas, bank)	426	427
Overlopende activa	**4.688**	**4.124**
Overig nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen		
die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.688	4.124
Totaal Vlottende activa	**18.095**	**15.009**
Totaal Activa	**86.205**	**89.207**

Balans passiva

x € 1.000

Passiva	31-dec-22	31-dec-23
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**39.740**	**41.756**
Algemene reserve	26.792	29.724
Bestemmingsreserves	7.819	8.175
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	5.129	3.857
Voorzieningen	**10.762**	**11.006**
Voorzieningen	10.762	11.006
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**26.537**	**25.167**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	26.537	25.167
Totaal Vaste Passiva	**77.039**	**77.929**
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**2.909**	**3.049**
Kasgeldlening	-	
Banksaldi	-	
Overige schulden	2.909	3.049
Overlopende passiva	**6.257**	**8.229**
Vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen	1.923	3.622
Overige vooruitbetaalde bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen begrotingsjaren komen	4.334	4.607
Totaal Vlottende passiva	**9.166**	**11.278**
Totaal Passiva	**86.205**	**89.207**
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	1.038	1.038

Overzicht baten en lasten

In onderstaand overzicht staan de baten en lasten per programma. De algemene dekkingsmiddelen, overhead en vpb staan apart in deze tabel gepresenteerd.

x € 1.000

Programmarekening	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Programma's					
Lasten					
1. Samenleven	-40.387	-35.529	-43.595	-45.039	- 1.444 N
2. Welzijn & educatie	-980	-1.016	-1.568	-1.448	120 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	-11.715	-9.339	-16.985	-10.936	6.049 V
5. Openbare orde en veiligheid	-2.126	-2.375	-2.501	-2.493	8 V
6. Bestuur & Dienstverlening	-16.445	-15.599	-16.467	-18.044	- 1.578 N
Totaal Lasten	-71.652	-63.859	-81.116	-77.960	3.156 V
Baten					
1. Samenleven	12.947	9.740	13.923	17.215	3.293 V
2. Welzijn & educatie	53	46	511	520	9 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	11.142	7.870	10.083	8.369	- 1.714 N
5. Openbare orde en veiligheid	25	-	-	-	-
6. Bestuur & Dienstverlening	1.682	1.219	1.463	1.687	224 V
Totaal Baten	25.849	18.875	25.980	27.792	1.812 V
Totaal Programma's	**-45.802**	**-44.984**	**-55.136**	**-50.168**	**4.967 V**
Algemene dekkingsmiddelen					
Lasten algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	-	-	-	-	
Deelnemingen	0	-1	-1	-	1 V
Lokale heffingen	-83	-51	-51	-82	- 32 N
Saldo financieringsfunctie	-29	53	148	-125	- 274 N
Onvoorzien	-	-1	-1	-	1 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	-6	-163	-84	-	84 V
Totaal lasten algemene dekkingsmiddelen	-119	-162	12	-208	- 220 N

Baten algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	57.637	55.276	57.680	60.010	2.330 V
Deelnemingen	161	51	121	133	12 V
Lokale heffingen	3.139	3.292	3.215	3.292	77 V
Saldo financieringsfunctie	64	13	213	311	98 V
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	73	9	9	33	24 V
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	61.074	58.641	61.238	63.779	2.541 V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**60.955**	**58.479**	**61.250**	**63.571**	**2.321 V**
Overhead					
Totaal lasten overhead	-11.945	-13.643	-16.651	-14.507	2.144 V
Totaal baten overhead	2.589	2.532	3.223	3.131	- 92 N
Totaal overhead	**-9.357**	**-11.111**	**-13.428**	**-11.376**	**2.052 V**
Vennootschapsbelasting					
Lasten vennootschapsbelasting	2	-	-	-11	- 11 N
Baten vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
Totaal vennootschapsbelasting	**2**	**-**	**-**	**-11**	**-11**
Saldo van baten en lasten	**5.798**	**2.384**	**-7.314**	**2.016**	**9.330 V**
Mutatie reserves					
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-2.705	-214	-2.297	-1.351	946 V
Onttrekkingen	2.037	645	8.961	3.191	- 5.770 N
Totaal Mutatie reserves	**-669**	**431**	**6.664**	**1.840**	**- 4.823 N**
Mutatie reserves	**-669**	**431**	**6.664**	**1.840**	**- 4.823 N**
Resultaat	**5.129**	**2.816**	**-650**	**3.857**	**4.507 V**

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen
De jaarrekening is opgesteld op basis van de voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het gerealiseerde resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten en lasten stelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico`s die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de cijfers.

Schattingen
Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Continuïteit
De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Er zijn geen zaken die het voortbestaan van de gemeente in de weg staan. Daarnaast sluit de begroting waardoor er geen sprake is van preventief toezicht.

Immateriële vaste activa
Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.
- Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa
De vaste activa worden onderscheiden in activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut en activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Activa met een maatschappelijk nut en verkrijgingsprijs van minder dan € 250.000 worden niet geactiveerd.

Activa met een economisch en maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van daarvoor ontvangen subsidies en bijdragen van derden. Vanaf 2020 wordt bij investeringen in bedrijfsgebouwen een restwaarde gehanteerd. Deze restwaarde bedraagt vanaf 2022 maximaal 60% van de WOZ waarde na investering. Bij activering wordt het actief lineair afgeschreven, hier kan bij raadsbesluit van worden afgeweken qua afschrijvingsmethode en afschrijvingstermijn. De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar na het gereedkomen van het actief. Activa met een meerjarig maatschappelijk nut zijn investeringen in aanleg en onderhoud van waterwegen, waterbouwkundige werken, wegen, straten, pleinen, fietspaden, voetpaden, bruggen, viaducten, tunnels, verkeerslichtinstallaties, openbare verlichting, straatmeubilair, reconstructie openbare ruimte en openbaar groen. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Het resterende wordt in één keer afgeschreven.

Afschrijvingstermijnen
In de Financiële verordening 2023 Ooststellingwerf ex. artikel 212 Gemeentewet zijn de te hanteren afschrijvingstermijnen vastgelegd. Vaste activa wordt lineair afgeschreven, tenzij de raad in voorkomend geval anders besluit. De tabel onderaan dit hoofdstuk geeft de belangrijkste afschrijvingstermijnen weer.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa
Voorraden
De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

De inschattingen rondom de opbrengsten van de grondexploitatie kennen een inherente onzekerheid die groter wordt naarmate de te verwachten opbrengsten verder weg in de tijd liggen. Daarom maken we voor het realiteitsgehalte van de verwachte opbrengsten een knip tussen de eerste vijf jaar en de periode daarna. Voor de bepaling van de tussentijdse winstneming nemen we de gerealiseerde opbrengsten alsmede de verwachte opbrengsten voor de eerste vijf jaren mee. In het geval die lijn zou leiden tot een tekort, terwijl gedurende de periode daarna nog voldoende opbrengsten worden verwacht, nemen we een deel van de opbrengsten in de restant periode mee, zodat per saldo geen verlies hoeft te worden genomen. Dat zou niet reëel zijn bij voldoende winstpotentie.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Reserves
In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve.

Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden). Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders wordt op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord. Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer
Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Normenkader en controleprotocol
De raad heeft op 27 februari 2024 het controleprotocol voor 2023 en verder vastgesteld. Ook heeft de raad toen het normenkader over 2023 vastgesteld. Het normenkader is de inventarisatie van interne en externe regelgeving die van belang is voor de controle. Dit normenkader wordt jaarlijks geactualiseerd en door de raad vastgesteld.

gemeente ooststellingwerf

Afschrijvingstermijnen

Omschrijving	Afschrijvingstermijn (maximaal)
1. Immateriële activa	
1.1 Kosten voor onderzoek en ontwikkeling (niet toe te rekenen aan een actief)	5
1.2 Bijdrage activa in eigendom van derden	Divers
2. Gebouwen	
2.1 Nieuwbouw gebouwen (inclusief onderwijs)	40
2.2 Renovatie, restauratie, aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen	25
2.3 Ingrijpende bouwkundige aanpassingen	40
2.4 Uitbreidingen/verbouwingen bestaande activa	20
2.5 Kantoorinventaris, schoolmeubilair, onderwijsleerpakketten, gebruiksduur verlengend groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	10
3. Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	
3.1 Rioleringen en milieumaatregelen	50
3.2 Bouwkundige delen van gemalen, persleidingen	45
3.3 Mechanisch/elektrisch gedeelte pompen en gemalen riolering	25
3.4 Aanleg begraafplaatsen en vaarten	40
3.5 Oevervoorzieningen	15
4. Vervoer- en hulpmiddelen	
4.1 Zware vrachtauto's, minikraan, aanhangwagens	12
4.2 Zware tractoren, grote houtversnipperaars	10
4.3 Sneeuwploegen, schaftwagens, aanhangstrooiers	15
4.4 Maaimachines	6
4.5 Lichte bestelauto's	7
4.6 Zwaardere bestelauto's	8
4.7 Opzetstrooiers	10
5. Machines, apparaten en installaties	
5.1 Telefooninstallaties, veiligheidsvoorzieningen	10
5.2 Technische installaties bedrijfsgebouwen (lift, c.v.)	15
5.3 Automatiseringsapparatuur (hardware en software)	5
6. Grond-, weg en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)	
6.1 Wegen, bruggen, viaducten, walbeschoeiing	15
6.2 Betonnen wegen, betonnen fietspaden, betonnen en kunststof bruggen	50
6.3 Stalen bruggen	25
6.4 Houten (fiets-) bruggen	25
6.5 Verkeersinstallaties, bushaltes	10
6.6 Armaturen straatverlichting	20
6.7 Lichtmasten	40

Toelichting op de balans activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn bezittingen die niet fysiek tastbaar zijn. Het grootste deel is de bijdragen aan activa van derden.

x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-dec-2023
Kosten onderzoek en ontwikkeling						
Kosten onderzoek en ontwikkeling	-	237	-	-	-	237
Totaal kosten onderzoek en ontwikkeling	**-**	**237**	**-**	**-**	**-**	**237**
Bijdragen activa aan derden						
Bijdragen activa aan derden	2.361	108	-	-63		2.406
Totaal Bijdragen activa aan derden	**2.361**	**108**	**-**	**-63**	**-**	**2.406**
Totaal	**2.361**	**345**	**-**	**-63**	**-**	**2.643**

Investeringen immateriële vaste activa

In 2023 zijn diverse kosten gemaakt voor toekomstige complexen. Er geldt dat deze voorbereidingskosten voor een periode van 5 jaar kunnen worden opgenomen op de balans onder de immateriële vaste activa. Op het moment dat een voorfase van het project daadwerkelijk doorgaat (de raad stelt dan de exploitatie vast), zullen deze voorbereidende kosten worden toegevoegd aan de betreffende grondexploitatie. Wanneer een project in de voorfase niet doorgaat, worden de kosten ten laste van de gemeentelijke exploitatie gebracht.

x € 1.000

Investeringen Immateriele vaste activa	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Werkelijk besteed t/m 2023
Kosten onderzoek en ontwikkeling			
Voorbereidingskosten grex (samen)		237	237
Totaal kosten onderzoek en ontwikkeling	**-**	**237**	**237**
Bijdragen van derden			
Dorps.Sintrum Donkerbroek	2.000	17	72
Paddelbaan TCO	38	19	38
Sportaccommodatie SV Oosterwolde	284	72	284
Totaal bijdragen van derden	**2.322**	**108**	**394**
Totaal investeringen Immateriele vaste activa	**2.322**	**345**	**631**

Materiële vaste activa

x € 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschrijv-ingen	Duurzame waardevermind-eringen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-dec-2023
Invest.met een economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	34.469	1.302		-1.253			34.518
Grond en terreinen	1.991	3.487					5.478
Machines en apparaten	739	141		-130			750
Overige materiele vaste activa	82	32		-6			108
Vervoermiddelen	201	225		-79			347
Totaal Materiele Vaste activa Ec.nut	**37.482**	**5.187**	**-**	**-1.468**	**-**	**-**	**41.200**
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Riolering	18.410	581		-1.222			17.769
Tot.invest.met een econ.nut waarv.ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**18.410**	**581**	**-**	**-1.222**	**-**	**-**	**17.769**
Invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	3.983	2.088		-173			5.899
Totaal Materiele Vaste Activa MTS nut	**3.983**	**2.088**	**-**	**-173**	**-**	**-**	**5.899**
Totaal	**59.875**	**7.856**	**-**	**-2.863**	**-**	**-**	**64.868**

Investeringen materiële vaste activa

De materiële activa worden onderverdeeld in economisch nut, economisch nut met dekking door heffing en maatschappelijk nut.

De vermeerderingen bij de Bedrijfsgebouwen en Gronden en terreinen zijn vooral de gedane strategische aankopen in 2023. De raad is via een Mededeling aan de Raad dd 19 december 2023 op de hoogte gebracht van gedane aankopen.

Bij Machines en apparaten en Vervoersmiddelen zijn de vermeerderingen vooral vervangingsinvesteringen.

In 2024 wordt de Wijkvernieuwing Harenkwartier afgerond.

x € 1.000

Investeringen Materiële vaste activa	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Werkelijk besteed t/m 2023
Invest. met een economisch nut			
Aankoop grond Appelscha MGA K1542	-	638	638
Aankoop grond Venekoten D-897 (JAMW beh)	-	415	415
Aankoop grond Langekamp D-810/910/902	-	2.159	2.159
Aankoop grond Langekamp D-2438 (Kooistra)	-	275	275
Pand Moskampweg 1	-	511	511
Pand Vaart Nz 57 Appelscha (Leertouwer)	-	561	561
Aanschaf inventaris 2018	108	68	108
Aanschaf inventaris 2019	199	158	199
Aanschaf inventaris gem.huis 2020	197	-	-
Nieuw / en verbouw huisv. Voorber. Buitendienst	275	-	-
Nieuw / en verbouw huisv.inrichting buitendienst	150	-	-
Nieuw / en verbouw huisv.techn.instal buitendienst	656	-	-
Nieuw / en verbouw huisv.civiel tech buitendienst	2.288	-	-
Nieuw/verbouw huisvesting Buitendienst	964	4	-16
Auto bomenploeg 2023	65	67	67
Auto riolering 2023	80	70	70
VW Transporter VVP-26-B	49	49	49
Auto Landmeter 2023	40	40	40
VW ID Buzz VZN-95-N	44	-	-
Aanhangzoutstrooier Syntos 2022	43	43	43
Panda maai laad combi 2023	56	56	56
Apparatuur Landmeter	40	41	41
Toiletvoorziening Donkerbroek	40	32	32
Totaal invest.met een economisch nut	**5.294**	**5.187**	**5.248**
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding v.d.kosten een heffing kan worden geheven			
Vrijverval riolering 2023	1.000	580	580
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding v.d.kosten een heffing kan worden geheven	**1.000**	**580**	**580**
Invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut			
Wijkvernieuwing Haerenkwartier	2.650	1.853	2.385
Openbare verlichting naar LED armatuur vanaf 2021	129	69	69
Fietspad Waskemeer	220	152	159
Aanleg graskeien III	326	14	321
Totaal invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut	**3.325**	**2.088**	**2.934**
Totaal	**9.619**	**7.855**	**8.762**

Financiële vaste activa

x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-singen	Boekwaarde 31-dec-2023
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen					
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	148				148
Totaal Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	**148**	**-**	**-**	**-**	**148**
Leningen aan					
Woningbouwcorporaties	2.437	-	-71		2.366
Totaal Leningen aan woningcorporaties	**2.437**	**-**	**-71**	**-**	**2.366**
Overige langlopende leningen					
Overige langlopende leningen	2.505	1.725	-57		4.173
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	784		-784		-
Totaal Overige langlopende leningen	**3.289**	**1.725**	**-841**	**-**	**4.173**
Totaal	**5.874**	**1.725**	**-912**	**-**	**6.687**

Deelnemingen

x € 1.000

Deelnemingen	Boekwaarde 31-dec-2022	Boekwaarde 31-dec-2023
Deelnemingen kapitaalverstrekkingen		
Aandelen Afvalsturing Friesland N.V.	54	54
Aandelen Enexis + alle B.V.s die uit d everkoop van Essent zijn ontstaan	4	4
Aandelen Fryslan Miljeu	47	47
Aandelen N.V. Bank Ned. Gemeenten	42	42
Totaal deelnemingen kapitaalverstrekking	**148**	**148**
Totaal	**148**	**148**

Overige langlopende geldleningen

Bij de leningen sportverenigingen is de verstrekte lening in 2023 aan SV Oosterwolde verwerkt. De leningen aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (verzilver-, duurzaamheids-, blijvers- , starters- en stimuleringsleningen) zijn opgetrokken naar € 3 miljoen.

x € 1.000

Overige langlopende geldleningen	Boekwaarde 31-dec-2022	Boekwaarde 31-dec-2023
Overige langlopende leningen		
Leningen sportverenigingen	578	826
Leningen dorpshuizen	10	8
Stichting MFC Oldeberkoop	218	208
Stichting Stimuleringsfonds	1.560	3.000
Vereniging Toeristisch Rec. Belang	20	12
Stichting Kredietbank Nederland	119	119
Totaal nieuwe leningen	**2.505**	**4.173**

Voorraden

x € 1.000

Voorraden	31-dec-22	31-dec-23
Onderhanden werk incl. expl. bouwgrond voorraad		
Onderh. Werk incl. expl.bouwgr.voorraad	800	954
Totaal Onderhanden werk incl.expl.bouwgrond voorraad	**800**	**954**
Totaal	**800**	**954**

Bouwgrond in exploitatie 1

Alle terreinen vallen onder de categorie Bouwgrond In Exploitatie (BIE) en vallen onder de activa als voorraad. Een BIE is een bouwgrond waarvan de exploitatie en begroting door de raad is vastgesteld. De maximale looptijd van een grondexploitatie is 10 jaar tenzij hiervan gemotiveerd wordt afgeweken en dit vastgesteld is door de raad. Bij een langere looptijd worden risico beperkende beheersmaatregelen toegepast zoals geen indexatie van opbrengsten na 10 jaar.

Boekwaarde is het totaalbedrag van alle investeringen en opbrengsten uit het verleden. Balanswaarde is de gerealiseerde waarde inclusief de verliesvoorzieningen en winstuitnames. Winstnemingen worden jaarlijks berekend over de winstgevende grondexploitaties met de Percentage of Completion Methode (POC). De winstneming over 2023 is € 222.000.

De bedrijventerreinen hebben per 31 december 2023 een boekwaarde van € 1.190.000, de woningbouwterreinen -€ 236.000.

x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-dec-22	Investe-ringen	Inkomsten	Winst- uitname	Voor-ziening	Balans-waarde 31-dec-23
Grondexploitatie						
38 Industrieterrein Venekoten geheel	658	33	-	22		713
46 Haulerwijk Industrieterrein Beute	303	6	-	-18		291
47 Haulerwijk Industrieterrein Beute 2e fase	176	6	-	4		186
104 De Kromten Waskemeer	59	13	213	38		-104
111 Langedijke Melman II	-93	56	0	63		25
117 Elsloo	-139	43	-	68		-28
128 Donkerbroek-west	-163	105	-	27		-31
129 Boekhorsterweg	-	34	150	18		-98
Totaal	**801**	**295**	**363**	**222**	**0**	**954**

Bouwgrond in exploitatie 2

In onderstaand overzicht is de prognose van de diverse complexen weergegeven. De bedragen in de kolommen 'Geraamde nog te maken kosten' en 'Geraamde nog te ontvangen opbrengsten' zijn gebaseerd op de meest recente, geactualiseerde, exploitatieopzetten. Rekening houdend met de geraamde nog te maken kosten en de geraamde te verwachten opbrengsten kunnen de diverse complexen op termijn worden afgesloten met een voordelig resultaat van in totaal € 1.956.000.

x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-dec-23	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbreng-sten	Geraamd resultaat (eind-waarde)	Genomen verliezen tm. 2023
Grondexploitatie					
38 Industrieterrein Venekoten geheel	713	55	1.391	-624	298
46 Haulerwijk Industrieterrein Beute	291	16	703	-396	1
47 Haulerwijk Industrieterrein Beute 2e fase	186	-	974	-788	87
104 De Kromten Waskemeer	-104	74	-	-30	
111 Langedijke Melman II	25	17	113	-71	
117 Elsloo	-28	21	-	-7	
128 Donkerbroek-west	-31	24	-	-7	
129 Boekhorsterweg	-98	65	-	-33	
Totaal	**954**	**272**	**3.182**	**-1.956**	**386**

Uitzettingen korter dan 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het grootste verschil ten opzichte van 2022 is de post BCF belastingdienst. In 2023 is de compensabele btw bij de investeringen groter dan in 2022.

Op het bedrag voor overige vorderingen zijn voor oninbaarheid de voorzieningen oninbare (belasting)debiteuren en oninbare debiteuren SoZaWe in mindering gebracht.

x € 1.000

Uitzettingen korter dan één jaar	31-dec-22	31-dec-23
Vorderingen openbaar lichaam		
Debiteuren Openbaar lichaam	56	6
BCF belastingdienst	2.784	3.892
Totaal Vorderingen openbaar lichaam	**2.840**	**3.898**
Uitzettingen in Rijks schatkist		
Uitzettingen in Rijks schatkist	7.473	3.891
Totaal uitzettingen Rijks schatkist	**7.473**	**3.891**
Overige vorderingen		
Debiteuren	921	721
Debiteuren belastingen	222	227
Debiteuren SoZaWe/uitkeringen	1.184	1.230
Totaal Overige vorderingen	**2.327**	**2.178**
Voorzieningen oninbaarheid		
Voorz. oninbare (belasting)debiteuren	-59	-62
Voorz. oninbare debiteuren SoZaWe	-399	-400
Totaal Voorzieningen oninbaarheid	**-458**	**-462**
Totaal	**12.181**	**9.505**

Liquide middelen en overlopende activa

x € 1.000

Liquide middelen (kas, bank)	31-dec-22	31-dec-23
Banksaldo	426	422
Kas		5
Totaal	**426**	**427**

x € 1.000

Overlopende activa	31-dec-22	31-dec-23
Vooruitbetaalde bedragen	1.520	1.694
Nog te ontvangen bedragen	3.168	2.430
Totaal	**4.688**	**4.124**

Nog te ontvangen doeluitkeringen

In onderstaand overzicht zijn de nog te ontvangen bedragen opgenomen die betrekking hebben op een doeluitkering.

x € 1.000

Nog te ontvangen doeluitkeringen		31-dec-22	Toevoegingen	Uitgaven	Vrijval	31-dec-23
Gemeentelijke opvang Oekraïners	A16	0	195	0	0	195
Regio Deal R&T	C75B	0	58	0	0	58
Regio Deal Zorgeconomie	C75B	0	84	0	0	84
		0	**337**	**0**	**0**	**337**

Toelichting op de balans passiva

Reserves

x € 1.000

Reserves	Boek-waarde 31-12-2022	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Boek-waarde 31-12-2023
Algemene reserves				
Algemene reserve vrij aanwendbaar	26.791	5.099	-2.166	29.724
Totaal Algemene reserves	**26.791**	**5.099**	**-2.166**	**29.724**
Bestemmingsreserves grondexploitatie				
Algemene reserve grondexploitatie	2.060	233	-	2.293
Totaal Bestemmingsreserves grondexploitatie	**2.060**	**233**	**-**	**2.293**
Bestemmingsreserves opvang schommeling tarieven				
Lastenverlichting	591	435	-431	595
Totaal Bestemmingsreserves opvang schommeling tarieven	**591**	**435**	**-431**	**595**
Overige bestemmingsreserves				
Reserve strategische projecten	2.038		-25	2.013
Reserve monumenten (2013)	100			100
Reserve sociaal domein	-		-	-
Reserve organisatieontwikkelingen	75	30	-53	52
Reserve rioleringen	-	-	-	-
Reserve overheveling budgetten	386	684	-386	684
Reserve kapitaallasten	2.568		-130	2.438
Totaal Overige bestemmingsreserves	**5.167**	**714**	**-594**	**5.287**
Totaal	**34.609**	**6.481**	**-3.191**	**37.899**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen

De structurele onttrekking bestaat uit de onttrekking aan de reserve kapitaallasten.

x € 1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Structurele toevoegingen			
Totaal structurele toevoegingen	**-**	**-**	**-**
Structurele onttrekkingen	186	130	56 V
Totaal structurele onttrekkingen	**186**	**130**	**56 V**
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen	**186**	**130**	**56 V**

Reserve overheveling budgetten

Over de overheveling van onderstaande budgetten is door de raad in december 2023 een besluit genomen.

x € 1.000

Reserve overheveling budgetten	31-dec-23
Bruisplek	35
Pumptrack Appelscha	20
Pumptrack Oosterwolde	125
ESF	211
Versterken sociale basis: Dorpsondersteuner Oldeberkoop	20
Taallessen Oekraïners	24
Dienstverlening	229
Onderzoek mobilisatie	20
Totaal	**684**

Voorzieningen

x € 1.000

Voorzieningen	Boek-waarde 31-12-2022	Toevoe-gingen	Vrijval	Onttrek-kingen	Boek-waarde 31-12-2023
Voorz. Verplichtingen, verliezen en risico (art 44, 1a)					
Voorziening bodemsanering	475	-	-	-	475
Totaal Voorz. Verplichtingen, verliezen en risoco (art 44, 1a)	**475**	**-**	**-**	**-**	**475**
Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)					
Voorz.onderh.geld de Kompaan	129	20	-	-27	122
Voorz.onderh.geld Steegdenhal	73	16	-	-8	81
Vz. Ond. Sportacc. 3 B`s	437	25	-	-48	414
Voorz. Onderhoud gymlokalen	114	15	-	-37	92
Voorziening Onderhoud MFS de Boekebeam	196	16	-	-8	204
Voorz.onderhoud gebouwen	622	75	-	-4	693
Voorziening onderhoud Bosbergtoren	26	24	-	-20	30
Voorziening onderhoud sporthal de Bongerd	116	10	-	-25	101
Voorziening onderhoud MFA De Samensprong	-	358	-	-22	336
Totaal Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)	**1.713**	**559**	**-**	**-199**	**2.073**
Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44, lid 2)					
Voorziening riolering	5.672	113	-	-580	5.205
Totaal Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44, lid 2)	**5.672**	**113**	**-**	**-580**	**5.205**
Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.					
Voorz. lopende pens. bestuurders	1.621	579	-	-140	2.060
Voorz.pensioen vm./huidige wethouders	1.224	-	-162	-	1.062
Voorziening verlofsparen	57	72	-	-	129
Totaal Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.	**2.902**	**651**	**-162**	**-140**	**3.251**
Totaal	**10.762**	**1.323**	**-162**	**-919**	**11.004**

Vaste schulden

Onze vaste schuld met rentetypische looptijd groter dan 1 jaar bestaat uit zes geldleningen.

x € 1.000

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar	31-dec-22	Opname	Aflossing	31-dec-23	Rente 2023
Onderhandse leningen					
Opgen.onderhands leningen van bin.landse banken	131.383			131.383	
Aflos.onderhands leningen van bin.landse banken	-104.845		-1.371	-106.216	
Totaal	**26.538**	**-**	**-1.371**	**25.167**	**237**

Netto vlottende schulden met rente typische looptijd korter dan 1 jaar en overlopende passiva

x € 1.000

Kortlopende schulden korter dan één jaar	31-dec-22	31-dec-23
Kasgeldlening	-	-
Overige schulden	2.909	3.049
Totaal	**2.909**	**3.049**

x € 1.000

Overlopende passiva	31-dec-22	31-dec-23
Vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen	1.923	3.622
Overige vooruitbetaalde bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	4.334	4.607
Totaal	**6.257**	**8.229**

Vooruitontvangen doeluitkeringen

In onderstaande tabel zijn de vooruitbetaalde bedragen opgenomen die betrekking hebben op doeluitkeringen.

x € 1.000

Vooruit ontvangen doeluitkeringen		31-dec-22	Toevoegingen	Uitgaven	Vrijval	31-dec-23
Ontvangen van Rijk						
Inhalen onderwijsvertraging door corona	D14	290	106	-108		288
SPUK Sportakkoord	H8	38	0	-38		0
GOAB	D8	0	14	0		14
Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	H32	0	342	0		342
CDOKE	F28	0	167	0		167
Inburgering	G10	164	263	-206		221
Onderwijsroute	G13	22	23	-22		23
Regio Deal Winkelgebied Oosterwolde	C75B	25	0	-25		0
Regio Deal LKC	C75B	220	0	0		220
SPUK Stimulering Verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	E84	224	0	-51		173
Aanpak energiearmoede	C55	716	202	-431		487
Lokale Aanpak Isolatie	C94	0	1.304	0		1.304
Huisvesting aandachtsgroepen	C209	0	238	0		238
SPUK Gala	H30	0	18	0		18
Ontvangen van Provincie						
Manifest verkeersveiligheid (provincie)		15	0	-5		10
Aandachtsgebieden (provincie)		209	0	-98		111
Totaal		**1.923**	**2.676**	**-984**	**0**	**3.615**

Toelichting op de balans niet uit balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Waarborgen en garanties	Aard/ Omschrijving	Oorspronk. bedrag	Percentage borgstelling	Restant eind 2022	Restant eind 2023
Stg. Beheer multifunctioneel vastgoed Oosterwolde	Aankoop/afbouw gebouw en financiering overdrachtsbelasting + aanloopkosten	1.600	100%	1.000	1.000
Coöperatieve Vereniging Fryslân	Aanleg breedband in Langedijke	125	100%	50	37,5
Totaal		**1.725**		**1.050**	**1.038**

Toelichting

Het WSW borgt leningen van woningcorporaties. Corporaties zijn hierdoor in staat om met gunstige financieringsmogelijkheden sociale huurwoningen te realiseren en in stand te houden. Het rijk en de gemeenten staan elk voor 50% in de achtervang bij het WSW (25% wordt verdeeld over alle gemeenten en 25% wordt toegerekend aan één gemeente die in de leningovereenkomst is vermeld of aan de gemeenten waar de corporatie sociale huurwoningen bezit). Wanneer een corporatie in financiële problemen raakt, zorgt het WSW dat rentebetalingen en aflossing van leningen doorgaan. Het WSW betaalt dit uit eigen kapitaal. Dat kapitaal kan worden aangevuld door obligo bij alle deelnemende corporaties op te halen. Pas wanneer dat onvoldoende is, komen rijk en gemeenten als achtervanger in beeld om renteloze leningen te verstrekken. Het risico voor de achtervangers is overigens beperkt, tot nu toe heeft het WSW daar nooit een beroep op gedaan.

Ook in 2023 is niets betaald uit hoofde van verleende borg- en garantstellingen voor geldleningen. De woningbouwcorporaties, actief in onze gemeente, maken gebruik van het Waarborgfonds voor de Sociale Woningbouw (WSW). De corporaties kunnen door het WSW geborgde leningen afsluiten. De achtervangpositie van onze gemeente voor deze leningen bedraagt per 31 december 2023 in totaal € 57,837 miljoen, hiervoor staan we gezamenlijk met het Rijk garant. Voor Stichting WoonFriesland is het € 20,126 miljoen, Stichting Woonzorg Nederland € 1,990 miljoen, Stichting Habion € 0,921 miljoen en als laatste Stichting Actium € 34,800 miljoen. De gemeente kan als gevolg van de 'achtervangregeling' nog in beperkte mate worden aangesproken.

Contractuele verplichtingen

De gemeente heeft meerjarige contractuele verplichtingen afgesloten. Op basis van geregistreerde contracten uit de contractenbank blijkt dat dit € 5,3 miljoen bedraagt. De contractenbank is op dit moment nog niet volledig up-to-date. De updates (vanuit de contractmanagers via Izaak) worden na rechtzetten van het systeem (Vendorlink) met terugwerkende kracht hersteld en doorgevoerd. Hier zijn al goede stappen ingezet, maar vanwege de complexiteit is dit nog niet afgerond.

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

Toelichting overzicht baten en lasten

De toelichting op de afwijkingen baten en lasten tussen rekening en begroting is in overeenstemming met artikel 28 lid a BBV opgenomen in de programmaverantwoording. Per programma geven we bij de 4e W-vraag antwoord op de vraag 'Wat heeft het gekost'. Afwijkingen > € 25.000 zijn daar toegelicht.

Overzicht onvoorzien

x € 1.000

Onvoorziene uitgaven	Algemeen	College	Totaal
Primitieve begroting			
Budget onvoorzien	1		1
Totaal Primitieve begroting	**1**	**-**	**1**
Begrotingswijzigingen			-
Totaal begrotingswijzigingen	**-**	**-**	**-**
Restant onvoorziene uitgaven	**1**	**-**	**1**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2022	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2023	Verschil
Lasten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	-	-	-	-	-
Deelnemingen	0	-1	-1	-	1 V
Lokale heffingen	-83	-51	-51	-82	- 32 N
Saldo financieringsfunctie	-29	53	148	-125	- 274 N
Onvoorzien	-	-1	-1	-	1 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	-6	-163	-84	-	84 V
Totaal Lasten Algemene dekkingsmiddelen	**-119**	**-162**	**12**	**-208**	**- 220 N**
Baten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	57.637	55.276	57.680	60.010	2.330 V
Deelnemingen	161	51	121	133	12 V
Lokale heffingen	3.139	3.292	3.215	3.292	77 V
Saldo financieringsfunctie	64	13	213	311	98 V
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	73	9	9	33	24 V
Totaal Baten Algemene dekkingsmiddelen	**61.074**	**58.641**	**61.238**	**63.779**	**2.541 V**
Totaal	**60.955**	**58.479**	**61.250**	**63.571**	**2.321 V**

Overzicht incidentele baten en lasten

In het overzicht staan per programma de incidentele baten en lasten hoger dan € 25.000. De toelichting op de verschillende posten uit het onderstaand overzicht staat bij de diverse programma's.

x € 1.000

Incidentele lasten en baten 2023	Lasten			Baten		
	Actuele begroting	Rekening 2023	Verschil	Actuele begroting	Rekening 2023	Verschil
1 Sociaal Domein						
Energietoeslag tot 120%, dekking rijksbijdrage en algemene reserve	-606	-1.792	- 1.186 N	606	1.992	1.386 V
Energietoeslag 120% tot 140%, dekking algemene reserve	-625	-	625 V	625	-	- 625 N
Noodfonds inwoners en bedrijven	-1.650	-1.096	554 V	-	-	-
Opvang Oekraïense vluchtelingen	-3.058	-2.263	795 V	3.058	3.703	645 V
Het Fonds	-200	-117	83 V	-	-	-
Zorgeconomie, dekking algemene reserve	-55	-55	-	55	55	-
Opstellen accommodatiebeleid, dekking deels Algemene reserve	-64	-57	7 V	14	7	- 7 N
JOG	-30	-30	-			-
Voorzieningenwijzer	-30	-30	-			-
Kleding-/schoenenbonnen, dekking algemene reserve	-30	-30	-	30	30	-
Vroegsignalering, dekking algemene reserve	-42	-42	-	42	42	-
3 Ruimtelijke & Economische ontwikkelingen						
Biobased Economy, dekking algemene reserve	-215	-41	175 V	215	41	- 175 N
Mop wegen, dekking algemene reserve	-134	-134	-	134	134	-
Verkeersveiligheid, dekking algemene reserve	-394	-51	343 V	394	51	- 343 N
Fietsverbinding Waskemeer, dekking algemene reserve	-220	-	220 V	220	-	- 220 N
Wijkvernieuwing Haerenkwartier, dekking reserve strategische projecten	-2.000	-	2.000 V	2.000	-	- 2.000 N
Klimaatmiddelen, dekking algemene reserve	-337	-31	306 V	337	31	- 306 N
Taskforce wonen, dekking algemene reserve	-1.348	-253	1.095 V	1.348	253	- 1.095 N
Omgevingswet, dekking algemene reserve	-760	-140	620 V	760	140	- 620 N
Verkoop grond			-	33	129	96 V
Vervolg Coöperatie Appelscha 3.0, dekking Algemene Reserve	-50	-50	-	50	50	-
Duurzaamheid	-250	-250	-	-	-	-
Stikstof	-125	-96	29 V	-	-	-
6 Bestuur en Dienstverlening						
Tijdelijke formatie ruimtelijke ordening, dekking Algemene Reserve	-75	-74	1 V	75	74	- 1 N
Concerncontrol, dekking algemene reserve	-75	-7	68 V	75	7	- 68 N
Medewerkers gespecialiseerd in voorliggend veld	-70	-70	-			-
Herinrichting Gebiedsteam, dekking reserve sociaal domein	-60	-60	-	60	60	-
Projectleider Taskforce, dekking algemene reserve	-78	-78	-	78	78	-
Organisatieontwikkelingen, dekking reserve Organisatieontwikkelingen	-105	-53	52 V	105	53	- 52 N
Uitvoering energietoeslag, dekking algemene reserve	-75	-	75 V	75	-	- 75 N
Pilot leerwerk centrum, dekking algemene reserve	-25	-	25 V	25	-	- 25 N
Centrale proceskosten Regio Deal, dekking reserve strategische projecten	-25	-25	-	25	25	-
			-			-
Diverse onttrekkingen algemene reserve < 25K	-216	-133	83 V	216	133	- 83 N
Totaal incidentele lasten en baten	**-13.026**	**-7.057**	**5.970 V**	**10.654**	**7.087**	**- 3.567 N**
Saldo incidentele lasten en baten	**-2.372**				**30 V**	**2.402 V**

x € 1.000

Lijst verschillen incidentele lasten en baten	
Energietoeslag	200
Noodfonds inwoners en bedrijven	554
Opvang Oekraïense vluchtelingen	1.440
Het Fonds	83
Stikstof	29
Verkoop grond	96
	2.402

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 27 februari 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2.821.110.

Bevinding
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

- Er zijn geen afwijkingen boven de grens geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlagen

A. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

In 2006 heeft de Rijksoverheid haar besluitvorming rondom de wet Single Information/Single Audit (SISA) voor specifieke uitkeringen afgerond. Hiermee wordt beoogd het grote aantal specifieke uitkeringen van ministeries aan gemeenten en hiermee samenhangende afzonderlijke verantwoordingen te verminderen. Dit betekent dat de Rijksoverheid voldoende heeft aan de jaarrekening van de gemeente en er geen afzonderlijke verantwoording per specifieke uitkering wordt gevraagd. Daarvoor in de plaats wordt bij de jaarrekening een bijlage gevoegd waarin alleen de voor de Rijksoverheid noodzakelijke verantwoordingsinformatie per specifieke uitkering wordt opgenomen.

Op grond van artikel 24 lid 3 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maakt de bijlage met verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen onderdeel uit van de jaarrekening van de gemeente. Hieronder volgt een overzicht van de regelingen waarover verantwoording wordt afgelegd aan het ministerie.

Tabel Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 3.261.568	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 289.993
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 7.272	€ 136.710	€ 3.695.543	€ 5.884.861		

FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			0	17	2	5	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 0	€ 6.460	€ 6.936	€ 17.340	€ 3.590	€ 3.590
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 12.000	€ 12.000	€ 0	€ 0	€ 22.526	
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten

			Aard controle n.v.t. *Indicator: C55/01*	*Aard controle R* *Indicator: C55/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	*Aard controle R* *Indicator: C55/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			495	€ 327.305	€ 327.305	99	€ 65.944	€ 65.944
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C55/07*	*Aard controle R* *Indicator: C55/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			884	€ 37.745	€ 37.745			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C55/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	594	884	0

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de t oeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoor ding (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Ja				
BZK	**C75B**	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnu mmer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/03*	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C75B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/05*	
		1	060086 Gemeente Opsterland	DGNVLG/20208 478	Vitale kernen	€ 265.820	€ 1.280.962	
		2	060086 Gemeente Opsterland	DGNVLG/20208 474	Veerkrachtig landschap	€ 73.450	€ 466.227	
		100						
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		

			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/06*	*Aard controle R* *Indicator: C75B/07*	*Aard controle R* *Indicator: C75B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/09*		
		1	*060086 Gemeente Opsterland*	€ 540.747	€ 1.990.625			
		2	*060086 Gemeente Opsterland*	€ 1.612.677	€ 970.455			
		100						
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/12*			
			€ 0	€ 25.306	Nee			
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 24.814	€ 0	1	65	53	

BZK	C94	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C94/01*	*Aard controle R* *Indicator: C94/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	*Aard controle R* *Indicator: C94/04*	*Aard controle R* *Indicator: C94/05*	*Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	LAI23-03498353	€ 0	0	0	0	€ 0
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)		
			Aard controle R *Indicator: C94/07*	*Aard controle R* *Indicator: C94/08*	*Aard controle R* *Indicator: C94/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		2						
		100						

BZK	C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C209/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	*Aard controle R* *Indicator: C209/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	*Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2023 - 03510084*	*Flexwoningen Boslaan Appelscha*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		2						
		10						

	Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
	Aard controle n.v.t. *Indicator: C209/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	*Aard controle R.* *Indicator: C209/10*
1	*Flexwoningen Boslaan Appelscha*	0	Nee	Ja
2				
10				

	Eindverantwoording (Ja/Nee)
	Aard controle n.v.t. *Indicator: C209/11*

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 344.391	€ 24.682	€ 100.967	€ 13.191	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D8/06*	*Aard controle R* *Indicator: D8/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	*Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
		2						
		100						

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*	*Aard controle R* *Indicator: D14/04*	*Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 108.429	€ 0	€ 0	€ 0	€ 287.929	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/06*	*Aard controle R* *Indicator: D14/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	*Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						

IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/271749	€ 200.000	€ 0	€ 0	€ 0
			2						
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/271749	Nee			
			2						
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
				Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/271749	21 - Vergroten afvoercapaciteit (Revitalisering Haerenkwartier)	Ja		

		2					
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 166.358	€ 270.761	€ 135.381	Nee	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*	
		1	301 Aanleg van openbare verlichting|aantal in Meters	Ja	1		
		2	312 Verwijderen fietspaaltje|aantal in Stuks	Ja	1		
		3	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Ja	1		
		4	331 Drempel|aantal in Stuks	Ja	1		
		5	331 Drempel|aantal in Stuks	Ja	1		

			6	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Ja	1	
			7	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Ja	1	
			8	310 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden|aantal in Meters	Ja	1	
			9	331 Drempel|aantal in Stuks	Ja	1	
			10	331 Drempel|aantal in Stuks	Ja	1	
			11	315 Inzet t.b.v. verwijderen oneffenheden door opdruk van boomwortels|aantal in Dagen	Ja	1	
			12	315 Inzet t.b.v. verwijderen oneffenheden door opdruk van boomwortels|aantal in Dagen	Ja	1	
			13	316 Inzet t.b.v. vullen van gaten en scheuren|aantal in Dagen	Ja	1	
			14	316 Inzet t.b.v. vullen van gaten en scheuren|aantal in Dagen	Ja	1	
			15				

EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 141.568	€ 214.853	€ 0	€ 356.420	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 7.824.675	€ 139.052	€ 568.324	€ 9.166	€ 91.772	€ 0

			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 47.797	€ 5.597	€ 0	€ 767.292	€ 16.011	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoeksko sten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 7.200	€ 0	€ 20.284	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R *Indicator: G3/07*	*Aard controle R* *Indicator: G3/08*	*Aard controle R* *Indicator: G3/09*	*Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	

			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 9.366	€ 874
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 963	€ 96
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.124	€ 10.862	€ 0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 644	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 1.768	€ 21.191	€ 970
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		

1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja
6	Totaal	0	0	N.v.t.

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/16*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023**	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G10/01*	*Aard controle R* *Indicator: G10/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 90.990	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 54.780	€ 70.406				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Onderhoud sportterreinen	€ 48.080	€ 48.080			
		2	Sporthal de Bongerd	€ 5.179	€ 5.179			
		3	Gymnastieklokalen	€ 17.147	€ 2.908	€ 3.169	€ 11.070	
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd**	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd**

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H8/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	*Aard controle R* *Indicator: H8/03*	*Aard controle R* *Indicator: H8/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042196	€ 37.716	€ 0	€ 37.716	€ 0	€ 37.716
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042196	Ja				
		2						
		3						
		4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
			€ 0	€ 26.989	Ja	Ja		
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 20.787	€ 20.787		€ 20.787	Ja

		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 143.111	€ 143.111		€ 143.111	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 31.980	€ 23.400	€ 8.580	€ 23.400	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 23.985	€ 16.353	€ 7.632	€ 16.353	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 11.193	€ 15.990		€ 15.990	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 27.983	€ 25.166	€ 2.817	€ 25.166	Ja
		7	Valpreventie	€ 82.349	€ 80.971	€ 1.378	€ 80.971	Ja
		8	Leefomgeving	€ 15.990	€ 23.303		€ 23.303	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.998	€ 3.998		€ 3.998	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 58.364	€ 54.040	€ 4.324	€ 54.040	Ja
		11	Mantelzorg	€ 15.990	€ 15.990		€ 15.990	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 15.990	€ 15.990		€ 15.990	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 8.795	€ 5.750	€ 3.045	€ 5.750	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.998	€ 3.997		€ 3.997	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 14.231	€ 12.317	€ 1.914	€ 12.317	Ja

	Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*
1	Lokaal Sportakkoord	Ja
2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja
4	Kansrijke Start	Ja

			5	Mentale Gezondheid	Ja	
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja	
			7	Valpreventie	Ja	
			8	Leefomgeving	Ja	
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja	
			10	Versterken sociale basis	Ja	
			11	Mantelzorg	Ja	
			12	Eén tegen eenzaamheid	Ja	
			13	Welzijn op recept	Ja	
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja	
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja	
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*		
				Nee		
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**		Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*
				MEOZ23217	€ 389.943	€ 52.992

	Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamings plan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting
	Aard controle n.v.t. *Indicator: H32/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	*Aard controle R* *Indicator: H32/06*	*Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*
1	*Laco Sportcentrum Oosterwolde*	€ 290.945	€ 36.469	Ja	*2023 nog niet uitbetaald*
2	*Zwembad Haulewelle*	€ 21.619	€ 4.609	Ja	*2023 nog niet uitbetaald*
3	*Bosbad Appelscha*	€ 77.379	€ 11.914	Ja	*2023 nog niet uitbetaald*

B. Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen

WNT verantwoording

De WNT is van toepassing op Gemeente Ooststellingwerf. Het voor Gemeente Ooststellingwerf toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

	W. Mutter	A. Hensen
Functie(s)	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 tm 31-12	1-1 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**223.000**	**223.000**
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.355	81.106
Beloningen betaalbaar op termijn	20.286	11.706
Subtotaal	**145.641**	**92.812**
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	**145.641**	**92.812**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-1 tm 31-12	1-12 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.852	10.405
Beloningen betaalbaar op termijn	20.741	936
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	*216.000*	*18.345*
Totaal bezoldiging 2022	**134.593**	**11.341**

C. Overzicht schatkistbankieren

x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren		2023			
	-1 Drempelbedrag				
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
	-2 Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	**402**	**390**	414	355
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.218	1.230	1.206	1.265
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				

(1) Berekening drempelbedrag

		2023
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	80.986
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen	80.986
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen te boven gaat	-
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.620

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	36.149	35.452	38.087	32.634
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	402	390	414	355

D. Begrotingsrechtmatigheid

De door u vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen zijn de norm voor de begrotingsrechtmatigheid. Bestedingen boven het vastgestelde begrotingsbedrag (lasten) per programma die niet door u zijn geautoriseerd zijn strikt genomen onrechtmatig. Er kunnen verschillende soorten begrotingsafwijkingen worden onderkend. Het hangt dan van de reden af of de overschrijding meetelt in de rechtmatigheidsverantwoording.

Uit onderstaande tabel blijkt dat er bij programma 1 en programma 6 overschrijdingen zijn bij de lasten. We hebben geconstateerd dat deze overschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en niet eerder bekend waren, of dat er baten tegenover staan. De overschrijdingen vallen daarmee in de categorie “onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel”. Dit sluit aan bij de Financiële verordening Ooststellingwerf 2023 artikel 12. Hierin staat dat begrotingsafwijkingen als acceptabel worden aangemerkt als er sprake is van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren of er sprake is van een overschrijding op een open-einde regeling. In lid 5 staat dat begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad niet nader worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wij verzoeken u deze overschrijdingen alsnog te autoriseren door middel van het vaststellen van de Jaarstukken 2023.

x € 1.000

	Actuele Begroting			Rekening 2023			Afwijking		
	Baten	Lasten	saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Saldo van baten en lasten									
Programma									
1. Sociale Domein	13.923	-43.595	-29.673	17.215	-45.039	-27.824	3.293 V	- 1.444 N	1.849 V
2. Welzijn & educatie	511	-1.568	-1.057	520	-1.448	-927	9 V	120 V	130 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	10.083	-16.985	-6.901	8.369	-10.936	-2.567	- 1.714 N	6.049 V	4.334 V
5. Openbare orde en veiligheid	-	-2.501	-2.501	-	-2.493	-2.493	-	8 V	8 V
6. Bestuur & Dienstverlening	1.463	-16.467	-15.004	1.687	-18.044	-16.357	224 V	- 1.578 N	- 1.354 N
Totaal programma	**25.980**	**-81.116**	**-55.136**	**27.792**	**-77.960**	**-50.168**	**1.812 V**	**3.156 V**	**4.967 V**
Algemene dekkingsmiddelen									
Algemene uitkering	57.680	-	57.680	60.010	-	60.010	2.330 V	-	2.330 V
Deelnemingen	121	-1	120	133	-	133	12 V	1 V	13 V
Lokale heffingen	3.215	-51	3.165	3.292	-82	3.210	77 V	- 32 N	45 V
Saldo financieringsfunctie	213	148	361	311	-125	186	98 V	- 274 N	- 175 N
Onvoorzien	-	-1	-1	-	-	-	-	1 V	1 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	9	-84	-75	33	-	33	24 V	84 V	108 V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**61.238**	**12**	**61.250**	**63.779**	**-208**	**63.571**	**2.541 V**	**- 220 N**	**2.321 V**
Overhead									
Overhead	3.223	-16.651	-13.428	3.131	-14.507	-11.376	- 92 N	2.144 V	2.052 V
Totaal overhead	**3.223**	**-16.651**	**-13.428**	**3.131**	**-14.507**	**-11.376**	**- 92 N**	**2.144 V**	**2.052 V**
Vennootschapsbelasting									
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-11	-11	-	- 11 N	- 11 N
Totaal vennootschapsbelasting	**-**	**-**	**-**	**-**	**-11**	**-11**	**-**	**- 11 N**	**- 11 N**
Saldo van baten en lasten	**90.441**	**-97.755**	**-7.314**	**94.702**	**-92.686**	**2.016**	**4.261 V**	**5.069 V**	**9.330 V**
Mutatie reserve									
Toevoegingen en onttrekkingen									
Toevoegingen		-2.297	-2.297		-1.351	-1.351	-	946 V	946 V
Onttrekkingen	8.961		8.961	3.191		3.191	- 5.770 N	-	- 5.770 N
Totaal toevoegingen en onttrekkingen	**8.961**	**-2.297**	**6.664**	**3.191**	**-1.351**	**1.840**	**- 5.770 N**	**946 V**	**- 4.823 N**
Resultaat	**99.403**	**-100.052**	**- 650 N**	**97.894**	**-94.037**	**3.857 V**	**-1.509**	**6.015**	**4.507 V**

E. Kerngegevens

Fysieke kerngegevens

Fysieke kerngegevens	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Sociale structuur					
Aantal inwoners	25.470	25.464	25.680	25.723	25.837
• van 0 - 18 jaar	4.821	4.551	4.529	4.457	4.525
• van 19 - 74 jaar	14.375	14.641	14.699	14.674	18.311
• van 64 jaar en ouder	6.274	6.272	6.452	6.592	3.001
Aantal periodiek bijstandsgerechtigden	555	533	516	508	503
• WWB	512	492	475	465	465
• IOAW / IOAZ	43	41	41	43	38
Fysieke structuur					
Oppervlakte in hectare 1)	22.611	22.611	22.611	22.611	22.611
• binnenwater	264	282	278	278	285
• land	22.347	22.329	22.333	22.333	22.326
Aantal woonruimten voor de algemene uitkering	11.824	11.993	12.019	12.098	12.081
Lengte van de wegen (km)	387	387	387	387	387
• binnen de bebouwde kom	132	132	132	132	132
• buiten de bebouwde kom	255	255	255	255	255
Lengte van recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden (km)	79	79	79	79	79
Lengte van waterwegen (km)	32	32	32	32	32
Openbaar groen in hectare	306	306	306	306	308
• beplanting	87	87	87	87	86
• gras	219	219	219	202	204
• bloemrijke/kruidenrijke bermen/gras			17	17	18
Aantal bomen langs wegen en openbaar groen	36.000	36.000	36.400	36.100	36.900
Aantal rioolaansluitingen voor rioolbelastingen	12.370	12.852	12.755	12.660	12.765

Financiële kerngegevens

x € 1.000

Financiële kerngegevens	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatielasten	74.359	76.470	83.715	77.664	92.686
Opbrengst belastingen	5.473	5.593	3.461	3.677	3.639
Opbrengst onroerendezaakbelasting	2.982	3.007	3.022	3.156	3.147
Algemene uitkering gemeentefonds	46.218	49.239	57.367	55.276	60.010
Boekwaarde vaste activa	75.713	80.829	71.050	73.658	75.583
Vaste schuld	43.240	38.874	30.107	26.537	26.537
Eigen financieringsmiddelen:	38.938	39.062	41.660	39.781	46.120
Reserves	27.386	27.488	29.903	29.349	34.611
Voorzieningen	11.552	11.574	11.757	10.432	11.509
Loonkosten	15.385	16.095	17.322	18.730	18.792
Bijdragen en subsidies	4.643	4.027	4.919	3.898	5.422

Financiële kerngegevens per inwoner

Bedrag per inwoner	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Exploitatielasten	2.920	3.000	3.260	3.020	3.590
Opbrengst belastingen	210	220	130	140	140
Opbrengst onroerendezaakbelasting	120	120	120	120	120
Algemene uitkering gemeentefonds	1.810	1.930	2.230	2.150	2.320
Boekwaarde vaste activa	2.970	3.170	2.770	2.860	2.930
Vaste schuld	1.700	1.530	1.170	1.030	1.030
Eigen financieringsmiddelen:					
Reserves	1.080	1.080	1.160	1.140	1.340
Voorzieningen	450	450	460	410	450
Loonkosten	600	630	670	730	730
Bijdragen en subsidies	180	160	190	150	210

F. Overzicht Taakvelden

x € 1.000

	Begroting 2023 na wijziging			Jaarrekening 2023			
Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil saldo
0-1.22 Bestuur	-2.507	335	-2.172	-2.644	527	-2.117	55
0-10.22 Mutaties reserves	-2.297	8.961	6.664	-1.351	3.191	1.840	-4.823
0-2.22 Burgerzaken	-692	296	-396	-763	293	-470	-74
0-3.22 Beheer overige gebouwen en gronden	-455	364	-91	-549	597	48	139
0-4.22 Overhead	-16.651	3.223	-13.428	-14.507	3.131	-11.376	2.052
0-5.22 Treasury	148	334	481	-125	444	319	-163
0-61.22 OZB woningen	-235	2.755	2.520	-221	2.816	2.594	74
0-62.22 OZB niet-woningen	-218	477	259	-260	472	212	-47
0-64.22 Belastingen overig	-76	135	59	-111	152	41	-18
0-7.22 OOS.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	57.680	57.680	0	60.010	60.010	2.330
0-8.22 Overige baten en lasten	-85	9	-76	-31	33	2	78
0-9.22 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	11	0	11	11
1-1.22 Crisisbeheersing en brandweer	-1.889	0	-1.889	-1.886	0	-1.886	3
1-2.22 Openbare orde en veiligheid	-580	0	-580	-564	0	-564	16
2-1.22 Verkeer en vervoer	-6.162	398	-5.764	-3.802	489	-3.314	2.450
2-4.22 Economische havens en waterwegen	-8	0	-8	-9	0	-9	-1
3-1.22 Economische ontwikkeling	-107	0	-107	-89	25	-63	43
3-2.22 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.130	2.167	1.037	-44	52	8	-1.029
3-3.22 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-262	0	-262	-272	0	-272	-10
3-4.22 Economische promotie	-205	456	251	-292	566	273	22
4-2.22 Onderwijshuisvesting	-1.787	532	-1.255	-1.711	538	-1.173	82
4-3.22 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.196	591	-1.605	-2.047	641	-1.406	199
5-1.22 Sportbeleid en activering	-245	180	-65	-289	218	-71	-7
5-2.22 Sportaccommodaties	-1.729	231	-1.498	-1.747	360	-1.387	111
5-3.22 Cult.presentatie, -productie en -partic.	-510	0	-510	-457	0	-457	52
5-5.22 Cultureel erfgoed	-185	14	-171	-127	16	-111	60
5-6.22 Media	-626	45	-582	-626	45	-581	1
5-7.22 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.194	110	-3.084	-3.537	106	-3.432	-348
6-1.22 Samenkracht en burgerparticipatie	-5.447	3.589	-1.858	-4.378	4.255	-123	1.735
6-2.23 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-2.402	0	-2.402	-2.746	0	-2.746	-344
6-3.23 - Inkomensregelingen	-12.675	8.305	-4.370	-14.080	9.966	-4.114	256
6-4.23 - WSW en beschut werk	-3.653	0	-3.653	-3.523	0	-3.523	130
6-5.23 - Arbeidsparticipatie	-457	61	-396	-665	238	-428	-32
6-6.23 - Maatwerkvoorziening (WMO)	-1.694	200	-1.494	-1.911	228	-1.683	-190
6-71A.23 - Hulp bij het huishouden (WMO)	-2.789	0	-2.789	-2.668	0	-2.668	121
6-71B.23 - Begeleiding (WMO)	-1.602	0	-1.602	-1.519	98	-1.421	181
6-71C.23 - Dagbesteding (WMO)	-1.202	0	-1.202	-1.085	28	-1.057	145
6-71D.23 - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-79	0	-79	-120	0	-120	-41

6-72.23 - Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	-204	0	-204	-204
6-72A.23 - Jeugdhulp begeleiding	-784	0	-784	-36	0	-36	748
6-72B.23 - Jeugdhulp behandeling	-32	0	-32	-36	0	-36	-4
6-72C.23 - Jeugdhulp dagbesteding	-784	0	-784	-36	0	-36	748
6-72D.23 - Jeugdhulp zonder verblijf overig	-2.300	0	-2.300	-6.427	0	-6.427	-4.127
6-73A.23 - Pleegzorg	-784	0	-784	-641	0	-641	143
6-73B.23 - Gezinsgericht	-784	0	-784	-36	0	-36	748
6-73C.23 - Jeugdhulp met verblijf overig	-784	0	-784	-1.915	0	-1.915	-1.130
6-74A.23 - Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-784	0	-784	-207	0	-207	577
6-74B.23 - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-784	0	-784	-428	0	-428	357
6-74C.23 - Gesloten plaatsing	-784	0	-784	-36	0	-36	748
6-81A.23 - Beschermd wonen (WMO)	-7	140	133	-8	634	626	493
6-81B.23 - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-7	0	-7	9	54	63	70
6-82A.23 - Jeugdbescherming	-469	0	-469	-1.200	0	-1.200	-730
6-82B.23 - Jeugdreclassering	-469	0	-469	-24	0	-24	446
7-1.22 Volksgezondheid	-2.122	560	-1.562	-1.929	435	-1.495	67
7-2.22 Riolering	-2.155	2.759	604	-2.107	2.802	695	91
7-3.22 Afval	-3.016	3.140	124	-2.807	2.944	138	14
7-4.22 Milieubeheer	-1.810	135	-1.675	-1.558	135	-1.423	252
8-1.22 Ruimte en leefomgeving	-3.450	160	-3.290	-1.666	296	-1.371	1.919
8-2.22 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	-322	481	158	-226	464	238	80
8-3.22 Wonen en bouwen	-1.735	580	-1.156	-1.771	597	-1.174	-18
Resultaat na bestemming	**-100.052**	**99.403**	**-650**	**-94.037**	**97.894**	**3.857**	**4.506**

Verdelingsprincipe taakvelden

Programma/Thema	Taakvelden
Programma 1	
1.1 Thema Meedoen	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.3 Inkomensregelingen
	6.4 WSW en beschut werk
	6.5 Arbeidsparticipatie
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
	6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)
	6.71B Begeleiding (WMO)
	6.71C Dagbesteding (WMO)
	6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)
	6.81A Beschermd wonen (WMO)
	6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

1.2 Samenleven	4.2 Onderwijshuisvesting
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	5.1 Sportbeleid en activering
	5.2 Sportaccommodaties
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	5.5 Cultureel erfgoed
	5.6 Media
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+
1.3 Thema Gezondheid	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	7.1 Volksgezondheid
1.4 Thema Goed opgroeien	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6-72 Maatwerkdienstverlening 18-
	6-72A Jeugdhulp begeleiding
	6-72B Jeugdhulp behandeling
	6-72C Jeugdhulp dagbesteding
	6-72D Jeugdhulp zonder verblijf overig
	6-73A Pleegzorg
	6-73B Gezinsgericht
	6-73C Jeugdhulp met verblijf overig
	6-74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
	6-74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
	6-74C Gesloten plaatsing
	6-82A Jeugdbescherming
	6-82B Jeugdreclassering
	7.1 Volksgezondheid
1.9 Thema Reserves programma 1	0.10 Mutaties reserves
Programma 2	
2.2 Thema onderwijshuisvesting	4.2 Onderwijshuisvesting
2.9 Thema Reserves programma 2	0.10 Mutaties reserves
Programma 3	
3.1 Thema Economische ontwikk.	0.64 Belastingen Overig
	1.2 Openbare orde en veiligheid
	3.1 Economische ontwikkeling
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
	3.4 Economische promotie
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
	8.1 Ruimtelijke ordening
3.2 Thema Openbare ruimte	2.1 Verkeer en vervoer
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
3.3 Thema Milieu	6.3 Inkomensregelingen
	7.2 Riolering
	7.3 Afval

	7.4 Milieubeheer
3.4 Thema Bouwen en wonen	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
	0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
	5.5 Cultureel erfgoed
	8.1 Ruimtelijke ordening
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
	8.3 Wonen en bouwen
3.9 Thema Reserves programma 3	0.10 Mutaties reserves
Programma 5	
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
	1.2 Openbare orde en veiligheid
5.2 Thema Handhaving	7.4 Milieubeheer
5.9 Thema Reserves programma 5	0.10 Mutaties reserves
Programma 6	
6.1 Thema Bestuur	0.1 Bestuur
	0.2 Burgerzaken
6.2 Thema Dienstverlening	0.2 Burgerzaken
	5.5 Cultureel erfgoed
	8.3 Wonen en bouwen
6.3 Thema Financiën	0.1 Bestuur
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten
	0.2 Burgerzaken
	0.4 Overhead
	0.5 Treasury
	0.61 OZB woningen
	0.62 OZB niet-woningen
	0.64 Belastingen Overig
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
	0.8 Overige baten en lasten
	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
	1.2 Openbare orde en veiligheid
	2.1 Verkeer en vervoer
	2.4 Economische havens en waterwegen
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
	3.4 Economische promotie
	4.2 Onderwijshuisvesting
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	5.1 Sportbeleid en activering
	5.2 Sportaccommodaties
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

	6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
	6.3 Inkomensregelingen
	6.4 WSW en beschut werk
	6.5 Arbeidsparticipatie
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
	6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)
	6.71B Begeleiding (WMO)
	6.71C Dagbesteding (WMO)
	6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)
	6-72 Maatwerkdienstverlening 18-
	6-72A Jeugdhulp begeleiding
	6-72B Jeugdhulp behandeling
	6-72C Jeugdhulp dagbesteding
	6-72D Jeugdhulp zonder verblijf overig
	6-73A Pleegzorg
	6-73B Gezinsgericht
	6-73C Jeugdhulp met verblijf overig
	6-74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
	6-74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
	6-74C Gesloten plaatsing
	6-82A Jeugdbescherming
	6-82B Jeugdreclassering
	6.81A Beschermd wonen (WMO)
	6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
	7.1 Volksgezondheid
	7.2 Riolering
	7.3 Afval
	7.4 Milieubeheer
	8.1 Ruimtelijke ordening
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
	8.3 Wonen en bouwen
6.9 Thema Reserves programma 6	0.10 Mutaties reserves

G. Beleidsindicatoren

Het is voor gemeenten verplicht om een vaste lijst van beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en jaarstukken. Als bijlage voor deze begroting zijn twee overzichten opgenomen waarin de prestaties van de gemeente Ooststellingwerf worden vergeleken met het landelijk gemiddelde en met alle Friese gemeenten.

- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Nederland
- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Friese gemeenten

Deze cijfers komen van de website waarstaatjegemeente.nl en hebben als peildatum 19 februari 2024. Op de website waarstaatjegemeente.nl vindt u meer uitleg over deze indicatoren en kan naar behoefte met elke gemeente in Nederland een vergelijking gemaakt worden.

In programma 6 Bestuur en Dienstverlening zijn een 5-tal beleidsindicatoren opgenomen die op basis van eigen informatie zijn berekend.

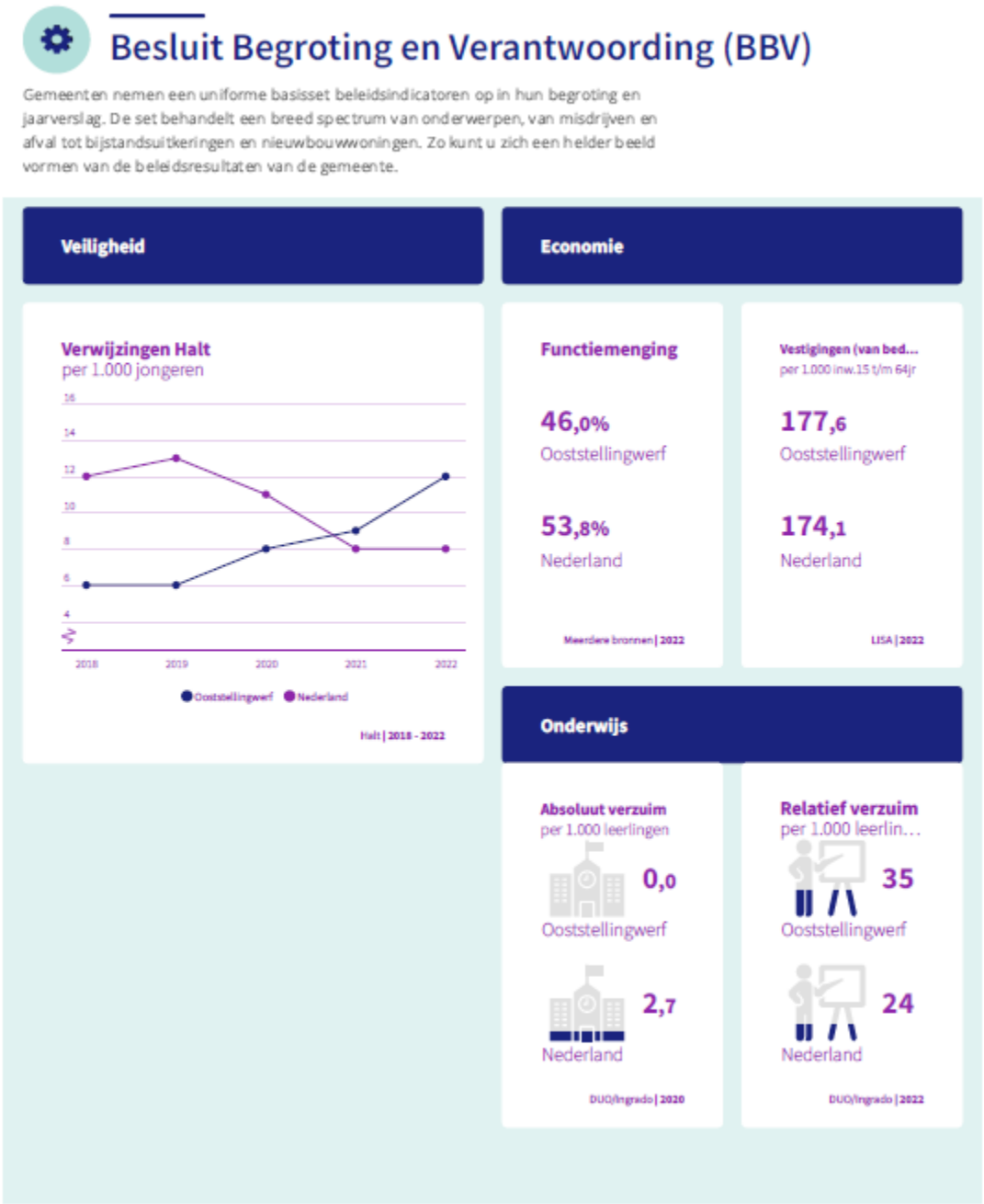

Misdrijven
Ooststellingwerf, per 1.000 inwoners

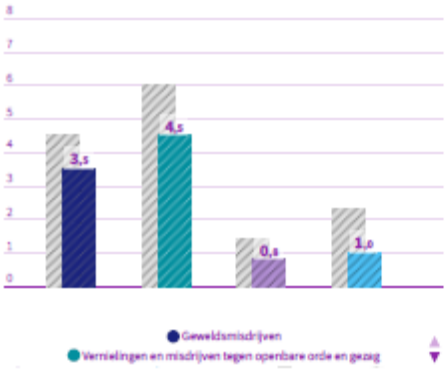

CBS | 2022

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

2,2% Ooststellingwerf
2,4% Nederland

DUO/Ingrado | 2022

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

56,5% Ooststellingwerf
46,4% Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

627,5 Ooststellingwerf
825,4 Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

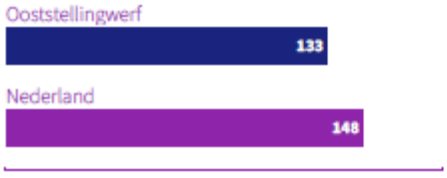

CBS | 2022

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

80,0% Ooststellingwerf
33,1% Nederland

berekening | 2021

Jongeren met een delict voor de rechter

1% Ooststellingwerf
1% Nederland

CBS | 2022

Achterstand onder jeugd
Ooststellingwerf

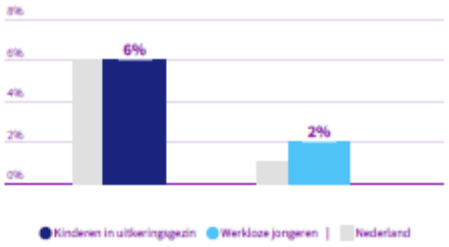

CBS | 2022

gemeente ooststellingwerf

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

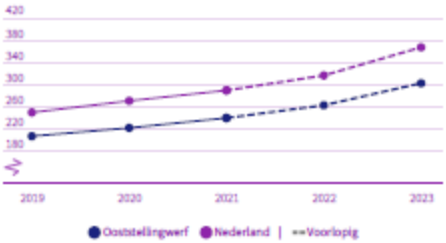

CBS | 2019 - 2023

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

2,3 Ooststellingwerf

9,3 Nederland

BAG/ABF | 2022

Demografische druk

Ooststellingwerf: 82,4%

Nederland: 70,3%

CBS | 2023

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 625 Ooststellingwerf

€ 860 Nederland

COELO | 2023

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 813 Ooststellingwerf

€ 942 Nederland

COELO | 2023

Netto arbeidsparticipatie

70,0% Ooststellingwerf

72,2% Nederland

CBS | 2022

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

Ooststellingwerf: 305,0

Nederland: 344,0

CBS | 2023

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

327,4 * Ooststellingwerf

191,5 * Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

Ooststellingwerf: 12,6

Nederland: 11,1

Voorlopig

CBS | 2023

Jongeren met jeugdbescherming

1,8% * Ooststellingwerf

1,0% * Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Jongeren met jeugdreclassering

0,3% *	**0,3% ***
Ooststellingwerf	Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo
per 10.000 inwoners

810	**710**
Ooststellingwerf	Nederland

CBS GMSD Wmo | 2022

19-2-2024 www.waarstaatjegemeente.nl

gemeente ooststellingwerf

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Veiligheid

Verwijzingen Halt
per 1.000 jongeren

Halt | 2018 - 2022

Economie

Functiemenging

46,0%
Ooststellingwerf

50,9%
Fryslân

Meerdere bronnen | 2022

Vestigingen (van bed...
per 1.000 inw.15 t/m 64jr

177,6
Ooststellingwerf

172,4
Fryslân

LISA | 2022

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

0,0
Ooststellingwerf

2,6
Fryslân

DUO/Ingrado | 2020

Relatief verzuim
per 1.000 leerlin...

35
Ooststellingwerf

29
Fryslân

DUO/Ingrado | 2022

Misdrijven
Ooststellingwerf, per 1.000 inwoners

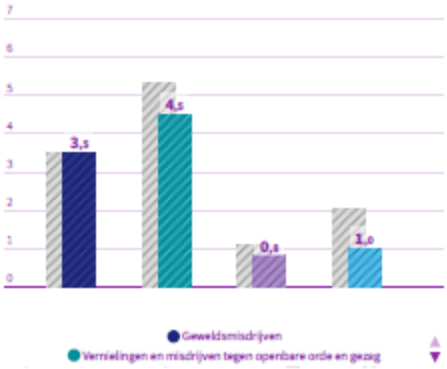

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

2,2% Ooststellingwerf
2,2% Fryslân

DUO/Ingrado | 2022

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

56,5% Ooststellingwerf
52,1% Fryslân

Meerdere bronnen | 2022

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

627,5 Ooststellingwerf
781,9 Fryslân

Meerdere bronnen | 2022

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

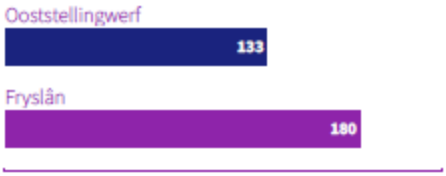

CBS | 2022

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

80,0% Ooststellingwerf
57,4% Fryslân

berekening | 2021

Jongeren met een delict voor de rechter

1% Ooststellingwerf
1% Fryslân

CBS | 2022

Achterstand onder jeugd
Ooststellingwerf

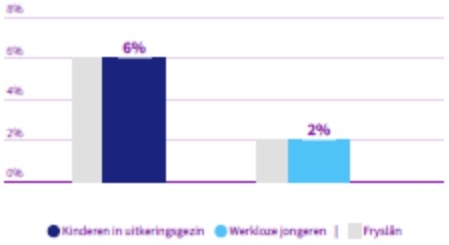

gemeente ooststellingwerf

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

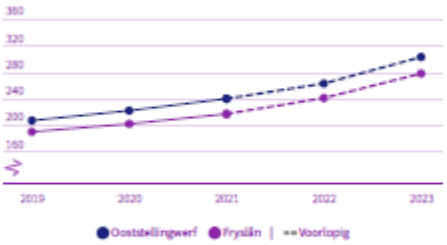

CBS | 2019 - 2023

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

2,3 Ooststellingwerf

7,4 Fryslân

BAG/ABF | 2022

Demografische druk

Ooststellingwerf: 82,4%

Fryslân: 78,6%

CBS | 2023

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 625 Ooststellingwerf

€ 761 Fryslân

COELO | 2023

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 813 Ooststellingwerf

€ 867 Fryslân

COELO | 2023

Netto arbeidsparticipatie

70,0% Ooststellingwerf

71,6% Fryslân

CBS | 2022

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

Ooststellingwerf: 305,0

Fryslân: 363,4

CBS | 2023

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

327,4 * Ooststellingwerf

282,0 * Fryslân

CBS | 2023 | *Voorlopig

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

Ooststellingwerf: 12,4

Fryslân: 11,3

Voorlopig

CBS | 2023

Jongeren met jeugdbescherming

1,8% * Ooststellingwerf

1,4% * Fryslân

CBS | 2023 | *Voorlopig

Jongeren met jeugdreclassering

0,3% *	**0,3% ***
Ooststellingwerf	Fryslân

CBS | 2023 | *Voorlopig

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo
per 10.000 inwoners

810	**761**
Ooststellingwerf	Fryslân

CBS GMSD Wmo | 2022

19-2-2024 www.waarstaatjegemeente.nl